

ZARZĄD POWIATU BRZOSZOWSKIEGO

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WRAZ Z PLANEM GOSPODARKI
ODPADAMI DLA POWIATU BRZOSZOWSKIEGO NA LATA 2004-2015.**

TOM I POWIATOWY PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WRAZ Z PLANEM GOSPODARKI
ODPADAMI W POWIECIE SANOCKIM NA LATA 2004-2015**

Spis treści

1. Podstawy prawne opracowania programu	str. 4
2. Założenia ogólne	str. 4
CZĘŚĆ I – ANALIZA I DIAGNOZA ŚRODOWISKA	
3. Zawartość programu:	
3.1. Krótka charakterystyka powiatu brzozowskiego	str. 5
3.2. Struktura użytkowania ziemi – użytki rolne, pastwiska	str. 10
3.3. Gleby – jakość gleb i główne zagrożenia	str. 10
3.4. Rolnictwo	str. 11
3.5. Lasy – struktura gatunkowa, siedliskowa, własnościowa	str. 11
3.6. NATURA 2000	str. 12
3.7. Zasoby surowców mineralnych	str. 15
3.8. Tereny osuwiskowe	str. 15
4. Analiza i diagnoza środowiska oraz tendencje rozwojowe	
4.1. Powietrze atmosferyczne	str. 17
4.2. Hałas	str. 23
4.3. Elektromagnetyczne promieniowanie nie-jonizujące	str. 25
4.4. Zasoby wodne	str. 28
4.5. Środowisko przyrodnicze, w tym różnorodność biologiczna i krajobrazowa	str. 42
4.6. Źródła odnawialne	str. 53
4.7. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska, poważne awarie przemysłowe	str. 58
4.8. Plan gospodarki odpadami	str. 60
CZĘŚĆ II USTALENIA PROGRAMU	
5. Ustalenia programu	
5.1. Założenia wyjściowe Programu	str. 65
5.2. Uwarunkowania wynikające z realizacji polityki ekologicznej państwa	str. 65
5.3. Uwarunkowania zewnętrzne wynikające z polityki ekologicznej województwa podkarpackiego	str. 65
5.4. Uwarunkowania wynikające ze strategii rozwoju powiatu	str. 70
5.5. Cele, priorytety oraz działania niezbędne do realizacji celów	str. 71
5.6. Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji celów krótko- i średnioterminowych wraz z harmonogramem realizacji	str. 78
5.7. Zarządzanie programem ochrony środowiska	str. 91
5.8. Monitoring wdrażania programu	str. 94
5.9. Aspekty finansowe wdrażania programu	str. 97
5.10. Koszty realizacji przedsięwzięć w latach 2004 – 2015	str. 103

6. Spis opracowań źródłowych i literatury

str. 107

Załączniki:

Zał. Nr 1	Wykaz zakładów korzystających w sposób szczególny z wód	str.
Zał. Nr 2	Dane z gmin o zamierzeniach w zakresie gospodarki wodnej i ściekowej	

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA POWIATU BRZozOWSKIEGO NA LATA 2004-2015

1. Podstawy prawne opracowania programu

- 1.1. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 i Nr 115, poz. 1229, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271 i Nr 233, poz. 1957 oraz z 2003 r. Nr 46, poz. 392 i Nr 80, poz. 717 i 721),
- 1.2. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – o odpadach (Dz. U. Nr 62, poz. 628, z 2002 r. Nr 41, poz. 365, Nr 113, poz. 984 i Nr 199, poz. 1671 oraz z 2003 r. Nr 7, poz. 78),
- 1.3. ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy - Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 100, poz. 1085, z 2002 r. Nr 143, poz. 1196 oraz z 2003 r. Nr 7, poz. 78)
- 1.4. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9.4.2003 w sprawie sporządzania planów gospodarki odpadami (Dz. U. Nr 66, poz. 620),
- 1.5. Krajowy Plan Gospodarki Odpadami (KPGO), uchwalony Uchwałą Nr 219 Rady Ministrów z dnia 29 października 2002 r. /M. P. Nr 11/2003, poz. 159/,
- 1.6. Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami (Zarząd Województwa, 2003) i Wojewódzki Program Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego – uchwalone przez Zarząd Województwa 3.9.2003.

2. Założenia ogólne

Program spełnia wymogi przepisów szczegółowych: określonych w Ustawie – Prawo ochrony Środowiska, Ustawie o odpadach, Ustawie Prawo Wodne i przepisach związanych z gospodarką środowiskiem i ochroną jego elementów,

Część strategiczna programu określa cele nadrzędne, długo i krótkoterminowe oraz pakiety działań w poszczególnych sektorach i obszarach Programu i jest zgodna z Polityką Ekologiczną Państwa i kompatybilna z następującymi dokumentami:

- Strategią Powiatu Brzozowskiego,
- Strategią Województwa Podkarpackiego,
- Programem ochrony środowiska oraz planem gospodarki odpadami Województwa Podkarpackiego,
- Istniejącymi strategiami i programami sektorowymi gmin Powiatu Brzozowskiego,
- Istniejącymi opracowaniami eksperckimi z zakresu ochrony środowiska i gospodarki odpadami oraz projektami rozbudowy i modernizacji infrastruktury na terenie powiatu,
- Planami zagospodarowania przestrzennego Województwa Podkarpackiego oraz gmin Powiatu Brzozowskiego.

Formalny podział szczegółowy krain fizykogeograficznych jest następujący:

podprowincja Zewnętrzne Karpaty Zachodnie	513
Pogórze Środkowobeskidzkie	513.6
mezoregion Pogórze Dynowskie	513.64
mezoregion Kotlina Jasielsko-Krośnieńska	513.67
mezoregion Pogórze Przemyskie	513.65

Karpaty stanowią młody górotwór systemu alpejskiego, zbudowany ze skał krystalicznych, wulkanicznych i osadowych, silnie zaburzonych, pofałdowanych oraz poprzemieszczanych w postaci rozległych płaszczowin. Pogórza w ramach Karpatów Zachodnich Zewnętrznych stanowią falistą wyżynę o deniwelacjach terenu 80 – 250 m z rozczłonkowanymi dolinami. Północną granicę pogórza stanowi wyraźny próg o wysokości 100 – 150 m, opadający w stronę kotlin karpackich. W obrębie pogórzy wyróżnia się trzy poziomy: najwyższy – z dolinami głównych rzek karpackich, poziom pogórski – tworzący platformę wzdłuż brzegu gór oraz poziom najniższy – przydolinny.

Pogórze Dynowskie oznaczone w klasyfikacji Kondrackiego symbolem 513.64 jest położone między dolinami Wisłoka i Sanu. W części północnej jest to wyrównana, ale rozcięta erozyjnie powierzchnia wyżynna o wysokościach 350 – 450 m n.p.m. W części południowo-zachodniej na granicy z **Kotliną Jasielsko-Krośnieńską** (Doły Jasielsko-Sanockie) występują wyraźniejsze pasma twardzielowe, z których najwyższym szczytem jest Sucha Góra (592 m) oraz formy skalne np. Prządki w okolicach Krosna. Powierzchnia tego mezoregionu wynosi 1844 km².

Kotlina Jasielsko-Krośnieńska (513.67) wytworzyła się Brzozów obrębie mało odpornych warstw krośnieńskich Brzozów ramach centralnej depresji karpackiej. Stanowi ona centralny człon „Dołów Jasielsko-Sanockich”, czyli szeregu większych Brzozów mniejszych kotlin powstałych wzdłuż biegu Wisłoki Brzozów Jasiołką oraz Wisłoka. Jest to najstarszy w Polsce region wydobywania ropy naftowej.

Pogórze Przemyskie (513.65), którego tylko zachodni mały fragment należy do powiatu brzozowskiego leży między dolinami Sanu i Wiaru. Jest to ostatni ku wschodowi człon pogórzy, charakterystyczny dla Karpat Zachodnich. Zrównana powierzchnia pogórza sięga do wysokości 400 – 450 m n.p.m.

Karpaty cechują się stosunkowo dużymi zasobami wód powierzchniowych, odpływ rzek karpackich jest największy w Polsce. Wysoka jest również zmienność przepływów rzek. Układ sieci rzek i potoków jest konsekwentny, a jej gęstość jest duża. Rzeki karpackie należą do dorzecza Wisły oraz na omawianym obszarze do dorzecza Sanu i Wisłoka. Do największych dopływów Sanu na omawianym obszarze należą Baryczka i Magierka (Magiera, Magierówka), zaś do dopływów Wisłoka należą: Golcówka, Rosielna oraz Zmienniczka i Morawka. Rzeki są zasilane z opadów, topnienia pokrywy śnieżnej i z drenażu wód podziemnych. Przeważa zasilanie powierzchniowe, mniejsze znaczenie ma zasilanie podziemne, co spowodowane jest znacznymi spadkami terenu, słabą wodonością fliszowego podłoża i nieregularnym zasilaniem z opadów.

Powiat Brzozów ma powierzchnię 540,46 km² i jest podzielony administracyjnie na 6 gmin:

Miasto i Gmina Brzozów	103 km ²
Gmina Domaradz	57 km ²
Gmina Dydnia	130 km ²
Gmina Haczów	71 km ²
Gmina Jasienica Rosielna	57 km ²
Gmina Nozdrzec	122 km ²
Razem:	540,46 km ²

Obszar powiatu Brzozowskiego leży pomiędzy rzekami San, Stobnica i Wisłok. Od północy sąsiaduje z powiatami rzeszowskim i strzyżowskim, od wschodu z powiatem przemyskim, od południa z powiatem sanockim, od zachodu zaś z powiatem krośnieńskim.

Jedynym miastem w powiecie jest **Brzozów**, będący równocześnie lokalnym ośrodkiem administracyjnym, gospodarczym, kulturalnym i oświatowym. Miasto Brzozów znajduje się na trasie wiodącej z centrum kraju w Bieszczady, 50 km na południe od Rzeszowa i 20 km na północ od Sanoka. Infrastruktura komunikacyjna powiatu jest dobra. W zachodniej części powiatu przez gminę Domaradz i Jasienica Rosielna przebiega krajowa trasa Nr 9 Radom – Rzeszów – Barwinek granica państwa.

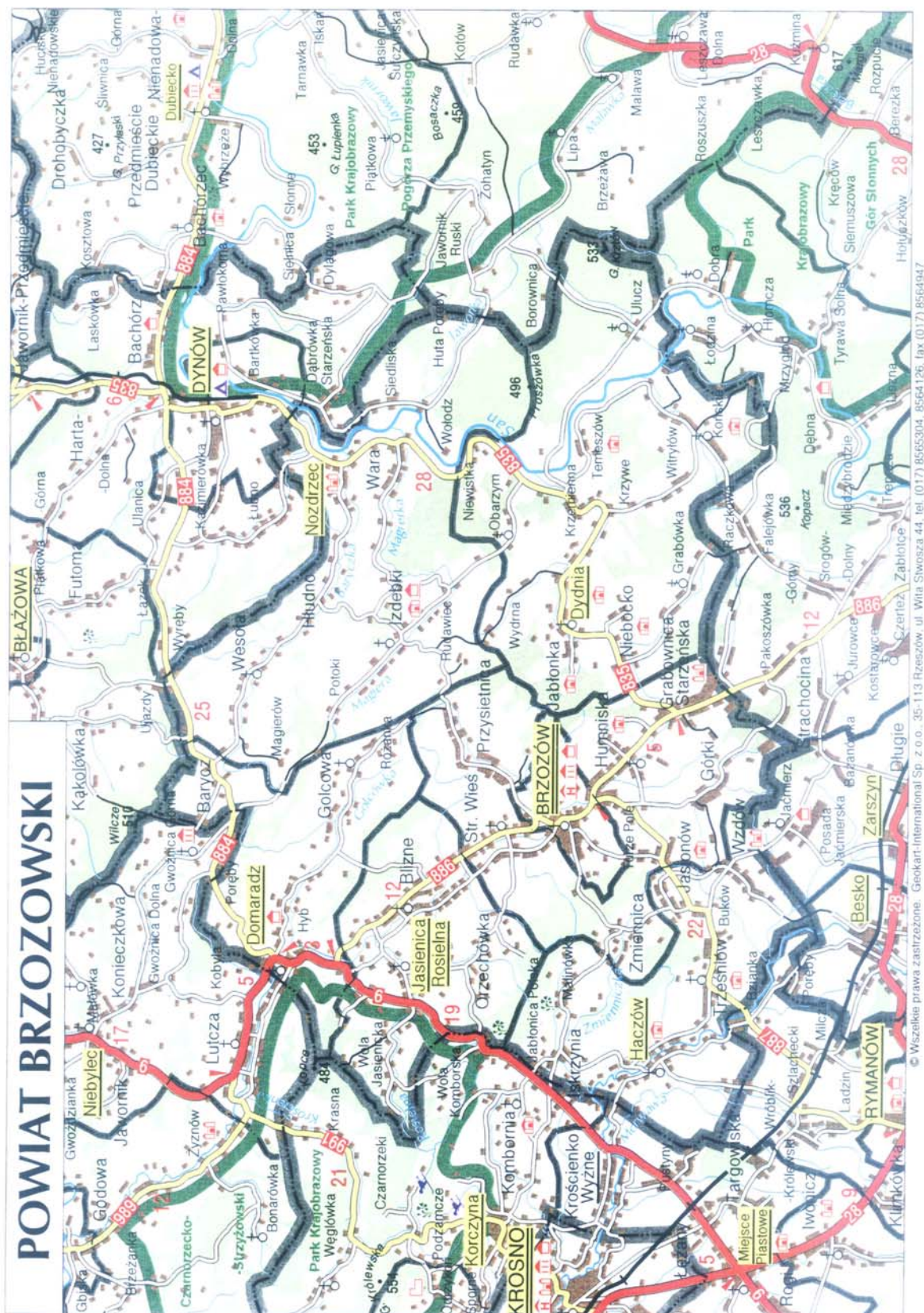
Szkicowa mapka podziału powiatu na gminy

Poszczególne gminy powiatu Brzozowskiego posiadają następujące zaludnienie (według stanu na 31.12.2002 wg GUS):

Gmina	Liczba osób tys.	%	Liczba gospodarstw			F[ha]	%
			Razem	Zabudowa jednorod.	zabudowa wielorodz.		
Brzozów – miasto	7.7	11.7	2380*	797*	1583*	11	2.0
Brzozów – wieś	18.3	27.8	5228*	5228*	-	92	17.0
Domaradz	6.2	9.5	1598	1580	18	57	10.6
Dydnia	8.3	12.7	2166	2126	40	130	24.1
Haczów	9.2	14.0	2562	2473	9	71	13.1
Jasienica Rosielna	7.2	11.0	1984	1960	4	57	10.6
Nozdrzec	8.7	13.3	2250	2300	50	122	22.6
Powiat	65.5	100.0	18168	16464	1704	540	100
- miasta	7.7	11.7	2380	797	1583	11	2.0
- wsie	57.8	88.3	15788	15667	121	529	98.0

* wartości oszacowane z braku danych w ankiecie od PGK

Stan zanieczyszczenia środowiska podano niżej przy omówieniu poszczególnych komponentów środowiska. Ogólnie można powiedzieć, iż powiat brzozowski należy do mniej zanieczyszczonych rejonów województwa podkarpackiego. W szczególności w chwili obecnej większość kotłowni węglowych została już zamieniona na ekologiczne kotłownie opalane gazem ziemnym lub olejem opałowym lekkim. Podobnie w zakresie hałasu przemysłowego nie ma większych problemów nie rozwiązanych, pozostaje nieunikniony hałas komunikacyjny.

Nieuporządkowana jest sytuacja w zakresie zbierania odpadów komunalnych oraz odprowadzania ścieków – w tych zakresach powiat brzozowski musi być doinwestowany. Jedno istniejące wysypisko odpadów komunalnych w Brzozowie musi być w najbliższym czasie zamknięte (już wyeksploatowane), podobnie należy w dalszym ciągu rozbudowywać infrastrukturę służącą oczyszczaniu ścieków.

3.2. Struktura użytkowania ziemi – użytki rolne, pastwiska

Według Rocznika Statystycznego województwa podkarpackiego 2003 struktura użytkowania gruntów w powiecie brzozowskim jest następująca:

Powierzchnia gruntów ogółem	32799 ha
Użytki rolne	
Ogółem	28502 ha
W tym:	
Grunty orne	21490 ha
W tym odłogi i ugory	10011 ha
Sady	133 ha
Łąki	4368 ha
Pastwiska	2511 ha
Lasy	2442 ha
Pozostałe grunty	1855 ha

3.3. Gleby – jakość gleb i główne zagrożenia

Użytki rolne zajmują na terenie powiatu obszar 28502 ha, w tym grunty orne 21490 ha, sady 133 ha, łąki 4368 ha oraz pastwiska 2511 ha.

Krótką charakterystyka gleb i ich degradacji:

Gleby w obrębie powiatu brzozowskiego zbudowane są przede wszystkim ze zwierzeliny osadów fliszowych i zaliczane są do gleb brunatnych, bielcowych i pyłowych. Największą powierzchnię stanowią gleby pyłowe, sporadycznie występują też gleby cięższe zbudowane z glin lub iłów.

W dolinach rzecznych występują mady o składzie od lekkiego do ciężkiego.

Degradacja powierzchni terenu:

Prawie cały obszar powiatu narażony jest na denudację naturogeniczną i uprawową wynikającą z właściwości podłoża gruntowego, urozmaiconej rzeźby. Jedynie w obrębie dość szerokich dolin Sanu i Stobnicy procesy denudacyjne są słabsze ze względu na mniejsze nachylenie terenu, jednak z kolei tereny te są narażone na powodzie.

Antropogeniczna degradacja powierzchni ograniczona jest do kilku wyrobisk surowców budowlanych (piaski żwiry) w dolinie Sanu

Degradacja gleb:

Monitoringiem gleb na terenie powiatu objęty jest jeden punkt w miejscowości Wzdów (gm. Haczów). Gleby tego regionu nie wykazują na zanieczyszczenie metalami ciężkimi, zawartość metali ciężkich występuje w naturalnych ilościach. Również zawartość siarki w powierzchniowych warstwach gleb jest niska (naturalna). Większość gleb tego terenu wykazuje oznaki zakwaszenia, ale zakwaszenie to jest spowodowane czynnikami naturalnymi i brakiem prowadzenia racjonalnej agrotechniki. Przy niewielkich emisjach substancji zanieczyszczających do powietrza gleby są stosunkowo mało zanieczyszczone.

Z kolei duże nachylenie stoków przyczynia się do degradacji gleb w wyniku rozwiniętych procesów erozji powierzchniowej (zmniejszenie miąższości warstw próchnicznych).

3.4. Rolnictwo

Udział gruntów rolnych w ogólnej powierzchni wynosi dla powiatu brzozowskiego 31,9 % ogólnej powierzchni powiatu.

Przeciętna powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwie indywidualnym wynosi dla powiatu brzozowskiego 2,60 ha.

3.5. Lasy – struktura gatunkowa, siedliskowa, własnościowa

Na omawianym obszarze występuje jedynie piętro roślinne pogórza sięgające do 450 – 550 m npm. Jest to przede wszystkim wielogatunkowy las liściasty tzw. grąd. W drzewostanie dominuje grab, występuje także dąb szypułkowy. Lasy na omawianym terenie są przeważnie bardzo zniszczone i zachowały się tylko we fragmentach, podobnie jak lasy łęgowe wierzbowo-topolowe – głównie nad większymi rzekami oraz wiązowe nad małymi potokami.

Spłaszczenia grzbietowe porasta bór mieszany z dębem i sosną. Dużą rolę w piętrze pogórza pełnią zbiorowiska łąkowe.

Degradacja lasów:

Głównym gatunkiem lasotwórczym jest buk, jodła, sosna, brzoza i dąb. Są to lasy mieszane występujące na siedliskach lasu górskiego i lasu wyżynnego. Większość drzewostanów wykazuje brak lub małe uszkodzenia i zaliczone są do lasów ochronnych – wodo- i glebochronnych. Generalnie lasy w powiecie są odporne biologicznie na działanie szkodników owadzych i grzybowych

W znacznej części lasy stanowią własność państwową. Obszary lasów prywatnych są bardzo niewielkie.

3.6. NATURA 2000

Program NATURA 2000 został powołany celem utworzenia ekologicznej sieci Specjalnych Obszarów Ochrony (SOO) oraz Obszarów Specjalnej Ochrony (OSO). Obszary te wyznaczane są na podstawie tzw. Dyrektywy Siedliskowej Rady Europy z roku 1992 oraz tzw. Dyrektywy Ptasiej (1979). Wyznaczenie SOO i OSO nakłada na państwa członkowskie Unii Europejskiej obowiązek zachowania wartości przyrodniczych, które były podstawą ich wytypowania.

Na podstawie ogólnych zaleceń Dyrektyw Polska została zobligowana do zaprojektowania sieci NATURA 2000.

Na obecnym etapie prac nad programem NATURA 2000 w Polsce zaproponowano 420 obszarów Natura 2000, w tym:

Specjalne Obszary Ochrony	279
Obszary Specjalnej Ochrony	141
O powierzchni łącznej 8056854,4 ha.	

Na terenie powiatu brzozowskiego w ramach programu NATURA 2000 nie proponuje się wyznaczenia obszarów ochrony.

3.7. Zasoby surowców mineralnych

Surowce mineralne na terenie powiatu brzozowskiego są skromne, w porównaniu do surowców w innych częściach Pogórza i Karpat.

Na terenie powiatu brzozowskiego występuje jedynie: piaski i żwiry.

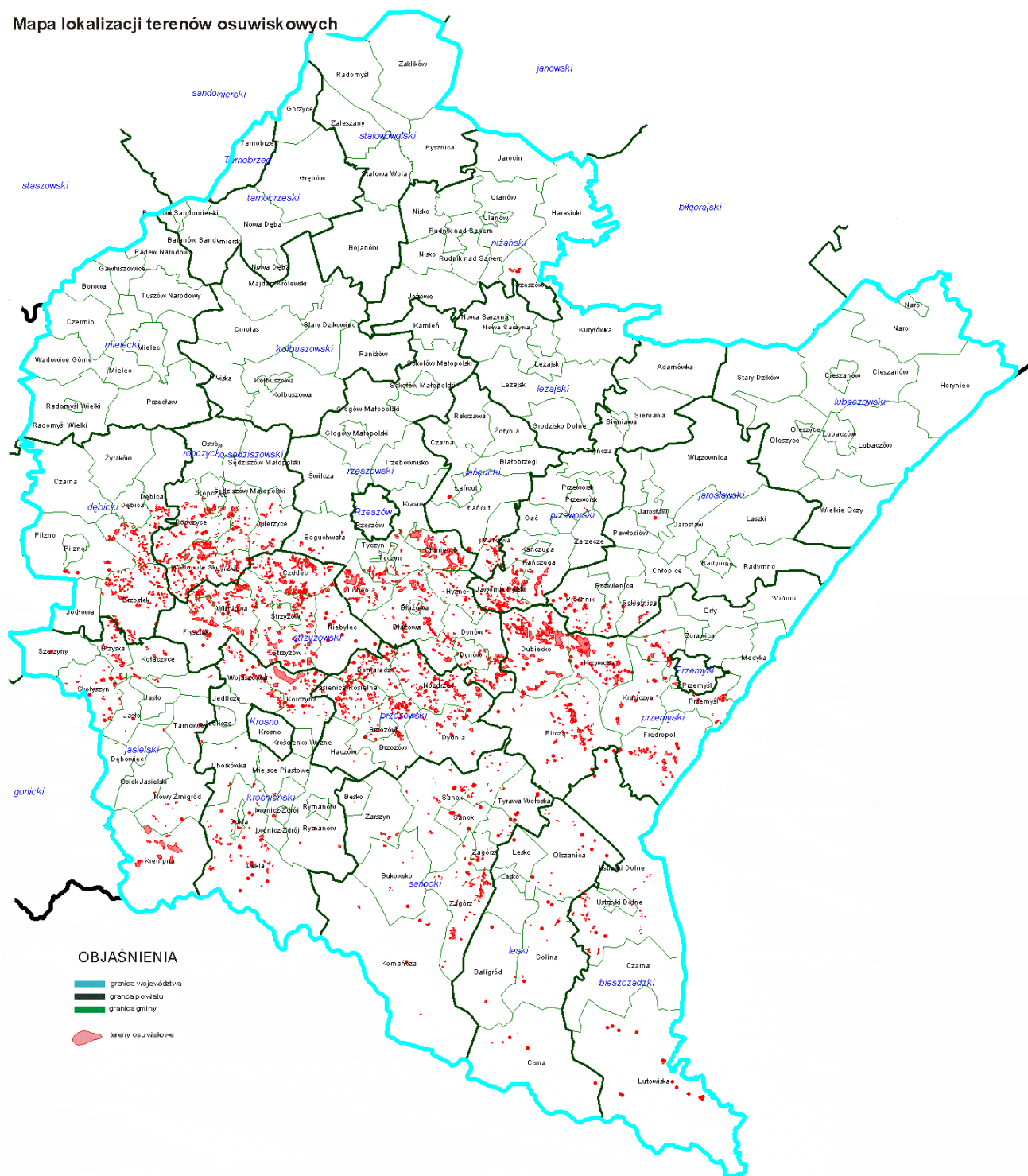
3.8. Tereny osuwiskowe

Na znacznej części obszaru powiatu mogą występować osuwiska, zwłaszcza w terenach podgórskich.

W szczególności znaczne obszary osuwisk występują w części centralnej i północnej powiatu.

Poniżej załączono mapkę z zaznaczonymi terenami osuwiskowymi w województwie podkarpackim:

Mapa lokalizacji terenów osuwiskowych

Mapa lokalizacji terenów osuwiskowych w województwie podkarpackim

4. Analiza i diagnoza środowiska oraz tendencje rozwojowe

4.1. Powietrze atmosferyczne

Stan zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego w powiecie brzozowskim:

Opracowanie „Stan środowiska w województwie podkarpackim w 2001 roku” Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Rzeszowie (Rzeszów 2002) określa szczegółowo stan czystości środowiska w województwie.

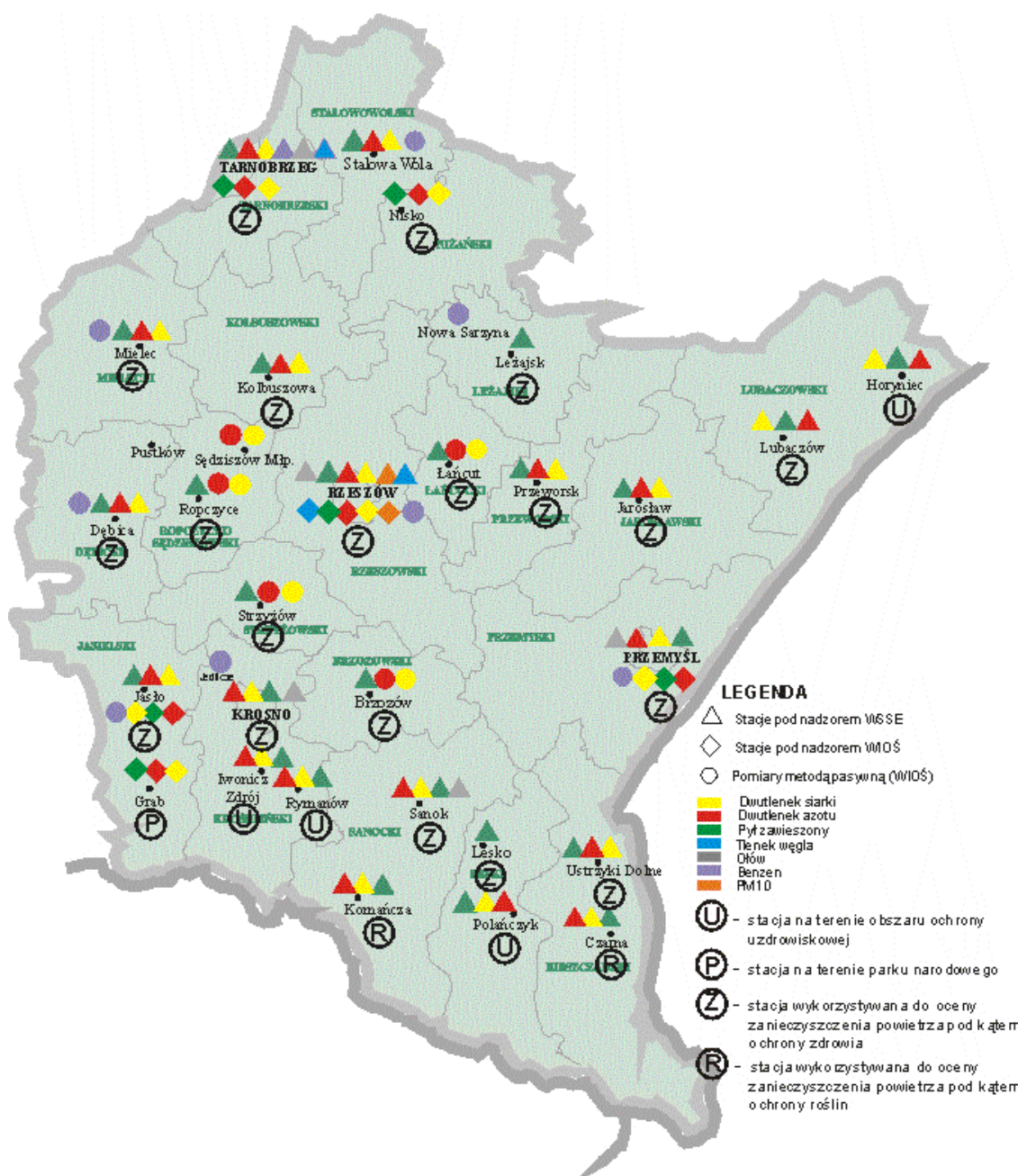
Zakres pomiarowy czystości powietrza obejmuje pomiary 24-godzinne stężeń zanieczyszczeń podstawowych tj. SO_2 , NO_2 , pył zawieszony oraz dodatkowo stężenia metali ciężkich w pyłe zawieszonym. Dokonywano również pomiary miesięcznego opadu pyłu.

W zakresie dwutlenku siarki stężenia średnioroczne w województwie podkarpackim nie przekroczyły 50 % dopuszczalnej normy średniorocznej. Najwyższe wartości w województwie notowano w rejonie Jarosławia, natomiast stężenia średnioroczne SO_2 w obrębie powiatu Brzozowskiego były w zakresie 1 - 4 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, średnio w powiecie ok. 2 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Zatem rejon Brzozowa jest jednym z najmniej skażonych terenów województwa pod względem zanieczyszczenia SO_2 . Podobnie w zakresie stężeń NO_2 w skali województwa należy stwierdzić, iż ponad 80 % wyników pomiarów tych stężeń nie przekroczyło 50 % normy dopuszczalnej. Powiat Brzozowski należy tu również do mniej zanieczyszczonych rejonów – stężenia średnioroczne NO_2 wynoszą tu 8 – 20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, przy maksymalnej wartości w województwie ponad 44 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (w Rzeszowie). W zakresie stężeń pyłu zawieszonego (drobnego) Powiat Brzozowski jest również jednym z czystszych terenów województwa – maksymalne stężenia pyłu zawieszonego notowane są w rejonie Rzeszowa i Jarosławia – ponad 44 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, na terenie powiatu Brzozowskiego stężenia te wynosiły 8 – 16 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, średnio ok. 12 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Opad pyłu na omawianym terenie powiatu Brzozowskiego jest również niewielki – 38,2 $\text{g}/\text{m}^2\text{rok}$, przy maksymalnej wartości w województwie ponad 315 $\text{g}/\text{m}^2\text{rok}$.

Należy stwierdzić tendencję spadkową stężeń podstawowych zanieczyszczeń na terenie miast, co związane jest z likwidacją niektórych zakładów pracy, jak również z działaniami proekologicznymi (wymiana kotłowni węglowych na zasilane paliwem ekologicznym: gaz ziemny lub olej opałowy lekki).

Zanieczyszczenia pyłowe i gazowe są częściowo redukowane na urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń. Są to w większości urządzenia odznaczające się wysoką sprawnością. Na urządzeniach odpylających w 2001 r. zatrzymanych zostało powyżej 94% wytworzonych przez przemysł pyłów.

Reasumując – stan czystości powietrza w rejonie rozpatrywanego powiatu jest zadowalający. Rejon ten jest jednym z czystszych rejonów województwa podkarpackiego.

Monitoring powietrza atmosferycznego na terenie woj. podkarpackiego

Omówienie stanu czystości powietrza atmosferycznego w gminach powiatu Brzozowskiego:

Do największych jednostek organizacyjnych emitujących zanieczyszczenia pyłowe i gazowe do atmosfery w powiecie należą:

Nazwa jednostki organizacyjnej	Dwutlenek siarki	Dwutlenek azotu	Tlenek węgla	Dwutlenek węgla	Pył ogółem	Benzo(a)piren	Sadza	Węglowodory aromatyczne
PGK S.A. Brzozów	x	x	x	x	x			
Szpital Specjalistyczny Brzozów	x	x	x	x	x			
Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska Jasienica Rosielna	x	x	x	x	x	x	x	
Zakład GRABO Waldemar Irzyk Niebocko		x	x		x			
Piekarnictwo ZORZA Brzozów	x	x	x	x	x			
Firma WAFRO Brzozów	x	x	x	x	x			
POLIKAT Brzozów	x	x	x		x			
BUDO-PLAST ZPH Zbigniew Lasek Humniska								x
KORONKI Brzozów	x	x	x	x	x	x	x	
NYKWOL Jasienica Rosielna	x	x	x		x			
ARTGOS Zakłady Tworzyw Sztucznych Brzozów	x	x	x	x	x	x	x	

X w tabeli powyższej oznacza emisję danej substancji do powietrza.

Powyższa tabela obejmuje jedynie jednostki organizacyjne emitujące takie ilości zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego, które skutkują koniecznością uiszczania opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska (opłata za emisję zanieczyszczeń gazowych i pyłowych).

W powiecie brzozowskim nie ma dużych jednostek organizacyjnych, które w przyszłości będą musiały uzyskać **pozwolenie zintegrowane** według wstępnego wykazu WIOŚ Rzeszów, nie licząc składowiska odpadów w Brzozowie, które ma być zamknięte.

Generalnie w skali powiatu **roczne ilości emitowanych substancji** od jednostek organizacyjnych wymienionych w powyższej tabeli są następujące:

Dwutlenek siarki SO₂	26,08 Mg
Dwutlenek azotu NO₂	12,7 Mg
Tlenek węgla CO	87,83 Mg
Węglowodory aromatyczne	0,24 Mg
Benzo(a)piren	0,004 Mg
Styren	0,14 Mg
Dwutlenek węgla CO₂	6238,6 Mg
Pył, pył ogółem	38,69 Mg
Sadza	0,53 Mg
Pyły ze spalania paliw	7,12 Mg
Pyły pozostałe	1,58 Mg

Wymienione zakłady (jednostki organizacyjne) do spalania energetycznego stosują następujące paliwa:

Gaz ziemny wysokometanowy	PGK Brzozów, Szpital Brzozów ZORZA Piekarnictwo Brzozów
----------------------------------	--

Węgiel kamienny niskokaloryczny	WAFRO Brzozów OSM Jasienica Rosielna, KORONKI Brzozów, NYKWOL Jasienica Rosielna, ARTGOS Brzozów
Drewno	GRABO Niebosko, POLIKAT Brzozów

Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie nie odnotował w latach 2000 – 2003 przekroczeń dopuszczalnej emisji w stosunku do wydanych decyzji o dopuszczalnej emisji (pozwoleń na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza) dla jednostek organizacyjnych z terenu powiatu brzozowskiego.

Gmina Brzozów

Projektowane w ramach MPO opracowanego w roku 1994 duże centralne ciepłownie miejskie nie będą miały racji bytu w obecnych warunkach społeczno-ekonomicznych. Już w wykonanym MPO zakłada się, że dotychczasowe małe kotłownie węglowe będą sukcesywnie zamieniane na kotłownie opalane paliwem ekologicznym (czyli gazem lub olejem).

Obecnie z kotłowni węglowych na terenie Brzozowa pozostały jeszcze następujące większe obiekty: kotłownia w Zakładzie KORONKI S.A. w Brzozowie, ul. Rzeszowska 10 – w kotłowni tej są zainstalowane 2 kotły typu WCO/80/A o mocy 1100 kW każdy i sprawności cieplnej 80 %, zanieczyszczenia są odprowadzane do atmosfery wspólnym emitorem o wysokości ponad poziom terenu $h = 23,60$ m i średnicy wylotowej 0,6 m. Jako urządzenia odpylające zastosowano zespół dwóch cyklonów typu B-2-042-600/2 o skuteczności odpylania 90 %. Łącznie z całej kotłowni emitowane jest rocznie:

Dwutlenek siarki	7,70 Mg
Dwutlenek azotu	2,40 Mg
Tlenek węgla	2,54 Mg
Pył	2,40 Mg.

Druga duża kotłownia przy Szpitalu Specjalistycznym w Brzozowie jest obecnie kotłownią gazowo-olejową: 1 kocioł wodny WEA UNIVEX HV PS o mocy cieplnej 1,8 MW, 1 kocioł wodny typu HOVAL o mocy cieplnej 1,9 MW oraz 2 wytwornice pary WEA 25 SG o mocy po 1,8 MW. Paliwem podstawowym jest gaz ziemny, zaś jako paliwo rezerwowe występuje olej opałowy lekki. Odprowadzanie spalin do powietrza 4 emitarami stalowym o wysokości $h = 35$ m każdy (średnica wylotowa 0,35 m).

Pozostałe większe instalacje emitujące zanieczyszczenia do powietrza atmosferycznego, to: POLIKAT w Brzozowie, ul. Witosa 4 (przeróbka drewna twardego oraz miękkiego – emisja pyłów), Huta Szkła Gospodarczego KAMA w Brzozowie (wytop szkła, emisja SO_2 , NO_2 , CO, pyłów i manganu), Zakład Tworzyw Sztucznych ARTGOS S.A. w Brzozowie (kotłownia węglowa – 1 kocioł wodny WR-2,5 2,90 MW, 1 kocioł wodny WR-1,25 1,45 MW, 1 kocioł ESKA 0,198 MW – odprowadzenie spalin przez 2 emitory o wysokości $h = 52$ m, średnica 1 m oraz $h = 20$ m średnica 0,6 m), Zakład Uboju, Skupu i Przetwórstwa Mięsnego s.c. w Brzozowie, ul. Poniatowskiego 7 – ubojnia, wędzarnia – emisje SO_2 , NO_2 , CO, pyłów, benzo(a)pirenu, formaldehydu, acetonu, fenolu, metyloetyloketonu oraz węglowodorów alifatycznych i aromatycznych).

Wymienione zakłady nie powodują przekroczeń dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń w powietrzu.

Gmina Haczów

Na terenie gminy brak jest obecnie kotłowni opalanych węglem kamiennym – wszystkie lokalne kotłownie zostały przekształcone w kotłownie opalane gazem ziemnym.

Do największych źródeł zanieczyszczeń atmosfery należy zaliczyć kotłownie lokalne: w Szkole Podstawowej Nr 1, Urzędzie Gminy, Gminnym Ośrodku Kultury oraz w szkołach.

Gmina Domaradz

Na terenie gminy brak jest obecnie kotłowni opalanych węglem kamiennym – wszystkie lokalne kotłownie zostały przekształcone w kotłownie opalane gazem ziemnym.

Do największych źródeł zanieczyszczeń atmosfery należy zaliczyć kotłownie lokalne: w Urzędzie Gminy, w szkołach oraz w Wytwórni Mas Bitumicznych (pełna nazwa: Zakład Usługowo-Handlowy DROGBUD Grzegorz Wojtaszek 38-116 Gwoźnica Górna 201 – Mobilna Wytwórnia Gorących Mieszanek Mineralno-Bitumicznych w Domaradzu). Zakład ten emituje następujące substancje do powietrza atmosferycznego: SO₂, NO₂, CO, pył, fenol, węglowodory aromatyczne, kresol – jednak działalność jednostki organizacyjnej nie powoduje przekroczeń dopuszczalnych wartości stężeń zanieczyszczeń w powietrzu.

Gmina Nozdrzec

Część kotłowni lokalnych jest w dalszym ciągu opalana drewnem lub węglem kamiennym.

Z 11 kotłowni szkolnych 3 kotłownie są w dalszym ciągu opalane węglem, praktyka jednak wykazuje opalanie w tych kotłowniach drewnem. Pozostałe większe źródła ciepła to Urząd Gminy Nozdrzec (kotłownia gazowa 127 kW), budynek policji, ZOZ oraz bank.

Niezbędna jest kontynuacja zamiany kotłowni lokalnych węglowych na zasilanie gazem ziemnym lub olejem opałowym lekkim (paliwa ekologiczne). Miejscowy plan ogólny zagospodarowania gminy przewiduje ogrzewanie budynków mieszkalnych i budynków usługowych na zasadzie małych kotłowni wbudowanych. Nie przewiduje się budowy centralnej kotłowni, za wyjątkiem wsi gminnej i wsi Izdebki. Na dzień dzisiejszy sytuacja jednak zmieniła się w ten sposób, że realizacja centralnych kotłowni w Nozdrzcu i Izdebkach jest również nierealna.

Gmina Dydnia

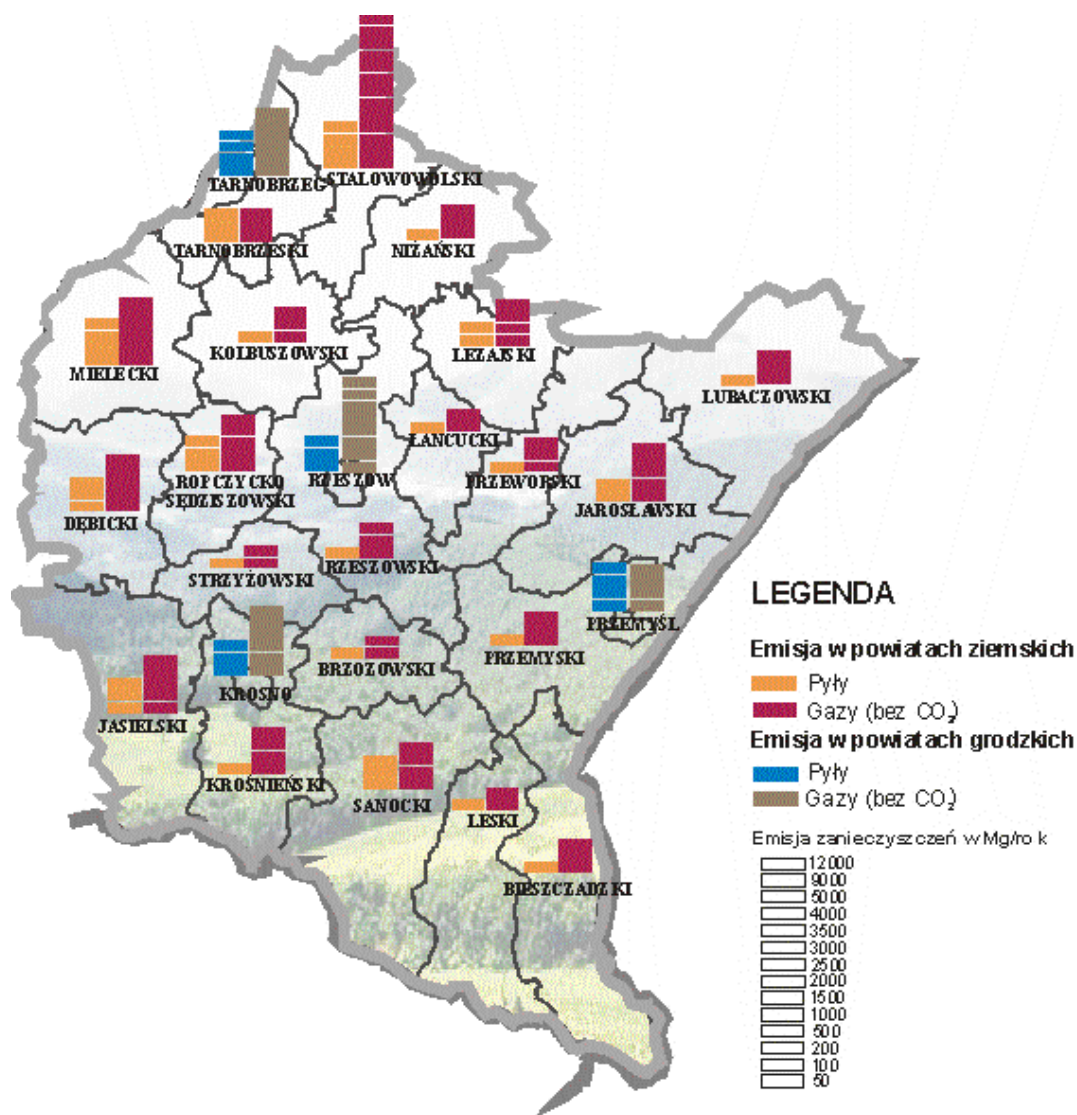
W gminie Dydnia jest jeszcze jedna kotłownia węglowa: Szkoła Podstawowa Końskie, pozostałe kotłownie lokalne są gazowe (Szkoła Dydnia, Jabłonka) oraz olejowe (szkoły Niewistka, Niebocko). Kotłownia szkoły w Obarzymie jest w trakcie przebudowy na olejową. Kotłownia Urzędu Gminy jest olejowo-gazowa.

Oprócz kotłowni na zanieczyszczenie powietrza mają wpływ następujące jednostki organizacyjne: Zakład GRABO – przetwórstwo drewna Pana Waldemara Irzyka – spalanie energetyczne drewna oraz firma LAJZ (w byłym PGR) w Niewistce – produkcja tworzyw sztucznych – brak urządzeń do ograniczania emisji (emisja acetonu).

Gmina Jasienica Rosielna

Większość kotłowni lokalnych jest już przekształcona w kotłownie gazowe (kotłownie szkolne – 4 szt., 3 w ośrodkach zdrowia, 2 w przedszkolach, Dom Samopomocy, Urząd Gminy). Pozostały jeszcze następujące kotłownie węglowe: w Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Jasienicy Rosielnej, w cegielni w Jasienicy Rosielnej oraz w kilku sklepach na terenie gminy).

Największe kotłownie na terenie gminy to: kotłownia w OSM (węglowa, 2790 kW), pawilon GS (233 kW), piekarnia (175 kW), kopalnia w Woli Jasienickiej (gazowa, 500 kW).

Emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych w województwie.

4.2. Hałas

Klimat akustyczny w środowisku (zarówno zamieszkania, wypoczynku, jak też pracy) oceniany może być zarówno subiektywnie, jak też przy pomocy obiektywnych wartości zmierzonych poziomów dźwięku.

W pomiarach i ocenie poziomu dźwięku preferowana jest krzywa korekcyjna A. Ze względu na różnorodne oddziaływanie hałasu na organizm ludzki, hałasy podzielić można w zależności od ich poziomu A na następujące grupy:

- 1) poniżej 35 dB,
- 2) 35-70dB,
- 3) 70-85 dB,
- 4) 85-130dB,
- 5) powyżej 130 dB.

Rozpatrując szkodliwy wpływ hałasu na człowieka można stwierdzić, że hałasy o poziomie nie przekraczającym 35 dB(A) są dla zdrowia nieszkodliwe, czasami denerwujące. Niekiedy dźwięki wytworzone przez naturę działają korzystnie. Hałasy o poziomie A 35 - 70 dB wpływają ujemnie na organizm, powodując zmęczenie układu nerwowego, obniżenie czułości wzroku, utrudniają zrozumienie mowy, porozumiewanie się, niekorzystnie wpływają na sen i wypoczynek. Ciągła ekspozycja hałasu o poziomie A 70 - 85 dB wpływa ujemnie na wydajność pracy, działa szkodliwie na zdrowie. Następuje osłabienie słuchu, bóle głowy, zaburzenia nerwowe. Hałasy o poziomach zawartych w przedziale 90 - 130 dB(A) są niebezpieczne dla organizmu, powodując liczne zaburzenia, m.in. układu krążenia, układu pokarmowego. Hałasy o poziomach wyższych od 130 dB(A) wytwarzają drgania niektórych organów wewnętrznych człowieka, powodując ich choroby oraz zniszczenie. Przebywanie w hałasie o tym poziomie powoduje zaburzenia równowagi, mdłości, zmienia proporcję zawartości różnych składników we krwi, wywołując pewne choroby psychiczne itp.

Specyficzną, lecz bardzo istotną grupę ocen stanowią wyniki badań subiektywnych, korelowane często z rezultatami pomiarów poziomów hałasu. Prowadzone tak badania Państwowego Zakładu Higieny (PZH) pozwalają na wyróżnienie, które z rodzajów hałasu stanowią znaczną uciążliwość. I tak zasadniczą uciążliwość dla środowiska stwarza hałas komunikacyjny, pochodzący od komunikacji drogowej i ulicznej. Rezultaty badań wskazują, że granicą, powyżej której uciążliwość hałasu potęguje się znacznie, jest $L_{Aeq} = 60$ dB. Interesujące jest, że hałasowi w środowisku przekraczającemu 60 dB (poziom równoważny) towarzyszą takie „efekty”, jak (wg badań PZH):

- znaczny wzrost występowania objawów zakłóceń emocjonalnych (zmęczenie, poczucie niewyspania, niespokojny sen, trudności w skupieniu uwagi itp.),
- wzrost częstości występowania objawów chorobowych (bicie i kołatanie serca, szybkie męczenie się, duszności, zawroty głowy, uderzenia krwi do głowy, bóle mięśni i stawów, itp.),
- zwiększenie się ilości zażywania różnego rodzaju leków, a przede wszystkim: nasennych, uspokajających, związanych z chorobami serca, nadciśnieniem, chorobami reumatycznymi, itp.

Subiektywne badania hałasu są szczególnie istotne, jeśli ich wyniki można skorelować z rezultatami obiektywnych pomiarów. Reprezentatywny przykład wyników takich działań przedstawić można na podstawie skali ocen opracowanej dla hałasu komunikacyjnego (PZH):

mała uciążliwość (hałasu)	$L_{Aeq} < 52 \text{ dB}$,
średnia uciążliwość	$52 < L_{Aeq} < 62 \text{ dB}$,
duża uciążliwość	$63 < L_{Aeq} < 70 \text{ dB}$,
bardzo duża uciążliwość	$L_{Aeq} > 70 \text{ dB}$.

Dokładniejsza analiza skali uciążliwości hałasu komunikacyjnego, zewnętrznego, ocenianego przez ludzi znajdujących się w pomieszczeniach wskazuje, że:

- hałas o poziomie na zewnątrz pomieszczeń zawierający się w granicach do 50 dB praktycznie zupełnie nie jest uciążliwy,
- uciążliwość hałasu komunikacyjnego o poziomie nie przekraczającym 55 dB można ocenić jako niewielką, sporadycznie dającą znać o sobie,
- hałas o poziomie do 60 dB powoduje już znacznie więcej negatywnych ocen (ca 40%),
- „strefą przejściową” między przeciętną a bardzo dużą uciążliwością jest zakres poziomów ponad 55 dB do ok. 65 dB,
- powyżej 65 uciążliwość staje się bardzo duża (3/4 ocen negatywnych przy poziomie 70 dB).

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie przeprowadził badania **natężenia hałasu komunikacyjnego w Brzozowie** wzdłuż drogi wojewódzkiej przebiegającej przez miasto o długości 2,45 km – w wyniku poziom równoważny przekroczył dopuszczalną normę 60 dB w dzień lub 50 dB w nocy w przypadku całej długości badanej drogi (100 %), przy czym na długości 0,8 km przekroczenie wyniosło 5 – 10 dB, a w przypadku 1,65 km o 10 – 15 dB (badania z 1999 roku).

Największym miastem rejonu jest Brzozów i właśnie stolica powiatu jest najbardziej narażona na hałas, przede wszystkim komunikacyjny i przemysłowy.

Przez Brzozów przebiega tranzytowy ruch turystyczny na trasie Sanok – Rzeszów, natężenie ruchu jest znaczne.

Poza Brzozowem należy wspomnieć jeszcze, iż przez Jasienicę Rosielną przebiega fragment drogi krajowej Nr 9 Radom – Rzeszów – Barwinek – na tereni tej gminy jest też problem z hałasem komunikacyjnym w przypadku gęstej zabudowy mieszkaniowej wzdłuż powyższej drogi krajowej.

W gminie Dydnia – problem hałasu przemysłowego wokół Zakładu GRABO we wsi Niebocko (tartak, w pobliżu są zabudowania mieszkalne).

W pozostałych gminach nie ma większych problemów z hałasem komunikacyjnym i przemysłowym.

4.3. Elektromagnetyczne promieniowanie nie-jonizujące

Sztuczne pola elektromagnetyczne występują obecnie wszędzie. Ich występowanie jest konsekwencją lawinowego rozwoju techniki.

W powszechnym użyciu są obecnie systemy radiowo-telewizyjne, radiotelefony, systemy przekazu informacji, radiolokacji i radionawigacji, medyczne urządzenia diagnostyczne i terapeutyczne, kuchnie mikrofalowe, czy zgrzewarki i suszarki. Wzrostowi „techniki” towarzyszy wzrost zapotrzebowania na energię elektryczną a co za tym idzie - rośnie liczba i łączna długość linii elektroenergetycznych najwyższych napięć – 110, 220 i 400 kV. Pola elektromagnetyczne wytwarzane przez wymienione wyżej, dla przykładu, urządzenia nakładają się na istniejące w przyrodzie pola naturalne zmieniają warunki bytowania człowieka.

Naturalnymi polami elektrycznym i magnetycznymi są te pola, których występowanie jest niezależne od działalności człowieka. Najważniejszymi elektrycznymi, pochodzącymi ze źródeł naturalnych są :

- ziemskie pole elektryczne,
- pole ładunku elektrycznego związanego z naturalną jonizacją powietrza,
- pole związane z wyładowaniami atmosferycznymi,
- pola wywołane źródłami pozaziemskimi (np. promieniowanie kosmiczne).

Ziemskie pole elektryczne jest polem praktycznie stałym i jego wartość wynosi średnio około 100 V/m. Wartość ta zależy od szerokości geograficznej oraz pory roku. Obserwowano wartości od 75 do 250 V/m. Jako wartość średnią przyjmuje się 130 V/m. Wartość natężenia pola ziemskiego maleje eksponencjalnie wraz z oddalaniem się od jej powierzchni. Występowanie chmur, a zwłaszcza chmur burzowych, zwiększa lokalne natężenie pola przy powierzchni ziemi do wartości powyżej 1000 V/m. Maksymalne natężenie pola pod chmurami, w trakcie przechodzenia frontu atmosferycznego może osiągać wartości około 30000 V/m.

Pola elektryczne towarzyszące wyładowaniom burzowym charakteryzują się wysokimi amplitudami, dużą zmiennością w czasie i szerokim widmem częstotliwości. Całkowity czas trwania pojedynczego wyładowania nie przekracza jednej dziesiątej sekundy, przepływ wielkiego prądu wyładowania trwa na ogół około jedna dziesiętysięczną sekundy.

Natężenie pola elektrycznego w bezpośredniej bliskości kanału wyładowania jest rzędu 106 kV/m i maleje wykładniczo wraz z odległością od miejsca wyładowania. Wyładowaniom atmosferycznym towarzyszą także zmienne pola elektryczne, największe ich amplitudy występują w zakresie częstotliwości od 10 do 100 kHz. Pozaziemskie źródła energii mogą również generować pola elektryczne w atmosferze, źródłem takim jest w pierwszym rzędzie Słońce (promieniowanie słoneczne). Przyjmuje się jednak, że pola te są tak słabe, że nie mają istotnego wpływu na funkcje organizmów.

Naturalne pola magnetyczne są polami praktycznie stacjonarnymi. Gęstość strumienia naturalnego pola magnetycznego wynosi 50 μ T. Plamy na Słońcu mogą powodować tzw. „burze magnetyczne”, w czasie, których występują zmiany strumienia rzędu 1 μ T. Plamom słonecznym towarzyszą także mikroimpulsy pola magnetycznego o amplitudach około 3 nT. Zmiany te trwają od 1 ms do około 100 s. Wyładowaniom atmosferycznym, natomiast, towarzyszą pola magnetyczne o gęstościach strumienia sięgających około 100 μ T w odległości 100 metrów od miejsca uderzenia.

Dla porównania - sztuczne pola wytwarzane współcześnie przez radary są od 10^{10} do 10^{20} razy silniejsze od pól naturalnych występujących na powierzchni ziemi a sztuczne pola magnetyczne sięgają wartości kilku tesli.

Badania naukowe zmierzające do wyjaśnienia mechanizmów działania pól elektromagnetycznych na środowisko przyrody ożywionej i jej składniki są prowadzone w wielu ośrodkach. Podstawową trudność stanowi niewątpliwie niedostatek wiedzy o regulacyjnej roli odgrywanej przez pola elektryczne i magnetyczne w przebiegu procesów życiowych w komórkach, tkankach, organach i organizmach. Ponadto reakcja organizmu na działanie czynnika zewnętrznego, jakim jest pole elektromagnetyczne jest zawsze uzależniona od bardzo dużej liczby innych czynników wpływających na stan organizmu i jego otoczenie. Ponadto, wszystkie organizmy posiadają, w pewnym zakresie, zdolność dostosowywania się do niekorzystnych warunków zewnętrznych. Zdolność ta dodatkowo utrudnia uchwycenie progowych wartości natężeń pól, traktowanych jako czynnik pobudzający.

Przyjęty został podział skutków działania niejonizujących pól elektromagnetycznych na organizmy na: termiczne i nietermiczne.

Działaniami termicznymi są te, które wywołują zauważalny (mierzalny) wzrost temperatury obiektów biologicznych (komórek, tkanek, organów, organizmów) na skutek wydzielania się energii pola elektromagnetycznego w postaci ciepła w tych obiektach. Intensywność tych działań jest bezpośrednio związana z ilością energii pochłanianej przez obiekt. Efekty termiczne są mocno uzależnione od częstotliwości pól. Poszczególne tkanki i organy pochłaniają energię nierównomiernie. Wiadomo, że im wyższe są częstotliwości pola tym mniejsza jest głębokość jego wnikania do wnętrza organizmów czy tkanek.

Działania nietermiczne wiążą się na ogół ze zjawiskiem reorientacji (zmiany położenia) cząstek organicznych, jaka następuje pod wpływem zewnętrznego pola lub z „modulacją” procesów przenikania jonów przez błony komórek.

W zakresie promieniowania niejonizującego należy wymienić projekty budowy nowych linii napowietrznych wysokiego napięcia:

Gmina Brzozów

Brzozów zasilany jest w energię elektryczną z GPZ Stara Wieś, połączonym linią 110 kV Iskrzynia – Brzozów oraz 110 kV Brzozów – Besko z sąsiednimi rozdzielniami.

Gmina Domaradz

Przez teren gminy przebiega linia 110 kV Iskrzynia – Domaradz.

Gmina Jasienica Rosielna

Przez teren gminy przebiega linia 400 kV Iskrzynia – Rzeszów – Widelka oraz 110 kV Iskrzynia – Domaradz.

Gmina Nozdrzec

Przez gminę planuje się przeprowadzenie następujących linii przesyłowych wysokiego napięcia:

400 kV	Hłudno – Jarosław
400 kV	Hłudno – Iskrzynia – Krosno
400 kV	Hłudno – Rzeszów
110 kV	Sanok – Dynów
110 kV	Niewistka - Brzozów

Gmina Dydnia

W gminie Dydnia w bliżej niesprecyzowanej przyszłości planuje się budowę elektrowni szczytowo-pompowej budowanej na Sanie w oparciu o dolny zbiornik energetyczny Dynów – Niewistka. Po wybudowaniu elektrowni konieczna będzie budowa sieci energetycznej o napięciu 400 kV i 110 kV wraz z GPZ (Głównym Punktem Zasilania).

Dla sieci energetycznych o napięciu 15 kV obowiązuje strefa ochronna o szerokości 15 m, dla napięcia 30 kV – 30 m, dla 110 kV – 40 m.

Ponadto przez gminy Jasienica Rosielna, Domaradz i Nozdrzec przebiega pas o szerokości 100 m na trasie łączącej nadajnik telewizyjny i radiowy Sucha Góra k. Krosna z podobnym nadajnikiem w okolicach Przemyśla. Na obszarze pasa o szerokości 100 m zabroniona jest budowa wysokich obiektów.

4.4. Zasoby wodne

Analiza tendencji rozwojowych powiatu w zakresie ochrony zasobów wodnych

Woda jest czynnikiem życiodajnym i jest potrzebą, bez zaspokojenia, której nie może żyć gatunek ludzki oraz wiele gatunków fauny i flory.

W hierarchii zaspokojenia potrzeb woda zajmuje drugie miejsce po powietrzu. Woda jest najpowszechniejszym rozcieńczalnikiem, stąd rozcieńcza emitowane do środowiska prawie wszystkie zanieczyszczenia.

Stąd ochrona wód jest najważniejszym po ochronie powietrza problemem w ochronie środowiska.

Ochrona wód polega na zapewnieniu ich najlepszej jakości, w tym w utrzymaniu ilości wody na poziomie zapewniającym ochronę równowagi biologicznej, w szczególności przez:

- utrzymanie jakości wód powyżej albo co najmniej na poziomie wymaganym w przepisach,
- doprowadzenie jakości wód, co najmniej do wymaganego przepisami poziomu, gdy nie on osiągnięty.

Poziom jakości wód jest określony z uwzględnieniem ilości substancji i energii w wodach oraz stopnia zdolności funkcjonowania ekosystemów wodnych. Stąd wprowadzono klasyfikację wód podziemnych, wód powierzchniowych płynących i stojących, określając dopuszczalne stężenia zanieczyszczeń charakterystycznych wskaźników.

Występowanie wód podziemnych na terenie powiatu brzozowskiego oraz możliwości ich wykorzystania

(wg Informacji na posiedzenie Komisji Ochrony Środowiska, Gospodarki Wodnej, Rolnictwa i Leśnictwa Rady Powiatu w Brzozowie, 27.02.2001r.)

Morfologia i hydrografia terenu

Powiat brzozowski położony jest w obrębie makroregionu Karpat, Zachodnich, a dokładniej w obrębie pogórzy: Strzyżowskiego, Dynowskiego i Dołów Jasielsko-Sanockich (wg L. Starkla 1972r.).

Pogórze Strzyżowskie obejmuje zachodnią część powiatu brzozowskiego są to; gminy Jasienica Rosielna, Domaradz i część gminy Haczów. Jest to obszar pogórzy niskich, które kontrastują z wyniesionymi pasmami niskich gór. Wysokości bezwzględne wahają się tu od 220-590 m n.p.m., względne od 50-300 m.

Pogórze Dynowskie obejmuje największy obszar powiatu brzozowskiego położony w jego północno-zachodniej części są to; gminy Brzozów, Dydnia, Nozdrzec i część gminy Domaradz. Jest to najbardziej monotony region Pogórza Karpackiego. Składa się z szerokich, wyrównanych do wysokości 400-450 m n.p.m. garbów.

Południowa część powiatu to fragment dołów Jasielsko-Sanockie obejmująca gminę Haczów i część gminy Brzozów. Składa się on z szeregu płaskich kotlinek porozdzielanych płatami niskich pogórzy. Główne rzeki powiatu to: San, Wisłok, Stobnica oraz ich dopływy. Charakteryzują się one znacznymi lecz nierównomiernymi zasobami wodnymi, dużymi zmianami stanów wody, krótkim okresem formowania się fal powodziowych oraz dużą szybkością ich przemieszczania.

Zlewnia rzeki San

- ♦ Rzeka San przepływa przez powiat brzozowski na odcinku około 26 km, przez teren gminy Dydnia i Nozdrzec.

Zlewnia rzeki Wisłok

- Rzeka Wisłok przepływa przez teren powiatu brzozowskiego na odcinku 11 km przez gm. Haczów.
- W granicach administracyjnych powiatu brzozowskiego znajduje się górny i środkowy bieg Stobnicy, o długości 22 km. Wzdłuż rzeki rozciąga się zabudowa wsi: (Lalin) Grabownica Starzeńska, Humniska, Stara Wieś, Blizne, Domaradz oraz miasta Brzozów. Źródła rzeki Stobnicy znajdują się w pobliżu miejscowości Lalin (gm. Sanok). Rzeka o całkowitej długości 46,5 km, zbiera wody z obszaru 331,5 km i wprowadza je do rzeki Wisłok w km 95+400 jako jej prawy dopływ, na terenie gminy Strzyżów.
- Potok Rosielna jest lewobrzeżnym dopływem rzeki Stobnicy o długości 14,4 km i powierzchni zlewni 30,5 km uchodzącym w km 24+00 jej biegu w miejscowości Blizne.
- Rzeka Pielnica w obrębie powiatu, w gminie Haczów przepływa na odcinku około 2 km, jest to odcinek ujściowy do rzeki Wisłok (prawy dopływ).
- Na obszarze powiatu brzozowskiego (gm. Haczów) znajduje się około 5 km dolnego biegu rzeki Morwawy. Jest to również odcinek ujściowy do rzeki Wisłok – jej lewy dopływ.

Zarys budowy geologicznej

Pod względem geologicznym przedmiotowy teren położony jest na obszarze Karpat Fliszowych w brzeżnej, północno-wschodniej części jednostki śląskiej.

Miasto Brzozów i okolice położone są w synklinie zwanej synkliną brzozowską. Jest ona ograniczona od SW antykliną (fałdem) Turzego Pola – Zmiennicy zwaną dalej fałdem Zmiennicy i od NE fałdem Grabownicy. Na podstawie materiałów archiwalnych i literatury oraz profili geologicznych wierceń stwierdza się, że w budowie geologicznej omawianego terenu udział biorą utwory: czwartorzędowe, trzeciorzędowe, kredowe.

Utwory trzeciorzędowe i kredowe, wykształcone w facji fliszowej, odgrywają dominującą rolę w budowie geologicznej omawianego terenu.

Utwory kredy reprezentowane są przez kredę dolną i górną. Utwory kredy dolnej stanowią ciemne łupki z piaskowcami o miąższości około 140 m. Kreda górna reprezentowana jest przez piaskowce i łupki godulskie, piaskowce i zlepieńce czarnorzeckie z wkładkami margli fukoidowych oraz łupki czarnorzeckie. Górna część piaskowców czarnorzeckich (istebniańskich), zbudowana jest z piaskowców grubo-ławicowych barwy szarej.

Utwory trzeciorzędowe reprezentowane są przez eocen i oligocen. Eocen to seria menilitowa zbudowana z warstw podrogowcowych, rogowców i łupków menilitowych wykształconych w postaci czarnych łupków na ogół z małą ilością piaskowców.

Najmłodszym ogniwem trzeciorzędu są utwory oligocenu – warstwy krośnieńskie dolne wykształcone w znacznej przewadze jako piaskowce grubo-ławicowe z nieznaczną miąższością przewarstwieniami łupków.

Utwory czwartorzędowe na omawianym terenie wykształcone są głównie w postaci utworów gliniastych, gliniasto-pylastych, rzadziej pylastych z domieszką frakcji piaszczystej. Miąższość tych utworów osiąga od kilku do około 10 m. Poza obrębem doliny potoku miąższość utworów czwartorzędowych (głównie glin zwietrzelinowych) jest znacznie mniejsza i waha się od 1,0 – 3,0 m.

Warunki hydrogeologiczne terenu

Na podstawie wyników wykonanych badań hydrogeologicznych oraz materiałów archiwalnych dotyczących wierceń wykonanych na terenie Brzozowa i okolicy możemy stwierdzić, że wody podziemne występują tu w utworach:

- fliszowych (trzeciorzęd – kreda)
- czwartorzędowych

Wody występujące w utworach fliszowych (trzeciorzędowych i kredowych) mają charakter warstwowo – szczelinowy. Związane są one z porami i drobnymi szczelinami występującymi w seriach piaskowcowych tych utworów. W związku z bardzo małą porowatością i szczelinowością tych utworów, ich zasobność jest niewielka. Najbardziej wodonośne są serie piaskowców grubo-ławicowych. Warstwy czarnorzeckie posiadają w tym rejonie szerokość około 1,1 - 1,7 km.

W przypadku omawianego terenu najbardziej perspektywiczny jest:

- trzeciorzędowy poziom wodonośny występujący w piaskowcach niższego oddziału warstw krośnieńskich dolnych synkliny Brzozowa (*ujmowany między innymi serią otworów studziennych ujęcia wodnego „Jakła Wielka”*)
- oraz poziom kredowy – w piaskowcach czarnorzeckich budujących jądro fałdu Zmiennicy (*otwory studzienne ujęcia miejskiego Podlesie*).

W warstwach fliszowych strefa aktywnej wymiany sięga do głębokości 60-100 m w zależności od lokalnych warunków. Poziom wodonośny w tych utworach zasilany jest na drodze infiltracji opadów atmosferycznych poprzez pokrywę zwietrzelinową, bezpośrednio na wychodniach oraz w strefach kontaktu poziomu fliszowego z czwartorzędowymi utworami

rzecznymi. Głębokość zwierciadła wody wynosi tu w granicach 5-20 m, natomiast w partiach szczytowych wzgórz przekracza zazwyczaj 20 m. Zwierciadło wody nawiercone w głębokości do 20 m jest zwykle słabo napięte (do kilkunastu metrów), natomiast nawiercone w większych głębokościach jest przeważnie silnie napięte (do kilkudziesięciu metrów).

Zwierciadło wody w utworach fliszowych charakteryzuje się zróżnicowaną amplitudą rocznych wahań. Kierunki spływu wód podziemnych są zgodne z morfologią terenu. Ukształtowanie morfologiczne terenu (głębokie wcięcia erozyjne potoków i rzek) powoduje silne zdrenowanie utworów fliszowych co objawia się występowaniem licznych źródeł.

W utworach czwartorzędowych występują wody o charakterze porowym. Zasadniczym ich środowiskiem są utwory pochodzenia rzeczno budujące terasy akumulacyjne rzek i potoków. Wody występujące w obrębie pokryw zwietrzelinowych występujących poza dolinami nie mają znaczenia użytkowego. Czwartorzędowy poziom wodonośny jest zasilany głównie przez bezpośrednią infiltrację opadów atmosferycznych, w mniejszym stopniu ze spływu podziemnego z zalegających morfologicznie wyżej utworów fliszowych oraz lokalnych cieków powierzchniowych. Woda tarasów zalewowych wykazuje więź hydrauliczną z wodami powierzchniowymi.

Wodonośne utwory czwartorzędowe zalegają bezpośrednio na fliszu lub jego zwietrzelinie. Wody podziemne czwartorzędu i fliszu kontaktują się ze sobą. Zwierciadło wód czwartorzędowych w dolinach rzecznych ma charakter swobodny, miejscami lekko napięty i występuje na głębokościach nie przekraczających 5 m z wyjątkiem nielicznych obszarów, gdzie występuje na głębokościach 5-10 m. Wodonośne utwory czwartorzędowe są zwykle przykryte utworami słabo przepuszczalnymi (pyły, gliny itp.) o miąższości przeważnie 0,2 – 4,0 m.

Możliwości wykorzystania wód podziemnych

Z przedstawionych powyżej materiałów zawierających opis budowy geologicznej i warunków hydrogeologicznych jednoznacznie wynika, że na terenie powiatu brzozowskiego występują dwa poziomy wodonośne wód podziemnych które wykorzystywane są do zaopatrzenia w wodę mieszkańców tego regionu. Jest to płytszy czwartorzędowy poziom wodonośny oraz głębszy, fliszowy (trzeciorzędowo – kredowy).

Czwartorzędowy poziom występuje głównie w obrębie dolin przepływających tu rzek i potoków i jest on o bardzo ograniczonym rozprzestrzenieniu poziomym. Ponadto jego wykształcenie litologiczne i miąższość decyduje o tym, że poziom ten nie przedstawia większego praktycznego znaczenia dla budowy ujęć zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Średnia wydajność tego poziomu waha się w granicach od 100 litrów do kilku metrów sześciennych na godzinę. Charakteryzuje się on dużą niestabilnością i uzależniony jest głównie od intensywności opadów atmosferycznych. Ujmowany jest głównie pojedynczymi studniami kopanymi zaopatrującymi indywidualne gospodarstwa rolne oraz budynki mieszkalne.

Fliszowy poziom wodonośny występujący w warstwach trzeciorzędowych lub kredowych uzależniony jest głównie od własności litologicznych skał oraz tektoniki terenu. Najkorzystniejsze warunki wodonośne występują w przypadku warstwy wodonośnej zbudowanej z piaskowców gruboziarnistych, grubo ławicowych o małym udziale procentowym wkładek ilastych i łupkowych szczególnie w rejonach o zaburzonej tektonice (uskoki, zapadliska, szczeliny). Wydajność tej warstwy wodonośnej waha się w granicach od 0,5 – 9,0 m³/h. Najczęściej uzyskiwane wydajności studni ujmujące wody podziemne z trzeciorzędowej lub kredowej warstwy wodonośnej wynoszą od 2 – 5,0 m³/h.

Większość istniejących na terenie powiatu ujęć wód podziemnych bazuje właśnie na tej warstwie wodonośnej. Ujęcia te zasilają wodociągi miejskie (ujęcie dla wodociągu komunalnego w Brzozowie - Jakła Wielka oraz Podlesie) oraz lokalne wodociągi wiejskie i zakładowe. Część lokalnych wodociągów wiejskich oraz gospodarstw indywidualnych zasilanych jest również z naturalnych źródeł wypływających z warstw trzeciorzędowych rzadziej kredowych. Część tych źródeł charakteryzuje się zmienną wydajnością uzależnioną bezpośrednio od opadów atmosferycznych.

Według danych opracowanych przez Przedsiębiorstwo Geologiczne w Krakowie w połowie lat dziewięćdziesiątych ilość wykonanych i zaewidencjonowanych (Bank Hydro) otworów studziennych (studnie wiercone) na terenie powiatu brzozowskiego wynosi około 120 w tym na terenie:

- gminy Brzozów - 56,
- gminy Dydnia - 10,
- gminy Nozdrzec - 21,
- gminy Domaradz - 8,
- gminy Jasienica Rosielna - 14,
- gminy Haczów - 12.

Większość studni głębinowych wierconych dla osób fizycznych na potrzeby zaspokojenia własnego gospodarstwa domowego nie posiada opracowanych dokumentacji geologicznych określających ich zasoby eksploatacyjne, gdyż zgodnie z obowiązującym prawem wodnym w ramach zwykłego korzystania z wód nie jest wymagane uzyskanie pozwolenia wodno-prawnego. W związku z tym rzeczywista ilość wykonanych i eksploatowanych na tym terenie studni głębinowych jest znacznie większa.

Ochrona wód podziemnych

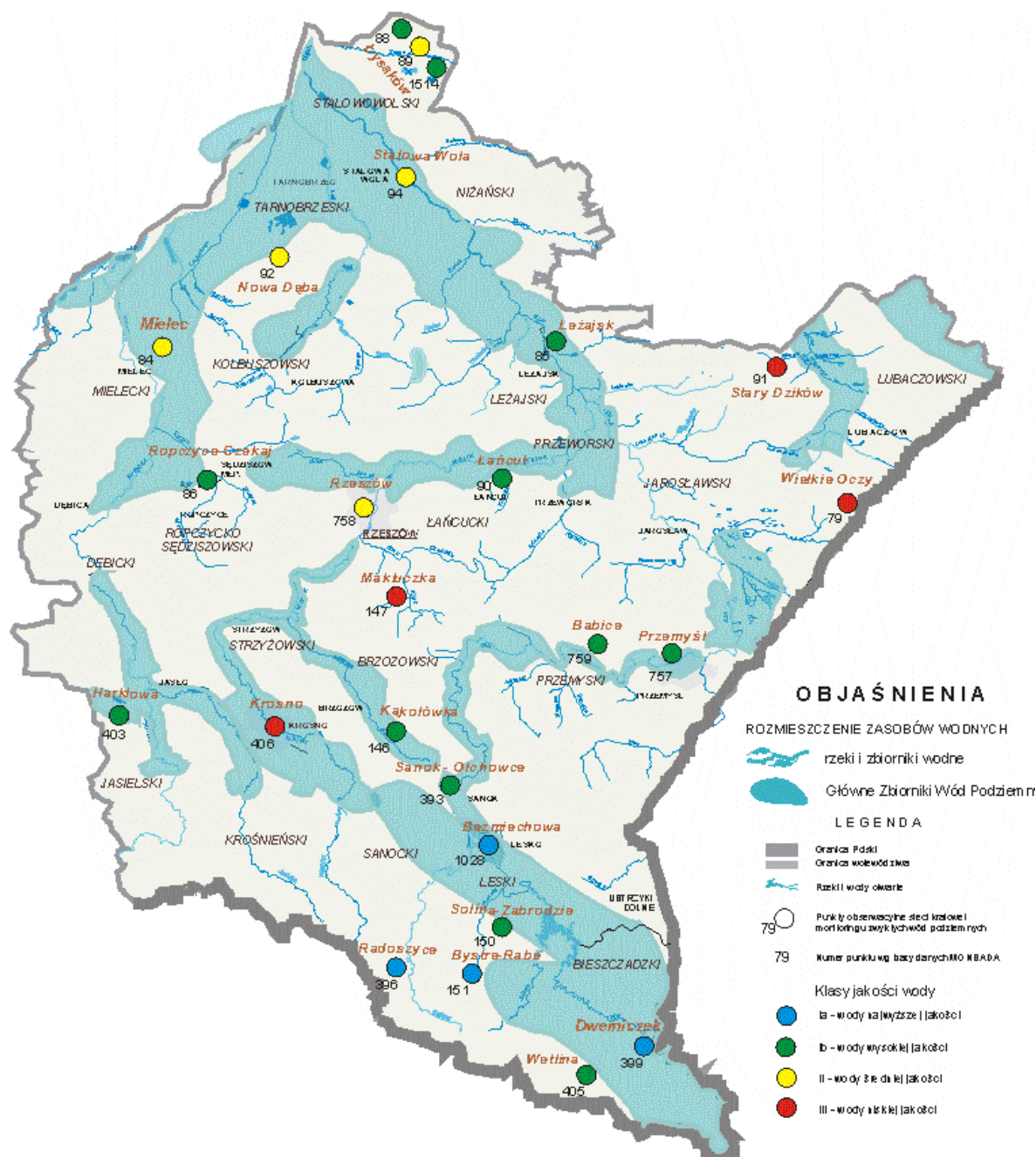
Szczególnej ochronie podlegają wody podziemne i obszary ich zasilania, z uwagi, że stanowią one podstawowe źródło zaopatrzenia ludności w wodę. Stąd też należy zmniejszyć ryzyko zanieczyszczenia tych wód poprzez ograniczenie oddziaływania na obszary ich zasilania, a także utrzymać w równowadze zasoby tych wód.

W tym celu określono obszary ochronne zbiorników wód podziemnych i głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP), podlegających szczególnej ochronie.

Rozmieszczenie GZWP i punktów obserwacyjnych sieci krajowej monitoringu zwykłych wód podziemnych podano na mapie.

Przy planowaniu i realizacji przedsięwzięć powinny być stosowane rozwiązania, które ograniczą zmianę stosunków wodnych do rozmiarów niezbędnych, ze względu na specyfikę przedsięwzięcia i w czasie, gdy zachodzi czasowa konieczność zmiany stosunków wodnych. W pradolinie rzeki Wisłoka i rzeki Stobnicy występuje Główny Zbiornik Wód Podziemnych „Dolina Wisłoka”, który obejmuje wody zbiornika czwartorzędowego (dolinnego) mające charakter porowy. Poziom wodonośny jest powierzchniowy, pozostający w bezpośrednim kontakcie z powierzchnią, reagujący wprost na istniejące warunki hydrologiczne. Zbiornik ten jest słabo izolowany od powierzchni gruntu i jest narażony na zanieczyszczenia z powierzchni ziemi. Stąd też zbiornik ten wymaga szczególnej ochrony, to jest tworzenia obszarów ochronnych w formie lasów, parków krajobrazowych i obszarów ochrony wód podziemnych po szczegółowym ich rozpoznaniu. Pozostałe obszary powiatu brzozowskiego to obszary de-

ficytowe w zakresie występowania wód podziemnych o większej wydajności. Stąd też ochrona GZWP „Dolina Wisłoka” jest zadaniem najważniejszym. Wody poziomu trzeciorzędowego w Brzozowie mają przekroczenia w zakresie zawartości potasu i azotanów i posiadają III klasę czystości wg Klasyfikacji jakości zwykłych wód podziemnych dla potrzeb monitoringu środowiska. Klasyfikacja ta zakłada podział wód na 4 klasy jakościowe, w tym klasa III(ostatnia) – dotyczy wód o niskiej jakości, których cechy fizyczne i zawartość głównych wskaźników zanieczyszczeń znacznie przekraczają normy obowiązujące dla wód do spożycia.

Ocena jakości wód podziemnych według badań 2002 r.

Ochronę zasobów wód podziemnych prowadzi się przez ustanawianie stref ochronnych źródeł i ujęć wody. Przez strefę ochrony źródła wody i ujęcia wody rozumie się obszar poddany zakazom, nakazom i ograniczeniom w zakresie użytkowania gruntów i korzystania z

wody obejmujący ujęcie wody, źródło wody lub jego część oraz grunty przylegające do ujęcia i źródła wody (zasobów wód podziemnych).

Strefę ochrony dzieli się na teren ochrony bezpośredniej i pośredniej wewnętrzny i zewnętrzny. Teren ochrony bezpośredniej ujęcia wód podziemnych obejmuje grunty, na których jest usytuowane ujęcie wody oraz otaczający je pas gruntu o szerokości licząc od zarysu budowli i urządzeń służących do poboru wody. Przy studniach wierconych pas ten wynosi ca 8-10 m, przy studniach kopanych od 10-15 m, przy studniach zbiorczych poziomych systemów drenażowych od 10-15 m, a przy ujęciach naturalnego wypływu wód podziemnych od 15 do 20 m.

Teren strefy ochrony pośredniej wewnętrzny obejmuje obszar wyznaczony 30 dniowym czasem przepływu wody w warstwie wodonośnej do ujęcia, a teren zewnętrzny obejmuje obszar wyznaczony 25 letnim czasem wymiany wody w warstwie wodonośnej.

Stąd na właścicielach gruntów położonych na terenie ochrony pośredniej może być nałożony obowiązek zlikwidowania nieczynnych studni i ognisk zanieczyszczeń, oraz stosowania określonych upraw rolnych i leśnych.

Z uwagi na to, że strefę ochronną wyznacza się na podstawie ustaleń zawartych w dokumentacji hydrogeologicznej, wszystkie ujęcia wód podziemnych winny posiadać aktualną dokumentację hydrogeologiczną z zatwierdzonymi zasobami wodnymi i określoną dopuszczalną depresją eksploatacyjną. Przy określaniu terenów ochronnych, zakazów i nakazów dotyczących użytkowania gruntów na terenie ochrony pośredniej należy uwzględnić podział na teren ochronny wewnętrzny i zewnętrzny oraz w oparciu o warunki infiltracji zanieczyszczeń do ujmowanego poziomu wodonośnego, co można dokonać w oparciu o dokumentację hydrogeologiczną.

Ochrona wód podziemnych to działalność zmierzająca do zapewnienia zarówno dostatecznej ilości i odpowiedniej jakości wód podziemnych. Rozróżnia się czynną i bierną ochronę wód podziemnych. Czynna ochrona polega przede wszystkim na likwidacji ognisk zagrożenia. Elementami biernymi ochrony wód podziemnych są tak zwane strefy ochronne, w których obowiązują zakazy i ograniczenia różnych czynności gospodarczych. Elementem czynnym w strefie ochronnej może być nakaz usunięcia lub zabezpieczenia potencjalnego ogniska zagrożeń, do których zaliczamy: składowiska odpadów stałych, nieszczelności w urządzeniach kanalizacyjnych, tereny niewłaściwego magazynowania surowców, pół-prefabrykatów i wyrobów gotowych, emisje pyłów i gazów, wody powierzchniowe będące odbiornikami dużej ilości ścieków, obszary przechowywania i intensywnego stosowania nawozów i środków ochrony roślin, tereny rolniczego wykorzystywania gnojowicy, źródła zanieczyszczeń na terenie obejmującym gospodarczych jak: nieszczelne doły kloaczne, szamba, gnojowniki, stajnie i chlewnie.

Stąd dla ochrony wód podziemnych należy na bieżąco kontrolować szczelność zbiorników bezodpływowych na ścieki, szczelność przewodów kanalizacyjnych i obiektów oczyszczalni ścieków, oraz szczelność zbiorników na gnojowicę oraz nawóz naturalny, a także szczelne podłoże magazynów ze środkami ochrony roślin i nawozami sztucznymi.

Gminy winny wykonać szczegółową inwentaryzację rozmieszczenia bezodpływowych zbiorników na ścieki i zobowiązać właścicieli do ich uszczelnienia i przeprowadzenia próby szczelności.

Szczegółnej kontroli wymagają zbiorniki i przewody stacji paliwowych oraz przewodów do wydobywania ropy naftowej.

Zgodnie z art. 58 Ustawy Prawo Wodne strefę ochronną ustanawia w drodze rozporządzenia dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej, na wniosek i koszt właściciela ujęcia wody. Do wniosku o ustanowienie strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej dołącza się dokumentację hydrogeologiczną. Strefę ochronną obejmującą wyłącznie teren ochrony bezpośredniej ustanawia na wniosek i koszt właściciela ujęcia wody organ właściwy do wy-

Aktualny stan jakości wód powierzchniowych na terenie powiatu jest następujący:

- rzeka San

Badania wód rzeki San powyżej Dynowa wykazały, że wody zostały zakwalifikowane do III klasy czystości wg oceny ogólnej z uwagi na stan sanitarny, natomiast z uwagi na wskaźniki fizykochemiczne wody odpowiadały II klasie czystości.

- rzeka Wisłok

Badania wód rzeki Wisłok w przekroju zbiornika Besko wykazały, że ogólny stan wód był w III klasie czystości, natomiast pod względem wskaźników fizyko-chemicznych i hydrobiologii był w II klasie czystości wód.

- rzeka Stobnica

Badania wód rzeki Stobnicy wykonano w 2-ch przekrojach pomiarowo kontrolnych położonych poniżej Brzozowa oraz na odcinku ujściowym. Z uwagi na duże zanieczyszczenie wody rzeki Stobnicy zostały zakwalifikowane jako nie odpowiadające obowiązującym normom ze względu na wysokie stężenie azotu azotynowego i zły stan sanitarny.

- rzeka Morwawa

Wg wykonanej oceny wody Morwawy na ujściu do Wisłoka odpowiadały pod względem hydrobiologicznym II klasie, natomiast pod względem fizykochemicznym i sanitarnym III klasie czystości.

- potok Rosielna

Z uwagi na ścieki odprowadzane z Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Jasienicy Rosielnej wody potoku poniżej oczyszczalni są zanieczyszczone i nie odpowiadają obowiązującym normom.

W zakresie ochrony poziomu jakości wód powierzchniowych uwzględnia się obszary zlewni hydrograficznych. Integralną częścią warunków korzystania z wód dorzecza stanowią programy ochrony wód dla obszarów, na których poziom jakości wód nie są osiągnięte, tzn. woda danego ciek nie posiada założonej klasy czystości wód. Celem ochrony wód powierzchniowych jest utrzymywanie lub poprawa jakości wód, biologicznych stosunków w środowisku wodnym i na obszarach zalewowych, tak, aby wody osiągnęły, co najmniej dobry stan ekologiczny i w zależności od potrzeb nadawały się do:

- zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia,
- bytowania ryb w warunkach naturalnych oraz umożliwiania ich migrację,
- rekreacji oraz uprawiania sportów wodnych.

Ochrona wód polega w szczególności na:

- unikaniu, eliminacji i ograniczeniu zanieczyszczeń wód, zwłaszcza substancjami szkodliwymi dla środowiska wodnego,
- zapobieganiu niekorzystnym zmianom naturalnych przepływów wody lub naturalnych poziomów zwierciadła wody.

Ochrona wód jest realizowana przez zakazy dotyczące wprowadzania ścieków zawierających:

- odpady oraz zanieczyszczenia pływające,
- dwuchloro-dwufenylo-tróchloroetanu (DDT), wielopierścieniowych chlorowanych dwufenyli (PCB) i wielopierścieniowych chlorowanych trófenyli (PCT),
- chorobotwórczych drobnoustrojów,

oraz powodujących w tych wodach:

- zmiany w naturalnej charakterystycznej dla nich biocenozie,
- zmian naturalnej mętności, barwy, zapachu,
- formowania się osadów lub piany.

Ponadto wprowadza się nakazy, zapewnienia ochrony wód przed zanieczyszczeniem poprzez budowę i eksploatację urządzeń służących tej ochronie, z tym, że wybór miejsca i sposobu usuwania i oczyszczania ścieków powinien minimalizować negatywne oddziaływania na środowisko. Budowę urządzeń służących do oczyszczania ścieków winno się realizo-

wać zgodnie z Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK), stąd w zamierzeniach szczegółowych w poszczególnych gminach wykorzystano ankiety wypełnione z początkiem 2003 r. w ramach prac KPOŚK.

Ww. program na terenie powiatu winien doprowadzić wody powierzchniowe do stanu, by spełniały one wymaganiom wód powierzchniowych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, rekreacji i chowu ryb.

Dla zasobów i ujęć wód powierzchniowych wprowadza się również strefy ochronne, które dzieli się na tereny ochrony bezpośredniej i pośredniej. Na terenie ochrony bezpośredniej wód powierzchniowych zabrania się użytkowania gruntów do celów nie związanych z eksploatacją ujęcia wody. Nakazy odnośnie terenu ochrony bezpośredniej są analogiczne jak dla ujęć wód podziemnych.

Z uwagi na powyższe również strefą ochronną winien być ujęty potok Łondzierz, z uwagi na przewidywane zaopatrzenie w wodę z górnego stawu oraz przeznaczenie dolnego zbiornika do celów kąpielowych.

Głównym jednak zadaniem ochrony zasobów wód powierzchniowych, a także powiązanych z nimi zasobami wód podziemnych, jest zmniejszenie ładunków zanieczyszczeń odprowadzanych w nieoczyszczonych ściekach komunalnych z terenów miasta Brzozowa i terenów wiejskich gmin powiatu brzozowskiego. Konieczna jest zatem pilna budowa nowych i rozbudowa istniejących systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków sanitarnych. Zakres szczegółowy tych zamierzeń podano dalej przy omawianiu systemów kanalizacyjnych i oczyszczalniach ścieków.

Przy realizacji Powiatowego Programu Ochrony Środowiska na te zamierzenia powinno się zwrócić szczególną uwagę, by zapewnić mieszkańcom powiatu i przyszłym pokoleniom, przyjazne i czyste środowisko.

Zaopatrzenie gmin w wodę

1. GMINA BRZOSZÓW

Zasoby wód podziemnych

Strome ułożenie fałdów fliszu budujących teren gminy prowadzi do braku zasobnych zbiorników gruntowych. Wodociągi miejskie w Brzozowie są zaopatrywane z kilku otworów głębinowych o ograniczonej wydajności.

Cieki wodne

Rzeki i strumienie przepływające przez teren gminy mają stosunkowo małe przepływy. Największa cieki gminy to Stobnica i Zmienniczka oraz ich dopływy.

Tereny zalewowe znajdują się : w dolinie rzeki Stobnicy, w dolinie cieku przepływającego przez Przesietnicę, w zapadliskach terenowych i przy rowach melioracyjnych wsi Humniska.

Zasoby wód powierzchniowych

Przez gminę przepływa rzeka Stobnica, która ze względu przede wszystkim na zanieczyszczenie aktualnie nie może stanowić podstawy dla zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia. Wykonanie na Stobnicy zbiornika dla celów ujęcia wody do czasu pełnego uporządkowania gospodarki ściekowej nie ma sensu ponieważ gromadził by on wody poza klasowe.

Aktualny stan zaopatrzenia m. Brzozowa i Gminy Brzozów w wodę

W administracji PGK S.A. Brzozów znajduje się ujęcie powierzchniowe brzegowe Brzozów – Jakła Wielka na potoku bez nazwy oraz ujęcie podziemne studniami wierconymi. Zasoby wód podziemnych są zatwierdzone decyzją OS-V-8530-2/86 z dnia 10.02.1986 przez UW Krosno, a na pobór i eksploatację ujęć jest wydane pozwolenie wodno –prawne decyzją OS-6223/7/00 z dnia 19.06.2000 r. przez Starostwo Powiatowe w Brzozowie, strefy ochronne ujęć posiadają decyzję OS-6210/99 z dnia 15.06.1999 przez Starostwo Powiatowe w Brzozowie. Wydajność ujęcia wynosi 1600 m³/d, a stacji uzdatniania 1400 m³/d (procesy odżelaziania, filtracji i chlorowania). Wydajność pompowni wody surowej wynosi 18.5 l/s, a wody czystej 16.2 l/s. Pojemność zbiornika wody czystej V=500 m³. Długość sieci wodociągowej wynosi 55.5 km, o średnicach ϕ 10-225 mm, z rur stalowych, żeliwnych, PE, PCW. Koszty produkcji wody w ilości wg PGK S.A. wynosiły 379 925 zł. Cena 1 m³ wody wynosi 1.74 zł dla gospodarstw domowych i 3.20 zł dla pozostałych odbiorców wody. Ilość wyprodukowanej wody w 2002 r. wynosiła 256 600 m³, z czego 158 400 m³ dla gospodarstw domowych, 48 000 na cele własne zakładu wodociągowego i 98 100 dla pozostałych odbiorców wody. Wg danych z Urzędu Marszałka woj. podkarpackiego produkcja wody z obu ujęć wynosiła 355 200 m³.

W ramach zamierzeń krótko terminowych należy przewidzieć modernizację ujęcia wody w Brzozowie i modernizację sieci wodociągowej o koszcie ca 500 tys. zł i 300 tys. zł.

Ponadto na terenie Gminy Brzozów ujęcia wody mają:

1. Huta Szkła Gospodarczego „KAMA”, 36-200 Brzozów, ul. Boh. II Woj. Świat. 15 – 1 studnia,
2. Szpital Specjalistyczny, 36-200 Brzozów, ul. Ks. J. Bielawskiego 18 – 3 studnie głębokie,
3. PKS, 36-200 Brzozów ul. Witosa 4, (OW Bukowiec) – 1 studnia,
4. „KORONKI” S.A. 36-200 Brzozów, ul. Rzeszowska 10 – 1 studnia + SUW
5. PBI”WAFRO”, 36-200 Brzozów, ul. Witosa 4 – ujęcie wody z potoku Sietnica
6. Zakład Tworzyw Sztucznych ARTGOS, 36-200 Brzozów, ul. Rzeszowska 12 – ujęcie wody podziemnej
7. Spółdzielnia Transportu Wiejskiego, 36-200 Brzozów, ul. Boh. II Woj. Świat. 8
8. PPH WYROBY CUKIERNICZE „GRAN-PIK”, 36-200 Brzozów, ul. Mickiewicza 14
9. Zakład Budowlany p. Kozak, 36-200 Brzozów, ul. Reymonta 11,
10. BUDMATEX p. Bieńczak, 36-200 Brzozów, ul. Kościuszki 35,

Docelowo założono dostawę wody z Sieniawy (Besko) z ujęcia na Wisłoku poprzez Turze Pole do Brzozowa przewodem ϕ 500 mm. Plany te mogą być brane pod uwagę po roku 2015, po uporządkowaniu gospodarki ściekowej.

2. GMINA DOMARADZ

Zasoby wód podziemnych

Zasoby wód podziemnych są ubogie i występują w utworach czwartorzędowych pradoliny rzeki Stobnicy i Golcówki.

Wydajność z 1 otworu wód podziemnych jest następująca:

- 2.0 – 8.0 m³/h w rejonie : w północno – wschodniej i południowo – wschodniej części wsi Golcowa, w miejscowości Domaradz: Rola, Ręki, Zakarczma, Debrza, Budzisz, Zakosiół, Miasteczko, Płosina, Zawodzie, Gawlikówka, Podlas, Płosina Górna,
- 1.0 – 5.0 m³/h w rejonie : w m. Barycz, południowo-zachodniej części wsi Golcowa, północnej części Domaradza, w m. Domaradz: Podhyb, Warnicówka, Ząbkówka, Porąbki.

Ze względu na małe zasoby wód podziemnych planuje się i są wykonywane oddzielne lokalne wodociągi.

Zasoby wód powierzchniowych

Gmina Domaradz leży w dorzeczu rzeki Stobnicy, która jest dopływem rzeki Wisłok. Stan czystości rzeki jest nie zadowalający z uwagi na nieuporządkowaną gospodarkę odpadami, ściekami i osadami ściekowymi. Stąd też zasoby wód powierzchniowych nie były brane pod uwagę dla zaopatrzenia ludności w wodę.

Zaopatrzenie w wodę

Na terenie gminy funkcjonują ujęcia wody i sieci wodociągowe administrowane przez spółki wodne, w miejscowościach:

- Domaradz (29WZ)- wodociąg wiejski, oparty na wodach podziemnych i powierzchniowych o wydajności 10m³/d, Pozwolenie na pobór i eksploatację OS-II-6210/53/96 w Golcowej i Os.6223/6?02 w Domaradzu.
- Golcowa (13WZ)- wodociąg wiejski, oparty na wodach podziemnych o wydajności 70m³/d,
- funkcjonują również ujęcia wody i sieci wodociągowe administrowane przez spółki wodne.

Długość sieci wodociągowej wynosi 28.5 km. Ilość korzystających ze zbiorowego zaopatrzenia w wodę wynosi ca 2.5% mieszkańców gminy. Koszt produkcji wody wynosił 21369 zł, w tym robocizny, materiałów, energii, amortyzacji urządzeń i sprzętu 14 732 zł.

Cena sprzedawanej wody brutto – 3.95 zł . w Golcowej i 5.69 w Domaradzu.

Zamierzenia krótko terminowe: modernizacja SUW w Golcowej(napowietrzanie) – 100 tys. zł i modernizacja sieci wodociągowej – 100 tys. zł. Oraz analogiczne zadania dla wodociągu w Domaradzu. Własną studnię kopaną posiada GS „SCH” 36-230 Domaradz.

Ogólne zużycie wody w gminie wynosiło w 2002 r. 7755 m³, w tym na cele własne wodociągu 705 m³.

Ponadto zaopatrzenie w wodę odbywa się z grawitacyjnych wodociągów zagrodowych bazujących na własnych ujęciach źródeł stokowych(14WZ) oraz tradycyjnych studniach kopanych.

Docelowo przewidywano zasilanie gminy w wodę z wodociągu grupowego opartego na ujęciu wody z projektowanego zbiornika Niewistka na rzece San. Termin rozpoczęcia budowy zapory na Sanie nie jest znany. Plan ten będzie realizowany po roku 2015. Okresowo dopuszcza się rozbudowę istniejących nowych ujęć z urządzeniami towarzyszącymi.

3. GMINA DYDNIA

Zasoby wód powierzchniowych

Wschodnia część gminy Dydnia położona jest w dorzeczu rzeki San, która jest źródłem zaopatrzenia ludności w wodę i w związku z tym jej wody powinny odpowiadać I klasie czystości.

Zasoby wód podziemnych

Teren gminy jest mało zasobny w wody podziemne. Wydajność wód wgłębnich uzyskiwanych z pojedynczych odwiertów w tym rejonie waha się w granicach od 1 – 5 m³/h. Występują źródła naturalne o małej wydajności.

W gminie są następujące wodociągi:

- wodociąg wiejski Dydnia 1, oparty na wodach podziemnych, o wydajności 30 m³/d,
- wodociąg wiejski Dydnia 2, oparty na wodach podziemnych, o wydajności 96m³/d,

- wodociąg zakładowy – Dom Strażaka, oparty na wodach podziemnych, o wydajności 5 m³/d,
- wodociąg dla szkoły podstawowej w Krzywe, oparty na wodach podziemnych, o wydajności 36 m³/d,
- wodociąg zakładowy – Dom Ludowy w Końskie, oparty na wodach podziemnych, o wydajności 18 m³/d,
- wodociąg zakładowy w Niewistce, oparty na wodach podziemnych, o wydajności 20 m³/d.

Pozostała część mieszkańców korzysta z indywidualnych studni kopanych. Brak jest zbiorowego zaopatrzenia w wodę.

W ramach zamierzeń krótkoterminowych planuje się budowę wodociągu z ujęciem wody dla osiedli PGR w miejscowościach Ulucz i Witryłów.

Do czasu realizacji grupowego zaopatrzenia w wodę wsi w oparciu o wodociągi grupowe z ujęciem w Sieniawie – zbiornik retencyjny na Wisłoku oraz Niewistka – zbiornik energetyczny dolny na Sanie – planuje się rozbudowę sieci wodociągowej w oparciu o ujęcia lokalne.

Rozwiązanie docelowe: w oparciu o rurociągi grupowe dla Brzozowa i rejonu, w II etapie ujęcie na rzece San w Niewistce Niewistce wydajności docelowej 320 l/s. Stacja uzdatniania z pompownią wysokiego tłoczenia o średnicy 500 mm oraz zbiornikami wyrównawczymi Wydrna i Niewistka (z połączeniem wodociągu z Sieniawy). W oparciu o powyższą magistralę projektuje się wodociągi wiejskie w Niewistce, Obarzymie, Dydni, Wydanej, Jabłonce, Krzywem, Niebocku, Grabówce.

4. GMINA HACZÓW

Zasoby wód podziemnych

Zasoby wód podziemnych na terenie gminy są ubogie i znajdują się w czwartorzędowych osadach pradoliny rzek leżących na terenie gminy. Zasoby te z jednego otworu wiertniczego wynoszą:

- 0.5- 2.0 m³/d w północnej i zachodniej części Jabłownicy Polskiej, północnej Malinówce, północnym Trześniowie, środkowej części Bukowa i Jasionowa,
- 1.0 – 5.0 m³/d w południowej Malinówce, południowo-wschodniej Jabłownicy Polskiej, północnym Haczowie, północno-wschodnim Trześniowie, północnym Bukowie, północno-zachodnim Jasionowie, środkowej części Wzdowa,
- do ca 5.0 m³/d w południowej części Haczowa, południowym Trześniowie, południowym Bukowie, południowo – wschodniej części Jasionowa, północno-zachodniej i południowo-zachodniej części Wzdowa.

Cieki powierzchniowe

Do większych cieków powierzchniowych na terenie gminy zalicza się rzekę Wisłok z doliną zalewową wielkimi wodami, płynącą przez środek wsi Haczów, a w zachodniej części wsi rzekę Morawę. Ponadto obszar gminy leży w obrębie cieków: Pielnicy i Zmienniczki.

Zaopatrzenie w wodę

Obecnie ludność zaopatruje się w wodę ze studni kopanych w osadach czwartorzędowych i sporadycznie na wierzchołkach z wód szczelinowych.

Ujęcie wody dla UG w Haczowie podziemne ze studni głębokości 27 m o wydajności 26.2 m³/d. Ponadto lokalne ujęcia mają: Dom Ludowy w Bukowie, Dom Ludowy w Malinówce, Dom Ludowy w Jabłownicy Polskiej, Trześniowie i OSP w Haczowie. Ujęcia wody

lokalne ze stacją uzdatniania wody posiada Szkoła Podstawowa w Haczowie i Przedszkole w Trześniowie. Na terenie gminy Haczów nie ma sieci wodociągowych.

Zamierzenia długoterminowe: budowa sieci wodociągowej dla całej gminy. Zamierzenie to może być realizowane po 2010 r., po wybudowaniu oczyszczalni ścieków.

Wg założeń w MPO docelowo programowana jest dostawa wody z ujęcia i SUW w Iskrzyni na rzece Wisłok lub zaopatrzenie gminy w wodę z wodociągu ϕ 500 mm Sieniawa – Brzozów, z hydroforniami w Trześniowie i Jabłonnicy Polskiej. Dla zasilania miejscowości Haczów, Trześniów, Buków, Jabłonnica Polska, przewiduje się odgałęzienie ϕ 225 mm, a do Jasionowa i Malinówki odgałęzienie ϕ 110 mm. W celu zapewnienia odpowiednich parametrów pracy wodociągu przewiduje się budowę zbiorników wyrównawczych w Haczowie. Natomiast z projektowanej magistrali wodociągowej ϕ 500 mm /Sieniawa – Brzozów/, która stanowi element wodociągu grupowego obejmującego gminy Besko, Zarszyn, Haczów, Brzozów, projektuje się zaopatrzenie miejscowości Wzdów i Jasionów.

Najtańszym rozwiązaniem byłby wodociąg z ujęciem wody na Wisłoku zlokalizowany powyżej Haczowa. Koszt dla zaopatrzenia w wodę Haczowa szacuje się na ca 2 000 tys. zł., natomiast koszt sieci wodociągowej magistralnej dla całej gminy o długości ca 20 km z przepompowniami i zbiornikami szacuje się na ca 6 000 tys. zł.

5. GMINA JASZENICA ROSIELNA

Sieć hydrograficzna

Sieć tą stanowią rzeka Stobnica oraz jej dopływy: Rosielna, Rosielnica, Łondzierz, Rędzina i szereg potoków bez nazwy. Rzeka Stobnica i potok Rosiela prowadzi wody poza-klasowe.

Wody podziemne

W dolinie rzeki Stobnica w osadach aluwialnych i deluwialnych poziom wód gruntowych występuje na ogół dość płytko 0.5-2.0 m ppt i jest zależny od wahań lustra wody w ciekach powierzchniowych.

Na pozostałym obszarze poziom wody podziemnej waha się w granicach 2-18 m i uzależniony jest od warstw hydrogeologicznych oraz warstw nieprzepuszczalnych.

Zasoby wód podziemnych: w środku Bliznego wydajność jednego otworu wynosi ok. 0,5 – 2 m³/h, w Jasienicy Rosielnej i Orzechówce 1- 5 m³/h, Wola Jasienicka 0 – 5 m³/h, w zachodniej części dolnej Stobnicy 5 m³/h, w zachodniej części Woli Jasienickiej 2 – 8 m³/h.

Warunki klimatyczne

Średnia roczna temperatura : 7.7 ° C. Średnia roczna opadów: 656.8 mm. Największa intensywność opadów w miesiącach letnich. Ilość dni pogodnych: 35. Ilość dni pochmurnych: 127. Ilość dni z mgłą: 31. Ilość dni z pokrywą śnieżną: 68. Ilość dni burzowych: 16. Ilość dni z pokrywą śnieżną: 68.

Zaopatrzenie w wodę

Wieś Jasienica Rosielna posiada dwa wodociągi wiejskie ze studni wierconych wód trzeciorzędowych o łącznej wydajności $19.7 \text{ m}^3/\text{h} = 472.8 \text{ m}^3/\text{d}$. Praktycznie ujmowane jest do $80 \text{ m}^3/\text{d}$, z uwagi na wydajność stacji uzdatniania wody ca $65 \text{ m}^3/\text{d}$. W stacji uzdatniania wody są prowadzone procesy odżelaziania i chlorowania wody, zbiornik wody czystej posiada pojemność tylko $V = 1.5 \text{ m}^3$, a wydajność hydroforni wynosi $0.7 \text{ dm}^3/\text{s}$.

Centralna część wsi Jasienica Rosielna posiada wodociąg wiejski o długości ca 4,3 km o średnicach $\phi 80\text{-}110 \text{ mm}$ z rur stalowych i PCW, natomiast przysiółki Płosina Dolna i Górna, Błędna i Podlas posiadają wodociągi zagrodowe ze źródeł stokowych. Duża część budynków czerpie wodę w utworów czwartorzędowych za pomocą studni kopanych.

Wioski: Blizne, Wola Jasienicka i Orzechowka zaopatrują się w wodę z ujęć źródłanych i studni kopanych przydomowych. W okresach suchych źródła wysychają, natomiast studnie kopane, posiadają wodę złej jakości bakteriologicznej, ponieważ pokłady wód czwartorzędowych są zanieczyszczone ściekami z nieszczelnych szamb, rowów i potoków. Stąd warunkiem niezbędnym jest uporządkowanie gospodarki ściekowej.

Ponadto istnieje wodociąg zakładowy dla Szkoły Podstawowej w Blizne o wydajności $70 \text{ m}^3/\text{d}$, również oparty na wodach podziemnych.

Aktualnie ca 8 % mieszkańców gminy korzysta ze zbiorowego zaopatrzenia w wodę, a ca 90 % z lokalnych grawitacyjnych wodociągów prywatnych.

Z uwagi na ubogie zasoby wód podziemnych, właściwym kierunkiem jest retencja nie zanieczyszczonych wód powierzchniowych w źródłiskowych i górnych odcinkach potoków. Stąd słuszna inicjatywa gminy wybudowania zbiornika retencyjnego we wsi Blizne.

Z uwagi na wprowadzenie opłat za wodę i ścieki, ilość zużywanej wody spadła i z uwagi na ograniczone fundusze własne w najbliższym okresie nie przewiduje się w gminie rozbudowy wodociągów.

W zamierzeniach długoterminowych planuje się wykonanie ca 700 m magistrali wodociągowej $\phi 110 \text{ mm}$, o koszcie ca 700 tys. zł.

GOSPODARKA WODNA W GMINIE JASIENICA ROSIELNA

I. Istniejące zbiorniki retencyjne

1. Zbiornik wodny retencyjny w miejscowości Blizne, przysiółek Czubówka w km 2+445 potoku Łondzierz, prawostronnego dopływu rzeki Stobnica, powiat brzozowski, gmina Jasienica Rosielna, woj. podkarpackie

Charakterystyka ogólna

Zbiornik położony jest na południowo – wschodnich peryferiach m. Blizna, gm. Jasienica Rosielna, woj. podkarpackie, w odległości około 1.2 km na wschód od szosy Rzeszów – Brzozów.

W km 2+445 do 3+130 zlokalizowano Zbiornik Dolny – retencyjny z przegrodą doliny w km 2+445, a w km 3+130 – 3+430 Staw Górny zasilany wodą z ujęć dennych z potoku Łondzierz w km 3+500 i potoku Leśnego. Z uwagi na warunki geologiczne przyjęto piętrzenie wody w zbiorniku dolnym 2.80 m, z poziomem piętrzenia 273.50 m npm, a w górnym 1.80 m, z poziomem piętrzenia 275.70 m.

Powierzchnia Zbiornika Dolnego wynosi 8.66 ha, objętość wody 137 tys. m^3 , średnia głębokość 1.58 m. Natomiast powierzchnia stawu wynosi 2.80 ha, objętość wody 36 tys. m^3 , średnia głębokość 1.30 m.

Dolinę rzeki przegrodzono zaporą ziemną o długości czołowej 140 m, wysokości do 3.80 m, o szerokości korony 3 m o rzędnej 274.50 m npm i nachyleniu skarp 1:4. Zaporę wyposażono w przelew wykonany ze ścianki szczelnej stalowej / typu Profil III produkcji krajo-

wej lub typu Larsena o długości krawędzi przelewowej 12.6 m w kształcie litery C, z umocnieniem kamiennym w siatkach do rozpraszania energii i dwoma spustami z zakładanymi szandorami o świetle $b = 0.90$ m, każdy.

Dla obsługi zamknięć szandorowych przewidziano kładkę wyniesioną ponad zwierciadło wody spiętrzonej przy przepływie kontrolnym. Od strony wody dolnej na skarpach 1:3 przewidziano schody.

Staw Górny posiada groble szerokości w koronie 5 m o rzędnych 276.40 m do 277.00 m npm, z nachyleniem skarp 1:4. Spust wody ze stawu mniczem o średnicy leżaka $d = 0.60$ m.

Przebudowano i podwyższono ca 600 m drogi na prawym brzegu zbiornika i wybudowano kąpielisko.

Funkcje zbiornika wodnego

Dolny zbiornik zmniejsza przepływy powodziowe, służy do rekreacji, tj. do uprawiania sportów wodnych, wędkarstwa i jako kąpielisko, a górny gromadzi wodę dla zaopatrzenia przyległych terenów.

Stąd funkcje zbiornika wodnego są następujące:

- mała retencja w dolinie potoku Łondzierz dla zaopatrzenia w wodę – staw górny,
- ochrona przed powodzią terenów położonych zbiornika – zbiornik dolny,
- cele rekreacyjne: kąpielisko i sporty wodne – zbiornik dolny,
- możliwość hodowli ryb w zbiorniku dolnym.

Od strony północnej na długości 100 m, z wystawą południową, przy drodze żwirowej przystosowano brzeg zbiornika na kąpielisko.

Wielkości podstawowe charakteryzujące zbiornik

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka	Ilość
1	Powierzchnia zlewni: pot. Łondzierz w przekroju Zbiornika Dolnego	km ²	10.90
	: pot. Łondzierz w przekroju ujęcia wody do stawu	km ²	6.00
	: ciek Leśnego w przekroju ujęcia wody do stawu	km ²	1.60
2	Klasa budowli	kl.	IV
3	Przepływy charakterystyczne - <u>pot. Łondzierz km 2+445</u>		
	- miarodajny $Q_{1\%}$	m ³ /s	10.910
	- kontrolny $Q_{0.5\%}$	m ³ /s	13.640
	- średni roczny Q_{SR}	m ³ /s	0.111
	- średni niski Q_{SN}	m ³ /s	0.044
	- biologiczny Q_B	m ³ /s	0.022
	- <u>pot. Łondzierz km 3+500</u>		
	- średni roczny Q_{SR}	m ³ /s	0.061
	- średni niski Q_{SN}	m ³ /s	0.024
	- biologiczny Q_B	m ³ /s	0.012
	- <u>ciek Leśny</u>		
	- średni roczny Q_{SR}	m ³ /s	0.016
	- średni niski Q_{SN}	m ³ /s	0.006
	- biologiczny Q_B	m ³ /s	0.003
4	Parametry zbiornika – Zbiornik Dolny		
	- powierzchnia lustra wody	ha	8.66
	- objętość zmagazynowanej wody	tyś. m ³	137
	- średnia głębokość	m	1.58
	- Staw Górny		
	- powierzchnia lustra wody	ha	2.80
	- objętość zmagazynowanej wody	tyś. m ³	36
	- średnia głębokość	m	1.30
5	Budowle – Zbiornik Dolny		
	- przelew ze ścianki szczelnej stalowej	m	12.60
	- upusty dolne zamykane szandorami	m	2x0.90
	- Staw Górny		

	- ujęcie wody z pot. Łondzierz	d – mm	300
	- ujęcie wody z cieku Leśnego	d – mm	200
	- Odprowadzenie wody mnichem typ MNm-4 d=60 cm L=28 m	szt.	1

Wielofunkcyjny zbiornik służy przede wszystkim dla ochrony przeciwpowodziowej terenów położonych poniżej zbiornika. Objętość fali powodziowej przy wielkiej wodzie $Q_{1\%}$ zmniejsza się $\approx 21\%$.

Budowle towarzyszące

Odprowadzenie wody ze Stawu Górnego zaprojektowano mnichem stawowym Typ MNm-4 o średnicy leżaka 60 cm i długości 28 m.

Rowy opaskowe od strony wschodniej i północnej zbierają wody z terenów zmeliorowanych.

Na odcinku 200 m pot. Łondzierz przy Stawie Górnym, gdzie występuje cofka od zbiornika Dolnego wykonano 3 gurtę z płyt drogowych 300 x 300 x 15 cm, umieszczone w korycie potoku poprzecznie. Wysokość gurtów nad dnem wynosi 0.40 m.

Potok Łondzierz przy gurtach jest umocniony na długości 10 m płytami JOMB na geowłókninie. Zadaniem gurtów jest zatrzymywanie w potoku płynących namulów.

II. Programowane zbiorniki retencyjne w latach 2010-2015

- na potoku Orzechowskim w Blizne – koszt szacunkowy 3000 tys. zł.
- dwa zbiorniki na p. Gołaszewskim w Orzechówce, koszt szacunkowy 3000 tys. zł
- na potoku Rosielna w Woli Jasienickiej, koszt szacunkowy 2000 tys. zł

6. GMINA NOZDRZEC

W gminie są następujące ujęcia wód podziemnych:

- studnia dla Urzędu Gminy o wydajności 48 m³/d i depresji eksploatacyjnej $Se=14$ m,
- studnia dla Ośrodka Zdrowia o wydajności 240 m³/d i depresji eksploatacyjnej $Se=7$ m,
- studnia w Siedliskach dla bloków po PGR o wydajności 35 m³/d depresji eksploatacyjnej $Se=12$ m, zlokalizowana w dolinie rzeki Jawórka, zasilająca bloki rurociągiem stalowym ϕ 80 mm,
- studnia Izdebki o wydajności 163 m³/d zasilająca ca 25 % mieszkańców wsi siecią ca 3 km ϕ 80-100 z rur AC, ze zbiornikiem wodociągowym o pojemności $V=2 \times 50$ m³,
- 3 szt. studni w m. Wesoła-Ujazdy o wydajności 127 m³/d, ze stacją uzdatniania i zbiornikiem o pojemności $V=100$ m³, zasilająca siecią wodociągową o długości ca 8 km ϕ 90 PCW ca 20 % mieszkańców. Pozostała ludność gminy jest zaopatrywana ze studni kopanych.

W planie perspektywnym zagospodarowania przestrzennego zarezerwowany jest teren pod budowę progu wodnego pod Dynowem na rzece San. Docelowe zaopatrzenie gminy w wodę projektuje się w oparciu o projektowany wodociąg grupowy Niewistka – Brzozów.

Pozwolenia wodno-prawne

Wykaz zakładów korzystających z wód w zakresie zaliczonym do korzystania szczególnego na obszarze powiatu brzozowskiego /wg wydanych pozwoleń wodno-prawnych/ podano w zał. Nr. 1.

Tab. 1 Długość sieci wodociągowej w gminach powiatu brzozowskiego

Gmina	Długość sieci wodociągowej w km
Brzozów	55.5
Domaradz	28.5
Dydnia	-
Haczów	-
Jasienica Rosielna	4.3
Nozdrzec	11.0
Powiat razem	99.3

Tab. 2 Ujęcia wody w gminach powiatu brzozowskiego

Lp.	System zaopatrzenia w wodę	Ujęcie wody	Wydajność [m ³ /d]
Gmina Brzozów			
1	Wodociąg: m. Brzozów	Jakła Wielka	1600
Gmina Domaradz			
1	Wodociąg: m. Domaradz	Domaradz	10
2	Wodociąg: m. Golcowa	Golcowa	70
Gmina Dydnia			
1	Wodociąg: m. Dydnia	Dydnia	131
2	Wodociąg m. Krzywe	Krzywe	36
3	Wodociąg : m. Końskie	Końskie	18
4	Wodociąg : m. Niewistka	Niewistka	20
Gmina Haczów			
1	Wodociąg : m. Haczów	Haczów	26.2
Gmina Jasienica Rosielna			
1	Wodociąg: Jasienica Rosielna	Zasław	472.8
Gmina Nozdrzec			
1	Wodociąg: m. Nozdrzec	Nozdrzec	288
2	Wodociąg: m. Siedliska	Siedliska	35
3	Wodociąg: m. Izdebki	Izdebki	163
4	Wodociąg: m. Wesola –Ujazdy	Wesola -Ujazdy	127
Razem Powiat: wodociągów szt. 13 - o wydajności 2997 m³/d.			

Analiza tendencji rozwojowych powiatu w zakresie ochrony zasobów wodnych

Kanalizacja i oczyszczalnie ścieków

Stan aktualny gospodarki ściekowej oraz przyjęte kierunki strategiczne w gminach powiatu

Gmina Brzozów

Obszar gminy: 10.318 ha, ilość mieszkańców ogółem: 26.627 osób, w tym:

- Brzozów - 8194 osób
- Grabownica - 3088 osób
- Górki - 1637 osób
- Humniska - 4444 osób
- Turze Pole - 995 osób
- Przysietnica - 3827 osób

- Stara Wieś - 3247 osób
- Zmiennica - 1205 osób

Kanalizacja

Przyjęty uchwałą Rady Miejskiej w Brzozowie Nr XX/163/92 z dnia 21 października 1992 r. program ochrony środowiska Gminy Brzozów zakłada wykonanie w zakresie gospodarki wodno – ściekowej na terenie miasta i gminy Brzozów sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków dla całego terenu miasta Brzozowa i całego terenu gminy Brzozów. Realizacja projektowanej kanalizacji sanitarnej dla poszczególnych miejscowości wynosi:

- **miasto Brzozów -osiedla przy ulicach :**
- Traugutta i Głowackiego – 6,8 km; wykonano 7,8 km - 115 %,
- 1000 – lecia, Konopnickiej, Orzeszkowej, Zielonej, Okulickiego – 7,8 km; wykonano 7,5 km, 96 %,
- Prohaski, Kilińskiego , Harcerskiej – 2,2 km; wykonano 2,2 km , 100 %,
- Małej – 0,4 km kanalizacja sanitarna; wykonano 0,4 km , 100 % i 0,25 km kanalizacja deszczowa; wykonano 0,36 km, 144 %,
- 3- Maja, Brzozowej, Wiejskiej, Kołowej, Rzecznej , Piastowej, PCK, Armii Krajowej, Prof. Pańki, Szkolnej, Słonecznej, Szopena, Reymonta, Sienkiewicza, Kwiatowej , Parkowej, Starej , Polnej, Leśnej, Nad Skalą , Pięknej , Ceglowskiego, Moniuszki – 35,0 km
- **Gmina Brzozów :**
- miejscowości Grabownica - 41,2 km; wykonano 26,0 km, 63 %
- miejscowości Turze Pole - 15,7 km; wykonano 6,7 km, 42 %
- miejscowości Górki - 23,3 km; wykonano 6,4 km, 27 %
- miejscowości Zmiennica - 22,3 km; wykonano 5,1 km, 23 %
- miejscowości Humniska - 51,7 km; wykonano 8,0 km, 15 %
- miejscowości Przysietnica - 40,6 km; wykonano 0,0 km, 0,0 %
- miejscowość Stara Wieś - wykonano 0,0 km, 0,0 %

Oczyszczalnie ścieków w Gminie Brzozów

Przyjęty przez Gminę program ochrony środowiska w zakresie gospodarki wodno - ściekowej zakłada wybudowanie dla potrzeb miasta i gminy oczyszczalni ścieków :

- na terenie m. Brzozowa : 2 oczyszczalni ścieków przejściowych (przy ul. Traugutta) i jednej oczyszczalni docelowej na tzw. „Sadach” (przy ul. Bohaterów II wojny światowej), która przyjmować ma również ścieki z m. Przysietnica,
- na terenie Gminy : sześciu oczyszczalni ścieków , po jednej w każdym sołectwie, z wyłączeniem sołectwa Przysietnica, której ścieki oczyszczane będą przez oczyszczalnie na terenie m. Brzozowa (przy ul. Bohaterów II wojny światowej).

W dniu 28 lutego 2001 r. przekazano do użytku I etap oczyszczalni ścieków w m. Grabownica Starzeńska o przepustowości 300 m³/dobę, a w dniu 17 grudnia 2001 r. przekazano do użytku tymczasową kontenerową oczyszczalnię ścieków w m. Górki o przepustowości 40 m³/ dobę .

Aktualnie w trakcie rozruchu technologicznego znajduje się oczyszczalnia ścieków I etap o przepustowości 800 m³/ dobę przy ul. Traugutta w Brzozowie, której budowę rozpoczęto w 1997 r. jako I etap oczyszczalni ścieków o przepustowości 300 m³/dobę .

Kierując się kosztami realizacji i eksploatacji ww. oczyszczalni w maju 2002 zmieniono technologię oczyszczania ścieków (z technologii firmy Biogest Polska na technologię Firmy JB Warszawa) zwiększyło przepustowość tej oczyszczalni w I etapie o 500 m³/dobę.

Wybudowana oczyszczalnia ścieków zabezpiecza potrzeby osiedli przy ul. Traugutta i Głowackiego, (Borkówka), ul. 1000 – lecia, Konopnickiej, Orzeszkowej, Zielonej, Okulickiego Prohaski, Kilińskiego, Harcerskiej, Małej, Piastowej, Kopernika, Podwale, Ks. Białawskiego, Boczej oraz Szpitala. Efektem zmian technologicznych na ww. oczyszczalni jest wyłączenie z eksploatacji bardzo kosztownej a mało sprawnej kontenerowej oczyszczalni ścieków przy ul. Kościuszki.

Wybudowanie w ramach II etapu budowy ww. oczyszczalni lustrzanego segmentu pozwoli uzyskać dodatkową przepustowość 800 m³/dobę, co zabezpieczy potrzeby w zakresie oczyszczania ścieków w części Południowej m. Brzozowa, osiedla przy ul. Witosa i w 2/3 m. Humnisk.

Przyjęte kierunki strategiczne

Gmina Brzozów posiada kompleksowy program budowy kanalizacji i oczyszczalni obejmujący całą gminę, który jest sukcesywnie realizowany.

W trakcie przygotowania są inwestycje dotyczące kanalizacji sanitarnej dla części południowo-wschodniej miasta (ul. 3 Maja, Kołowa, Rieczna, Chopina, Polna, Parkowa, Ceglowskiego, Piękna, Reymonta, Sienkiewicza, Sienkiewicza, Słoneczna) długości 35 km.

Docelowo ścieki sanitarne z terenu m. Brzozowa kierowane będą na oczyszczalnię ścieków Borkówka o przepustowości 1600 m³/dobę. Do oczyszczalni tej skierowane będą ścieki z 2/3 miejscowości Humniska.

Ostatnie uzgodnienia z Gminą Jasienica Rosielna doprowadziły do zawarcia porozumienia na okoliczność oczyszczania ścieków z m. Stara Wieś w oczyszczalni ścieków na terenie m. Blizne, gmina Jasienica Rosielna.

W roku 2000 zrezygnowano z budowy oddzielnych oczyszczalni ścieków dla m. Turze Pole, Górki i Zmiennicy na rzecz wybudowania jednej oczyszczalni ścieków w m. Turze Pole. W celu tym zakupiono niezbędny teren oraz dostosowano projekty budowlane kanalizacji sanitarnej m. Zmiennica, Turze Pole i Górki. Zmiennica już posiada wykonany rurociąg tłoczny wraz z przepompownią ścieków do systemu kanalizacyjnego m. Turze Pole.

Inwestycje w trakcie przygotowania - posiadające projekty budowlane i pozwolenia na budowę to:

- kanalizacja sanitarna dla m. Górki - dł. 18,8 km,
- kanalizacja sanitarna dla m. Turze Pole - dł. 15,7 km,
- kanalizacja sanitarna dla m. Zmiennica - dł. 19,4 km,
- kanalizacja sanitarna dla m. Humniska - dł. 49,0 km,
- kanalizacja sanitarna dla m. Przysietnica- dł. 15,6 km.

Inwestycja w trakcie postępowania o zatwierdzenie projektu i wydania pozwolenia na budowę to:

- kanalizacja sanitarna dla m. Stara Wieś - dł. 40,5 km,

Gmina Domaradz

Obszar gminy 6.000 ha, ilość mieszkańców ogółem 6.403 osób, w tym:

- Domaradz	-	3102 osób
- Barycz	-	1072 osób
- Golcowa	-	2229 osób

Na terenie gminy istnieje 2 niewielkie oczyszczalnie ścieków oczyszczających ścieki socjalno-bytowe. Zlokalizowane one są w następujących miejscowościach:

- 1) Domaradz – oczyszczalnia zlokalizowana w centrum miejscowości przyjmująca ścieki socjalno-bytowe z następujących instytucji; Urząd Gminy (24 prac), Urząd Poczty (5 oprac.), Policja (4 prac), Biblioteka (2 prac), Szkoła Podstawowa (300 uczniów), Bank Spółdzielczy (12 prac), GS Pawilon Handlowy (7 prac) oraz 87 gospodarstw,
 - typ i rodzaj oczyszczalni: „Eljot-150” – mechaniczno-biologiczna działająca w oparciu o obrotowe złoża biologiczne,
 - przepustowość - 150 m³/d, wg pozwolenia wodnoprawnego 150 m³/d,
 - odbiornik - rzeka Stobnica,
 - długość podłączonej sieci kanalizacyjnej - 6,1 km.
- 2) Golcowa – oczyszczalnia ścieków przy Szkole Podstawowej Nr 1 przyjmująca również ścieki z 5 gospodarstw:
 - typ i rodzaj oczyszczalni: BIO-SAN X – mechaniczno-biologiczna działająca w oparciu o złoża sflukiwane,
 - przepustowość - 2 x 5 m³/d, wg pozwolenia wodnoprawnego 7,6 m³/d,
 - odbiornik - pot. Golcówka,
 - długość podłączonej sieci kanalizacyjnej - 1,0 km.

Przyjęte kierunki strategiczne

Gmina nie posiada kompleksowej koncepcji rozwiązania gospodarki ściekowej na obszarze całej gminy.

W chwili obecnej opracowana została koncepcja budowy kanalizacji w miejscowości Barycz z odprowadzeniem ścieków na projektowaną oczyszczalnię we wsi Wesoła gm. Nozdrzec.

Planuje się równocześnie rozbudowę kanalizacji w miejscowości Domaradz oraz budowę kanalizacji sanitarnej we wsi Golcowa o łącznej długości 51 km (31 km – Domaradz, 20 km – Golcowa). Ścieki zostaną podłączone do istniejącej oczyszczalni w Domaradzu po jej rozbudowie i zwiększeniu przepustowości do 650 m³/d.

Gmina Dydnia

Obszar gminy 13.000 ha, ilość mieszkańców ogółem 8639 osób, w tym:

- Dydnia	-	1560 osób
- Grabówka	-	582 osób
- Niebocko	-	1574 osób
- Jabłonka	-	1120 osób
- Wydrna	-	632 osób
- Krzywe	-	432 osób
- Witryłów	-	536 osób
- Ulucz	-	146 osób
- Temeszów	-	383 osób

- Krzemienna	-	496 osób
- Obarzym	-	368 osób
- Niewistka	-	333 osób
- Końskie	-	475 osób
- Jabłonica Ruska	-	3 osoby
- Hroszówka	-	0 osób

Na terenie gminy istnieje 3 niewielkie oczyszczalnie ścieków oczyszczających ścieki socjalno-bytowe głównie z instytucji oświatowych. Zlokalizowane one są w następujących miejscowościach:

- 1) Dydnia – oczyszczalnia ścieków przy Szkole Podstawowej:
 - typ i rodzaj oczyszczalni: BIO-SAN – mechaniczno-biologiczna działająca w oparciu o złoża splukiwane,
 - przepustowość: 4 m³/d,
 - długość podłączonej sieci kanalizacyjnej: kilkadziesiąt metrów.
- 2) Krzywe – oczyszczalnia ścieków przy Szkole Podstawowej:
 - typ i rodzaj oczyszczalni: BIO-SAN – mechaniczno-biologiczna działająca w oparciu o złoża splukiwane,
 - przepustowość: 4 m³/d,
 - długość podłączonej sieci kanalizacyjnej: kilkadziesiąt metrów.
- 3) Witryłów – oczyszczalnia ścieków dla budynków wielorodzinnych po byłym Gospodarstwie Rolnym:
 - typ i rodzaj oczyszczalni: projekt indywidualny, Imhoff z napowietrzaniem – mechaniczno-biologiczna działająca w oparciu o osad czynny,
 - przepustowość: 34 m³/d, pozwolenie wodno-prawne 34 m³/d,
 - odbiornik: rzeka San,
 - długość podłączonej sieci kanalizacyjnej: kilkadziesiąt metrów.

Przyjęte kierunki strategiczne

Gmina nie posiada kompleksowej koncepcji rozwiązania gospodarki ściekowej na obszarze całej gminy.

W chwili obecnej opracowana została dokumentacja techniczna oraz uzyskano pozwolenie na budowę oczyszczalni i kanalizacji dla miejscowości Jabłonka.

Opracowano również projekt kanalizacji sanitarnej dla miejscowości Grabówka z możliwością podłączenia do wybudowanej oczyszczalni w miejscowości Grabownica gm. Brzozów.

Gmina Haczów

Obszar gminy 7.205 ha, ilość mieszkańców ogółem: 9326 osób, w tym:

- Haczów	3268 osób
- Jasionów	1355 osób
- Trześniów	1289 osób
- Jabłonica	1072 osób
- Wzdów	1021 osób
- Malinówka	978 osób
- Buków	343 osób

Na terenie gminy istnieje 3 oczyszczalnie ścieków oczyszczające ścieki socjalno-bytowe. We wszystkich miejscowościach gminy wybudowano ponad 60 km sieci kanalizacyjnej i trzy oczyszczalnie ścieków.

Obecnie z możliwości oczyszczania ścieków korzysta 650 gospodarstw rolnych, co stanowi ok. 35% wszystkich gospodarstw gminy. Zlokalizowane one są w następujących miejscowościach:

- 1) Haczów – komunalna oczyszczalnia ścieków która przyjmuje ścieki z miejscowości Haczów, Jabłonica Polska i Malinówka – wybudowano łącznie 37 km kanalizacji sanitarnej (m. Haczów 26 km, Jabłonica 6 km, Malinówka 5 km) odprowadzającej ścieki z 550 gospodarstw indywidualnych i obiektów użyteczności publicznej, co pozwala na obciążenie oczyszczalni w 40%:
 - typ i rodzaj oczyszczalni: projekt indywidualny – mechaniczno-biologiczna działająca na zasadzie złoża spłukiwanego,
 - przepustowość - 930 m³/d, wg pozwolenia wodnoprawnego 930 m³/d,
 - odbiornik - rzeka Morawa (Tabor),
 - długość podłączonej sieci kanalizacyjnej - 37 km.
- 2) Trześniów – komunalna oczyszczalnia ścieków która przyjmuje ścieki z miejscowości Trześniów i Buków – wybudowano łącznie 11 km kanalizacji sanitarnej (m. Trześniów 6 km, Buków 5 km) odprowadzającej ścieki z 100 gospodarstw indywidualnych i obiektów użyteczności publicznej, co pozwala na obciążenie oczyszczalni w 35%:
 - typ i rodzaj oczyszczalni: projekt indywidualny, mechaniczno-biologiczna działająca na zasadzie złoża spłukiwanego,
 - przepustowość - 310 m³/d, wg pozwolenia wodnoprawnego 310 m³/d,
 - odbiornik - rzeka Wisłok,
 - długość podłączonej sieci kanalizacyjnej - 11 km.
- 3) Wzdów – komunalna oczyszczalnia ścieków (obecnie trwa rozruch) która przyjmuje ścieki z miejscowości Wzdów i Jasionów – wybudowano łącznie 7 km kanalizacji sanitarnej (m. Wzdów 5 km, Jasionów 2 km kanalizacji ciśnieniowej):
 - typ i rodzaj oczyszczalni: projekt indywidualny – mechaniczno-biologiczna działająca na zasadzie złoża spłukiwanego,
 - przepustowość - 310 m³/d, wg pozwolenia wodno-prawnego 310 m³/d,
 - odbiornik - rzeka Pielnica,
 - długość podłączonej sieci kanalizacyjnej - 7 km.

Przyjęte kierunki strategiczne

Gmina Haczów posiada opracowany w 1992 r. „Kompleksowy program rozwiązania gospodarki ściekowej w Gminie Haczów”, który jest sukcesywnie realizowany.

Wszystkie miejscowości posiadają projekty budowlane i pozwolenia na budowę kanalizacji sanitarnej, która swym zasięgiem obejmuje 95% wszystkich gospodarstw w gminie.

Do roku 2002 wykonano budowę kanalizacji w miejscowościach:

- Haczów – 26 km,
- Jabłonica Polska – 6 km,
- Malinówka – 5 km,
- Trześniów – 6 km,
- Buków – 5 km,
- Wzdów – 5 km,
- Jasionów – 2 km.

Ponadto gmina Haczów podpisała z gminą Korczyna porozumienie na przyjęcie ścieków z miejscowości Iskrzynia na oczyszczalnię w Haczowie i z gminą Zarszyn na przyjęcie ścieków z miejscowości Jaćmierz i Barzanówka na oczyszczalnię we Wzdowie.

Gmina Jasienica Rosielna

Obszar gminy 5.755 ha, ilość mieszkańców ogółem 7.300 osób, w tym:

- Jasienica Rosielna	- 2118 osób
- Wola Jasienicka	- 690 osób
- Blizne	- 2957 osób
- Orzechówka	- 1535 osób

Na terenie gminy istnieją 3 oczyszczalnie ścieków oczyszczających ścieki socjalno-bytowe. Zlokalizowane one są w następujących miejscowościach:

- 1) Jasienica Rosielna – oczyszczalnia ścieków przy Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej, przyjmująca ścieki; z Zakładu, Szkoły Podstawowej Nr 1 oraz 35 gospodarstw (około 140 mieszkańców) położonych w centrum miejscowości :
 - typ i rodzaj oczyszczalni: „HEKTOBLOK” – mechaniczno-biologiczna działająca w oparciu o metodę przedłużonego napowietrzania osadu czynnego jednofazowego,
 - przepustowość - $2 \times 125 \text{ m}^3/\text{d}$, wg pozwolenia wodno-prawnego $260 \text{ m}^3/\text{d}$,
 - odbiornik - pot. Rosielna,
 - długość podłączonej sieci kanalizacyjnej - 3,3 km.
- 2) Blizne – Gminna Oczyszczalnia Ścieków w miejscowości Blizne (mechaniczno-biologiczna) o przepustowości $Q_{\text{maxd}} = 1000 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{\text{śrd}} = 796 \text{ m}^3/\text{d}$, której budowę przeprowadzono w latach 1999-2000r. Rozruch technologiczny wykonanej oczyszczalni – pozwolenie wodno-prawne z 2001 r. Do pracującej oczyszczalni obecnie dopływają ścieki ze skanalizowanej części wsi Blizne od 400 gospodarstw oraz z części wsi Jasienica Rosielna od 10 gospodarstw.
Do gminnej Oczyszczalni planowane jest podłączenie wykonanych kanalizacji z terenu Gminy Jasienica Rosielna, tj. ze wsi Blizne, Jasienica Rosielna, Orzechówka i Wola Jasienicka. Z uwagi na wolną przepustowość oczyszczalni przewiduje się przyłączenie projektowanej sieci kanalizacyjnej z miejscowości Stara Wieś położonej na terenie Miasta i Gminy Brzozów, która dostarczy ok. $350 \text{ m}^3/\text{d}$ ścieków surowych.
- 3) Orzechówka – oczyszczalnia ścieków dla Domu Pomocy Społecznej:
 - typ i rodzaj oczyszczalni: „BIOCLERE B-38” mechaniczno-biologiczna działająca na bazie zraszanego złoża biologicznego, wykonana z tworzywa sztucznego,
 - przepustowość - $9,5 \text{ m}^3/\text{d}$, wg pozwolenia wodno-prawnego $7,3 \text{ m}^3/\text{d}$,
 - odbiornik - pot. Orzechowski dopływ rzeki Stobnicy,
 - długość podłączonej sieci kanalizacyjnej - kilkadziesiąt metrów.

Przyjęte kierunki strategiczne

Gmina posiada koncepcję rozwiązania gospodarki ściekowej na obszarze całej gminy. Opracowano i w części zrealizowano projekt kanalizacji sanitarnej dla miejscowości Jasienica Rosielna. Na etapie projektu jest także kanalizacja sanitarna dla wsi Orzechówka.

Gmina Nozdrzec

Obszar gminy 12 169 ha, ilość mieszkańców ogółem 9237 osób, w tym:

– Nozdrzec	- 1335 osób
– Wara	- 1156 osób

- Hłudno - 1038 osób
- Wesoła - 2127 osób
- Siedliska - 482 osób
- Wołodź - 19 osób
- Huta Poręby - 303 osób
- Izdebki - 2877 osób

Na terenie gminy istnieje 5 niewielkich oczyszczalni ścieków oczyszczających ścieki socjalno-bytowe głównie z instytucji i placówek oświatowych.

Zlokalizowane one są w następujących miejscowościach:

- 1) Nozdrzec – oczyszczalnia ścieków przy Ośrodku Wypoczynkowym Krośnieńskich Hut Szkła która przyjmuje ścieki z Ośrodka Wypoczynkowego, Szkoły Podstawowej, Urzędu Gminy z 4 mieszkaniami (15 osób), Poczty, oraz Ośrodka Zdrowia z 4 mieszkaniami (15 osób):
 - typ i rodzaj oczyszczalni: „BIOBLOK Mu-50”, mechaniczno-biologiczna – (osad czynny),
 - przepustowość - 50 m³/d, wg pozwolenia wodno-prawnego 26,5 m³/d,
 - odbiornik - rzeka San,
 - długość podłączonej sieci kanalizacyjnej - 950 m.
- 2) Wesoła – oczyszczalnia ścieków przy Szkole Podstawowej:
 - typ i rodzaj oczyszczalni: „BIOCLERE B-16” – mechaniczno-biologiczna – (złoże biologiczne),
 - przepustowość - 4 m³/d, wg pozwolenia wodno-prawnego 4 m³/d,
 - odbiornik - potok Baryczka,
 - długość podłączonej sieci kanalizacyjnej - kilkadziesiąt metrów.
- 3) Izdebki – oczyszczalnia ścieków przy Szkole Podstawowej Nr 2:
 - typ i rodzaj oczyszczalni: „BIOCLERE B-16” – mechaniczno-biologiczna – (złoże biologiczne),
 - przepustowość - 4 m³/d, wg pozwolenia wodno-prawnego 2,2 m³/d,
 - odbiornik - potok Magierka,
 - długość podłączonej sieci kanalizacyjnej - kilkadziesiąt metrów.
- 4) Izdebki – oczyszczalnia ścieków przy Szkole Podstawowej Nr 4:
 - typ i rodzaj oczyszczalni: „BIOCLERE B-30” – mechaniczno-biologiczna – (złoże biologiczne),
 - przepustowość: 4 m³/d, wg pozwolenia wodno-prawnego 4,18 m³/d,
 - odbiornik: potok Magierka,
 - długość podłączonej sieci kanalizacyjnej: kilkadziesiąt metrów.
- 5) Siedliska – oczyszczalnia ścieków dla budynków wielorodzinnych po byłym Gospodarstwie Rolnym:
 - typ i rodzaj oczyszczalni: „Eljot-20” – mechaniczno-biologiczna – (obrotowe złoże biologiczne),
 - przepustowość - 20 m³/d, wg pozwolenia wodno-prawnego 13,2 m³/d,
 - odbiornik - potok Jaworka,
 - długość podłączonej sieci kanalizacyjnej - kilkadziesiąt metrów.

Przyjęte kierunki strategiczne

Opracowana została koncepcja rozwiązania gospodarki ściekowej na terenie całej gminy Nozdrzec. Przystąpiono do przygotowywania dokumentacji technicznej budowy kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni dla poszczególnych miejscowości.

**Tab. 3 ZESTAWIENIE ZBIORCZE AKTUALNEGO STANU WYPOSAŻENIA
GMIN POWIATU BRZOSZOWSKIEGO
W SYSTEMY KANALIZACYJNE I OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW**

Lp.	System kanalizacyjny	Oczyszczalnia ścieków	Przepustowość [m ³ /d]	Liczba mieszkańców korzystających z oczyszczalni
Gmina Brzozów				
1	System kanalizacyjny: m. Brzozowa - Miniblok	Miniblok	92.8	835
2	System kanalizacyjny: m. Brzozowa - KOS	KOS	98.7	595
3	System kanalizacyjny: m. Brzozowa - Borkówka	Borkówka	w budowie	-
4	System kanalizacyjny: m. Grabowica	Grabowica	300	1230
5	System kanalizacyjny: m. Przysietnica -Brzozów	Brzozów II W.Ś.	-	3319
6	System kanalizacyjny: m. Stara Wieś	Stara Wieś	-	2758
7	System kanalizacyjny: m. Humniska	Humniska	-	-
8	System kanalizacyjny: m. Turze Pole	Turze Pole	-	857
9	System kanalizacyjny: m. Górki	Górki	50	290
10	System kanalizacyjny: m. Zmiennica	Zmiennica	-	1018
Gmina Domaradz				
1	System kanalizacyjny: m. Domaradz		150	405
Gmina Dydnia				
-	Brak systemów kanalizacyjnych	-	-	-
Gmina Haczów				
1	System kanalizacyjny: m.Haczów, Jabłonica, Malinówka	Haczów	930	2690
2	System kanalizacyjny: m.Trześniów, Buków	Trześniów	310	520
3	System kanalizacyjny: m. Wzdów, Jasionów	Wzdów	310	340
Gmina Jasienica Rosielna				
1	System kanalizacyjny: m. Jasienica Rosielna, Blizne	Blizne	697	2464
Gmina Nozdrzec				
1	System kanalizacyjny: m. Nozdrzec	Nozdrzec	50	25
2	System kanalizacyjny: m. Huta Poręby	Huta Poręby	15	100
Razem Powiat: systemów kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków szt. 17 - o przepustowości 3003.5 m ³ /d oraz 17446 mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnie ścieków.				

Podsumowanie

Największe nakłady do poniesienia będą konieczne w gminach nie skanalizowanych lub nie w pełni skanalizowanych: gm.: Nozdrzec, Brzozów, Dydnia. W gminie Dydnia i Nozdrzec konieczne jest do 2006 r zgromadzenie funduszy własnych dla przygotowania dokumentacji projektowych kanalizacji i oczyszczalni ścieków, celem realizacji powyższego programu, w oparciu o fundusze własne i fundusze pomocowe.

Najmniejsze nakłady w gminach o rozwiniętej gospodarce ściekowej w gm.: Haczów, Jasienica Rosielna i Domaradz.

Realizacja powyższego trudnego programu pozwoli na ochronę wód powierzchniowych i podziemnych w wymaganym stopniu.

4.5. Środowisko przyrodnicze, w tym różnorodność biologiczna i krajobrazowa

Ochrona przyrody:

Ochrona przyrody w powiecie brzozowskim instytucjonalnie zorganizowana jest w postaci istniejących parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, rezerwatów przyrody oraz pomników przyrody.

Parki krajobrazowe:

Czarnorzecko-Strzyżowski Park Krajobrazowy

W gminie Domaradz	400 ha
W gminie Jasienica Rosielna	1384 ha
Łącznie:	1784 ha

Obszary Chronionego Krajobrazu:

Wschodniobeskidzki Obszar Chronionego Krajobrazu

W gminie Brzozów	1413 ha
W gminie Dydnia	10967 ha
W gminie Nozdrzec	4450 ha
Łącznie:	16830 ha

Czarnorzecki Obszar Chronionego Krajobrazu

W gminie Brzozów	2158 ha
W gminie Domaradz	401 ha
W gminie Haczów	2871 ha
W gminie Jasienica Rosielna	1646 ha
Łącznie:	7076 ha

Rezerваты przyrody:

W gminie Haczów:

„Cisy w Malinówce” (Malinówka) oraz „Kretówki” (Jabłonica Polska).

Pomniki przyrody:

Gmina Brzozów	6 szt.
Gmina Jasienica Rosielna	9 szt.
Gmina Domaradz	3 szt.
Gmina Haczów	2 szt.
Gmina Dydnia	3 szt.
Gmina Nozdrzec	3 szt.

Miasto i Gmina Brzozów

Strefy ochrony ekologicznej gmina Brzozów

Na terenie gminy brak jest rezerwatów, parków krajobrazowych. Są jednak cenne obszary leśne na obrzeżu, których w przeszłości (Uzdrowisko Brzozów) i obecnie funkcjonują obiekty zaliczone do ochrony zdrowia (Ośrodek w Przysietnicy, dom wczasowy w Starej Wsi, Ośrodek „Caritas”).

Ochrona środowiska

Rozwój przestrzenny gminy winien być podporządkowany zasadzie wzmożonej ochrony środowiska przyrodniczego pod jego różnymi względami. Lasy otaczające gminę Brzozów od zachodu należą do Czarnorzeckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, a prawie na granicy gminy Haczów znajdują się rezerваты przyrody: „Kretówki” i „Cisy w Malinówce”. W związku z tym w tej części gminy nie lokalizuje się przemysłu, uciążliwego rzemiosła, a gospodarka leśna zwłaszcza wyrębowa musi być prowadzona zgodnie z zasadami obowiązującymi na tych terenach.

- W programie podano wytyczne uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, przez:
- budowę gnojowników i bezodpływowych zbiorników na ścieki sanitarne,
 - zakazy stosowania środków ochrony roślin trudno rozkładalnych w glebie i długo w niej zalegających,
 - zakazy urządzania dzikich wysypisk śmieci w pobliżu cieków wodnych.

Ogólne zasady zagospodarowania obszaru chronionego krajobrazu

W MPO nie ogranicza się rozwoju bazy technicznej gospodarki leśnej oraz drobnego przetwórstwa surowca drzewnego, przy zachowaniu ochrony elementów środowiska, a zwłaszcza racjonalnej gospodarki odpadami i ściekami. Gospodarka rolna winna się rozwijać w sposób naturalny, bez dużej dawki nawozów i środków ochrony roślin, które miałyby wpływ na pogorszenie czystości wód. Osadnictwo powinno podlegać ogólnym zasadom i skupiać się przy istniejącej zwartej zabudowie.

W zakresie gospodarki wodnej należy podejmować działania zmierzające do poprawy bilansu wodnego i retencjonowania wody poprzez wprowadzanie zadrzewień ochronnych i fito- melioracyjnych, a przede wszystkim poprzez uporządkowanie gospodarki ściekowej.

W zakresie gospodarki rolnej, leśnej i zadrzewieniowej należy chronić glebę przed erozją, chronić pokrywę leśną i zalesiać grunty nieprzydatne dla gospodarki rolnej, utrzymywać skład gatunkowy drzewostanów zbliżonych do naturalnych, charakterystycznych dla danego regionu, prowadzić racjonalną gospodarkę leśną, prowadzić biologiczną zabudowę skarp, wykopów i nasypów wzdłuż dróg przez zakrzewianie lub zadrzewianie, ograniczyć do niezbędnego minimum stosowanie środków ochrony roślin.

Pomniki przyrody:

Na terenie Brzozowa znajduje się 6 szt. Pomników przyrody, m.in. jesion, dąb (4 szt.), dąb szypułkowy (2 szt.).

Gmina Haczów

Na terenie gminy Haczów (na granicy z gminą Brzozów) znajdują się rezerваты przyrody: „Kretówki” i „Cisy w Malinówce”. W związku z tym w tej części gminy nie lokalizuje się przemysłu, uciążliwego rzemiosła, a gospodarka leśna zwłaszcza wyrębowa musi być prowadzona zgodnie z zasadami obowiązującymi na tych terenach.

Na terenie gminy Haczów są 2 pomniki przyrody: jesion wyniosły oraz dąb szypułkowy.

Gmina Jasienica Rosielna

Parki zabytkowe: w Jasienicy Rosielnej o powierzchni 1,4 ha (stan dobry, portyk dworu).

Pomniki przyrody:

Blizne – lipa 350 lat, dąb szypułkowy 450 lat, 4 lipy drobnolistne 300 – 450 lat (na cmentarzu),

Jasienica Rosielna – 9 dębów 250 lat, 5 dębów 250 – 400 lat, sosna wejmutka, lipa 300 lat, dąb szypułkowy 350 lat.

W Parku Krajobrazowym Czarnorzecko-Strzyżowskim zakazuje się:

- lokalizacji inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska o znaczeniu krajowym i wojewódzkim,
- dokonywania zmian koryt rzecznych, zmiany spadku rzek i cieków,
- lokalizacji linii energetycznych powyżej 110 kV,
- eksploatacji surowców mineralnych,
- poboru kruszywa ze zbiorników i cieków wodnych,
- lokalizacji składowisk odpadów.

Gmina Domaradz

Zachodnia część gminy leży w Czarnorzecko – Strzyżowskim Parku Krajobrazowym (Dz. Urz. Woj. krośnieńskiego Nr 3/91) i Czarnorzeckim Obszarze Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. krośnieńskiego Nr 8/93).

Na obszarach tych wprowadzono następujące zakazy:

- działalności gospodarczą na tych terenach,
- lokalizacji obiektów przemysłowych,
- zmiany koryt rzecznych, spadku rzek i cieków, zmiany stosunków wodnych szkodzących ekosystemom i pogarszających stan zasobów wodnych poza pracami związanymi z bezpieczeństwem przeciwpowodziowym i budową ujęć wody pitnej,
- obniżania zwierciadła wód gruntowych, lokalizacji inwestycji szkodliwych dla środowiska o znaczeniu krajowym lub wojewódzkim,

- eksploatacji surowców mineralnych na skalę przemysłową z dopuszczeniem poszukiwań i eksploatacji złóż ropy i gazu oraz pozyskiwania surowców skalnych na miejscowe potrzeby przy uwzględnieniu zachowania środowiska i krajobrazu oraz przepisów o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
- prowadzenia działalności wzmagającej procesy erozyjne gleb ze szczególnym uwzględnieniem ochrony zadrzewień na stromych zboczach, brzegach jarów i potoków,
- lokalizacji linii o napięciu większym niż 110 kV, poboru kruszywa,
- lokalizowania składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych (za wyjątkiem niezbędnych dla miejscowej ludności. Stąd w planie zarezerwowano teren na gminne wysypisko śmieci w Domaradzu (23NU) dla potrzeb miejscowej Ludności.

W celu prawidłowej gospodarki na terenie parku krajobrazowego nakazuje się:

- rekultywacji i zagospodarowania gruntów zdegradowanych na skutek prowadzenia w sposób niewłaściwy gospodarki rolnej, leśnej oraz eksploatacji torfu, piasku, kruszyw oraz innych kopalin,
- zapewnienie szczególnej dbałości o kształtowanie krajobrazu,
- zalesienie i zadrzewienie gruntów nieprzydatnych do produkcji rolnej,
- objęcie ochroną przed zanieczyszczeniem źródeł rzek i potoków, popieranie wszelkich działań koniecznych do optymalnego zagospodarowania turystycznego parku oraz propagowania turystyki kwalifikowanej i krajoznawczej.

Pomniki przyrody

Na terenie gminy Domaradz znajdują się następujące obiekty uznane za pomniki przyrody w m. Golcowa: lipa, obwód pnia 370 cm, wysokość 19 m, wiek ca 250 lat, wł. Parafia Rzymsko-Katolicka, 2 dęby o obwodach pni 570 cm i 360 cm, wysokości 25 i 24 m, w wieku około 250 lat, wł. Parafia Rzymsko-Katolicka, lipa, obwód pnia 440 cm, wys. 24 m, wiek 350 lat, rośnie na terenach dawnego folwarku.

W celu ochrony pomników przyrody wprowadzono następujące zakazy i ograniczenia: wycinanie, niszczenie lub uszkodzanie drzew, zrywanie pąków, kwiatów, owoców i liści, zanieczyszczanie terenu wokół drzew oraz wzniesienie ognia, umieszczanie na drzewach tablic, znaków, ogłoszeń, napisów za wyjątkiem dotyczących ich ochrony, nacinanie drzew, rycie napisów i innych znaków, wchodzenie na drzewa, podkopywanie drzew.

Gmina Dydnia

Teren gminy Dydnia częściowo objęty jest Wschodniobeskidzkim Obszarem Chronionego Krajobrazu:

Zasięg – wsie Niewistka, Jabłonica, Krzemienna, Ulucz, Temeszów, Końskie oraz przyległe części miejscowości Dydnia.

Teren Wschodniobeskidzkiego Obszaru Chronionego Krajobrazu został utworzony Rozporządzeniem Nr 2 Wojewody Krośnieńskiego z dnia 27.2.1991.

W ramach Wschodniobeskidzkiego Obszaru Chronionego Krajobrazu proponuje się utworzenie Parku Krajobrazowego Gór Słonnych oraz projektuje się nowy rezerwat przyrody „Przełom Sanu pod Niewistką” (na terenie gmin Nozdrzec i Dydnia).

Pomniki przyrody:

Jabłonka – dęby 10 szt.

Wydrna – lipa i dwa dęby zrośnięte w szyi korzeniowej.

Gmina Nozdrzec

Część gminy Nozdrzec leży w granicach Wschodniobeskidzkiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

W gminie znajdują się 3 pomniki przyrody:
lipa drobnolistna, dąb szypułkowy oraz miłorząd japoński.

Poniżej wymieniono jeszcze **obiekty kultury – zabytki** na terenie powiatu brzozowskiego:

Miasto i Gmina Brzozów

Na terenie miasta Brzozowa występują liczne zabytki małej architektury oraz zabytki kubaturowe.

Najważniejsze zabytki Brzozowa są następujące:

Kościół parafialny 1675 – 1686
Figura Matki Boskiej 1910,
Kapliczki – 5 szt.,
Domy mieszkalne – 68 szt.
Kolegium Misjonarzy 1745 – 1748,
Dzwonnica kościelna 1675 – 1686,
Ratusz miejski 1896,
Oficyna 1890 – 1910.

Humniska – drewniany kościół gotycki, XV w.
Stara Wieś – późnobarokowy kościół z XVIII w.
Barokowy budynek klasztoru OO. Jezuitów.

Gmina Dydnia

Zabytki kultury:

Ulucz – jedna z najstarszych drewnianych cerkwi w Polsce, 1510 r., trójdzielna cerkiew o charakterze obronnym.

Dydnia – kościół neogotycki i XIX wieczna plebania,

Grabówka – drewniany kościół 1624 – 1631, cerkiew grekokatolicka 1864, dzwonnica,

Jabłonka – murowany dwór XVIII w., drewniany kościół 1936 – 1939,

Końskie – drewniany kościół (była cerkiew) 1927, zespół dworski, dwór z II poł. XVII w. Z parkiem krajobrazowym 3,0 ha

Wydrna – murowany dwór Sękowskich 1845,

Temeszów – grodzisko kultury łużyckiej z epoki brązu (800 lat p.n.e.)

Parki wiejskie i dwory:

Dydnia- zespół dworski, klasycystyczny dwór murowany z II połowy XVIII w. Otoczony parkiem krajobrazowym 2,0 ha,

Krzemienna – zespół dworski, dwór z poł. XIX w. Z parkiem krajobrazowym,

Witryłów – park krajobrazowy 2,0 ha,

Niebocko – park 4,0 ha.

Gmina Haczów

W centrum wsi Haczów zabytkiem architektury jest drewniany kościół, a obok po wschodniej stronie rzeki Wisłok zabytkowy park z zabudowaniami podworskimi.

Ilość zabytków w miejscowościach gminy:

Haczów - 149 szt. (domy, stodoły, stajnie, kapliczki)

Jabłonica Polska - 19 szt. (j.w.) + cerkiew, dwór

Jasionów - 12 szt. (j.w.), dwór murowany XIX w.

Malinówka - 14 szt. (j.w.)

Trześniów - 14 szt. (j.w.)

Wzdów - 19 szt. (j.w.), pałac Ostaszewskich XVIII w.

Wykaz parków zabytkowych wg stanu na rok 1990.

Miejscowość	Obszar [ha]	Datowanie	Rejestr zabytków	Użytkownik	Obiekty towarzyszące	Stan zachowania
Haczów	5	1775-1800	A-313	UG, ośrodek zdrowia	Dwór, kaplica, oranżeria	zniszczony
Jasionów	2.6	1850-1899	A-103	Rol. Spółdz. Produkcyjna	Dwór, oficyna	średni
Trześniów	3.5	1800-1825	A-363	POHZ	Dwór zabud. gospodarcze	dobry
Wzdów	15	1775-1825	A-85	Uniwersytet Ludowy	Pałac, oficyna, zabudowania gospodarcze	dobry

Gmina Jasienica Rosielna

Zabytki:

Blizne – kościół parafialny drewniany 1500 – 1525 r., drewniana wikarówka 1650 – 1699 r., drewniana organistówka 1866 – dawna szkoła parafialna.

Jasienica Rosielna – kościół parafialny drewniany 1770 oraz murowana kaplica Matki Bożej 1891.

Pełny wykaz zabytków obejmuje:

Blizne – 138 obiektów, w tym stodoły, kapliczki, kapliczka Św. Michała,

Jasienica Płoszna – 9 obiektów w tym domy mieszkalne, stajnia, kapliczka,

Jasienica Rosielna – 41 obiektów, domy, dwór, wiatrak, kapliczki,

Orzechówka – 11 obiektów, domy, kapliczki,

Wola Jasienicka – 6 obiektów, domy, tartak wodny, dzwonnica-kapliczka,

Parki zabytkowe: w Jasienicy Rosielnej o powierzchni 1,4 ha (stan dobry, portyk dworu).

Gmina Domaradz

Domaradz - drewniany kościół gotycki XV w.

Golcowa – drewniany kościół gotycki XV w.

Gmina Nozdrzec

Izdebki – dwór z II poł. XIX w. W stylu eklektycznym, kościół parafialny 1931,

Nozdrzec – późnoklasycystyczny pałac Skrzyńskich 1843, późnobarokowy kościół 1746, w przysiółku Rzeki młyn wodny z 1886,

Siedliska – drewniana cerkiew grekokatolicka 1860,

Wara – drewniana cerkiew grekokatolicka 1889, dzwonnica XIX w. z dzwonem z 1676 r.

„Błękitny San” – Projekt ochrony wód rzeki San na odcinku gmin Dydnia, Nozdrzec

Projekt „Błękitny San” obejmuje gminy leżące nad środkowym Sanem – z powiatu brzozowskiego należą do tego projektu gminy: Dydnia i Nozdrzec. Do projektu należy również wieś Barycz należąca do gminy Domaradz.

Celem projektu jest ochrona wód rzeki San na odcinku gmin Dydnia, Nozdrzec, Dynów, Dubiecko i Krzywca poprzez budowę kanalizacji i infrastruktury związanej z kanalizacją. Projekt „Błękitny San” realizowany jest przez Związek Gmin Turystycznych Pogórza Dynowskiego.

Projekt kompleksowej kanalizacji i budowa infrastruktury z nią związanej na odcinku środkowego Sanu jest realizowany pod patronatem „Związku Gmin Turystycznych Pogórza Dynowskiego”.

Udział w projekcie biorą gminy z trzech sąsiadujących ze sobą powiatów tj. rzeszowskiego, brzozowskiego i przemyskiego. W/w projekt obejmuje sześć gmin: Nozdrzec, Dubiecko, Dydnia, Dynów, Miasto Dynów, Krzywca, wieś Szklary – gmina Hyżne, wieś Barycz – gmina Domaradz.

Projekt obejmuje obszar położony nad środkowym Sanem o powierzchni 858,69 km², liczbie ludności 46.784 osoby i liczbie gospodarstw – 15.195.

Cele projektu:

- Wspólnym celem projektu jest ochrona wód środkowego Sanu i jego zlewni na tym odcinku
- Zmniejszenie wydalenia emisji różnych substancji zanieczyszczających
- Eliminacja niebezpiecznych substancji
- Gospodarowanie środowiskiem według wspólnych, regionalnych celów, a nie według podziałów administracyjnych
- Ulepszenie kontroli wód powierzchniowych

Gmina Nozdrzec - Uchwała Rady Gminy Nozdrzec Nr XII/87/99 z dnia 30.8.1999 w sprawie przyjęcia koncepcji kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków Gminy Nozdrzec – przyjęcie do realizacji kompleksowego rozwiązania gospodarki ściekowej na terenie gminy.

Gmina Dydnia – budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Niebocko, Grabówka, oczyszczalnia ścieków Obarzym (dla miejscowości: Dydnia, Wydrna, Krzemienna, Krzywe, Obarzym, Temeszów, Niewistka, Jabłonka), Witryłów (dla miejscowości: Witryłów, Końskie), Ulucz.

Gminy należące do programu Błękitny San

4.6. Źródła odnawialne

Dokumentem kierunkowym, który ma stymulować regulującym rozwój energetyki odnawialnej jest STRATEGIA ROZWOJU ENERGETYKI ODNAWIALNEJ z września 2000 rok.

Wzrost zapotrzebowania na energię, spowodowany szybkim rozwojem gospodarczym, ograniczona ilość zasobów kopalnych, a także nadmierne zanieczyszczenie środowiska, spowodowały w ostatnich latach, duże zainteresowanie odnawialnymi źródłami energii. Udział odnawialnych źródeł energii w bilansie paliwowo-energetycznym świata wynosi około 18%, wielkość ta wynika zarówno z rozwoju nowych technologii wykorzystujących odnawialne źródła energii jak również z faktu, że część ludności świata nie ma dostępu do konwencjonalnych źródeł energii. Wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii stało się ważnym celem

polityki Unii Europejskiej. Wyrazem tego stała się opublikowana w 1997 roku, w Białej Księdze Komisji Europejskiej, strategia rozwoju odnawialnych źródeł energii w krajach Unii Europejskiej, która została uznana za podstawę działań na poziomie unijnym. Obecnie udział energii ze źródeł odnawialnych w zaspokojeniu zapotrzebowania Unii Europejskiej na energię pierwotną wynosi 6%.

Ilościowe oszacowanie wykorzystania energii odnawialnej w Polsce jest obecnie rzeczą bardzo trudną, ponieważ informacje na ten temat są dostępne jedynie za pośrednictwem specjalnych badań ankietowych.

Obecnie podstawowym źródłem energii odnawialnej wykorzystywanym w kraju jest biomasa oraz energia wodna, natomiast energia geotermalna, wiatru, promieniowania słonecznego, ma mniejsze znaczenie.

Największe nadzieje na wykorzystanie, jako odnawialne źródło energii, są związane z **biomasą**. Jej udział w bilansie paliwowym energetyki odnawialnej w Polsce rośnie z roku na rok. Biomasa może być używana na cele energetyczne w procesach bezpośredniego spalania biopaliw stałych (drewna, słomy), gazowych w postaci biogazu lub przetwarzana na paliwa ciekłe (olej, alkohol). W warunkach polskich, w najbliższej perspektywie można spodziewać się znacznego wzrostu zainteresowania wykorzystaniem biopaliw stałych - drewna i słomy. Polskie rolnictwo produkuje rocznie ok. 25 mln ton słomy (głównie zbożowej i rzepakowej) oraz siana. Słoma jest częściowo wykorzystywana jako ściółka i pasza w hodowli zwierząt oraz do nawożenia pól. Od 1990r. rosną nadwyżki słomy, występują one przede wszystkim w gospodarstwach rolnych północnej i zachodniej Polski, głównie na terenach byłych PGR. Znaczna część nadwyżek wypalana jest na polach, co powoduje poważne zagrożenia dla środowiska i zdrowia mieszkańców.

Lasy stanowią 28,8% powierzchni kraju, z tego lasy państwowe zajmują 7,4 mln ha. Zakłada się dalszy wzrost lesistości do 33% w 2025 r. W 1997 r. w Lasach Państwowych pozyskano 21,6 mln m³ drewna, w tym 2,5 mln m³ drewna opałowego. Generalna Dyrekcja Lasów Państwowych szacuje, że dalsze 2-2,5 mln m³ odpadów drzewnych pozostaje w lasach ze względu na ograniczony popyt. Znaczne potencjalne ilości odpadów drzewnych powstają także w przemyśle drzewnym. Wykorzystanie drewna na cele opałowe ma w Polsce długą tradycję. Liczbę instalacji opalanych drewnem szacuje się na ponad 100.000 szt. W tej liczbie mieszczą się zarówno małe, nowoczesne kotły do zgazowania drewna z kontrolowanym procesem spalania (kilka tysięcy sztuk) jak i tzw. kotły "wielopaliwowe" lub kotły węglowe z dopuszczeniem stosowania drewna jako paliwa zastępczego, stosowane zazwyczaj w gospodarstwach domowych i rolnych oraz ok. 70 większych kotłowni przemysłowych (o mocach w zakresie 0,1 - 40 MW) stosowanych w zakładach przerobu drewna i w przemyśle meblarskim. Największe moce kotłów i bloków energetycznych oraz największe zużycie odpadów drzewnych poprodukcyjnych występuje w zakładach przemysłu celulozowo-papierniczego.

Oferta rynkowa kotłów na drewno jest stosunkowo bogata, bowiem na rynku działa obecnie ok. 20 producentów i importerów oferujących zautomatyzowane instalacje kotłowe opalane odpadami drzewnymi. Koszty inwestycyjne instalacji szacować można w zakresie 500-1000 zł/kW, w zależności od stopnia zaawansowania technologii. Coraz szerszym zbytem cieszą się kotły małych mocy wykorzystywane na potrzeby gospodarstw indywidualnych. Na rynku funkcjonuje ok. 10 producentów niskotemperaturowych kotłów grzewczych na drewno (o mocach 20-80 kW). Koszt zakupu jednostki mocy instalowanej (bez adaptacji kotłowni) szacować można na 130-150 zł/kW. Nadwyżki słomy mogą być wykorzystane dla celów energetycznych, przynosząc dodatkowe dochody lub oszczędności gospodarstwom rolnym. Ceny kompletnych systemów kotłowych opalanych słomą są 1,5-2 razy wyższe niż analogiczne kotły opalanych drewnem. Energetyczne wykorzystanie biopaliw stałych jest

najszybciej rozwijającym się rodzajem energetyki odnawialnej w Polsce. Rozwój ten następuje zazwyczaj na warunkach rynkowych, bez istotnego wsparcia ze strony państwa i zazwyczaj w oparciu o dostępne w kraju technologie. Inną cechą znaną dotychczasowego wykorzystania biomasy stał się stosowanie niestandardizowanych i niekomercyjnych biopaliw odpadowych, o najniższej cenie rynkowej. Podejście to jest w pełni uzasadnione w krótkim okresie, gdy większość dostępnej na cele energetyczne biomasy pozostaje niewykorzystana. Jednakże, w miarę wyczerpywania się zasobów biomasy odpadowej (tak jak to ma miejsce w np. w Danii), rozważać należy uprawę specjalnych roślin energetycznych. Obecnie w Polsce przeprowadza się próby upraw szybko rosnących roślin drzewiastych, głównie z gatunku wierzby (*Salix viminalis*).

W Polsce zarejestrowanych jest obecnie ok. 700 czynnych składowisk odpadów, przy czym na większości z nich nie ma pełnej kontroli emisji gazu wysypiskowego, który dostając się do środowiska powoduje m.in. wiele zagrożeń dla zdrowia i życia ludzi i w sposób znaczący wpływa na pogłębianie się efektu cieplarnianego. Główny potencjał techniczny gazu wysypiskowego w Polsce związany jest z ok. 100 większymi wysypiskami komunalnymi. Typowe przykłady energetycznego wykorzystania obejmują produkcję energii elektrycznej głównie w silnikach iskrowych, produkcję energii cieplnej w przystosowanych kotłach gazowych, oraz produkcję energii elektrycznej i cieplnej w jednostkach skojarzonych. Inne technicznie dopracowane możliwości (nie stosowane w Polsce) obejmują dostarczanie gazu wysypiskowego do sieci gazowej, wykorzystanie gazu jako paliwa do silników oraz wykorzystanie gazu w procesach technologicznych, np. w produkcji metanolu. Obecnie technologie energetycznego wykorzystania gazu wysypiskowego (głównie do produkcji energii elektrycznej lub w skojarzeniu z produkcją energii cieplnej) należą do najszybciej rozwijających się gałęzi energetyki odnawialnej na świecie.

Potencjał techniczny wykorzystania biogazu z oczyszczalni ścieków do celów energetycznych jest bardzo wysoki. Do bezpośredniej produkcji biogazu najlepiej dostosowane są oczyszczalnie biologiczne, stosowane we wszystkich oczyszczalniach ścieków komunalnych oraz w części oczyszczalni przemysłowych. Oczyszczalnie ścieków mają stosunkowo wysokie zapotrzebowanie własne zarówno na energię cieplną i elektryczną, dlatego wykorzystanie biogazu z fermentacji osadów ściekowych może w istotny sposób poprawić ich rentowność.

Wykorzystanie biogazu z gnojowicy - gospodarstwa hodowlane produkują duże ilości odchodów zwierzęcych. Tradycyjnie są one używane jako nawóz lub niekiedy składowane na wysypiskach. Obydwie metody mogą powodować problemy ekologiczne związane z zanieczyszczeniem rzek i wód podziemnych, emisje odorów oraz inne zagrożenia zdrowia. Jedną z ekologicznie dopuszczalnych form utylizacji tych odpadów jest fermentacja beztlenowa. W Polsce, od połowy lat 80-tych zrealizowano ok. 10 biogazowni rolniczych, obecnie większość z nich nie pracuje zarówno ze względu na uwarunkowania ekonomiczne, jak i techniczne. Potencjalnych inwestorów zniechęcają wysokie nakłady inwestycyjne oraz brak dostatecznie sprawdzonych rozwiązań technologicznych.

Potencjał techniczny biopaliw ciekłych otrzymanych z konwersji biomasy, takich jak benzyna

z dodatkiem etanolu jak i paliwo otrzymywane z tłuszczów roślinnych lub zwierzęcych, szacuje się na 12 - 17 PJ/rok. Obecnie zgodnie z polskimi normami, etanol może stanowić jedynie 5% dodatek do paliwa tradycyjnego. Do produkcji alkoholu etylowego można stosować: zboże, ziemniaki, buraki, melasę. Od roku 1996 produkcja bioetanolu (odwodnionego alkoholu etylowego pochodzenia roślinnego) około 110 mln litrów prawie w całości wykorzystywana jest do celów przemysłowych jako dodatek do paliw.

Największe tradycje ma w Polsce **energetyka wodna**. Energetyczne zasoby wodne Polski są niewielkie ze względu na niezbyt obfite i niekorzystnie rozłożone opady, dużą przepuszczalność gruntów i niewielkie spadki terenów. Łączna moc zainstalowana dużych elek-

rowni wodnych (bez elektrowni szczytowo pompowych, które nie są zaliczane do odnawialnych źródeł energii) wynosi około 630 MW, a małych 160 MW.

Należy zauważyć, że moc aktualnie istniejących elektrowni wodnych może być zwiększona o 20-30% poprzez modernizację agregatów prądotwórczych. Energetyka wodna w Polsce, wobec obecnie niewielkiego stopnia wykorzystania istniejącego potencjału technicznego ma szansę w przyszłości na dalszy rozwój. Praktycznie jedynymi obiektami hydroenergetycznymi, których ilość stale wzrasta, głównie za sprawą inwestorów prywatnych, są małe elektrownie wodne, budowane przeważnie na istniejących (często zdewastowanych) stopniach wodnych. Do grupy małych elektrowni wodnych zalicza się obiekty o mocy zainstalowanej poniżej 500 kW. Niewielkie zasoby wodne Polski powodują, iż znaczna część małych elektrowni wodnych dysponuje mocami zainstalowanymi poniżej 100 kW. Są one szansą poprawy fatalnego współczynnika regulacji odpływu, zwłaszcza na mniejszych rzekach. Istotne znaczenie ma również lokalna retencja wód. Małe elektrownie wodne wykorzystują lokalne możliwości produkcji energii elektrycznej; dając utrzymanie pewnej grupie osób, szczególnie na obszarach o dużym bezrobociu.

Wody geotermalne na obszarze Polski wykorzystywane były od dawna do celów leczniczych. W ostatnich latach w kraju zostały przeprowadzone badania mające na celu określenie możliwości wykorzystania wód geotermalnych do celów grzewczych. O ile potencjał techniczny wód geotermalnych został dokładnie zbadany to należy zauważyć, że istnieje potrzeba prowadzenia dalszych badań w zakresie odprowadzenia do górotworu wykorzystanych wód geotermalnych. Zasoby wód geotermalnych koncentrują się głównie na obszarze niżowym, zwłaszcza w pasie od Szczecina do Łodzi, w rejonie grudziądzko-warszawskim oraz w rejonie Przedkarpackim. W Polsce działają obecnie dwie instalacje geotermalne w Bańskiej na Podhalu (4,5 MW, docelowo 70 MW), w Pyrzycach koło Szczecina (15 MW, docelowo 50MW), a także planowane jest uruchomienie trzeciej instalacji w Mszczonowie koło Warszawy (7,3 MW).

Energetyka wiatrowa w naszym kraju zaczęła rozwijać się dopiero na początku lat dziewięćdziesiątych, głównie na wybrzeżu. Rejonami najbardziej uprzywilejowanymi do wykorzystania energii wiatru są Wybrzeże Morza Bałtyckiego, Suwalszczyzna i Równina Mazowiecka. Do końca 1999 r. uruchomiono 14 sieciowych ferm wiatrowych o łącznej mocy zainstalowanej ponad 3,5 MW. Ponadto funkcjonuje około 50 małych autonomicznych siłowni wiatrowych. Obserwuje się duże zainteresowanie inwestorów instalacjami wiatrowymi, szczególnie w północno-zachodniej Polsce, gdzie na różnych etapach przygotowania realizowanych jest około 10 inwestycji o planowanych mocach pow. 600 kW. W zakresie energetyki wiatrowej na terenie powiatu brzozowskiego istnieją dobre warunki. Jednak na razie nie ma znaczących instalacji elektrowni wiatrowych na terenie powiatu.

Energetyka słoneczna praktycznie jest najmniej znaną formą energii. Warunki meteorologiczne w Polsce charakteryzują się bardzo nierównym rozkładem promieniowania słonecznego w cyklu rocznym, ok. 80% całkowitej rocznej sumy nasłonecznienia przypada na sześć miesięcy sezonu wiosenno-letniego. Charakter rozkładu gęstości strumienia energii promieniowania, jego struktura wskazują na pewne ograniczenia w możliwościach jego wykorzystania, zwłaszcza w okresie zimowym. W kilku regionach kraju stosowane są kolektory słoneczne (cieczowe i powietrzne). Kolektory powietrzne mają najczęściej zastosowanie w rolnictwie do suszenia płodów rolnych. Ogólną ich ilość ocenia się na 50-60 szt. a ich powierzchnię na 6000 m². Są one wykorzystywane średnio przez 300-600 godzin rocznie. Kolektory cieczowe znajdują zastosowanie przede wszystkim do podgrzewania wody w mieszkaniach, domkach kempingowych, letniskowych obiektach sportowych i rekreacyjnych, w

budynkach inwentarskich, paszarniach, a także do podgrzewania wody w zbiornikach, basenach oraz wody technologicznej w małych zakładach przemysłowych. Do tej pory zainstalowano w Polsce ok. 1000 instalacji słonecznego podgrzewania wody użytkowej o łącznej powierzchni kolektorów przekraczającej 1000 m².

Celem strategicznym jest zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych w bilansie paliwowo-energetycznym kraju do 7,5% w 2010 roku i do 14% w 2020 roku w strukturze zużycia nośników pierwotnych. Analizując informacje dotyczące potencjału technicznego odnawialnych źródeł energii, a także prognozy dotyczące możliwości ich wykorzystania nie jest możliwe w chwili obecnej przyjęcie na 2010 rok takiego celu, jaki postawiła Unia Europejska tzn. 12% udziału odnawialnych źródeł energii. Strategia i plan działań w dziedzinie odnawialnych źródeł energii przedstawiony w Białej Księdze Komisji Europejskiej wymusiły na wszystkich krajach członkowskich podejmowanie działań wspierających odnawialne źródła energii, takich jak: inwestowanie w badania, zwolnienia podatkowe, gwarantowane ceny energii, subsydia inwestycyjne itp. Sama Komisja Europejska od ponad dziesięciu lat wspiera badania i rozwój odnawialnych źródeł energii w ramach kolejnych Ramowych Programów Badań i Rozwoju. W porównaniu z Unią Europejską krajowy rozwój odnawialnych źródeł energii jest wspierany w znacznie mniejszym stopniu, a także napotyka bariery utrudniające jego rozwój. Przedkładana strategia stwarza szansę szybszego rozwoju odnawialnych źródeł energii w kraju. W dokumencie postawiony cel jest celem politycznym, wymuszającym dalsze działania, w tak zasadniczej kwestii dla zrównoważonego rozwoju, jaką jest wzrost wykorzystania energii odnawialnej w Polsce. Pierwszy okres realizacji strategii do roku 2010, z uwagi na wieloletnie opóźnienia Polski w stosunku do Unii Europejskiej w zakresie systemowych rozwiązań wspierających rozwój odnawialnych źródeł energii, należy maksymalnie wykorzystać na wdrożenie podobnych rozwiązań jakie istnieją w Unii od wielu lat. W trakcie tego okresu powinno nastąpić sprawdzenie zaproponowanych w dokumencie rozwiązań, łącznie z ich weryfikacją, a także przedstawienie konkretnych programów rozwoju poszczególnych rodzajów energii odnawialnej. Na podstawie przedstawionych w dokumencie danych dotyczących zarówno wykorzystania jak i potencjału technicznego odnawialnych źródeł energii w Polsce można powiedzieć, że w początkowym okresie wzrastać będzie przede wszystkim energetyczne wykorzystanie biomasy. Jednakże, aby wzrost wykorzystania biomasy, a także innych odnawialnych źródeł energii, mógł nastąpić, państwo będzie musiało ponieść odpowiednie nakłady finansowe.

Niezbędne nakłady finansowe, które należy ponieść aby zrealizować postawiony cel będą przedstawione w programach dla poszczególnych rodzajów energii odnawialnej. W dłuższej perspektywie do roku 2020, z uwagi na porównywalny krajowy potencjał techniczny odnawialnych źródeł energii z potencjałem technicznym krajów Unii Europejskiej, nie ma uzasadnienia do stawiania innych zadań dotyczących krajowego udziału energetyki odnawialnej w bilansie paliwowo-energetycznym niż w krajach członkowskich Unii.

4.7. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska, poważne awarie przemysłowe

Nadzwyczajne zagrożenie środowiska (poważne awarie przemysłowe) może wystąpić w następujących przypadkach:

- awaria lub katastrofa podczas przewozu materiałów niebezpiecznych na drogach powiatu brzozowskiego,

- zatrucie wód lub przedostanie się do rzek niebezpiecznych substancji w wyniku awarii urządzeń przemysłowych bądź uszkodzenia urządzeń oczyszczających ścieki w oczyszczalniach ścieków,
- uszkodzenie instalacji odpylającej i wydostawanie się do powietrza atmosferycznego substancji szkodliwych,
- inny rodzaj awarii lub uszkodzeń urządzeń chroniących środowisko skutkujący zwiększeniem się emisji zanieczyszczeń lub hałasu ponad dopuszczalne normy.

W powiecie powinien być opracowany sposób postępowania w przypadku wystąpienia nadzwyczajnych sytuacji (wystąpienia poważnych awarii) – powiat powinien mieć opracowany Plan Reagowania Kryzysowego.

Również zgodnie z odpowiednimi przepisami prawnymi każdy przypadek nadzwyczajnego zagrożenia środowiska należy zgłosić Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 30.12.2002 w sprawie poważnych awarii objętych obowiązkiem zgłoszenia do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, następujące poważne awarie muszą być zgłaszane służbom GIOŚ:

Zgłoszeniu podlegają awarie na terenie kraju, o ile spełniają jedno z następujących kryteriów:

1) były następstwem pożaru, eksplozji lub uwolnienia w trakcie procesu przemysłowego co najmniej 5% ilości jednej z substancji niebezpiecznych decydujących o zaliczeniu zakładu do zakładu o dużym ryzyku wystąpienia awarii na podstawie rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 9 kwietnia 2002 r. w sprawie rodzajów i ilości substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz.U. Nr 58, poz. 535);

2) były następstwem pożaru, eksplozji lub uwolnienia w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu dowolnej ilości co najmniej jednej z substancji niebezpiecznych wymienionych w przepisach, o których mowa w pkt 1, jeżeli powodują co najmniej jeden ze skutków spośród następujących rodzajów skutków:

a) skutki wobec osób (Skutkami poważnych awarii są

- 1) śmierć co najmniej jednej osoby;
- 2) zranienie co najmniej 6 osób w zakładzie i hospitalizacja przynajmniej jednej z tych osób przez co najmniej 24 godziny;
- 3) hospitalizacja co najmniej jednej osoby spoza zakładu przez co najmniej 24 godziny;
- 4) ewakuacja przynajmniej 250 osób na czas dłuższy niż 2 godziny, albo innej liczby osób jeżeli iloczyn liczby osób i czasu ewakuacji (określonego w godzinach) wynosi co najmniej 500;
- 5) uwięzienie, rozumiane jako odcięcie od otoczenia zewnętrznego przynajmniej 250 osób na czas dłuższy niż 2 godziny, albo innej liczby osób jeżeli iloczyn liczby osób i czasu uwięzienia (określonego w godzinach) wynosi co najmniej 500;
- 6) pozbawienie przynajmniej 500 osób wody do picia, energii elektrycznej, gazu lub połączeń telefonicznych przez czas dłuższy niż 2 godziny, albo innej liczby osób, jeżeli iloczyn liczby osób i czasu przerwania dostaw wody do picia, energii elektrycznej, gazu lub połączeń telefonicznych (określony w godzinach) wynosi co najmniej 1000.)

b) szkody w środowisku,

(Skutkami poważnych awarii są:

- 1) trwałe uszkodzenie lub zniszczenie środowiska, o powierzchni co najmniej 1 ha, z zastrzeżeniem pkt 2-4;
- 2) trwałe uszkodzenie lub zniszczenie obiektu poddanego pod ochronę na podstawie przepisów o ochronie przyrody, w drodze uznania za:

a) pomnik przyrody,

b) stanowisko dokumentacyjne;

3) trwałe uszkodzenie lub zniszczenie jednego lub kilku elementów przyrodniczych środowiska, bez względu na wielkość uszkodzonej lub zniszczonej powierzchni, na obszarze poddanym pod ochronę na podstawie przepisów o ochronie przyrody, stanowiącym:

a) park narodowy,

b) rezerwat przyrody,

c) park krajobrazowy,

d) obszar chronionego krajobrazu,

e) użytek ekologiczny,

f) zespół przyrodniczo-krajobrazowy;

4) zanieczyszczenie śródlądowych wód powierzchniowych lub wód morskich:

a) cieku naturalnego lub kanału, na długości co najmniej 5 km,

b) jeziora lub innego naturalnego zbiornika wodnego albo sztucznego zbiornika usytuowanego na wodach płynących, o powierzchni co najmniej 1 ha,

c) delty, o powierzchni co najmniej 2 ha,

d) morskich wód wewnętrznych lub wód morza terytorialnego albo strefy wybrzeża morskiego, o powierzchni co najmniej 2 ha;

5) zanieczyszczenie poziomów wodonośnych wód podziemnych na obszarze ich zalegania, o powierzchni co najmniej 1 ha.)

c) szkody w mieniu,

(Skutkami poważnych awarii są:

1) uszkodzenie lub zniszczenie mienia w zakładzie, w którym wystąpiła awaria, o wartości strat w wysokości przynajmniej 8 mln zł,

2) uszkodzenie lub zniszczenie mienia poza terenem zakładu, w którym wystąpiła awaria:

a) o wartości strat w wysokości przynajmniej 2 mln zł, lub

b) uszkodzenie zabudowań mieszkalnych w stopniu uniemożliwiającym dalsze ich użytkowanie.)

d) negatywne skutki wykraczające poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;

3) były następstwem uwolnienia w trakcie magazynowania lub transportu dowolnej substancji, która ze względu na swoje właściwości lub ilość może być niebezpieczna dla życia, zdrowia ludzi lub dla środowiska, prowadząc przynajmniej do jednego ze skutków spośród rodzajów skutków, o których mowa w pkt. 2 lit. a-d.

Poniżej podano telefony alarmowe z terenu województwa podkarpackiego:

Województwo podkarpackie – wykaz telefonów alarmowych

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie

1	Nr fax – jako fax czynny całą dobę	0-17-85-053-77
2	Nr telefonu dyżurnego od poniedziałku do piątku w godzinach pracy	0-17-85-438-41 0-17-85-436-83
3	Nr telefonu dyżurnego (czynny poza godzinami pracy oraz w dni wolne)	0-606328-796

E-mail: nzs@wios.rzeszow.pl

Delegatura w Jaśle.

Telefony dyżurne

1	Nr tel./fax – jako fax czynny całą dobę	0-13-446-35-48
2	Nr telefonu dyżurnego od poniedziałku do piątku w godzinach pracy	0-13-446-43-95 0-13-448-08-48
3	Nr telefonu dyżurnego (czynny poza godzinami pracy oraz w dni wolne)	0-606-328-809

E-mail: delegatura@jaslo.wios.rzeszow.pl

Teren powiatu brzozowskiego objęty jest działalnością WIOŚ Delegatura w Jaśle.

4.8. Plan gospodarki odpadami

Plan Gospodarki Odpadami Powiatu Brzozowskiego na lata 2004 – 2015 stanowi odrębne opracowanie i jest integralną częścią niniejszego opracowania.

Plan Gospodarki Odpadami dla powiatu brzozowskiego jest bezpośrednim efektem realizacji ustawy o odpadach z dnia 27.04.2001 r.

Plan uwzględnia zapisy zawarte w aktualnie obowiązujących aktach prawnych z zakresu gospodarki odpadami.

Powiatowy plan gospodarki odpadami określa:

- aktualny stan gospodarki odpadami,
- prognozowane zmiany w zakresie gospodarki odpadami,
- cele i działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie gospodarowania odpadami, w tym projektowany system gospodarki odpadami,
- niezbędne koszty funkcjonowania i zasady finansowania proponowanego systemu,
- sposób monitoringu i oceny realizacji zamierzonych celów.

Dokumentem nadrzędnym dla Powiatowego Planu Gospodarki Odpadami jest Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego.

Dla potrzeb konstrukcyjnych Planu dokonano podziału odpadów na trzy zasadnicze grupy:

- odpady powstające w sektorze komunalnym,
- odpady powstające w sektorze gospodarczym,
- odpady niebezpieczne.

ANALIZA AKTUALNEGO STANU GOSPODARKI ODPADAMI

Odpady komunalne

Analiza aktualnej sytuacji w gospodarce odpadami w powiecie brzozowskim pozwala na wysunięcie następujących wniosków:

- Na obszarze powiatu, zamieszkałym przez 65,5 tys. osób, zebrano wg ankiet w 2002 roku **10 237 Mg** stałych odpadów komunalnych. Najwięcej odpadów w przeliczeniu na 1 mieszkańca zebrano w gminie miejsko - wiejskiej około 267 kg/ M. rok, a w gminach typowo wiejskich średnio 81 kg/ rok.
- Z terenu powiatu brzozowskiego w 2002 r. wyeksportowano 4 088,7 Mg odpadów, co stanowiło ca 40 % ogólnej ilości odpadów komunalnych wytworzonych w gminach.
- W roku 2002 w powiecie zebrano 282,2 Mg surowców wtórnych, co stanowiło 2,8 % masy zebranych odpadów .
- Zbiórka odpadów na obszarze powiatu brzozowskiego prowadzona jest w przeważającej mierze systemem „u źródła” /w workach foliowych/. Na terenach miejskich stosowane są do zbierania odpadów często duże pojemniki zbiorcze rozmieszczone w dogodnych do ich odbioru miejscach, oraz pojemniki o mniejszej pojemności, rozmieszczone przy posesjach.
- W powiecie brzozowskim wskaźnik zorganizowanej zbiórki odpadów komunalnych obejmujący do 90% mieszkańców poszczególnych gmin należy uznać generalnie za niewystarczający. Część nie odbieranych odpadów trafia do środowiska w sposób niekontrolowany powodując jego zanieczyszczenie. Na terenach wiejskich część odpadów jest wykorzystywana w żywieniu zwierząt lub kompostowana. Odpady mające właściwości energetyczne są spalane, co w przypadku tworzyw sztucznych należy uznać za zjawisko bardzo niebezpieczne dla środowiska.
- Na obszarze powiatu podstawowym sposobem postępowania z zebranymi odpadami jest ich unieszkodliwianie przez składowanie. W roku 2002 funkcjonowało jedno zorganizowane składowisko komunalne, które zajmowało powierzchnię całkowitą 0.74 ha. Nagromadzenie odpadów na składowisku w Brzozowie na koniec roku 2002 osiągnęło poziom ok. 96 % możliwości składowania.

Komunalne osady ściekowe

Problemy związane z zagospodarowaniem osadów ściekowych w powiecie brzozowskim związane są z bezpiecznym i racjonalnym ich wykorzystaniem. Ilość osadów ściekowych, skratek i piasku na terenie powiatu w 2002 r. wynosiła wg ankiet 339 Mg, a oszacowana od 17 446 M – przy wskaźniku 27,725 kg/ M. rok =483,7 Mg. Analiza stanu obecnego w zakresie gospodarki osadowej wykazała, że każda oczyszczalnia w powiecie ze względu na wielkość jej przepustowości ma rozwiązania gospodarki osadowej indywidualne.

Odpady powstające w sektorze gospodarczym

W 2002 roku w powiecie brzozowskim wytworzono 10,6 tys. Mg odpadów gospodarczych.

Odpady niebezpieczne

- w strumieniu odpadów komunalnych

Poza sektorem działalności przemysłowej i usługowej wytwórcami odpadów niebezpiecznych są również gospodarstwa domowe. Odpady niebezpieczne powstające w gospodarstwach domowych kierowane są obecnie ze strumieniem odpadów komunalnych na składowiska.

Ilość odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych wytworzonych w gospodarstwach domowych w 2002 roku w powiecie brzozowskim została oszacowana na około 138,7 Mg.

- w zakładach przemysłowych

Opadów niebezpiecznych w dużych przedsiębiorstwach wytworzono 51,504 Mg – wg WIOŚ Rzeszów.

Szczególne rodzaje odpadów niebezpiecznych.

Odpady zawierające PCB.

W wykazie posiadaczy urządzeń zawierających PCB na terenie powiatu znajduje się tylko jedno przedsiębiorstwo: Koronki, które wykazuje, że posiada urządzenia zawierające PCB o masie 1,2 Mg.

Odpady zawierające azbest

Ze względu na niepełne dane przyjęto szacunkowo ilość odpadów azbestowych w powiecie brzozowskim na około 7571 Mg. Dokładniejsze sprecyzowanie ilości odpadów azbestowych w powiecie brzozowskim wymagałoby przeprowadzenia szczegółowej analizy stanu aktualnego w poszczególnych gminach. Oszacowano, że w 2002 r. zebrano 1,5 Mg/ r. Nie ma to jednak zasadniczego wpływu na zasady i kierunki postępowania z odpadami azbestowymi.

Wycofane z eksploatacji pojazdy.

Obecnie samochody, które są wycofywane z eksploatacji trafiają głównie do tzw. autozłomów /zajmujących się skupem i demontażem pojazdów/, których działalność prowadzona jest często z naruszeniem podstawowych zasad ochrony środowiska.

Obecnie udział samochodów osobowych wycofywanych z eksploatacji kształtuje się na poziomie 1,1 - 1,8 %. W ostatnich latach liczba wycofywanych z eksploatacji samochodów osobowych kształtowała się na terenie powiatu na poziomie około 200 sztuk rocznie.

PROGNOZA ZMIAN

Odpady komunalne

W stosunku do roku 2000 oczekiwać należy wzrostu ilości odpadów w tym sektorze o ok. 21% w roku 2006, 33% w roku 2010 oraz 51% w roku 2014.

Osady ściekowe

Szacuje się, że ilość osadów ściekowych będzie się systematycznie zwiększać z do około 1675 Mg w 2015 roku.

Rzeczywista ilość osadów ściekowych powstająca w kolejnych latach na terenie powiatu będzie wynikała z tempa obejmowania siecią kanalizacyjną istniejącej i nowej zabudowy.

Odpady gospodarcze

Zmiany w ilości i rodzaju wytwarzanych w sektorze gospodarczym odpadów do roku 2015 zależą przede wszystkim od rozwoju poszczególnych gałęzi przemysłu, rzemiosła i usług. Obecna polityka państwa w zakresie ochrony środowiska promuje wdrażanie nowych technologii mało- i bezodpadowych, metod „czystszej produkcji” oraz budowę własnych instalacji służących odzyskowi i unieszkodliwianiu odpadów przez ich wytwórców. W perspektywie kilkunastu lat spowoduje to spadek ilości wytwarzanych odpadów w istniejących zakładach oraz zwiększenie stopnia odzysku odpadów u ich wytwórców.

Szacuje się, że do roku 2007 ilość odpadów wytworzonych przez przedsiębiorstwa wzrośnie średnio o około 4 %, do roku 2011 o ok. 12%, natomiast do 2015 o około 16%.

Odpady niebezpieczne

W Planie przyjęto szacunki dotyczące ilości odpadów niebezpiecznych, które mogą powstać do roku 2015.

Prognozuje się, że ilość odpadów zawierających azbest będzie się kształtowała na poziomie ca 500 Mg rocznie.

Prognozowana ilość samochodów osobowych wycofanych rocznie z eksploatacji na terenie powiatu wyniesie od około 200 sztuk /obecnie/ do około 1000 sztuk w roku 2015.

Zakłada się że będzie malała ilość olejów odpadowych, ponieważ zapotrzebowanie na oleje smarowe świeże będzie się zmniejszało do ca 4 Mg/rok.

ZAŁOŻONE CELE GOSPODARKI ODPADAMI

Odpady komunalne

Cel ogólny długookresowy do roku 2015 to zminimalizowanie ilości wytwarzanych odpadów w sektorze komunalnym oraz wdrożenie nowoczesnych systemów ich odzysku i unieszkodliwiania.

Cele krótkoterminowe na lata 2004 – 2007 to:

- Objęcie zorganizowaną zbiórką odpadów wszystkich mieszkańców powiatu
- Skierowanie w roku 2007 na składowiska do 82% (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (w stosunku do roku 1995).
- Osiągnięcie do końca roku 2007 zakładanych limitów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych: odzysku w wysokości 50%, recyklingu 25%.
- Deponowanie na składowiskach nie więcej niż 78% wytworzonych odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne.
- Cele średnio i długookresowe na lata 2008 – 2015 to:
- Skierowanie w roku 2010 na składowiska nie więcej niż 75% (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (w stosunku do roku 1995).

- Deponowanie w roku 2015 na składowiskach nie więcej niż 50% wszystkich odpadów komunalnych.

Ze względu na ustawowy obowiązek respektowania ustaleń planu gospodarki odpadami wyższego rzędu, na obszarze powiatu proponuje się przyjęcie planu gospodarki odpadami komunalnymi wg Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami (WPGO). Plan ten przewiduje obsługę powiatu brzozowskiego przez Zakład Zagospodarowania Odpadów (ZZO) w Sanoku, który będzie również obsługiwał powiat bieszczadzki, leski i sanocki o łącznej liczbie około 200 tys. mieszkańców. Na obszarze powiatu brzozowskiego PPGO zaleca selektywną zbiórkę odpadów.

System zbiórki opakowaniowych surowców wtórnych oraz system odbioru odpadów niebezpiecznych od mieszkańców będzie uzupełnieniem systemów postępowania z odpadami opakowaniowymi i niebezpiecznymi wynikających z *Ustawy o opakowaniach i odpadach opakowaniowych* z dnia 11 maja 2001 r. Oraz *Ustawy o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej* z dnia 11 maja 2001 r. (Dz. U. Nr 63 poz.638 z 2001 r.).

Osady ściekowe

W zakresie gospodarki komunalnymi osadami ściekowymi przewiduje się osiągnięcie następujących celów zapewniających ochronę środowiska:

- zwiększenie stopnia kontroli obrotu komunalnymi osadami ściekowymi celem zapewnienie maksymalnego bezpieczeństwa zdrowotnego i środowiskowego,
- zwiększenie stopnia przetworzenia komunalnych osadów ściekowych,
- maksymalizacja stopnia wykorzystania substancji biogennej zawartych w osadach przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich wymogów dotyczących bezpieczeństwa sanitarnego i chemicznego.

Odpady gospodarcze

W dziedzinie gospodarki odpadami z sektora gospodarczego przewiduje się osiągnięcie w latach 2004 – 2015 następujących celów:

- Zwiększenie stopnia wykorzystania odpadów.
- Bezpieczne dla środowiska unieszkodliwienie odpadów.
- Eliminacja zagrożenia ze strony odpadów pochodzenia zwierzęcego.

Dla osiągnięcia założonego celu konieczne jest podjęcie następujących działań:

- Systematyczne wprowadzanie bezodpadowych i mało odpadowych technologii produkcji.
- Wprowadzenie metod i technologii „czystej produkcji” powodującej zmniejszenie ilości i uciążliwości wytwarzanych odpadów.
- Stymulowanie podmiotów gospodarczych wytwarzających odpady przemysłowe do zintensyfikowania działań zmierzających do maksymalizacji gospodarczego wykorzystania odpadów
- Wyeliminowanie nieprawidłowego unieszkodliwiania w tym także nielegalnego lub nieprawidłowego składowania.
- Unieszkodliwienie PCB.

ZADANIA STRATEGICZNE OBEJMUJĄCE OKRES CO NAJMNIEJ 8 LAT.

Wprowadzanie w życie przyjętego Powiatowego Planu Gospodarki Odpadami w sektorze komunalnym wiązać się będzie z koniecznością ponoszenia kosztów niezbędnych

do realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych związanych z rozbudową, modernizacją, likwidacją oraz rekultywacją składowisk

Koszty inwestycyjne, eksploatacyjne: zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów oraz koszty pozainwestycyjne podano wraz z harmonogramem działań krótko- średnio- i długoterminowych.

Wprowadzanie zakładanego w Powiatowym Planie Gospodarki Odpadami systemu zbiórki i unieszkodliwiania odpadów z sektora gospodarczego, a przede wszystkim odpadów niebezpiecznych, wymagać będzie ponoszenia znacznych kosztów, między innymi na budowę gminnych punktów zbiórki odpadów niebezpiecznych (GPZON) i stacji przeładunkowej odpadów niebezpiecznych (SPON).

Plan określa szacunkowe koszty inwestycyjne w tym zakresie wraz z harmonogramem działań. Łączne koszty wdrażania PPGO w latach 2004-2015 wyniosą ok. 8,2 mln zł.

Podstawowym źródłem przychodów są opłaty za wywóz odpadów i opłaty za ich przyjęcie do składowania bądź unieszkodliwienia. Uzupełniającymi źródłami przychodów są wpływy z tytułu sprzedaży: surowców wtórnych, kompostu.

W Planie Gospodarki Odpadami przedstawiono informacje na temat podstawowych źródeł finansowania inwestycji ekologicznych. Są nimi: fundusze ekologiczne, fundacje i fundusze pomocowe, banki oraz fundusze inwestycyjne.

HARMONOGRAM REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ OBEJMUJĄCY OKRES 4 LAT

Za podstawowe przedsięwzięcia strategiczne w gospodarce odpadami komunalnymi w latach 2004 – 2007 uznano rekultywację składowiska w Brzozowie oraz likwidację „dzikich wysypisk” na terenie całego powiatu.

Za przedsięwzięcia strategiczne w gospodarce odpadami niebezpiecznymi i gospodarczymi na terenie powiatu uznano: budowę GPZON /gminnych punktów zbiórki odpadów niebezpiecznych/, budowę SPON /stacji przeładunkowej odpadów niebezpiecznych/ w miejscowości Brzozów, zbiórkę odpadów zawierających azbest.

CZĘŚĆ II – USTALENIA PROGRAMU

5. Ustalenia programu

5.1. Założenia wyjściowe Programu

Założenia wyjściowe do opracowania powiatowego programu ochrony środowiska opierają się na uwarunkowaniach zewnętrznych (dokumentach strategicznych: „Polityka Ekologiczna Polski na lata 2003 – 2006 z uwzględnieniem perspektywy do 2010 roku” oraz „Programu ochrony środowiska dla województwa podkarpackiego na lata 2003 – 2015”) oraz na uwarunkowaniach wewnętrznych, wynikających z zamierzeń rozwojowych powiatu.

5.2. Uwarunkowania wynikające z realizacji polityki ekologicznej Państwa

Naczelną zasadą realizacji polityki ekologicznej państwa jest zasada zrównoważonego rozwoju.

Realizacja tej zasady konkretyzuje się poprzez realizację zasad ustalonych w wojewódzkim programie ochrony środowiska dla województwa podkarpackiego:

1. zasada „likwidacji aktualnych problemów”,

2. zasada „zanieczyszczający płaci”,
3. zasada prewencji (zapobiegania przyszłym problemom) i oszczędnego korzystania z zasobów naturalnych,
4. zasada integracji polityki ekologicznej z politykami sektorowymi,
5. zasada odpowiedzialności grup zadaniowych i zasada uspołecznienia,
6. zasada regionalizmu,
7. zasada skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej.

5.3. Uwarunkowania zewnętrzne wynikające z polityki ekologicznej województwa podkarpackiego

Opracowanie Programu Ochrony Środowiska Powiatu stanowi dokument sporządzany na szczeblu powiatu, w związku z tym głównym punktem odniesienia jest **PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA dla WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO, który przenosi na szczebel regionalny** główne założenia „II POLITYKI EKOLOGICZNEJ PAŃSTWA oraz dokumentu „Program wykonawczy do II POLITYKI EKOLOGICZNEJ PAŃSTWA na lata 2002 – 2010”.

Działania i przedsięwzięcia w zakresie ochrony środowiska w województwie podkarpackim zmierzają obecnie w dwóch kierunkach :

1. Poprawy stanu środowiska i uzyskania dobrych wskaźników w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami, w tym ograniczenia materiałochłonności, wodochłonności, ilości odpadów, energochłonności i emisji zanieczyszczeń.
2. Przyspieszenia rozwoju gospodarczego województwa i zaspokojenia aspiracji mieszkańców regionu przy wykorzystaniu potencjału tkwiącego w zasobach naturalnych i kulturowych województwa (turystyka, rolnictwo ekologiczne itp.).

Zgodnie z Programem działania koncentrować się będą m.in. na:

1. Modernizacji, rozbudowie i budowie systemów kanalizacji zbiorczej i oczyszczalni ścieków, regulacji rzek i potoków w pierwszej kolejności w miastach województwa podkarpackiego.
2. Modernizacji i budowie ujęć wody pitnej, dostosowanych do wymogów środowiska oraz ochronie źródeł poboru wód i GZWP, tworzeniu stref ochronnych.
3. Budowie i modernizacji wałów przeciwpowodziowych i zbiorników małej retencji.
4. Przedsięwzięciach w zakresie gospodarki odpadami niebezpiecznymi i innymi niż niebezpieczne, budowie systemu selektywnej zbiórki śmieci, recyklingu.
5. Budowie infrastruktury gospodarki odpadami.
6. Kontynuacji rekultywacji terenów po byłych kopalniach siarki oraz rekultywacji nieczynnych składowisk śmieci, rekultywacji terenów poeksploatacyjnych,
7. Likwidacji mogiłników, likwidacji „kopanek” (pochodzących z przełomu XIX i XX wieku miejsc eksploatacji ropy naftowej).
8. Współpracy transgranicznej w zakresie ochrony wód, współpracy międzywojewódzkiej w zakresie skutecznego wyegzekwowania realizacji zamierzeń ograniczających emisję hałasu przez Elektrownię im. T. Kościuszki S.A. w Połańcu oraz w zakresie ochrony wód i ochrony przyrody.
9. Wprowadzaniu najlepszych dostępnych technik.
10. Monitoringu jakości elementów środowiska, zwłaszcza na obszarach największych zagrożeń środowiska, i systematycznej kontroli zakładów przemysłowych.

11. Zmniejszeniu wielkości tzw „emisji niskiej” w miastach województwa (zwłaszcza Rzeszowa, Przemyśla, Jarosławia, Dębicy, Tarnobrzega) i w miejscowościach uzdrowiskowych.
12. Opracowaniu map akustycznych, w pierwszej kolejności dla miasta Rzeszowa oraz na odcinkach dróg o największym natężeniu ruchu.
13. Zapobieganiu nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska (awariom przemysłowym).
14. Opracowaniu programów ochrony elementów środowiska (m.in. wojewódzkiego programu ochrony przed hałasem, programów ochrony przed hałasem miast, w pierwszej kolejności Rzeszowa, opracowaniu i wdrożeniu programów działań na rzecz ograniczenia spływu zanieczyszczeń azotowych ze źródeł rolniczych, sporządzeniu wojewódzkiego planu zarządzania ryzykiem, sporządzeniu zewnętrznych planów operacyjno-ratowniczych dla wszystkich obszarów, objętych zewnętrznym oddziaływaniem awaryjnym zakładów o dużym ryzyku, programów wykonawczych energetycznego wykorzystania biomasy, rozwoju energetyki wodnej, wiatrowej, słonecznej oraz programu wykorzystania energii geotermalnej).
15. Wdrażaniu programów ochrony wód w zlewniach rzek (w tym współpraca międzywojewódzka).
16. Zarządzaniu środowiskiem (zwłaszcza w przedsiębiorstwach).
17. Stworzeniu systemów: zintegrowanego zarządzania zasobami wodnymi województwa, systemu monitoringu powietrza w pełni dostosowanego do wymagań Unii Europejskiej.
18. Rozwoju systemów elektroenergetycznych i teleinformatycznych w kierunku zapewnienia odpowiedniej jakości i pewności obsługi przy respektowaniu ekonomiki przyjmowanych rozwiązań i maksymalnej ochronie przed promieniowaniem pól elektromagnetycznych
19. Poszukiwaniu, rozpoznawaniu i dokumentowaniu nowych złóż kopalin.
20. Wspieraniu wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnych oraz pomocy dla wprowadzania bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii.
21. Budowie urządzeń i instalacji do produkcji i transportu energii wytwarzanej z wykorzystaniem źródeł odnawialnych.

Zgodnie z Programem rozwiązanie problemów w zakresie ochrony przyrody wiązać będzie się z podjęciem wielu działań m.in. z:

- 1) zapewnieniem instrumentów finansowych rekompensujących ograniczenia rozwojowe obszarów przewidzianych do objęcia radykalnymi formami ochrony przyrody,
- 2) wsparciem finansowym pozwalającym na bieżącą ochronę przyrody na obszarach już utworzonych,
- 3) opracowaniem planów ochrony i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla istniejących oraz tworzonych rezerwatów przyrody i parków krajobrazowych,
- 4) opracowaniem wojewódzkich i powiatowych programów zalesień,
- 5) stworzeniem systemu monitoringu wojewódzkiego przyrody, respektującego zadania wynikające z porozumień i konwencji międzynarodowych oraz prawa Unii Europejskiej,
- 6) rozpoznaniem, dokumentowaniem, wyznaczaniem i ochroną obszarów cennych przyrodniczo (dokumentacje wstępne do proponowanych do utworzenia rezerwatów przyrody) oraz zbiorowisk roślinnych i biotopów wymagających szczególnej troski,
- 7) restytucją siedlisk rzadkich oraz zagrożonych wyginięciem gatunków flory i fauny,

- 8) wzmocnieniem etatowym i technicznym komórek organizacyjnych zajmujących się ochroną przyrody w zakresie zarządzania obszarami sieci Natura 2000, a zwłaszcza w urzędach gmin powiatów,
- 9) zwiększeniem udziału środków finansowych przeznaczonych przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na ochronę przyrody,
- 10) edukacją ekologiczną,
- 11) tworzeniem warunków do rozwoju rolnictwa ekologicznego,
- 12) promocją i wdrażaniem programów rolno - środowiskowych.

Dla realizacji polityki ekologicznej w powiecie szczególnie będą miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, określające przestrzenne rozmieszczenie przedsięwzięć ochrony środowiska. Ponadto decydujące będą ustalenia Programu wojewódzkiego.

W programie wojewódzkim na podstawie: obowiązujących przepisów prawnych, diagnozy stanu istniejącego województwa podkarpackiego, priorytetów określonych w „Strategii rozwoju województwa podkarpackiego na lata 2000-2006”, priorytetów inwestycyjnych określonych przez gminy i instytucje wojewódzkie, polityki ekologicznej państwa oraz wymogów Unii Europejskiej, przyjęto następujące cele strategiczne (określone wg hierarchii i ważności), w obrębie pól strategicznych traktowanych równorzędnie:

Pole strategiczne nr 1: Ochrona i poprawa jakości środowiska:

- Cel strategiczny nr 1. Zapewnienie najlepszej jakości wód, w tym utrzymanie ilości wody na poziomie zapewniającym równowagę biologiczną i ochronę przed powodzią.
- Cel strategiczny nr 2. Ograniczenie ilości wytwarzanych odpadów oraz wdrożenie nowoczesnego systemu ich wykorzystywania i unieszkodliwiania.
- Cel strategiczny nr 3. Zmniejszenie uciążliwości hałasowej w środowisku.
- Cel strategiczny nr 4. Skuteczna ochrona ludzi i środowiska przed promieniowaniem elektromagnetycznym.
- Cel strategiczny nr 5. Ochrona przed poważnymi awariami i klęskami żywiołowymi, minimalizowanie ich skutków oraz zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego.
- Cel strategiczny nr 6. Zapewnienie wysokiej jakości powietrza, spełniającego wymagania ustawodawstwa Unii Europejskiej oraz redukcji emisji gazów cieplarnianych i niszczących warstwę ozonową powietrza.
- Cel strategiczny nr 7. Doskonalenie systemu obszarów chronionych, w tym ochrona obszarów spełniających wymagania sieci ekologicznej Natura 2000.

Pole strategiczne nr 2: Racjonalne użytkowanie zasobów środowiska:

- Cel strategiczny nr 1. Wzrost efektywności wykorzystania surowców, wody i energii tj. zmniejszenie ich zużycia na: jednostkę produktu, jednostkową wartość usługi, statystycznego konsumenta itp. bez pogarszania standardu życiowego ludności i perspektyw rozwojowych gospodarki województwa podkarpackiego.
- Cel strategiczny nr 2. Rozwój energetyki odnawialnej, optymalne wykorzystanie jej zasobów i tworzenie rynku na technologie.
- Cel strategiczny nr 3. Zapewnienie najlepszej jakości gleb, stosownie do wymagań standardów europejskich i krajowych, zagospodarowanie terenów przemysłowych oraz racjonalne wykorzystanie ziemi (w tym rozwój rolnictwa ekologicznego).
- Cel strategiczny nr 4. Racjonalne gospodarowanie zasobami kopalin, ich kompleksowe wykorzystanie, łącznie z wykorzystaniem kopalin towarzyszących.

- Cel strategiczny nr 5. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów oraz regulacja lesistości.

Pole strategiczne nr 3: Współpraca transgraniczna.

- Cel strategiczny nr 1. Współpraca transgraniczna w zakresie: przeciwdziałania poważnym awariom oraz ochrony i racjonalnego wykorzystania przyrodniczych zasobów środowiska.

Pole strategiczne nr 4: Edukacji ekologiczna, dostęp do informacji i poszerzanie dialogu społecznego.

- Cel strategiczny nr 1. Propagowanie idei ochrony środowiska oraz trwałego i zrównoważonego rozwoju (ekonomicznego, ekologicznego i społecznego) w społeczeństwie.

Dla realizacji polityki ekologicznej w powiecie ważne będą miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, określające przestrzenne rozmieszczenie przedsięwzięć ochrony środowiska. Ponadto decydujące będą ustalenia Programu wojewódzkiego.

Dla prawidłowego ustalenia zadań w zakresie ochrony środowiska na szczeblu powiatu niezbędne jest odniesienie do tendencji rozwojowych regionu w szczególności w powiązaniu z dokumentami strategicznymi. Zgodnie ze Strategią w dalszemu **rozwojowi ulegną dotychczasowe pasma** i znajdujące się w nich **korytarze osadnictwa**, a w szczególności:

1. **pasma centralne** jako część panauropejskiego korytarza transportowego, o znaczeniu międzynarodowym Berlin – Wrocław – Katowice – Kraków – Rzeszów – Lwów - Kijów, z aglomeracją rzeszowską, oparte na drodze nr 4, magistrali kolejowej E30 i autostradzie A-4.
2. **pasma zachodnie** łączące miasta: Stalową Wolę – Tarnobrzeg – Mielec – Dębicę – z przedłużeniem do Jasła i połączeniem z pasmem południowym, z tworzącą się aglomeracją przemysłową stalowowolsko – mielecką,
3. **pasma wschodnie**: Jarosław – Przeworsk – Leżajsk – Stalowa Wola,
4. **pasma południowe** Jasło – Krosno – Sanok – Lesko – Ustrzyki Dolne – z przedłużeniem do drogowego i kolejowego przejścia granicznego z Ukrainą w Krościenku.

Wzmocnieniu ulegną istniejące miasta - ośrodki rozwoju różnych szczebli: od europejskiego, przez ponadregionalne, regionalne, subregionalne, ponadlokalne do lokalnych oraz powstaną nowe ośrodki miejskie, dla których zakłada się:

- 1) rozwój miasta Rzeszowa jako **krajowego ośrodka rozwoju** o następujących funkcjach: aktywizacji społecznej i gospodarczej, kompleksowej restrukturyzacji gospodarki, rozwoju innowacji technologicznej oraz koncentracji szkolnictwa wyższego, wyspecjalizowanego ośrodka szkolnictwa średniego i wyspecjalizowanych usług medycznych, kultury, kultury fizycznej oraz obsługi ruchu turystycznego;
- 2) dalszy wzrost pozycji Rzeszowa, który potencjalnie, w dłuższym okresie czasu może osiągnąć rangę **europolu** we wschodniej Polsce, co wynika z „Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju”, a jest związane z różnymi elementami kreującymi rozwój;

- 3) rozwój miasta Przemyśla jako **ośrodka o znaczeniu ponadregionalnym**, ośrodka aktywizacji społecznej i gospodarczej, restrukturyzacji gospodarczej, rozwoju szkolnictwa wyższego, wyspecjalizowanego szkolnictwa średniego, wysoko wyspecjalizowanych usług medycznych, kultury i usług turystycznych;
- 4) rozwój Krosna i Tarnobrzega jako **ośrodków o znaczeniu regionalnym**: posiadających dobre warunki do pełnienia funkcji przemysłowych, usługowo-handlowych, administracyjnych, turystycznych i mieszkaniowych;
- 5) **ośrodkami o potencjalnym znaczeniu regionalnym** będą: Mielec i Stalowa Wola, pełniące wielorakie funkcje, w tym przemysłową o znaczeniu krajowym, rozwoju innowacji technologicznych i przedsiębiorczości oraz usług wyższego rzędu w zakresie szkolnictwa wyższego, wyspecjalizowanego średniego oraz ochrony zdrowia;
- 6) **ośrodkami o znaczeniu subregionalnym** będą: Dębica, Jarosław, Jasło i Sanok, które po restrukturyzacji istniejącego potencjału przemysłowego i rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, wykorzystując bazę infrastruktury społecznej, technicznej i ekonomicznej będą pełnić wielorakie funkcje;
- 7) **ośrodkami o znaczeniu ponadlokalnym** o szansach dla rozwoju funkcji produkcyjnych, usługowo-handlowych, administracyjnych, w zakresie szkolnictwa wyższego i średniego wyspecjalizowanego oraz zdrowia będą pozostałe miasta powiatowe: **Brzozów**, Kolbuszowa, Lesko, Leżajsk, Lubaczów, Łańcut, Nisko, Przeworsk, zespół Ropczyce - Sędziszów Młp., Strzyżów, Ustrzyki Dolne;
- 8) **ośrodkami o znaczeniu lokalnym** będą pozostałe miasta województwa: Baranów Sandomierski, Błażowa, Cieszanów, Dukla, Dynów, Głogów Młp., Iwonicz Zdrój, Jedlicze, Kańczuga, Narol, Nowa Dęba, Nowa Sarzyna, Oleszyce, Pilzno, Radomyśl Wielki, Radymno, Rudnik nad Sanem, Rymanów, Sieniawa, Sokołów Młp., Tyczyn, Zagórz, Ulanów;
- 9) **ośrodkami predestynowanymi do uzyskania statusu miast**, ze względu na wzmożoną aktywność społeczną, gospodarczą oraz tradycje historyczne będą: Baligród, Bircza, Czudec, Dubiecko, Gorzyce, Horyniec, Kołaczyce, Korczyn, Nowy Żmigród, Osiek Jasielski;

Ustalenia te w znacznym stopniu mogą determinować rozwój powiatu brzozowskiego.

W okresie wdrażania niniejszego Programu Ochrony Środowiska, większość przepisów prawnych z zakresu ochrony środowiska rozwinie się zgodnie z linią europejskich dyrektyw i regulacji. Przyłączenie Polski do UE będzie się wiązało z wieloma konsekwencjami dla powiatu brzozowskiego i województwa podkarpackiego, co zostało podkreślone w omówionych wcześniej dokumentach strategicznych przede wszystkim z możliwością korzystania ze środków unijnych, w postaci przewidywanych alokacji na poszczególne lata realizacji strategii. W związku z napływem kapitału zagranicznego, inwestorzy będą dokonywali wyboru terenów do inwestowania w oparciu o podstawowe czynniki, takie jak: dostępność komunikacyjna, dostępność rynkowa, tania siła robocza, atrakcyjność inwestowania. Powstające nowe inwestycje mogą być zagrożeniem dla przyrody i krajobrazu, a także mogą obniżyć jakość życia mieszkańców, w związku z negatywnym oddziaływaniem na środowisko. W ramach integrowanej europejskiej polityki rozwoju regionalnego wyodrębniono obszary współpracy nazwane Wielkimi Regionami Europejskimi. Region podkarpacki znajduje się na obszarze Regionu CADSES (obszar Europy Środkowej, Adriatyku, Dunaju i Europy Południowo-Wschodniej). Współpraca w ramach CADSES będzie zmierzała do wzmocnienia spójności terytorialnej Europy poprzez realizację m.in. następujących celów: poprawę struktury przestrzennej, kształtowanie rozwoju miast i sieci osadniczej, przekształcanie obszarów wiejskich, rozwój komunikacji i telekomunikacji, ochrona środowiska i zarządzanie dziedzictwem kulturowym i przyrodniczym. W nowych warunkach geopolitycznych pozycja regionu podkarpackiego za-

leżeć będzie od zdolności włączenia się jego przestrzeni w proces integracji europejskiej, w sytuacji mało sprzyjających uwarunkowań zewnętrznych, związanych z mniej korzystnym położeniem i relatywnie niższą aktywnością inwestycyjną.

W ustaleniach dla rozpatrywanego powiatu formułowanie celów długookresowych i krótkookresowych wraz z określeniem priorytetów zastosowano układ analogiczny do ustaleń wojewódzkiego programu ochrony środowiska dla województwa podkarpackiego.

W programie ochrony środowiska wymieniono priorytety realizacji określonych celów w obrębie określonych pól strategicznych, określonych pod względem ważności dla realizacji programu według następującej kolejności:

1. ochrona i poprawa jakości środowiska,
2. racjonalne użytkowanie zasobów środowiska,
3. edukacja ekologiczna, dostęp do informacji i poszerzanie dialogu społecznego.

5.4. Uwarunkowania wynikające ze strategii rozwoju powiatu

Polityka ekologiczna powiatu.

Polityka ekologiczna powiatu jest pochodną polityki ekologicznej przyjętej na szczeblu województwa oraz dokumentów strategicznych przyjętych na szczeblu powiatu. Dokumentem podstawowym określającym cele strategiczne rozwoju powiatu jest „**Plan Strategiczny Rozwoju Powiatu Brzozowskiego**”.

Plan ten składa się z następujących zeszytów:

1. Sprawozdanie z przebiegu prac nad strategią
2. Diagnoza stanu powiatu
3. Strategia rozwoju powiatu 2000 – 2012
4. Strategia rozwoju powiatu 2000 – 2012 – Wersja skrócona. Misja i cele strategiczne.

Diagnoza stanu powiatu:

Zidentyfikowane problemy powiatu –

W sferze społecznej: wysoka stopa bezrobocia, rosnąca liczba osób korzystających z pomocy społecznej, ubożenie społeczeństwa,

W sferze potencjałów (zasobów): zły stan dróg lokalnych i niedostatecznie rozwinięta sieć komunikacyjna, nierozwiązany problem odprowadzania ścieków, nierozwiązany problem zagospodarowania odpadów stałych,

W sferze gospodarczej: nieefektywne gospodarstwa rolne, słabo rozwinięty sektor małych i średnich przedsiębiorstw i upadające zakłady pracy, niewykorzystane walory turystyczne.

Problemy w zakresie warunków życia mieszkańców:

1. edukacja publiczna – niedostateczne możliwości rozwoju osobowości, niewystarczające wyposażenie szkół, nierówny dostęp do kształcenia,
2. kultura, ochrona dóbr kultury – niedostatek wykwalifikowanych instruktorów, niedostateczna oferta kulturalna dla młodzieży i mieszkańców, pogarszający się stan materialnych dóbr kultury,
3. kultura fizyczna – niedostatek bazy sportowo-rekreacyjnej, pogarszający się stan sprawności fizycznej dzieci i młodzieży,
4. pomoc społeczna – powiększająca się liczba osób korzystających z pomocy społecznej, obniżający się standard życia mieszkańców, nadużywanie pomocy społecznej, bezradność w przewyżnianiu trudnej sytuacji materialnej,
5. wspieranie osób niepełnosprawnych – ograniczone możliwości pomocy dla osób niepełnosprawnych, występujące bariery architektoniczne w niektórych obiektach użyteczności publicznej, niedostateczna ilość miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
6. promocja i ochrona zdrowia – ograniczona dostępność leczenia specjalistycznego i stacjonarnego, ograniczone możliwości zakupu nowoczesnego sprzętu medycznego, problemy infrastruktury technicznej szpitala, brak placówek dla chorych psychicznie, brak oddziału paliatywno-hospicyjnego, słaba promocja zdrowia,
7. polityka prorodzinna – brak środków wsparcia dla rodzin, rosnąca liczba osób uzależnionych od alkoholu,
8. zapobieganie zagrożeniom życia i zdrowia ludzi – brak pełnego zakresu badań w laboratorium SANEPID, brak oddziału ratownictwa medycznego, niedostateczna promocja zdrowego żywienia i zdrowego trybu życia, pojawiające się przypadki narkomanii,
9. porządek publiczny i bezpieczeństwo obywateli – dekapitalizacja sprzętu technicznego, pojazdów policyjnych i straży pożarnej, rosnące zagrożenie wypadkowe na drogach, przypadki zakłóceń porządku publicznego, malejące poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców, obniżający się wiek osób wchodzących w konflikt z prawem,
10. ochrona praw konsumenta – mała świadomość społeczeństwa w zakresie praw konsumenta,
11. obronność – nie zidentyfikowano problemów.

Problemy w zakresie potencjałów (zasobów) powiatu:

1. potencjał ludzki – przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizacja lokalnego rynku pracy
2. potencjał ekologiczny – ochrona środowiska i przyrody, zapobieganie zagrożeniu środowiska
3. potencjał instytucjonalny – współpraca z instytucjami pozarządowymi
4. potencjał techniczny – drogi publiczne, utrzymanie powiatowych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz administracyjnych, ochrona przeciwpożarowa i

przeciwpowodziowa, geodezja, kartografia, kataster, zagospodarowanie przestrzenne i nadzór budowlany, gospodarka wodna, gospodarka nieruchomościami.

Problemy w sferze gospodarczej:

1. rolnictwo – mała opłacalność produkcji rolnej, niski stopień zorganizowania rolników, wzrastająca powierzchnia gruntów odłogowanych, duża wypadkowość pracy w rolnictwie, duża częstotliwość występowania chorób zawodowych,
2. leśnictwo – zły stan zagospodarowania części lasów niepaństwowych, ograniczone możliwości zwiększania lesistości, ograniczona płynność dostępu do surowca drzewnego,
3. przemysł – słaba kondycja ekonomiczna zakładów przemysłowo-produkcyjnych, upadające zakłady,
4. przetwórstwo rolno-spożywcze – bardzo słabo rozwinięta baza przetwórstwa rolno-spożywczego, niski stopień integracji sektora przetwórczego z producentami rolnymi, słaba kondycja finansowa części zakładów przetwórczych,
5. drobna wytwórczość, handel i usługi – ograniczone możliwości rozwoju drobnej wytwórczości, handlu i usług, niski stopień integracji podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, niski stopień przetworzenia produktów,
6. turystyka – niewykorzystane walory turystyczne powiatu, brak lokalnego produktu turystycznego,
7. promocja powiatu – niewystarczająca promocja walorów gospodarczych i turystycznych powiatu.

Strategia rozwoju powiatu:

Misja powiatu:

Misję powiatu określono w perspektywie do roku 2012:

Powiat Brzozowski to obszar:

- położony na zachodnim stoku Pogórza Dynowskiego w środkowym biegu rzeki San,
- typowo rolniczy, z rozwiniętą produkcją zdrowej żywności i przetwórstwem rolno-spożywczym,
- posiadający liczne gospodarstwa agroturystyczne i ośrodki wodno-rekreacyjne,
- kultywujący bogate tradycje patriotyczno-ludowe,
- z rozwiniętą siecią szkół ponadgimnazjalnych i z możliwościami kształcenia na poziomie wyższym,
- oferujący dogodne warunki inwestowania w rozwój sektora małej i średniej przedsiębiorczości.

Hierarchia głównych kierunków działań strategicznych gmin powiatu – uszeregowane od najwyższych priorytetów do niskich:

1. Poprawa sytuacji na rynku pracy
2. Poprawa stanu technicznego dróg
- 3. Rozwiązanie problemów gospodarki wodno-ściekowej**
4. Podniesienie poziomu dochodów mieszkańców
- 5. Rozwiązanie problemów gospodarki odpadami stałymi**
- 6. Rozwój produkcji ekologicznej**
- 7. Rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego**
8. Zwiększenie dochodów gospodarstw z działalności pozarolniczych
9. Rozwój sektora Małej i Średniej Przedsiębiorczości (handel, usługi, rzemiosło, wytwórczość)
- 10. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej**
11. Przygotowanie profesjonalnych ofert dla inwestorów
12. Utrzymanie wysokiego poziomu bezpieczeństwa oraz ograniczenie zachowań patologicznych
13. Zwiększenie towarowości gospodarstw rolnych
14. Rozwój działalności grup producenckich
- 15. Zachowanie wysokiej produktywności lasów**
16. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej
17. Zwiększenie udziału organizacji pozarządowych w kreowaniu rozwoju powiatu
18. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej powiatu
19. Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców
- 20. Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców**
21. Rozwój rzemiosła i rękodzieła artystycznego
- 22. Zachowanie różnorodności biologicznej i zachowanie krajobrazu wiejskiego.**

Cele strategiczne powiatu do roku 2012:

Cele strategiczne określają rezultaty oraz kierunkują działania na rzeczy właściwe. Cele strategiczne związane są z decyzjami dotyczącymi alokacji zasobów i potencjałów powiatu.

Cele strategiczne w sferze społecznej:

Promocja i ochrona zdrowia, polityka prorodzinna, zapobieganie zagrożeniom zdrowia i życia, wspieranie osób niepełnosprawnych, pomoc społeczna, porządek publiczny i bezpieczeństwo obywateli:

Cele:

1. Powszechna dostępność lecznictwa podstawowego i specjalistycznego na wysokim poziomie
2. Utrzymanie wysokiego poziomu bezpieczeństwa mieszkańców
3. Sprawnie funkcjonujący system pomocy społecznej
4. Sprawny system ratownictwa medycznego
5. Ograniczenie zjawisk patologii społecznych
6. Ograniczenie zagrożeń związanych z ruchem drogowym
7. **Wysoki poziom bezpieczeństwa higieniczno-sanitarnego**
8. Wysoka sprawność służb kryminalnych
9. Zapewniona opieka dla osób nieuleczalnie chorych
10. Poprawa warunków życia i pracy dla osób niepełnosprawnych
11. Zapewniona opieka dla osób psychicznie chorych
12. Zapewniona opieka dla osób z rodzin patologicznych

Kultura i ochrona dóbr kultury, edukacja publiczna, kultura fizyczna, ochrona praw konsumenta:

Cele:

1. Powszechny dostęp do kształcenia ustawicznego
2. Wysoki stopień sprawności fizycznej dzieci i młodzieży
3. Dobrze rozwinięta baza sportowo-rekreacyjna
4. Brzozów silnie rozwiniętym ośrodkiem kształcenia na poziomie średnim
5. Zwiększone możliwości rozwoju uzdolnień artystycznych
6. Utrzymanie w dobrym stanie technicznym obiektów zabytkowych
7. Zwiększona dostępność różnorodnej oferty kulturalnej
8. Zachowane dziedzictwo kulturowe powiatu
9. Zapewniona ochrona praw konsumenta
10. Wyrównane szanse rozwoju dzieci specjalnej troski.

Cele strategiczne w zakresie potencjałów (zasobów) powiatu:

Potencjał ludzki, potencjał instytucjonalny, potencjał ekologiczny:

Cele:

1. Zredukowanie stopy bezrobocia do poziomu średniego w kraju
- 2. Utrzymanie wysokiego poziomu czystości środowiska naturalnego**
- 3. Poprawa czystości cieków wodnych**
- 4. Podniesienie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców**
5. Efektywna współpraca władz samorządowych z instytucjami pozarządowymi
6. Dobrze rozwinięta działalność organizacji pozarządowych

Potencjał techniczny – drogi, obiekty użyteczności publicznej, zagospodarowanie przestrzenne.

Cele:

- 1. Dobry stan techniczny dróg**
2. Pełne pokrycie mapą zasadniczą terenu powiatu oraz informatyzacja części kartograficznej operatów ewidencji gruntów
3. Wysoki poziom przygotowania technicznego i kadrowego powiatu w zakresie ochrony przeciwpowodziowej i przeciwpożarowej
- 4. Funkcjonująca oczyszczalnia ścieków i spalarnia przy szpitalu**
5. Dobrze rozwinięta sieć i infrastruktura drogowa
6. Uregulowany stan prawny dróg
- 7. Racjonalne wykorzystanie zasobów wody pitnej**
8. Poprawa stanu technicznego obiektów powiatowych
9. Zwiększenie koncentracji jednostek administracyjnych powiatu.

Cele strategiczne w ramach wybranych dziedzin gospodarki:

Rolnictwo, leśnictwo, przetwórstwo rolno-spożywcze:

Cele:

1. Dobrze funkcjonujący sektor przetwórstwa rolno-spożywczego
2. Zwiększenie liczby gospodarstw zdolnych do wysokotowarowej produkcji rolnej
- 3. Zwiększenie lesistości powiatu**
- 4. Dobrze rozwinięta sieć gospodarstw agroturystycznych**
5. Wzrost dochodów gospodarstw z pozarolniczej działalności gospodarczej
6. Zwiększenie stopnia integracji producentów rolnych z sektorem przetwórczym
- 7. Rozwinięta produkcja rolna metodami ekologicznymi**
8. Poprawa jakości produktów rolnych produkowanych w powiecie

9. Wysoki stopień współdziałania producentów rolnych
10. Zwiększenie stopnia przetwórstwa lokalnego surowca drzewnego
11. Poprawienie bezpieczeństwa pracy w rolnictwie

12. Poprawa kondycji lasów

13. Zachowanie różnorodności biologicznej i krajobrazu wiejskiego

Turystyka, drobna wytwórczość, handel, usługi

Cele:

1. Zwiększenie liczby miejsc pracy w sektorze małych i średnich firm
2. Stworzenie atrakcyjnej bazy turystycznej wykorzystującej walory powiatu
3. Rozszerzenie zakresu usług i rozwój drobnej wytwórczości w powiecie
4. Stworzenie atrakcyjnego i unikalnego produktu turystycznego powiatu
5. Zwiększenie stopnia przetworzenia surowców w zakładach produkcyjnych
6. Zwiększenie stopnia zintegrowania podmiotów prowadzących działalność gospodarczą
7. Wysoki poziom konkurencyjności wytwarzanych produktów i oferowanych usług

Przemysł, promocja powiatu:

Cele:

1. Dysponowanie profesjonalną ofertą dla potencjalnych inwestorów – większe wykorzystanie gospodarcze istniejących zasobów
2. Rozwinięta współpraca samorządów, środowisk gospodarczych, organizacji pozarządowych i innych instytucji działających w powiecie
3. Atrakcyjny wizerunek społeczno-gospodarczy powiatu wśród mieszkańców i w otoczeniu
4. Rozwinięty eksport na rynki zagraniczne.

Cele strategiczne obejmujące sektor ochrony środowiska **wytluszczone**.

5.5. Cele, priorytety oraz działania niezbędne dla realizacji celów

Pola strategiczne, w zależności od dziedziny, obejmują określoną ilość celów strategicznych (długoterminowych), w ramach których wyznaczone zostały cele długookresowe i krótkookresowe oraz określone działania inwestycyjne i nieinwestycyjne, zapewniające osiągnięcie przyjętych celów.

Cele strategiczne oraz, zawarte w ich ramach, cele długookresowe i krótkookresowe wymienione są w Programie w kolejności określonej priorytetami wynikającymi ze stopnia ważności i pilności tych celów dla realizacji zadań, w obrębie danego pola strategicznego. Taka sama zasada kolejności, ważności i priorytetów odnosi się do działań inwestycyjnych i niein-

westycyjnych sformułowanych dla realizacji poszczególnych celów długo i krótkookresowych.

Formułując listę działań wzięto pod uwagę:

- a) ponadlokalny (powiatowy) wymiar planowanych przedsięwzięć,
- b) spodziewany efekt ekologiczny,
- c) możliwość uzyskania zewnętrznego wsparcia finansowego.

CELE/ PRIORYTETY	WYSZCZEGÓLNIENIE / DZIAŁANIA DLA REALIZACJI CELÓW	do 2010 roku	do 2015 roku
POLE STRATEGICZNE 1 – OCHRONA I POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA			
Cel 1	Gospodarka odpadami		
1	Wprowadzanie systemowej gospodarki odpadami komunalnymi w układzie ponadlokalnym	X	X
2	Opracowanie systemowej zbiórki odpadów komunalnych w powiecie dla selekcji odpadów ze strumienia odpadów komunalnych	X	X
3	Opracowanie systemowej zbiórki odpadów komunalnych w powiecie dla redukcji w strumieniu odpadów komunalnych odpadów ulegających biodegradacji	X	X
4	Opracowanie systemowych rozwiązań w zakresie gospodarki odpadami wielkogabarytowymi	X	X
5	Opracowanie systemowych rozwiązań w zakresie gospodarki odpadami budowlanymi	X	X
6	Opracowanie systemowych rozwiązań w gospodarce odpadami niebezpiecznymi w strumieniu odpadów komunalnych	X	X
7	Likwidacja dzikich składowisk odpadów	X	X
8	Edukacja ekologiczna	X	X
Działania do realizacji celów			
1	Organizacja i budowa SPON Brzozów (stacja przeładunkowa odpadów niebezpiecznych)	X	X

2	Wspieranie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych	X	X
3	Doposażenie gminnych służb komunalnych w odpowiedni sprzęt	X	X
4	Edukacja ekologiczna	X	X
5	Budowa GPZON	X	X
6	Opracowanie gminnych planów gospodarki odpadami	X	X
7	Opracowanie sprawozdań z realizacji PPGO i GPGO	X	X
8	Aktualizacja PPGO i GPGO	X	X
9	Uporządkowanie stanu formalnoprawnego wszystkich wytwórców i posiadaczy odpadów	X	X
10	Prowadzenie ewidencji odpadów wytwarzanych w powiecie (na bazie ewidencji prowadzonej przez marszałka województwa)	X	X
11	Współudział w wojewódzkim programie usuwania azbestu, PCB, elektronicznych i elektrycznych urządzeń	X	X
12	Opiniowanie, uzgadnianie przedsięwzięć znacząco oddziałujących na środowisko, wydawanie zezwoleń i pozwoleń	X	X
13	Kontrola i monitoring	X	X
Cel 2	Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona przed powodzią		
Priorytet 1	Ochrona przed powodzią	X	X
Działania do realizacji celów			
1	Bieżąca konserwacja cieków powierzchniowych	X	X
2	Budowa oraz bieżąca kontrola systemu obiektów urządzeń zabezpieczających przed powodzią	X	X
3	Budowa i konserwacja urządzeń do kształtowania stosunków wodnych	X	X
Priorytet 2	Uporządkowanie gospodarki ściekowej w powiecie	X	X
Działania do realizacji celów			

1	Budowa sieci kanalizacyjnej we wszystkich gminach powiatu według koncepcji zaprojektowanej dla każdej z gmin	X	X
2	Budowa nowych mechaniczno-biologicznych oczyszczalni ścieków na terenie powiatu oraz modernizacja oczyszczalni istniejących	X	X
3	Zaopatrzenie gospodarstw nie objętych siecią kanalizacyjną w perspektywie do 2015 roku w zależności od uwarunkowań finansowych w oczyszczalnie przydomowe lub bezodpływowe zbiorniki na ścieki	-	X
Priorytet 3	Zapewnienie skutecznej ochrony wód podziemnych	X	X
Działania do realizacji celów			
1	Bieżąca kontrola sprawności systemu odprowadzania ścieków oraz stanu technicznego szamb	X	X
2.	Ograniczenie powierzchniowego dopływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych i podziemnych z terenów rolniczych, źródeł obszarowych i liniowych poprzez budowę pasów zieleni śródpolnej i przypotokowej	-	X
3	Ujmowanie i oczyszczanie odcieków z zamykanych składowisk odpadów komunalnych	X	X
4	Budowa kanalizacji deszczowej przy drogach i systemów oczyszczających spływy opadowe z dróg	-	X
5	Wprowadzanie odpowiednich zapisów do planów zagospodarowania przestrzennego chroniących obszary szczególnie wrażliwe przed ingerencją mogącą spowodować pogorszenie jakości wód	X	X
Cel 3	Ochrona przyrody, krajobrazu i różnorodności biologicznej		
Priorytet 1	Ochrona krajobrazu rolniczego i terenów turystycznych	X	X
Działania do realizacji celów			
1	Rozwój rolnictwa ekologicznego, agroturystyki zgodnie z Krajowym Programem Aktywizacji Wsi	X	X

2	Rozwój systemów zieleni terenów zurbanizowanych łączących zadania ochrony i rekonstrukcji zieleni urządzonej z ochroną obszarów i rekonstrukcją obszarów i obiektów zabytkowych	X	X
3	Budowa i rozbudowa szlaków pieszych (chodników) i ścieżek rowerowych w sąsiedztwie obiektów zabytkowych	X	X
4	Opracowanie programu zadrzewień śródpolnych	X	X
Priorytet 2	Rozwój obszarów chronionych	-	X
Działania do realizacji celów			
1	Przeprowadzenie inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej gmin powiatu	-	X
2	Pielęgnacja zieleni miejskiej i wiejskiej	X	X
Cel 4	Ograniczenie zanieczyszczeń powietrza i przeciwdziałanie zmianom klimatu		
Działania do realizacji celów			
1	Termorenowacja obiektów	X	X
2	Rozwój systemu wykorzystania energii odnawialnej	-	X
3	Stała kontrola zakładów w zakresie przestrzegania zapisów wydanych w pozwoleniach	X	X
4	Utwardzenie lub wymiana nawierzchni dróg powiatowych i gminnych	X	X
5	Rozwój sieci tras rowerowych	X	X
Cel 5	Ochrona przed hałasem		
Działania do realizacji celów			
1	Opracowanie map akustycznych i programu ochrony przed hałasem dla obszarów położonych wzdłuż głównych dróg o największym natężeniu ruchu tj. dla wskazanych w przepisach dróg krajowych	X	-
2	Opracowanie map akustycznych i programu ochrony przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami	X	-
3	Usprawnienie sieci drogowej	X	X
4	Budowa obwodnic miejskich	X	X

5	Rozbudowa sieci dróg lokalnych	X	X
6	Poprawa nawierzchni dróg istniejących	X	X
7	Przebudowa skrzyżowań w miejscach kolizyjnych	X	X
8	Budowa chodników	X	X
9	Budowa ścieżek rowerowych	X	X
Cel 6	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi		
Działania do realizacji celów			
1	Wprowadzanie zapisów do planów zagospodarowania przestrzennego w zakresie możliwości lokalizacji urządzeń imitujących promieniowanie elektromagnetyczne	X	X

POLE STRATEGICZNE 2 - RACJONALNE UŻYTKOWANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA			
Cel 1	Zapewnienie sprawnego systemu zaopatrzenia mieszkańców w wodę		
Działania do realizacji celów			
1	Budowa odcinków wodociągów	X	X
2	Budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody	X	X
3	Racjonalizacja zużycia wody poprzez kontrolę stanu szczelności wodociągów przesyłowych i modernizację wodociągów, wymianę liczników wody	X	X
Cel 2	Racjonalne wykorzystanie zasobów glebowych i surowców mineralnych		
Priorytet 1	Ochrona zasobów surowców mineralnych i rolniczej przestrzeni produkcyjnej	X	X
Działania do realizacji celów			
1	Ochrona surowców i gleb w planach zagospodarowania przestrzennego	X	X
2	Wydawanie koncesji dla obszarów o powierzchni do 20 ha	X	X
3	Prowadzenie rejestrów	X	X
Priorytet 2	Ochrona terenów leśnych	X	X
Działania do realizacji celów			

1	Wykonanie planów urzędniowych lasów nie będących własnością Skarbu Państwa	X	X
2	Sukcesywne zalesianie gruntów rolnych niskich klas	X	X
3	Powadzenie prawidłowej gospodarki leśnej	X	X
Cel 2	Zachowanie naturalnej rzeźby terenu i likwidacja powstałych szkód		
Działania do realizacji celów			
1	Inwentaryzacja terenów zdegradowanych	X	X
2	Budowa, odtworzenie lokalnych sieci hydrograficznych	X	X
Cel 3	Zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego		
Działania do realizacji celów			
1	Doposażenie służb współodpowiadających za bezpieczeństwo ekologiczne	-	X
2	Wyeliminowanie lokalizacji zabudowy na terenach zalewowych	X	X
EDUKACJA EKOLOGICZNA I PROMOCJA WALORÓW PRZYRODNICZYCH POWIATU			
Działania do realizacji celów			
1	Rozszerzenie zakresu i wzbogacenie form edukacji ekologicznej dla wszystkich grup wiekowych i różnych grup zawodowych	X	X
2	Promowanie inicjatyw edukacji dzieci i młodzieży z zakresu metodyki i edukacji ekologicznej poprzez włączanie szkół do realizacji różnych aspektów polityki ekologicznej	X	X
3	Edukacja dorosłych - podniesienie świadomości ekologicznej.	X	X
4.	Promowanie niekonwencjonalnych źródeł energii	X	X
5	Edukacja ekologiczna w zakresie rolnictwa ekologicznego	X	X

5.6. Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji celów krótko- i średnioterminowych wraz z harmonogramem realizacji

W myśl sformułowanych przez Ministerstwo Środowiska „Wytycznych sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym” (2002r.) przyjęte zadania podzielono na :

- a) **zadania własne powiatu (W)** (pod zadaniami własnymi należy rozumieć te przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji powiatu);
- b) **zadania koordynowane (K)** (pod zadaniami koordynowanymi należy rozumieć pozostałe zadania związane z ochroną środowiska i racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, które są finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla wojewódzkiego i centralnego, bądź instytucji działających na terenie powiatu, ale podległych bezpośrednio organom wojewódzkim, bądź centralnym).
- c) **zadania inne (I)** nie finansowane z PFOŚiGW, realizowane przez podmioty gospodarcze lub administrację publiczną (realizacja zadania leży poza obowiązkami starostwa), ale realizują cele środowiskowe powiatu.

Pozostałe oznaczenia w tabeli: IN – zadanie inwestycyjne

NIN – zadanie nieinwestycyjne

Tabela 1. Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji celów krótko- i średnioterminowych wraz z harmonogramem realizacji

Lp	Opis zadania	Rodzaj zadania (W, K, I, IN, NIN)	Okres realizacji		Podmioty realizujące	Szacunkowa wielkość nakła- dów niezbęd- nych do realiza- cji przedsię- wzięcia w latach 2004 – 2007 (tys. zł)	Szacunkowa wielkość na- kładów nie- zbędnych do realizacji przedsięwzięcia w latach 2008 – 2015 (tys. zł)	Źródła finan- sowania
			2004 – 2007	2008 - 2015				
OCHRONA I POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA								
CEL 1 – GOSPODARKA ODPADAMI								
1	Organizacja i budowa SPON – stacji przeładunkowej odpadów niebezpiecznych w Brzozowie (sortownia i kompostownia)	K, IN	X		Gminy	3230	-	GFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze po- mocowe UE, podmioty go- spodarcze
2	Organizacja selektywnej zbiórki i selekcji odpadów komunalnych komunalnych gminach powiatu	K, IN	X	X	Gminy	300	200	GFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze po- mocowe UE
3	Organizacja i budowa Gminnych Punktów Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych (GPZON)	K, IN	X	X	Gminy	210	210	GFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze po- mocowe UE
4	Organizacja i budowa Gminnych Punktów Selektywnego Gromadzenia Odpadów Komunalnych	K, IN	X	X	Gminy	200	50	GFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze po- mocowe UE
5	Zamknięcie istniejących składowisk (Brzozów)	W, IN	X	X	Powiat	300	100	WFOŚiGW, fundusze po- mocowe UE
6	Monitoring zamykanych składowisk	K, IN	X	X	Gminy, za- kład komu- nalny	200	200	GFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze po-

POWIATOWY PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
NA LATA 2004 - 2015

								mocowe UE
7	Opracowanie gminnych planów gospodarki odpadami	K, IN	X		Gminy	40	-	GFOŚiGW
8	Organizacja i zbiórka odpadów wielkogabarytowych i tekstylnych	K, IN	X	X	Gminy	50	50	GFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze pomocowe UE
9	Opracowanie sprawozdań z realizacji PPGO i GPGO	K, W, NIN	X	X	Powiat, Gminy	Zadanie realizowane w ramach bieżących kosztów		Budżety powiatu, gmin
10	Aktualizacja PPGO i GPGO	K, W, NIN		X	Powiat, Gminy	-	50	PFOŚiGW, GFOŚiGW
11	Uporządkowanie stanu formalnoprawnego wszystkich wytwórców i posiadaczy odpadów	W, NIN	X	X	Powiat, podmioty gospodarcze	Zadanie realizowane w ramach bieżących kosztów		Budżet powiatu
12	Kontrola realizacji gospodarki odpadami podmiotów gospodarczych	K, NIN	X		Gminy	10		Budżet powiatu
13	Inwentaryzacja „dzikich” składowisk	K, NIN	X		Gminy	5	-	Budżet powiatu
14	Likwidacja i rekultywacja „dzikich” składowisk	K, NIN	X		Gminy	40	-	Budżet powiatu
15	Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest	K, NIN	X	X	Gminy, właściciele nieruchomości	600	600	GFOŚiGW, właściciele nieruchomości
16	Współudział w wojewódzkim programie usuwania azbestu, PCB, elektronicznych i elektrycznych urządzeń	K, NIN	X	X	Powiat, Wojewoda	Zadanie realizowane w ramach bieżących kosztów		Budżet powiatu
17	Budowa grzebowiska gminnego (Dydnia)	K, NIN	X		Gminy, Powiat	20	-	Budżet powiatu
CEL 2 – KSZTAŁTOWANIE STOSUNKÓW WODNYCH I OCHRONA PRZED POWODZIĄ								
PRIORYTET 1 – OCHRONA PRZED POWODZIĄ								
18	Bieżąca konserwacja cieków powierzchniowych	I, IN	X	X	Gminy	150	50	WZMiUW, WFOŚiGW, Budżet gmin
19	Zakup środków transportowo-sprzętowych do obsługi sieci wodociągowej	I, IN	X	X	SPGK, Gminy	50	50	SPGK, Budżet gmin

POWIATOWY PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
NA LATA 2004 - 2015

	wej i kanalizacyjnej w gminach powiatu							
20	Udrożnienie rowów odwadniających	I, IN	X		Gminy, ad- ministratorzy cieków	200	100	Środki własne administrato- rów cieków, fundusze po- mocowe, GFOŚiGW, WFOŚiGW
21	Budowa wałów przeciwpowodziowych	K, IN	X	X	Gminy	1000	300	GFOŚiGW, WFOŚiGW
22	Budowa zbiorników retencyjnych	K, IN	X	X	Gminy	8000	4000	GFOŚiGW, WFOŚiGW
PRIORYTET 2 – UPORZĄDKOWANIE GOSPODARKI ŚCIEKOWEJ W POWIECIE								
23	Budowa sieci kanalizacyjnej we wszyst- kich gminach powiatu	K, IN	X	X	Gminy	97994	38500	GFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze po- mocowe UE
24	Budowa nowych mechaniczno- biologicznych oczyszczalni ścieków na terenie powiatu oraz modernizacja oczyszczalni istniejących	K, IN	X	X	Gminy	29100	13000	GFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze po- mocowe UE
25	Zaopatrzenie gospodarstw nie objętych siecią kanalizacyjną w perspektywie do 2015 roku w zależności od uwarunkowań finansowych w oczyszczalni przydomo- we lub bezodpływowe zbiorniki na ścieki	I, IN	X	X	Gminy	Bez udziału powiatu w kosztach		GFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze po- mocowe UE
PRIORYTET 3 – ZAPEWNIENIE SKUTECZNEJ OCHRONY WÓD PODZIEMNYCH								
26	Bieżąca kontrola sprawności systemu odprowadzania ścieków oraz stanu tech- nicznego zbiorników bezodpływowych (szamb)	I, IN	X		Gminy	Bez udziału powiatu w kosztach		Budżet gmin
27	Ujmowanie i oczyszczanie odcieków z zamykanych składowisk odpadów komu- nalnych	W, IN	X		Powiat	Przedsięwzięcie realizowane w ramach zadania Nr 5		PFOŚiGW, WFOŚiGW, podmioty go- spodarcze

POWIATOWY PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
NA LATA 2004 - 2015

28	Budowa kanalizacji deszczowej przy drogach i systemów oczyszczających spływy opadowe z dróg	I, IN	X	X	Zarządcy dróg	Bez udziału powiatu w kosztach		Budżet państwa, budżet wojewody
29	Ustanawianie stref ochronnych wokół komunalnych ujęć wód	I, NIN	X	X	RZGW, Urząd Marszałkowski	Bez udziału powiatu w kosztach		Budżet RZGW, budżet Wojewody
CEL 3 – OCHRONA PRZYRODY, KRAJOBRAZU I RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ								
PRIORYTET 1 – OCHRONA KRAJOBRAZU ROLNICZEGO I TERENÓW TURYSTYCZNYCH								
30	Rozwój rolnictwa ekologicznego, agroturystyki dla gmin zakwalifikowanych do programu rolnośrodowiskowego	I, NIN	X	X	Rolnicy indywidualni	Bez udziału powiatu w kosztach		Rolnicy indywidualni, fundusze pomocowe UE
31	Rozwój rolnictwa ekologicznego, agroturystyki zgodnie z Krajowym Programem Aktywizacji Wsi	I, NIN	X	X	Rolnicy indywidualni	Bez udziału powiatu w kosztach		Rolnicy indywidualni, fundusze pomocowe UE
32	Pielęgnacja zieleni zabytkowej	I, NIN	X	X	Gminy, Wojewoda	20	20	Budżet Wojewody
33	Budowa i rozbudowa szlaków pieszych (chodników) i ścieżek rowerowych oraz konnych w sąsiedztwie obiektów zabytkowych	I, NIN		X	Gminy, Wojewoda	Bez udziału powiatu w kosztach		Budżet gmin i Wojewody
PRIORYTET 2 – ROZWÓJ OBSZARÓW CHRONIONYCH								
34	Przeprowadzenie inwentaryzacji i walo-ryzacji przyrodniczej gmin powiatu	I, NIN		X	Gminy	-	300	GFOŚiGW
35	Ustanowienie użytków ekologicznych w gminach	K, NIN	X	X	Gminy	100	100	Budżety gmin, WFOŚiGW
36	Pielęgnacja zieleni miejskiej	K, NIN	X	X	Gminy	20	20	Budżety gmin
37	Realizacja planów ochrony terenów chro-nionych	I, NIN	X	X	Zarządy Par-ków Krajo-brazowych, Wojewoda, Nadleśnictwa	Bez udziału powiatu w kosztach		Ministerstwo Środowiska, budżet woje-wody, WFOŚiGW, Nadleśnictwa
CEL 4 – OGRANICZENIE ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA I PRZECIWDZIAŁANIE ZMIANOM KLIMATU								

POWIATOWY PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
NA LATA 2004 - 2015

38	Zmiana nośników energii i termorenowacja obiektów podległych powiatowi	W, K, IN	X		Powiat, Gminy	bd	bd	PFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze pomocowe UE
39	Zmiana nośników energii i termorenowacja obiektów podległych gminom (szkoły, przedszkola, itp.)	I, IN	X	X	Gminy	4000	4000	GFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze pomocowe UE
40	Zmiana nośników energii i termorenowacja obiektów pozostałych	I, IN	X	X	Właściciele obiektów	Bez udziału powiatu w kosztach		Środki właścicieli, WFOŚiGW
41	Utwardzanie lub wymiana nawierzchni dróg powiatowych	W, IN	X	X	Zarząd Dróg Powiatowych	150	100	Budżet powiatu, fundusze pomocowe UE
42	Budowa instalacji do odgazowania zamkniętych składowisk	I, IN		X	Podmioty gospodarcze	Bez udziału powiatu w kosztach		Budżet podmiotów gospodarczych, WFOŚiGW, środki pomocowe UE
CEL 5 – OCHRONA PRZED HAŁASEM								
43	Opracowanie map akustycznych i programu ochrony przed hałasem dla obszarów położonych wzdłuż głównych dróg o największym natężeniu ruchu tj. dla wskazanych w przepisach dróg krajowych	W, NIN	X		GDDKiA, Wojewoda	Bez udziału powiatu w kosztach		Budżet państwa, PFOŚiGW, WFOŚiGW
44	Opracowanie map akustycznych i programu ochrony przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami	W, NIN	X		Właściciele i zarządcy dróg, Powiat	15000	-	Budżet państwa, WFOŚiGW
45	Budowa obwodnic miast	I, IN		X	GDDKiA	-	2000	Budżet wojewody, budżet państwa, fundusze pomocowe UE
46	Rozbudowa i przebudowa sieci dróg po-	I, IN	X	X	Powiat, Gmi-	10000	8000	Budżet powia-

POWIATOWY PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
NA LATA 2004 - 2015

	wiatowych i gminnych				ny			tu, budżety gmin, WFOŚiGW, fundusze pomocowe UE
47	Poprawa nawierzchni dróg gminnych	K, IN	X	X	Gminy	2500	2000	Budżet gmin, WFOŚiGW, fundusze pomocowe UE
48	Budowa chodników przy drogach powiatowych	W, IN		X	Powiat	-	bd	Budżet powiatu, fundusze pomocowe UE
49	Budowa chodników przy drogach gminnych	K, IN		X	Gminy	-	50	Budżet gmin, fundusze pomocowe UE
50	Budowa ścieżek rowerowych przy drogach powiatowych i gminnych	W, IN		X	Powiat	-	50	Budżet powiatu, fundusze pomocowe UE
51	Budowa ścieżek rowerowych i parkingów w gminach	K, IN		X	Gminy	-	300	Budżet gmin, WFOŚiGW, fundusze pomocowe UE
52	Budowa urządzeń ograniczających emisję hałasu do środowiska	I, IN		X	Podmioty gospodarcze, zarządcy dróg	-	bd	Budżety podmiotów gospodarczych i zarządców dróg
RACJONALNE UŻYTKOWANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA								
CEL 1 – ZAPEWNIENIE SPRAWNEGO SYSTEMU ZAOPATRZENIA MIESZKAŃCÓW W WODĘ								
53	Budowa, rozbudowa i modernizacja odcinków wodociągów azbestowo-cementowych	I, IN	X	X	Gminy	3500	2000	GFOŚiGW, WFOŚiGW, budżet gmin,

POWIATOWY PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
NA LATA 2004 - 2015

								fundusze pomocowe UE
54	Budowa, rozbudowa i modernizacja ujęć wody i sieci wodociągowych	I, IN	X	X	Gminy, SPGK	10000	5000	Fundusz gminy, WFOŚiGW, NFOŚiGW, fundusze pomocowe UE
55	Montaż i wymiana liczników wody, przyłączy, hydrantów i zasuw	I, IN	X	X	Gminy, zakład wodociągów i kanalizacji	300	100	Budżet gmin, fundusze pomocowe UE
CEL 2 – RACJONALNE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW GLEBOWYCH I SUROWCÓW MINERALNYCH								
PRIORYTET 1 – OCHRONA ZASOBÓW SUROWCÓW MINERALNYCH I ROLNICZEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ								
56	Rekultywacja terenów powyrobiskowych złóż zasobów mineralnych	K, IN	X	X	Właściciele indywidualni, Powiat	Zadanie realizowane w ramach bieżących kosztów		Budżet właścicieli, budżet powiatu
57	Wapnowanie gleb w gminach powiatu	K, IN	X	X	Właściciele indywidualni, Powiat	200	65	Budżet właścicieli, budżet powiatu
PRIORYTET 2 – OCHRONA TERENÓW LEŚNYCH								
58	Wykonanie opracowań ekofizjograficznych gmin	W, NIN	X	X	Gminy	Bez udziału powiatu w kosztach		PFOŚiGW, WFOŚiGW
59	Sukcesywne zalesianie gruntów rolnych niskich klas	K, IN	X	X	Powiat, Ministerstwo Środowiska	bd	bd	NFOŚiGW, fundusze pomocowe UE
60	Prowadzenie prawidłowej gospodarki leśnej	I, NIN	X	X	ODGL	Bez udziału powiatu w kosztach		Fundusz leśny, fundusze pomocowe UE
61	Wykonanie planów urządzeń lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa	I, NIN	X	X	ODGL	800	300	PFOŚiGW, WFOŚiGW
CEL 2 – ZACHOWANIE NATURALNEJ RZEŻBY TERENU I LIKWIDACJA POWSTAŁYCH SZKÓD								
62	Inwentaryzacja terenów zdegradowanych	K, NIN	X	X	Wojewoda, Powiat	Bez udziału powiatu w kosztach		Budżet właścicieli, budżet

POWIATOWY PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
NA LATA 2004 - 2015

								powiatu
63	Usuwanie skutków degradacji powierzchni ziemi	K, NIN	X	X	Właściciele indywidualni, Powiat	Bez udziału powiatu w kosztach		Budżet właścicieli, budżet powiatu
CEL 3 – ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO								
64	Wymiana hydrantów	W, NIN		X	Powiat	Bez udziału powiatu w kosztach		PFOŚiGW, fundusze pomocowe UE
65	Wymiana oświetlenia ulicznego	I, NIN		X		Bez udziału powiatu w kosztach		PFOŚiGW, fundusze pomocowe UE
EDUKACJA EKOLOGICZNA I PROMOCJA WALORÓW PRZYRODNICZYCH POWIATU								
66	Materiały informacyjne dla dzieci i młodzieży	K, NIN	X	X	Gminy, Wojewoda, organizacje ekologiczne	10	10	GFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze pomocowe UE
67	Urządzanie akcji „Sprzątanie Świata”	W, K, NIN	X	X	Powiat, Gminy, Wojewoda, organizacje ekologiczne	40	20	PFOŚiGW, GFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze pomocowe UE
68	Edukacja rolników w dziedzinie rolnictwa ekologicznego	I, NIN	X	X	Gminy, WODR	Bez udziału powiatu w kosztach		WFOŚiGW, fundusze pomocowe UE
69	Organizacja konkursów o tematyce ekologicznej	W, K, NIN	X	X	Powiat, Gminy	20	10	PFOŚiGW, GFOŚiGW, fundusze pomocowe UE
70	Udział w akcjach informacyjnych na temat odpadów niebezpiecznych w sektorze komunalnym	K, NIN	X	X	Powiat, Gminy	20	10	PFOŚiGW, GFOŚiGW, fundusze pomocowe UE
71	Budowa dydaktycznych ścieżek rowerowych	K, NIN	X	X	Gminy, Nadleśnictwa	20	10	GFOŚiGW, podmioty gospodarcze,

POWIATOWY PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
NA LATA 2004 - 2015

								fundusze po- mocowe UE
72	Rozprowadzanie materiałów dydaktycz- nych w dziedzinie właściwej gospodarki odpadami komunalnymi	K, NIN	X	X	Gminy, ZOZ, służby ko- munalne, organizacje ekologiczne	15	15	GFOŚiGW, podmioty go- spodarcze, fundusze po- mocowe UE
73	Prowadzenie systemu informacji o komu- nalnych osadach ściekowych	I, NIN	X	X	Gminy	5	5	WFOŚiGW, Fundusz leśny, fundusze po- mocowe UE
74	Propagowanie kompostowania odpadów organicznych we własnym zakresie	I, NIN	X	X	Gminy	5	3	GFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze po- mocowe UE
75	Prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie ochrony przyrody i ochrony la- sów	I, NIN	X	X	Zarządy Par- ków, Nadle- śnictwa	Bez udziału powiatu w kosztach		WFOŚiGW, Fundusz leśny, fundusze po- mocowe UE
DZIAŁANIA SYSTEMOWE								
76	Opracowanie gminnych programów ochrony środowiska	K, NIN	X		Gminy	50	-	GFOŚiGW
77	Opracowanie sprawozdań z realizacji PPOŚ i GPOŚ	W, K, IN	X	X	Powiat, Gmi- ny	Zadanie realizowane w ramach bieżących kosztów		Budżet powia- tu, gmin
78	Aktualizacja PPOŚ i GPOŚ	W, K, NIN	X		Powiat, Gmi- ny	80	-	PFOŚiGW, GFOŚiGW
79	Uporządkowanie stanu formalnoprawne- go wszystkich istniejących podmiotów korzystających ze środowiska	W, NIN	X	X	Powiat	Zadanie realizowane w ramach bieżących kosztów		Budżet powia- tu
80	Uzyskanie pozwoleń zintegrowanych dla instalacji tego wymagających	W, NIN	X	X	Podmioty gospodarcze, Powiat	Zadanie realizowane w ramach bieżących kosztów		Środki własne podmiotów gospodarczych i powiatu
81	Opracowanie przeglądów ekologicznych i analiz powykonawczych dla instalacji	W, K, NIN	X	X	Powiat, WIOŚ, Pod-	Zadanie realizowane w ramach bieżących kosztów		Środki własne podmiotów

POWIATOWY PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
NA LATA 2004 - 2015

					miot gospo- darczy			uczestniczą- cych w postę- powaniu
82	Stała kontrola zakładów w zakresie prze- strzegania zapisów w wydanych pozwo- leniach	W, K, NIN	X	X	Powiat, Podmiot gospodarczy	5	5	Środki własne podmiotów uczestniczą- cych w postę- powaniu
83	Prowadzenie sieci monitoringu środowi- ska	I, NIN	X	X	WIOŚ, PS- SE, Podmioty gospodarcze	Bez udziału powiatu w kosztach		Środki własne podmiotów uczestniczą- cych w postę- powaniu
84	Prowadzenie kontroli stanu środowiska (powietrza atmosferycznego, hałasu) w zakładach (pomiary stałe i okresowe)	I, NIN	X	X	WIOŚ, PS- SE, Podmioty gospodarcze	Bez udziału powiatu w kosztach		Środki własne podmiotów uczestniczą- cych w postę- powaniu
85	Opiniowanie, uzgadnianie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na śro- dowisko, wydawanie zezwoleń zezwoleń pozwoleń, koncesji	W, NIN	X	X	Powiat, Podmioty gospodarcze	Środki własne podmiotów uczestniczących w postępowaniu		Środki własne podmiotów uczestniczą- cych w postę- powaniu
86	Ustalanie prawa lokalnego w zakresie ochrony hałasu (standardy akustyczne dla terenów mieszkaniowych), ochrony kopa- lin, ochrony przyrodniczych terenów chronionych, terenów ochrony wód, ochrony przed promieniowaniem elek- tromagnetycznym, zakaz wprowadzania terenów mieszkaniowych na tereny zale- wowe, ochrona gleb wysokiej jakości, ochrona dolin rzecznych	I, NIN	X	X	Gminy	W miarę zgłaszania wniosków		Budżet gminy, budżet zgła- szających wnioski

5.7. Zarządzanie programem ochrony środowiska

Proces zarządzania środowiskiem spoczywa na władzach lokalnych. Mając na uwadze spójność koordynacji działań pomiędzy poszczególnymi szczeblami władz samorządowych i rządowych a także współpracę z pozostałymi podmiotami uczestniczącymi w zarządzaniu środowiskiem na terenie powiatu, zarządzanie środowiskiem powiatu sanockiego przy pomocy Programu Ochrony Środowiska wymagać będzie ustalenia roli i zakresu działania poszczególnych podmiotów zaangażowanych w jego realizację, struktury organizacji Programu oraz systemu monitoringu.

Partnerzy - podmioty realizujące Program nie stanowią grupy jednorodnej. Należą do nich m.in. struktury administracyjne władz samorządowych obszaru. Do nich należy bezpośrednie zarządzanie Programem. Władze Powiatu pełnią w odniesieniu do Programu kilka funkcji. Jedną z ważniejszych jest **funkcja regulacyjna**, na którą składają się akty prawa lokalnego - uchwały oraz decyzje administracyjne związane odpowiednio z określonymi obszarami zagadnień środowiskowych. Władze pełnią również **funkcje wykonawcze** (zadania wynikające z ustaw) i kontrolne. Pożądane jest, aby władze powiatu pełniły również **funkcje wspierające** dla podmiotów zaangażowanych w rozwój gmin oraz **funkcje kreujące** działania ukierunkowane na poprawę środowiska.

Inną grupą są partnerzy wykonujący zadania Programu, a jeszcze inną społeczność lokalna będąca zarazem beneficjentem jego rezultatów.

Zarządzanie środowiskiem realizowane zgodnie z zasadami Zrównoważonego Rozwoju posługuje się określonymi instrumentami o charakterze prawnym, finansowym i społecznym. Instrumenty te mają charakter uniwersalny a ich zastosowanie ma miejsce na poszczególnych szczeblach administracyjnych.

Instrumenty polityki ochrony środowiska

Instrumenty prawne

Do podstawowych instrumentów prawnych odnoszących się do zagadnień ochrony środowiska należą: standardy i normy środowiskowe, pozwolenia i odpowiedzialność administracyjna, karna i cywilna.

Samorząd powiatowy posiada kompetencje pozwalające mu realizować zawarte w programie cele i zadania. Aby jednak ta realizacja przebiegała spójnie z polityką regionalną konieczne jest przygotowanie struktur administracyjnych do ścisłej współpracy z organami dysponującymi znacznie szerszymi uprawnieniami wynikającymi z ich kompetencji. Nie mniej ważnym jest wewnętrzny system usprawnień związanych z przepływem informacji i kompletnością decyzji administracyjnych wydawanych na szczeblu powiatowym. Wśród instrumentów o charakterze społecznym wyróżniamy dostęp do informacji, komunikację społeczną, edukację i promocję ekologiczną.

Instrumenty społeczne

Wśród instrumentów o charakterze społecznym wyróżniamy dostęp do informacji, komunikację społeczną, edukację i promocję ekologiczną.

Ustawa Prawo Ochrony Środowiska nakłada na instytucje rządowe i samorządowe obowiązek wzajemnego informowania się i uzgadniania. Obowiązek ten dotyczy w pierwszej kolejności wymiany informacji między przedstawicielami różnych szczebli samorządu i rządowych organizacji ochrony środowiska.

Ustawa - Prawo ochrony środowiska nie przewiduje żadnych ograniczeń w korzystaniu z prawa dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie, a dostęp do informacji nie jest uzależniony od uczestnictwa w żadnym konkretnym postępowaniu i posiadania jakiegokolwiek interesu w sprawie.

Instrumenty strukturalne

Instrumenty strukturalne rozumiane są jako narzędzia dla formułowania, integrowania i wdrażania polityk środowiskowych. Są to przede wszystkim strategie i programy wdrożeniowe oraz systemy zarządzania środowiskowego.

Strategie i programy wdrożeniowe

Strategia rozwoju powiatu jest dokumentem wytyczającym główne tendencje i kierunki działań w ramach rozwoju gospodarczego, społecznego i ochrony środowiska w skali powiatu. Dokument ten jest bazą dla programów sektorowych (np. dot. rozwoju turystyki, ochrony zdrowia, przemysłu, itd.), a także daje ogólne wytyczne co do kierunków działań w zakresie ochrony środowiska.

Organizacja zarządzania środowiskiem

Zarządzanie środowiskiem odbywa się na kilku szczeblach. W powiecie zarządzanie dotyczy działań własnych (podejmowanych przez powiat) oraz działań poszczególnych gmin, ważnych w skali powiatu, a także jednostek organizacyjnych, obejmujących działania podejmowane przez podmioty gospodarcze korzystające ze środowiska. Ponadto administracja publiczna województwa również w ramach swoich obowiązków i kompetencji realizuje zadania związane z zarządzaniem środowiskiem w powiecie.

Podmioty gospodarcze korzystające ze środowiska kierują się głównie efektami ekonomicznymi i zasadami konkurencji rynkowej, a od niedawna liczą się także z głosami opinii społecznej. Na tym szczeblu zarządzanie środowiskiem odbywa się przez:

- dotrzymywanie wymagań stawianych przez przepisy prawa,
- porządkowanie technologii i reżimów obsługi urządzeń,
- modernizację technologii,
- eliminowanie technologii uciążliwych dla środowiska,
- instalowanie urządzeń ochrony środowiska,
- stałą kontrolę emisji zanieczyszczeń.

Instytucje działające w ramach administracji odpowiedzialnych za wykonywanie i egzekwowanie prawa mają głównie na celu zapobieganie zanieczyszczeniu środowiska przez:

- racjonalne planowanie przestrzenne,

- kontrolowanie gospodarczego korzystania ze środowiska,
- porządkowanie działalności związanej z gospodarczym korzystaniem ze środowiska.

Podstawowymi organami wykonawczymi w dziedzinie ochrony środowiska są wojewoda i starosta. Obowiązkiem organów wszystkich szczebli jest wzajemne informowanie się i uzgadnianie.

Przepisy przewidują tworzenie na wszystkich szczeblach administracji rozbudowanego systemu dokumentów planistycznych wytyczających generalne kierunki polityki rozwoju w kontekście ochrony środowiska i zagospodarowania przestrzennego.

Zarządy województw, powiatów i gmin sporządzają programy ochrony środowiska w celu realizacji polityki ekologicznej państwa. Dokumenty dotyczące zagospodarowania przestrzennego sporządza się na wszystkich szczeblach, ale nie wszystkie mają jednakową moc prawną i rolę w całym systemie. Z punktu widzenia prawnego najmocniejszą pozycję w omawianej strukturze ma gmina, gdyż tylko miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, uchwalane przez gminy, mają rangę obowiązującego powszechnie przepisu prawa. Wszelkie programy, plany i strategie formułowane na różnych szczeblach mają tylko wtedy szansę realizacji, jeśli znajdują odzwierciedlenie w konkretnym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Samorząd powiatowy określa również strategię rozwoju powiatu, na którą składa się min. racjonalne korzystanie z zasobów przyrody oraz kształtowanie środowiska naturalnego zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Ustawowy jest również obowiązek uchwalenia powiatowego programu ochrony środowiska.

Zarządzanie Programem Ochrony Środowiska

Zarządzanie i kontrola Programu na poziomie powiatu prowadzone będą przez administrację samorządową oraz przez inne instytucje w zakresie i poprzez instrumenty określone ustawami.

Wyróżnia się następujące grupy podmiotów uczestniczących w Programie:

- Podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu programem;
- Podmioty realizujące zadania programu, w tym instytucje finansujące;
- Podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty programu;
- Społeczność powiatu jako główny podmiot odbierający wyniki działań programu;

Główna odpowiedzialność za realizację Programu spoczywa na Zarządzie Powiatu, który jest odpowiedzialny za wdrażanie i koordynację działań określonych w Programie i składa Radzie Powiatu raporty z wykonania Programu. Zarząd Powiatu winien współdziałać z organami administracji rządowej i samorządowej szczebla wojewódzkiego oraz samorządami gminnymi, które dysponują instrumentarium wynikającym z ich kompetencji. Wojewoda (oraz podległe mu służby zespolone) dysponuje instrumentarium prawnym umożliwiającym reglamentowanie korzystania ze środowiska. Natomiast w dyspozycji Zarządu Województwa znajdują się instrumenty finansowe na realizację zadań programu (poprzez WFOŚiGW w Rzeszowie). Na poziomie powiatu ochrona środowiska realizowana będzie zgodnie z przepisami szczególnymi przez Starostę, który jest organem ochrony śro-

dowiska, który dysponuje instrumentami prawnymi (decyzje, zezwolenia, uzgodnienia, koncesje, kontrola i monitoring, nadzór, publiczne rejestry).

Ponadto Zarząd Powiatu winien współdziałać z instytucjami administracji specjalnej, w dyspozycji których znajdują się instrumenty kontroli i monitoringu. Instytucje te kontrolują respektowanie prawa, prowadzą monitoring stanu środowiska (WIOŚ), prowadzą monitoring wód (RZGW).

Odbiorcą Programu są mieszkańcy powiatu, którzy subiektywnie oceniają efekty wdrożonych przedsięwzięć. Ocenę taką można uzyskać poprzez wprowadzenie odpowiednich mierników świadomości społecznej.

5.8. Monitoring wdrażania Programu

Zakres monitoringu

Wdrażanie Programu Ochrony Środowiska będzie podlegało regularnej ocenie w zakresie:

- Określenia stopnia wykonania przedsięwzięć / działań;
- Określenia stopnia realizacji przyjętych celów;
- Oceny rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami, a ich wykonaniem;
- Analizy przyczyn rozbieżności.

Zarząd Powiatu będzie ocenił co dwa lata stopień wdrożenia Programu, natomiast na bieżąco będzie kontrolowany postęp w zakresie wykonania przedsięwzięć zdefiniowanych w programie. Pod koniec 2005 roku nastąpi ocena realizacji przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w latach 2004 - 2007. Wyniki oceny będą stanowiły wkład dla nowej listy przedsięwzięć, obejmujących okres 2006 - 2009. Ten cykl będzie się powtarzał co dwa lata, co zapewni ciągły nadzór nad wykonaniem Programu.

W cyklach czteroletnich będzie oceniany stopień realizacji celów ekologicznych (określonych w tym dokumencie dla okresu do 2015 roku). Ocena ta będzie bazą do ewentualnej korekty celów i strategii ich realizacji. Taka procedura pozwoli na spełnienie wymagań zapisanych w ustawie "Prawo ochrony środowiska", a dotyczących okresu na jaki jest przyjmowany program ochrony środowiska i systemu raportowania o stanie realizacji programu ochrony środowiska.

Zatem głównymi elementami monitoringu wdrażania Programu będą:

- Ocena postępów we wdrażaniu programu ochrony środowiska, w tym przygotowanie raportu (co dwa lata)
- Aktualizacja listy przedsięwzięć (co dwa lata)
- Aktualizacja polityki ochrony środowiska, tj. celów ekologicznych i kierunków działań (co cztery lata)

Wskaźniki monitorowania efektywności Programu

Program Ochrony Środowiska jest narzędziem wdrażania polityki ochrony środowiska w powiecie. Oznacza to konieczność monitorowania zmian zachodzących w powiecie poprzez regularne ocenianie stopnia jego realizacji w odniesieniu do stopnia realizacji założonych działań, przyjętych celów, a także ustalania rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami, a ich wykonaniem.

Ostatnim elementem tej analizy jest ustalenie przyczyn ujawnionych rozbieżności.

Cykliczność oceny zakłada okres dwóch lat. Niezależnie od tego, monitorowanie Programu odbywać się będzie poprzez roczną ocenę wykonania założonego na wskazane działania budżetu. Należy przyjąć, że aktualizacja polityki długookresowej odbywać się będzie co cztery lata.

Dla prawidłowej oceny realizacji Programu należy przyjąć uporządkowany system mierników jego efektywności. Mierniki te dzielą się na trzy zasadnicze grupy:

- mierniki ekonomiczne,
- ekologiczne,
- społeczne (świadomości społecznej).

Mierniki ekonomiczne związane są z procesem finansowania inwestycji ochrony środowiska przy założeniu, że punktem odniesienia są określone efekty ekologiczne.

Należą do nich łączny i jednostkowy koszt uzyskania efektu ekologicznego oraz koszty uzyskania efektu w okresie eksploatacji, a także trwałość efektu w określonym czasie.

W grupie mierników ekologicznych znajdują się mierniki określające stan środowiska, stopień zmian w nim zachodzących oraz mierniki określające skutki zdrowotne dla populacji.

Miernikami będą:

- jakość wód powierzchniowych i podziemnych,
- długość sieci kanalizacyjnej,
- ilość odpadów komunalnych na 1 mieszkańca na rok,
- powierzchnia terenów objętych ochroną prawną,
- powierzchnia terenów zdegradowanych,
- nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska.

Mierniki społeczne to:

- udział społeczeństwa w działaniach związanych z ochroną środowiska,
- stopień uspołecznienia procesów decyzyjnych (ilość i rodzaje interwencji społecznej),
- ilość i zróżnicowanie sposobów informacji i edukacji środowiskowej (akcje, kampanie, udział mediów lokalnych, zaangażowanie różnych grup/społeczności),
- ilość działań prawnych (procesów) odszkodowawczych związanych ze zniszczeniami

środowiska.

Decyzja o przyjęciu liczby i rodzajach wskaźników jest decyzją ustalającą określony system oceny przyjętej polityki ochrony środowiska w powiecie. Oprócz ich doboru konieczne jest ustalenie sposobu ich agregacji, a następnie interpretacji.

Dla prawidłowej realizacji monitoringu wykonalności celów, priorytetów i zadań Programu Ochrony Środowiska Powiatu Sanockiego niezbędna jest okresowa wymiana informacji pomiędzy starostwem i gminami, dotycząca stanu komponentów środowiska oraz stopnia zaawansowania realizacji poszczególnych zadań (w tym w szczególności zadań gmin). Przewiduje się wymianę ww. informacji w sposób zorganizowany - w ustalonej formie pisemnej lub elektronicznej (sprawozdawczość okresowa).

W Tabeli 2 zaproponowano istotne wskaźniki, przyjmując że lista ta nie jest wyczerpująca i będzie sukcesywnie modyfikowana.

Tabela 2
Wskaźniki monitorowania programu

Lp.	Wskaźnik	Stan wyjściowy
A. Wskaźniki stanu środowiska i zmiany presji na środowisko		
1	Jakość wód powierzchniowych; udział wód pozaklasowych (wg oceny ogólnej)	non
2	Jakość wód podziemnych; udział wód o bardzo dobrej i dobrej jakości (klasa Ia i Ib)	b.d.
3	Ilości wody zużywanej na cele przemysłowe z wód podziemnych	b.d.
4	Udział ścieków komunalnych nieoczyszczonych	ok. 45%
5	Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia (wg GUS)	577 dam ³
6	% wskaźnik zwodociągowania powiatu	73
7	% wskaźnik skanalizowania powiatu	54,6
8	Stosunek długości sieci kanalizacyjnej do sieci wodociągowej	0,95
10	Ilość zebranych odpadów w roku	10237 Mg
11	Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych do powietrza z zakładów objętych sprawozdawczością GUS	38,69 Mg
12.	Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych do powietrza z zakładów objętych sprawozdawczością GUS (bez CO ₂)	127 Mg
13	Udział terenów zieleni publicznej w stosunku do całkowitej powierzchni	b.d.

14.	Wskaźnik lesistości (%).	24,5 %
15.	Powierzchnia terenów objętych ochroną prawną (%)	25788,2 ha
16.	Powierzchnia terenów zdegradowanych	b.d.
17.	Nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska	8241,3 tys. zł
18.	Ilość zużytej wody/l mieszkańca/rok [m ³]	8,6 m ³ /M/rok
B. Wskaźniki świadomości społecznej		
19	Ilość i jakość interwencji (wniosków) zgłaszanych przez mieszkańców	b.d.
20	Liczba kampanii edukacyjno-informacyjnych,	b.d.

5.9. Aspekty finansowe wdrażania programu

Wprowadzenie

W niniejszym rozdziale omówiono potencjalne źródła finansowania i ich szacunkowy udział w kosztach realizacji przedsięwzięć zdefiniowanych w "Programie..." . Koszty wdrażania "Programu ..." zostały określone dla okresu 2004 – 2007 i 2008 - 2015.

Ramy finansowe wdrażania „Programu ochrony środowiska”

Niezbędnym elementem "Programu ochrony środowiska" jest wskazanie ram finansowych wdrażania "Programu ..." poprzez szacunek wielkości środków, które mogą być zaangażowane w realizację przedsięwzięć zdefiniowanych w programie. Są to środki własne powiatu i gmin powiatu, środki podmiotów gospodarczych, środki budżetu Państwa i budżetu województwa podkarpackiego, a także środki pochodzące z funduszy celowych i środki pomocowe.

Potencjalne źródła finansowania przedsięwzięć programu

Dla powiatu dostępnymi sposobami finansowania inwestycji są:

- środki własne,
- kredyty i pożyczki udzielane w bankach komercyjnych,
- kredyty i pożyczki o oprocentowaniu preferencyjnym udzielane przez instytucje wspierające rozwój gmin i powiatów,
- dotacje państwowe z funduszy krajowych i zagranicznych.

Osiągane coraz lepsze wyniki w ochronie środowiska są w dużej mierze efektem funkcjonującego systemu finansowania przedsięwzięć proekologicznych. Podstawę tego

systemu stanowią przede wszystkim instytucjonalne fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

W perspektywie członkostwa w Unii Europejskiej podstawowe znaczenie nabierają programy i fundusze pomocowe przygotowujące Polskę do wykorzystania funduszy strukturalnych. Fundacje i programy pomocowe udzielają bezzwrotnej pomocy finansowej w różnych formach. Są to między innymi: pomoc finansowa na zadania inwestycyjne lub projekty, pomoc konsultingowa oraz pomoc szkoleniowa.

Finansowanie programu.

Informacje ogólne

Źródła finansowania Programu ochrony środowiska będą zróżnicowane, w zależności od rodzaju i okresu przewidywanego działania, a przede wszystkim możliwości stosowania instrumentów finansowo-ekonomicznych na poziomie krajowym. Cele założone w Programie będą zrealizowane przy stopniowym wzroście (do 2010 r.) udziału wydatków na ochronę środowiska i gospodarkę wodną w podziale dochodu narodowego (1,2 % PKB w latach 2000 - 2002 do 1,7% - 1,8% w latach 2007 - 2008 i później). Według szacunkowych kosztów dostosowawczych Polski do Unii Europejskiej, w najbliższych 10-13 latach trzeba przeznaczać na ochronę środowiska 2-3 razy więcej niż dotychczas. Realizacja programu finansowana będzie ze środków:

1) publicznych, w tym:

- a) krajowych, pochodzących z: budżetu państwa, budżetu powiatu, budżetów gmin, pozabudżetowych instytucji publicznych,
- b) zagranicznych, pochodzących, między innymi, z programów pomocowych, funduszy spójności, funduszy strukturalnych, fundacji itp.;

2) niepublicznych, pochodzących z dochodów przedsiębiorstw i inwestorów, banków komercyjnych, funduszy inwestycyjnych, towarzystw leasingowych itp., w ramach których najczęstszymi formami finansowania będą:

- a) zobowiązania finansowe (np. kredyty, pożyczki, obligacje, leasing),
- b) udziały kapitałowe (akcje i udziały w spółkach),
- c) fundusze własne inwestorów,
- d) dotacje (tzw. granty) i subwencje właściwe,
- e) zagraniczna pomoc finansowa udzielana poprzez fundacje i programy pomocowe.

Podział tych środków na działania związane z ochroną środowiska odbywać się będzie zgodnie z :

- 1) Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego dla Funduszy Strukturalnych na lata 2004-2006";
- 2) Strategią Wykorzystania Funduszu Spójności na lata 2004-2006
- 3) programami PHARE, ISPA, oraz SAPARD (do czasu ich zakończenia),
- 4) innymi, branżowymi programami, opracowanymi na poziomie krajowym i wojewódzkim oraz regulaminami funduszy krajowych.

Przestrzenny podział środków finansowych, szczególnie unijnych, zależeć będzie od ilości i jakości projektów przygotowanych i realizowanych zgodnie z wymogami Unii Euro-

pejskiej (według, których część kosztów inwestycji pokryte musi być ze środków własnych) oraz wymaganiami określonymi w programach branżowych.

Krajowe źródła finansowania Programu.

Program, w znacznej części realizowany będzie przez fundusze ekologiczne:

- na poziomie krajowym: Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW);
- na poziomie regionalnym: Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie (WFOŚiGW w Rzeszowie);
- na poziomie lokalnym: powiatowe (PFOŚiGW) i gminne (GFOŚiGW) fundusze ochrony środowiska.

Fundusze te redystrybuują środki pochodzące z opłat uiszczanych przez podmioty za gospodarcze korzystanie ze środowiska oraz administracyjnych kar pieniężnych nakładanych za przekroczenie lub naruszenie warunków korzystania ze środowiska, głównie w formie dotacji i preferencyjnych pożyczek, proekologicznych przedsięwzięć podejmowanych przez samorządy lokalne, ale również przez podmioty gospodarcze.

Zgodnie z „Polityką ekologiczną państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010” środki powierzone Narodowemu Funduszowi i Wojewódzkiemu Funduszowi Ochrony Środowiska w Rzeszowie pochodzące z pomocy zagranicznej, wykorzystywane będą na dofinansowanie przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, zgodnie z umowami, na podstawie których środki te przekazano, oraz zgodnie z procedurami obowiązującymi w tych funduszach.

Oprócz wyżej wymienionych źródeł finansowania udział w finansowaniu Programu będą miały m.in.:

1. banki komercyjne udzielające kredytów preferencyjnych;
2. inne pojawiające się na rynku formy i źródła finansowania ochrony środowiska, m.in. leasing udziałów kapitałowych.

Znaczny ciężar finansowania inwestycji w gospodarce wodno-ściekowej ponosić będą gminy.

W sytuacjach uznanych przez władze gminy za uzasadnione inwestycje będą finansowane z bieżących dochodów władz samorządowych lub, gdy będzie to możliwe, z dotacji celowych budżetu państwa. Remonty, modernizacje i rozwój infrastruktury ochrony środowiska będą finansowane przez kapitał sektora prywatnego. Gminy i przedsiębiorstwa komunalne tworzyć będą korzystne warunki, m.in. poprzez udzielanie koncesji firmom prywatnym na budowę i eksploatację gminnej infrastruktury w ramach partnerstwa publiczno - prywatnego.

Finansowanie Programu odbywać się będzie również przez nowe, wprowadzane sukcesywnie, instrumenty ekonomiczno-finansowe, m.in.: opłaty produktowe, kredyty krótko-terminowe służące zapewnieniu płynności inwestorom realizującym zadania; ubezpieczenia i zastawy ekologiczne; zbywalne uprawnienia do emisji zanieczyszczeń oraz dobrowolne porozumienia.

Zagraniczne źródła finansowania Programu.

Istnieje możliwość finansowania przedsięwzięć w zakresie ochrony środowiska finansowane są ze środków zagranicznych przez wymienione niżej **programy pomocowe** :

1. Program PHARE (Poland and Hungary Assistance in Restructuring Economies)

W ramach tego programu przedakcesyjnego, na projekty wspierające rozwój instytucjonalny, przeznaczono 30 % rocznej alokacji, a na projekty typu inwestycyjnego - 70 %.

2. Program ISPA (Instrument for Structural Poolicies for Preaccession Assistance)

W ramach programu ISPA dofinansowywane są następujące sektory środowiska:

1. gospodarka wodno-ściekowa - popierane są zwłaszcza projekty zwłaszcza zgłaszane przez miasta o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) co najmniej 100000, w drugiej kolejności miasta o RLM 50-100 000 i mniejsze oraz przez związki gmin,
2. gospodarka odpadami,
3. ochrona powietrza.

3. Program SAPARD (Specjalny Program Akcesyjny Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich)

Fundusz ten służy wspieraniu rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich. Ze środków funduszu SAPARD wspomagane są rozwój i modernizacja infrastruktury wiejskiej, w tym także w zakresie ochrony środowiska. Ponadto w ramach wymienionych funduszy realizowane są zadania w zakresie edukacji ekologicznej i wprowadzania w przedsiębiorstwach najlepszych dostępnych technik. Wnioski o dofinansowanie przedsięwzięć w ramach funduszy przedakcesyjnych nie są już przyjmowane.

Pomoc strukturalna Unii Europejskiej

1. Fundusz Spójności

Kategoriami interwencji w obszarze infrastruktury środowiskowej i wodnej wspomaganej przez Fundusz Spójności mogą być:

- 1) urządzenia w zakresie ochrony powietrza (kategoria interwencji 341);
- 2) infrastruktura służąca zapobieganiu hałasowi (kategoria interwencji 342);
- 3) urządzenia do odzysku odpadów komunalnych i przemysłowych (kategoria interwencji 343);
- 4) infrastruktura służąca do zapewnienia wody pitnej, jak zbiorniki, stacje uzdatniania, sieci dystrybucji (kategoria interwencji 344),
- 5) kanalizacja i oczyszczanie ścieków (kategoria interwencji 345);
- 6) urządzenia przeciwpowodziowe,
- 7) infrastruktura energetyczna, w tym produkcja, dostawa energii (kategoria interwencji 33);
- 8) odnawialne źródła energii, w tym energia słoneczna, wiatrowa, wodna, z biomasy (kategoria interwencji 332).

Najważniejsze uwarunkowania finansowe i ekonomiczne wyboru projektów ekologicznych dla Funduszu Spójności:

1. w projektach, które generują dochód, wskaźnik pomocy z Funduszu będzie niższy niż 80-85% wartości (kosztów kwalifikowanych) i ustalany indywidualnie dla

- każdego projektu przez Komisję Europejską, z uwzględnieniem szacowanego dochodu netto;
2. udział środków pochodzących z Funduszu Spójności w finansowaniu projektów może osiągnąć do 85% udziału funduszy publicznych;
 3. dodatkowe finansowanie ze źródeł publicznych będzie dostępne w formie dotacji i subwencjonowanych pożyczek z NFOŚiGW i WFOŚiGW. Część wydatków inwestycyjnych będzie musiało być zapewnione z zysków albo funduszy amortyzacyjnych przedsiębiorstw komunalnych;
 4. domknięcie inwestycji może odbywać się dzięki środkom samorządowym (np. budżet gminy), środkom międzynarodowych instytucji finansowych np. (EBI, EBR).

2. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (ERDF)

Zadania planowane w ramach tego funduszu określa opracowywany projekt Regionalnego Programu Operacyjnego dla funduszy strukturalnych na lata 2004-2006.

Cele określone w Programie realizowane będą zarówno przez dofinansowanie bezpośrednie inwestycji ochrony środowiska w zakresie: gospodarki wodno-ściekowej, ochrony przeciwpowodziowej, gospodarki odpadami i odnawialnych źródeł energii, jak i pośrednie, związane z edukacją ekologiczną i stosowaniem najlepszych dostępnych technologii.

Fundacje.

Ważną fundacją, wspomagającą realizację Programu jest EkoFundusz, zwłaszcza w dziedzinie: ochrony przyrody, dofinansowania i transferu najlepszych dostępnych technologii, stymulowania rozwoju polskiego przemysłu. Będą z niego dofinansowywane przedsięwzięcia w dziedzinie ochrony środowiska, które mają istotne znaczenie dla regionu oraz jednocześnie wpływają na osiągnięcie celów ekologicznych uznanych za priorytetowe przez społeczność międzynarodową w skali europejskiej, a nawet światowej.

Wsparcie finansowe w formie bezzwrotnych dotacji udzielane będą jedynie na projekty bezpośrednio związane z ochroną środowiska (w fazie implementacyjnej), a w dziedzinie ochrony przyrody również projekty nieinwestycyjne.

Dotacje EkoFunduszu nie mogą być przyznawane na przedsięwzięcia, które kwalifikują się do otrzymania dofinansowania w ramach programów pomocowych Unii Europejskiej. Dotacje na projekty innowacyjne (pierwsze zastosowanie nowej technologii lub projekty stwarzające warunki do jej wprowadzenia na polski rynek) wynoszą dla:

- przedsiębiorców 50%,
- samorządów w zależności od dochodu ogółem na mieszkańca od 40%-70%,
- instytucji charytatywnych, wyznaniowych, społecznych organizacji ekologicznych, dyrekcji parków narodowych i krajobrazowych itp. do 70%.

Dotacja do projektów technicznych dla:

- przedsiębiorców: projekty niekomercyjne do 40%, komercyjne do 20%,
- samorządów, w zależności od dochodu ogółem na mieszkańca: dla projektów niekomercyjnych od 30%-60%, dla projektów komercyjnych 10%-40%,

• instytucji charytatywnych, wyznaniowych, społecznych organizacji ekologicznych, dyrekcji parków narodowych i krajobrazowych itp.: dla projektów niekomercyjnych do 50%, dla projektów komercyjnych do 30%.

Dotacje dla projektów przyrodniczych nie mogą przekraczać 80% wartości projektu.

EkoFundusz może wspierać zarówno projekty dopiero rozpoczynane, jak też w fazie realizacji, jeżeli ich zaawansowanie nie przekracza 60% w dniu złożenia wniosku do EkoFunduszu.

Inne źródła finansowania

Wśród możliwych do zastosowania innych źródeł finansowania można zasygnalizować:

- a) opłaty produktowe - opłaty nakładane na produkty obciążające środowisko np. opakowania, baterie, świetlówki. Wpływy z tego tytułu, trafiające do budżetu państwa, będą przeznaczane na wspomaganie i dofinansowanie systemu recyklingu (Ustawa o opakowaniach i odpadach opakowaniowych z dnia 11 maja 2001 r. (Dz.U.2001.63.638) - weszła z dniem 1 stycznia 2002 r.)
- b) depozyty ekologiczne - obciążenia nakładane na produkty, podlegające zwrotowi w momencie przekazania tego produktu do recyklingu lub unieszkodliwienia (Ustawa o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej z dnia 11 maja 2001 r. (Dz.U. 2001.63.639) - weszła z dniem 1 stycznia 2002 r.).

Oszacowanie wielkości środków możliwych do zaangażowania

W oparciu o analizę źródeł finansowania działań w zakresie ochrony środowiska w ostatnich latach w Polsce, województwie i gminach powiatu brzozowskiego oraz prognoz co do perspektywicznych źródeł, przewidziano następujące ramy finansowe dla wdrażania Programu w najbliższych latach.

Tabela 3
Źródła finansowania PPOŚ dla powiatu

Źródło finansowania	w latach 2004 - 2015 w tys. zł	%
Środki własne powiatu i gmin, w tym PFOŚiGW i GFOŚiGW	27051	10
Fundusze ekologiczne, w tym WFOŚiGW i NFOŚiGW	70333	26
Środki pomocowe UE	151488	56
Inne środki w tym udział podmiotów gospodarczych, kredyty, pożyczki	21640	8

RAZEM	270512	100,0
--------------	---------------	--------------

5.10. Koszty realizacji przedsięwzięć w latach 2004 - 2015

W Tabeli 1 przedstawiono szczegółowy harmonogram zadań przewidzianych do realizacji w latach 2004-2015 w rozbiciu na 2 okresy: 2004 – 2007 i 2008 - 2015.

Szacunkowe koszty wdrażania "Programu..." w latach 2004 - 2015 przedstawiono w tabeli zbiorczej (Tabela 4 i 4a).

Tabela 4

Szacunkowe koszty wdrażania Programu w latach 2004 - 2007 (w tys. PLN)

Lp.	Zagadnienie	Koszty w latach 2004-2007 w tys. PLN		
		Pozainwestycyjne	Inwestycyjne	Razem
1.	Zarządzanie Programem	135	-	135
2.	Edukacja ekologiczna	135	-	135
3.	Jakość wód	-	140894	140894
4	Ochrona powietrza, hałas	15000	16650	31650
5.	Gospodarka odpadami	675	4530	5205
6.	Ochrona gleb	-	200	200
7	Kształtowanie stosunków wodnych	-	9400	9400
8	Przyroda i krajobraz	140	-	140
9	Ochrona lasów	800	-	800
Razem w latach 2004 - 2007		16885	171674	188559

Tabela 4a

Szacunkowe koszty wdrażania Programu w latach 2008 - 2015 (w tys. PLN)

Lp.	Zagadnienie	Koszty w latach 2008-2015 w tys. PLN		
		Pozainwestycyjne	Inwestycyjne	Razem
1.	Zarządzanie Programem	5	-	5
2.	Edukacja ekologiczna	83	-	83
3.	Jakość wód	-	58600	58600
4	Ochrona powietrza, hałas	-	16500	16500
5.	Gospodarka odpadami	650	810	1460
6.	Ochrona gleb	-	65	65
7	Kształtowanie stosunków wodnych	-	4500	4500
8	Przyroda i krajobraz	440	-	440
9	Ochrona lasów	300	-	300
Razem w latach 2008 - 2015		1478	80475	81953

Poniżej podano tabelarycznie przewidywane przedsięwzięcia i przewidywane nakłady na inwestycje w zakresie zaopatrzenia w wodę oraz kanalizacje:

Tabela 5

Harmonogram realizacji systemów zaopatrzenia w wodę w powiecie brzozowskim w latach 2004-2005, 2006-2010 i 2011-2015; koszt w tys. zł.

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Lata 2004-2005	Lata 2006-2010	Lata 2011-2015	Lata 2004-2015
Gmina Brzozów					
1	System wodociągu Brzozowa- modernizacja	300	-	-	300
2.	Ujęcie wody w Brzozowie – modernizacja	500	-	-	500
Razem		800	-	-	800
Gmina Domaradz					
1	System wodociągu Domaradz- modernizacja	100	-	-	100
2	Ujęcie wody w Domaradzu	100	-	-	100
3	System wodociągu Golcowa - modernizacja	100	-	-	100
4.	Ujęcie wody w Golcowej	100	-	-	100

Razem		400	-	-	400
Gmina Dydnia					
1.	Budowa wodociągu dla osiedla PPGR Ulucz	500	-	-	500
2.	Budowa wodociągu dla osiedla PPGR Witryłów	500	-	-	500
Razem		1000	-	-	1000
Gmina Haczów					
1.	Ujęcie wody na Wisłoku, z SUW, z siecią dla Haczowa	-	4000	-	4000
2.	Sieć wodociągowa dla gminy	-	-	4000	4000
Razem		-	4000	4000	8000
Gmina Jasienica Rosielna					
1	Budowa sieci wodociągowej ϕ 110mm, L=700 m	700	-	-	700
2	Zbiornik retencyjny p.Orzechowski – Blizne	-	3000	-	3000
3	Dwa zbiorniki retencyjne p. Gołaszewski – Orzechówka	-	-	3000	3000
4	Zbiornik retencyjny p. Rosielna – Wola Jasienicka	-	-	2000	2000
Razem		700	3000	5000	8700
Gmina Nozdzec					
	Modernizacja SUW w Wesolej	100	-	-	100
Razem		100	-	-	100
Ogółem		3000	7000	9000	19000

Tabela 6

Zestawienie zbiorcze docelowego stanu wyposażenia gmin powiatu Brzozowskiego w systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków

Lp.	System kanalizacyjny	Oczyszczalnia ścieków	Przepustowość [m ³ /d]	Liczba mieszkańców korzystających z oczyszczalni
Gmina Brzozów				
1	System kanalizacyjny: m. Brzozowa	Borkówka	1600	835
2	System kanalizacyjny: m. Brzozowa	Borkówka	Jw.	595
3	System kanalizacyjny: m. Brzozowa	Borkówka	Jw.	5381
4	System kanalizacyjny: m. Grabowica	Grabowica	600	1230
5	System kanalizacyjny: m. Przysietnica -Brzozów	Brzozów II W.Ś.	600	3319
6	System kanalizacyjny: m. Stara Wieś	Blizne	600	2758
7	System kanalizacyjny: m. Humniska	Brzozów	600	3885
8	System kanalizacyjny: m. Turze Pole	Turze Pole	600	857
9	System kanalizacyjny: m. Górki	Turze Pole	50	290
10	System kanalizacyjny: m. Zmiennica–Turze Pole	Turze Pole	-	1018
Gmina Domaradz				
1	System kanalizacyjny: m. Domaradz, Golcowa	Domaradz	600	5200
Gmina Dydnia				
1	System kanalizacyjny: m. Obarzyn	Obarzyn	550	4218
2	System kanalizacyjny: m. Jabłonka	Jabłonka	190	1200
3	System kanalizacyjny: m. Witryłów	Witryłów	134	1032
4	System kanalizacyjny: m. Ulucz,	Ulucz,	100	120
5	System kanalizacyjny: m. Grabownica	Grabownica	285	2199
Gmina Haczów				
1	System kanalizacyjny: m.Haczów, Jabłonica, Malinówka	Haczów	930	4930
2	System kanalizacyjny: m. Trześniów, Buków	Trześniów	310	1520
3	System kanalizacyjny: m. Wzdów, Jasionów	Wzdów	310	2050
Gmina Jasienica Rosielna				
1	System kanalizacyjny: m. Jasienica Rosielna, Blizne, Orzechówka, Wola Jasienicka	Blizne	697	7325
Gmina Nozdzec				

1	System kanalizacyjny: m. Nozdrzec, Hłudno, Wesola, Izdebki, Wara, Barycz	Nozdrzec	1100	8657
2	System kanalizacyjny: m. Ryta Górka, Ujazdy	Ryta Górka	55	442
3	System kanalizacyjny: m. Magierów I,II, III	Magierów	21.5	140
4	System kanalizacyjny: m. Rudawiec	Rudawiec	42	330
5	System kanalizacyjny: m. Siedliska	Siedliska	61	482
6	System kanalizacyjny: m. Huta Poręby I	Huta Poręby I	37	200
7	System kanalizacyjny: m. Huta Poręby II	Huta Poręby II	25	203
Razem Powiat: systemów kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków szt. 26 - o przepustowości 10097.5 m ³ /d oraz 60416 mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnie ścieków.				

Tabela 7

**Harmonogram realizacji kanalizacji i oczyszczalni ścieków
w Powiecie Brzozowskim
w latach 2004-2005, 2006-2010 i 2011-2015; koszt w tys. zł.**

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Lata 2004- 2005	Lata 2006- 2010	Lata 2011- 2015	Lata 2004- 2015
	Gmina Brzozów				
1	System kanalizacyjny Brzozowa- Borkówka I i II etap	500	6969	-	7469
2	System kanalizacyjny Grabownicy Starzeńskiej	2593	-	-	2593
3	System kanalizacyjny m. Przysietnica-Brzozów	1310	1960	2101	5371
4	System kanalizacyjny m. Stara Wieś	2007	2007	2007	6021
5	System kanalizacyjny m. Humniska	1101	1101	430	2632
6	System kanalizacyjny m. Turze Pole	1530	-	-	1530
7	System kanalizacyjny m. Górki	989	988	-	1977
8	System kanalizacyjny m. Zmiennica	1305	1305	-	2610
9	System kanalizacyjny m. Turze Pole, Górki, Zmiennica	3824	2293	-	6117
10	Oczyszczalnia Ścieków Brzozów – Borkówka II etap	2900	-	-	2900
11	Oczyszczalnia Ścieków Grabownica (II etap)	1350	-	-	1350
12	Oczyszczalnia Ścieków Turze Pole + Zmiennica + Górki	1350	1350	-	2700
13	Oczyszczalnia Ścieków Brzozów – Boh. II Wojny Światowej	1350	1350	-	2700
14	Oczyszczalnia Ścieków Stara Wieś – udział w ocz. Blizne	2700	-	-	2700
15	Oczyszcz. Ścieków Humniska – ocz. Borkówka i Grabownica	3000	-	-	3000
	Razem	27809	19323	4538	51670
	Gmina Domaradz				
1	System kanalizacyjny Domaradz-Golcowa	3872	7266	5853	16991
	System kanalizacyjny Barycz do oczyszczalni Nozdrzec	-	3000		3000
2	Gminna oczyszczalnia ścieków w Domaradzu	2800	-	-	2800
	Razem	6672	10266	5853	22791
	Gmina Dydnia				
1	System kanalizacyjny Obarzym	200	6085	7291	13576
2	System kanalizacyjny Jabłonka	2200	-	-	2200
3	System kanalizacyjny Witryłów	1706	1015	1015	3736
4	System kanalizacyjny Ulucz	500	308	-	808
5	System kanalizacyjny Grabownica	334	3316	3000	6650
6	Oczyszczalnia ścieków Obarzym	2000	2000	-	4000
7	Oczyszczalnia ścieków Witryłów	1500	-	-	1500
8	Oczyszczalnia ścieków Ulucz	1500	1500	-	3000
9	Oczyszczalnia ścieków Grabownica	2500	-	-	2500
	Razem	12440	14224	11306	37970
	Gmina Haczów				
2	System kanalizacyjny Haczów	700	100	100	900
3	System kanalizacyjny Jabłonica	200	-	-	200
4	System kanalizacyjny Malinówka	300	200	-	500
5	System kanalizacyjny Trześniów	200	-	100	300

6	System kanalizacyjny Buków	-	100	-	100
7	System kanalizacyjny Wzdów	300	100	200	600
8	System kanalizacyjny Jasionów	100	300	100	500
Razem		1800	800	500	3100
Gmina Jasienica Rosielna					
1	System kanalizacyjny Jasienica Rosielna	580	3560	1940	6080
2	System kanalizacyjny Blizne	2300	440	-	2740
3	System kanalizacyjny Orzechówka	740	1700	900	3340
4	System kanalizacyjny Wola Jasienicka	-	1000	820	1820
Razem		3620	6700	3660	13980
Gmina Nozdzec					
1	System kanalizacyjny Nozdzec	-	9828	-	9828
2	System kanalizacyjny Hłudno	-	3675	-	3675
3	System kanalizacyjny Wesola	-	8480	-	8480
4	System kanalizacyjny Izdebki	-	8740	-	8740
5	System kanalizacyjny Wara	-	2950	-	2950
6	System kanalizacyjny Ryta Górka I	-	607	-	607
7	System kanalizacyjny Ryta Górka II	-	280	-	280
8	System kanalizacyjny Ryta Górka III	-	80	-	80
9	System kanalizacyjny Ujazdy I	-	857	-	857
10	System kanalizacyjny Ujazdy I	-	1505	-	1505
11	System kanalizacyjny Magierów I	-	410	-	410
12	System kanalizacyjny Magierów II	-	435	-	435
13	System kanalizacyjny Magierów III	-	200	-	200
14	System kanalizacyjny Rudawiec	-	1600	-	1600
15	System kanalizacyjny Siedliska	-	1719	-	1719
16	System kanalizacyjny Huta Poręby II	-	965	-	965
17	System kanalizacyjny Huta Poręby I	-	452	-	452
18	Oczyszczalnia ścieków Nozdzec	-	4400	-	4400
19	Oczyszczalnia ścieków Ryta Górka	-	600	-	600
20	Oczyszczalnia ścieków Magierów I	-	100	-	100
21	Oczyszczalnia ścieków Magierów II	-	50	-	50
22	Oczyszczalnia ścieków Magierów III	-	50	-	50
23	Oczyszczalnia ścieków Rudawiec	-	500	-	500
24	Oczyszczalnia ścieków Siedliska	-	600	-	600
Razem		-	49083	-	49083
Ogółem Powiat Brzozowski		52341	100396	25857	178594

Tabela 8

**Harmonogram realizacji systemów zaopatrzenia w wodę w Powiecie Brzozowskim
w latach 2004-2005, 2006-2010 i 2011-2015; koszt w tys. zł.**

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Lata 2004- 2005	Lata 2006- 2010	Lata 2011- 2015	Lata 2004- 2015
Gmina Brzozów					
1	System wodociągu Brzozowa- modernizacja	300			
2.	Ujęcie wody w Brzozowie – modernizacja	500			
Gmina Domaradz					
1	System wodociągu Domaradz- modernizacja	100			
2	Ujęcie wody w Domaradzu	100			
3	System wodociągu Golcowa - modernizacja	100			
4.	Ujęcie wody w Golcowej	100			
Gmina Dydnia					

1.	Budowa wodociągu dla osiedla PPGR Ulucz	500			
2.	Budowa wodociągu dla osiedla PPGR Witryłów	500			
	Gmina Haczów				
1.	Ujęcie wody na Wisłoku, z SUW, z siecią dla Haczowa		4000		
2.	Sieć wodociągowa dla gminy			2000	2000
	Gmina Jasienica Rosielna				
1	Budowa sieci wodociągowej ϕ 110mm, L=700 m	700			
2	Zbiornik retencyjny p.Orzechowski – Blizne		3000		
3	Dwa zbiorniki retencyjne p. Gołaszewski – Orzechówka			3000	
4	Zbiornik retencyjny p. Rosielna – Wola Jasienicka				2000
	Gmina Nozdzec				
	Modernizacja SUW w Wesolej	100			
Razem		3000	7000	5000	4000

6. Spis opracowań źródłowych i literatury

1. Kondracki Jerzy: „Geografia fizyczna Polski” – PWN Warszawa, 1988
2. Folder „Powiat Brzozowski” – Starostwo Powiatowe w Brzozowie, 2003,
3. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie: „Stan środowiska w województwie podkarpackim w 2002 roku”, Rzeszów, 2003.
4. Stan Środowiska w Województwie Podkarpackim w 2001 r., Biblioteka Monitoringu, Rzeszów, 2002 r
4. „Błękitny San” – materiały źródłowe programu Błękitny San, 2003.
5. Wojewódzki Program Ochrony Środowiska i Plan Gospodarki Odpadami dla województwa podkarpackiego – Wojewódzkie Biuro Planowania Przestrzennego w Rzeszowie, 2003.
6. Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu lokalnym, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 2002.
7. Dyrektywa 92/271/(EWG)/EEC z dnia 21 maja 1991 r. dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych, Sekretariat Pełnomocnika Rządu do Spraw Negocjacji o Członkostwo RP w Unii Europejskiej, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, Warszawa 2000,
8. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 20 lipca 2002 r. w sprawie sposobu realizacji obowiązków dostawców ścieków przemysłowych oraz warunków wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych /Dz. U. Nr 129, poz. 1108/,
9. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego, /Dz. U. Nr 212, poz. 1799/.

Załącznik Nr. 1

Wykaz zakładów korzystających z wód w zakresie zaliczonym do korzystania szczególnego na obszarze powiatu brzozowskiego na obszarze powiatu brzozowskiego, /wg wydanych pozwoleń wodno-prawnych/

LP	KORZYSTAJĄCY Z WÓD	POZWOLENIE WODNOPRAWNE NA SZCZEGÓLNE KORZYSTANIE Z WÓD			
		DECYZJA		termin ważności	rodzaj korzystania
		Z DNIA	ZNAK		
1	2	3	4	5	6
1.	AWRSP Obiekt Witryłów	1974-04-27	RLGW-WP-0530/1/74	1994-04-27	Sb
2.	AWRSP Obiekt Widacz	1974-05-06	RLGW-WP-0590/2/74	1994-05-06	Sb
3.	ZOZ w Brzozowie	1975-03-01	RLGW-WP-0530/9/74	2000-03-01	Sb
4.	GS„Sch” Haczów	1976-07-29	RLS-III-053/74/76	1996-07-29	Ws
5.	Zakład Tworzyw Sztucznych „ARTGOS” S.A. Brzozów	1977-12-16	RLS-V -053/92/77	1987-12-16	Sb + St + So
	Przedłużenie	1987-12-28	OS-III-7211/33/87	1997-12-31	- // -
	Przedłuż. wody opad. + popł.	1999-09-23	OS-6210/23/99	2002-09-23	St + So
6.	AWRSP Obiekt Brzozów	1979-10-08	RLS-V-7211/66/79	1999-10-08	So
7.	SKR w Jasienicy Rosielnej	1980-06-07	RL-V-7211/36/80	1995 06 07	Sb+Wo
8.	PGNiG Kopalnia Grabownica	1980-10-29	RL-V-7211/58/80	1990-12-31	Wp
9.	AWRSP Obiekt Haczów	1980-11-26	RL-V-7211/57/80	1990-12-31	Ws
10.	AWRSP Obiekt Brzozów	1979-12-20	RL-V-7211/79/80	1994-12-20	Ws
11.	PGNiG Kopalnia Turze Pole	1981-03-04	RL-V-7211/9a/81	1991-03-04	Wp
12.	GS”Sch” Dydnia	1981-02-18	RL-V-7211/16/81	1996-02-18	Sb
13.	AWRSP Obiekt Haczów	1982-05-31	RL-V-7211/35/82	2002-05-31	Sb
14.	Szkoła Podstawowa Niebocko	1982-05-31	RL-V-7211/37/82	1992-05-31	Sb
15.	Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna. w Ujazdach	1982-12-05	GW-7211-79/82	1997-12-05	Ws
16.	Spółdzielnia Kółek Rolniczych w Haczowie	1983-04-26	GW-7211/36/83	2003-04-26	Ws
17.	AWRSP Obiekt Gospodarstwo Grabownica	1983-10-10	GW-7211/93/83	1993-10-10	Ws
18.	PGNiG Kopalnia w Jasienicy Rosielnej	1984-03-27	GW-7211/13/84	2004-03-27	Ws+Wp
19.	Gmina Nozdrzec wodociąg Wesoła – Ujazdy – Ryta Górka	1985-07-01	OS-III-7211/38/85	2000-07-01	Ws
20.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej S.A. Brzozów	1985-04-03	OS-III-7211/22/85	2000-04-03	Wp+Ws+St Ew+Es
	Zmiana	1998-02-10	OS-II-6210/10/98	- // -	
	Zmiana + p.w. ekspl.	1999-09-15	OS-6210/21/99	- // -	
	Przedłużenie	2000-06-19	OS-6223/7/00	2010-04-03	
21.	Przychodnia Weterynaryjna Dydnia	1985-11-25	OS-III-7211/87/85	1995-11-25	Sb
22.	Okręgowa Spółdzielnia Mlecz. w Jasienicy Rosielnej	1986-06-24	OS-III-7211/32/86	1991-06-24	St+Sb
	Przedłużenie	1991-12-31	OSZN-II-6210/96/91	2001-12-31	
	Zmiana	1993-04-20	OSZN-II-6210/16/93		
23.	Urząd Gminny w Nozdrzcu	1986-07-09	OS-III-7211/46/87	1997-07-09	Sb
24.	Roman Tomkiewicz i Józef Stachyrak zam. Jabłonka	1988-09-02	OS-III-7211/2-8/88	2003-09-02	Wp
25.	Piekarnia w Dydni	1988-04-20	OS-III-7211/11/88	1998-04-20	Sb+St
26.	GS”Sch” Nozdrzec Piekarnia Izdebki	1989-04-26	OSGW-II-7211/7/89	1999-04-26	Sb
27.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej S.A. Brzozów	1989-06-19	OSGWG-II-7211/3-7/89	1999-06-19	Ws
	Studnia S-2 ul. Parkowa Przedłużenie pozwolenia	1999-09-10	OS-6210/20/99	2009-10-19	

POWIATOWY PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
NA LATA 2004 - 2015

28.	Stacja Paliw „Orlen” w Brzozowie	1992-10-23	OSZN-II-6210/50/92	2002-10-23	So
29.	Tadeusz Zygarowicz Brzozów	1993-07-09	OS-II-6210/31/93	2003-07-09	Ws
30.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej S.A. w Brzozowie	1993-07-93	OS-II-6210/50/93	2000-01-26	Sb
	Zmiana pozwolenia	1993-07-02	OS-II-6210/20/93	-II-	
	Zmiana + przedłużenie pozwol.	2000-03-21	OS-6223/4/00	2005-12-31	
31.	DPS w Orzechówce	1994-08-16	OS-II-6210/66/94	2004-08-15	Sb
32.	Gmina Haczów - oczyszczalnia wiejska w Haczowie	1995-02-10	OS-II-6210/70/94	2007-09-09	Sb
	Pozwolenie na eksploatację	1998-11-20	OS-II-6210/149/98		Es
33.	Szkoła Podstawowa w Golcowej	1995-02-03	OS-II-6210/126/94	2005-02-03	Sb
34.	Zakład Gazowniczy Jasło, Rozdzielnia Gazu Brzozów	1995-02-07	OS-II-6210/128/94	2007-03-21	Sb
35.	Gmina Haczów oczyszczalnia wiejska w Trześniowie	1995-03-07	OS-II-6210/13/95	2005-03-07	Sb
	Pozwolenie na eksploatację	2000-01-21	OS-6210/36/99		Es
36.	Gmina Haczów oczyszczalnia wiejska we Wzdowie	1995-03-07	OS-II-6210/14/95	2005-03-07	Sb
	Pozwolenie na eksploatację	2000-01-21	OS-6210/35/99		Es
	Zmiana pozwolenia	2000-02-04	OS-6210/37/99		
37.	Janusz Filak - Stacja Paliw w Jasionowie	1995-04-06	OS-II-6210/30/95	2005-04-06	So
38.	Gmina Nozdrzec Szkoła Podst. W Wesolej	1995-04-21	OS-II-6210/33/95	2005-04-21	Sb
	Szkoła Podstawowa Stara Wieś	1995-04-27	OS-II-6210/40/95		Sb
39.	Zmiana pozwolenia	1998-08-11	OS-II-6210/107/98	2005-04-27	
	Pozwolenie na eksploatację	1998-12-02	OS-II-6210/132/98		Es
40.	GS”Sch” Wytwórnia Wód. Gazonianych w Brzozowie	1995-08-21	OS-II-6210/73/95	2005-07-21	Ws
41.	Gmina Jasienica Rosielna oczyszczalnia wiejska w Bliznem	1995-09-25	OS-II-6210/92/95	2004-10-05	Sb
42.	Zakład Tworzyw Sztucznych „ARTGOS” S.A Brzozów	1995-11-23	OS-II-6210/104/95	2005-11-23	Ws
43.	SZGNIg Kopalnia Grabownica	1995-11-09	OS-II-6210/107/95	2003-09-17	St
	Zmiana pozwolenia	1993-09-17	OS-II-6210/58/93		
		1994-10-14	OS-II-6210/86/94		
44.	Krośnieńskie Huty Szkła Ośrodek Wypocz. w Nozdrzu. (Zmiana pozwolenia, pozwolenie na eksploatację, przedłużenie okresu ważności)	1989-03-17	OSGW-II-7211/3-3/89	1999-03-17	Sb+Ws+Es
		1992-02-26	OS-II-6210/6/92	2009-09-17	
		1996-02-12	OS-II-6210/123/95		
		1999-04-18	OS-6210/2/99		
45.	Gmina Brzozów Ośrodek Zdrowia w Przysietnicy	1996-03-15	OS-II-6210/22/96	2006-03-15	Sb
	Zmiana pozwolenia	1998-05-15	OS-II-6210/58/98	2006-04-15	Es
		1996-04-15	OS-II-6210/22/97		
46.	Gmina Brzozów Szkoła Podst. Nr 2 w Przysietnicy	1996-04-02	OS-II-6210/27/96	2006-04-02	Sb
	Zmiana pozwolenia	1998-08-11	OS-II-6210/105/98	2006-04-02	
47.	PKS w Brzozowie	1987-12-15	OS-II-7211/49/87	2006-07-05	St
	Zmiana pozwolenia	1996-07-05	OS-II-6210/44/96		Es
48.	Gmina Domaradz wodociąg wiejski w Golcowej	1996-07-15	OS-II-6210/53/96	2006-07-15	Ws
49.	Gmina Brzozów – kanalizacja opadowa ulicy Rzeczna	1996-09-02	OS-II-6210/67/96	2006-09-02	Wo
50.	PP-H „Gran-Pik” Brzozów	1996-11-08	OS-II-6210/95/96	2006-07-22	Sb
51.	Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Jasienicy Rosielnej	1997-01-28	OS-II-6210/110/96	2007-01-28	Ws
52.	Dom Pomocy Społecznej w Orzechówce, gm. Brzozów	1996-12-11	OS-II-6210/112/96	2004-08-16	Sb

POWIATOWY PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
NA LATA 2004 - 2015

53.	Rozum Czesław Jasionów	1997-10-31	OS-II-6210-2/5/97	2007-10-31	Ws
	„Koronki” S.A. Brzozów	1997-02-20	OS-II-6210/7/97	2007-02-20	Ws
54.	Przedłużenie pozwolenia	2000-02-20	OS-6223/2/00	2000-02-20	+Sb
	Gmina Nozdrzec Szkoła Podst. Nr 1 Wesoła	2007-02-20		2007-02-20	Sb
55.	Gmina Domaradz	1997-05-19	OS-II-6210/34/97	2005-04-21	Sb
56.	Zmiana pozwolenia	1997-09-10	OS-II-6210/62/97	2005-04-30	Sb
	Gmina Brzozów Szkoła Podst. Nr 2 Przysietnica	1990-04-30	OSZN-II-7211/27/90		
57.	Gmina Brzozów Szkoła Podst. Nr 1 Golcowa	1997-09-01	OS-II-6210/68/97	2007-09-01	Ws
58.	Gmina Nozdrzec Szkoła Podst. Nr 2 Izdebki	1997-10-08	OS-II-6210/75/97	2005-02-03	Sb
	Pozwolenie na ekspl.	1995-02-03	OS-II-6210/126/94	- // -	
59.	Gmina Nozdrzec Szkoła Podst. Nr 4 Izdebki	1997-09-25	OS-II-6210/78/97	2007-09-25	Sb
	Pozwolenie na ekspl.	1999-08-10	OS-6210/18/99		Es
60.	Gmina Dydnia Szkoła Podst. w Dydni	1997-09-25	OS-II-6210/79/97	2007-09-25	Sb
	Pozwolenie na ekspl.	1999-08-10	OS-6210/19/99	- // -	Es
61.	Gmina Domaradz - Szkoła Podstawowa Nr 1 Golcowa	1997-09-23	OS-II-6210/81/97	2007-09-23	So
62.	Zmiana pozwolenia	1995-02-03	OS-II-6210/126/94	2005-02-03	Sb
		1997-12-08	OS-II-6210/115/97		
		1997-10-08	OS-II-6210/75/97		
63.	PKS w Brzozowie	1997-10-08	OS-II-6210/75/97		
64.	GS”SCH” Piekarnia Humniska	1998-01-12	OS-II-6210/123/97	2008-01-12	St+So
65.	Gmina Jasienica Rosielna	1998-02-28	OS-II-6210/138/97	2008-02-28	Ws
66.	Szpital w Brzozowie	1998-03-12	OS-II-6210/12/98	2008-03-12	Ws
67.	Gmina Jasienica Rosielna	1998-04-14	OS-II-6210/20/98	2008-04-14	Ws
	Oczyszczalnia Blizne	1998-05-18	OS-II-6210/40/98	2008-05-18	Sb
	Gmina Brzozów	2001-07-18	OS-6223/9/01		Es
68.	Ośrodek Zdrowia Grabownica	1998-05-25	OS-II-6210/54/98	2008-05-25	Sb
69.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej S.A. w Brzozowie	1998-06-18	OS-II-6210/65/98	2008-06-18	Sb
70.	Gmina Dydnia Szkoła Podst. w Dydni	1998-07-27	OS-II-6210/80/98	2008-07-27	Sb
71.	PP-H „Krusz-Bet” Obarzym	1998-06-17	OS-II-6210/81/98	2008-06-17	Wp+St +Es
	Zmiana pozwolenia + eksploat.	2001-09-10	OS-6223/4/01		
72.	AWRSP - Osiedle Mieszkaniowe Siedliska	1998-11-16	OS-II-6210/141/98	2008-11-16	Ws
73.	PGNiG Kopalnia Grabownica	1998-12-17	OS-II-6210/167/98	2008-12-17	Wz
74.	PGNiG Kopalnia Turze Pole	1998-12-17	OS-II-6210/168/98	2008-12-17	Wz
75.	Szkoła Podstawowa w Bliznem	1998-12-22	OS-II-6210/174/98	2003-12-22	Ws
	Gmina Brzozów oczyszczalnia				
76.	Grabownica Starzeńska	1999-02-02	OS-6210/1/99	2009-02-02	Sb
	Eksploatacja oczyszczalni	2000-06-21	OS-6223/14/00		Es
77.	AWRSP Osiedle mieszkaniowe w Trześniowie	1999-04-21	OS-6210/5/99	2009-04-21	Ws+Ew
78.	Zakład Usługowo-Handlowy „DROGBUD” Domaradz	1999-05-31	OS-6210/6/99	2004-05-31	So
79.	Gmina Dydnia – Oczyszczalnia Wiejska w Jabłonce	1999-08-25	OS-6210/10/99	2009-08-25	Sb
80.	Zakład Uboju i Przetwórstwa Mięsnego S.C. w Brzozowie	1999-07-16	OS-6210/11/99	2009-07-16	St + So + Es
	Placówka Terenowa Centrali Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w Brzozowie	1999-08-10	OS-6210/15/99	2009-08-10	Sb + So
82.	Przedsiębiorstwo Wielobranżowe	1999-12-17	OS-6210/32/99	2009-12-17	Ws

POWIATOWY PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
NA LATA 2004 - 2015

83.	„Unicef” - Gorzelnia Niebocko GS ”SCh” w Brzozowie Piekarnia Humniska	2000-01-24	OS-6210/34/99	2008-02-28	Sb+St+So+ Es+Ew
84.	PBI „WAFRO” w Brzozowie	2000-02-10	OS-6210/38/99	2010-02-10	St+So
85.	PKS Brzozów	2000-01-28	OS-6223/1/00	2010-01-28	Ws+Ew
86.	AWRSP - Osiedle Huta Poręby	2000-05-22	OS-6223/13/00	2010-05-22	Sb+Es
87.	Auto-Myjnia w Brzozowie Pan Jerzy Kozak	2000-07-24	OS-6223/16/00	2010-07-24	Ws+Sb+So
88.	Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci Prowadzony przez Zgro- madzenie S.S. Służebniczek NMP NP. w Starej Wsi gm. Brzozów	2000-08-11	OS-6223/17/00	2010-08-11	Sb
89.	Gmina Brzozów – oczyszczalnia w Górkach	2000-09-11 2001-06-25	OS-6223/18/00 OS-6223/6/01	2010-09-11	Sb Es
90.	Gmina Dydnia Szkoła w Jablonce	2000-11-03	OS-6223/21/00	2010-11-03	So
91.	Zakład Tworzyw Sztucznych „ARTGOS” S.A. w Brzozowie	1999-07-30 2000-11-15	OS-6210/16/99 OS-6223/22/00	2009-07-30 2010-11-15	Sb + So Es
92.	Zakład Eksploatacji Kruszywa i Wyrobów Bet. w Nozdrzu	2000-12-13	OS-6223/2300	2010-12-13	Wp+St
93.	Gmina Domaradz – Szkoła Podstawowa w Golcowej Stacja Paliw Płynnych	2000-12-06	OS-6223/24/00	2010-12-06	Sb+So
94.	„BISKAR” BrzozówZmiana pozwolenia	1999-09-30 2000-12-04	OS-6210/25/99 OS-6223/25/00	2009-09-30 - // -	Sb + So - // -
95.	Gmina Nozdrzec – Szkoła Podstawowa w Warze	2001-01-09	OS-6223/26/00	2011-01-09	Sb
96.	„Polikat” Sp. z o.o. Brzozów	2001-02-12	OS-6223/1/01	2011-02-12	So
97.	PGNiG Kopalnia Grabownica	2001-03-01	OS-6223/2/01	2004-03-01	St
98.	PP-H „Gran-Pik” Import-Eksport w Brzozowie	2001-07-16	OS-6223/8/01	2006-07-16	So
99.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Ko- munalnej w Brzozowie	2001-12-27	OS-6223/11/01	2005-12-31	Ws
100.	OSM Jasienica Rosielna	2001-12-20	OS-6223/12/01	2006-12-31	St + Sb
101.	PZW w Krośnie	2001-12-28	OS-6223/13/01	2011-12-28	Ryb.
102.	GS”SCh” w Jasienicy Rosielnej	2002-05-10	OS-6223/5/02	2012-05-10	Ws
103.	Gmina Domaradz	2002-06-05	OS-6223/6/02	2005-06-05	Ws
104.	Gmina Nozdrzec	2002-06-19	OS-6223/7/02	2012-06-19	Sb
105.	AWRSP Osiedle Mieszkaniowe w Witryłowie	2002-06-24	OS-6223/9/02	2012-06-24	Ws
106.	AWRSP Osiedle Mieszkaniowe w Uluczu	2002-06-24	OS-6223/10/02	2012-06-24	Ws
107.	Pan Jan Ślącza	2002-06-28	OS-6223/11/02	2012-06-28	Wp+OW+W S
108.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Ko- munalnej w Brzozowie oczysz- czalnia „BORKÓWKA”	2002-07-22	OS-6223/13/02	2012-07-22	Komunal.
109.	PP-H „Gran-Pik” w Brzozowie	2002-07-31	OS-6223/14/02	2012-07-31	Ws
110.	P-UH „KAJA” S.C. w Humni- skach	2002-09-10	OS-6223/15/02	2012-09-10	Ws
111.	ZTS S.A. w Brzozowie	2002-08-26	OS-6223/17/02	2007-08-26	So
112.	„DROBEKO” Zbigniew Para w Bliznem	2002-08-21	OS-6223/18/02	2012-08-21	Ws

113.	HSG „KAMa” w Brzozowie	2002-08-21	OS-6223/19/02	2012-08-21	Ws
114.	PP-U-H „LAJZ” Pani Marzena Lasek w Niewistce	2003-02-10	OS-6223/20/02	2013-02-10	Ws+So
115.	S.J. Materiały Budowlane „BUD-MATEX” w Brzozowie	2002-11-14	OS-6223/21/02	2012-11-14	Ws
116.	PB-I „WAFRO w Brzozowie	2002-11-12 2002-11-28	OS-6223/22/02 OS-6223/22/02 (zmiana)	2012-11-12	Wp+St+So
117.	Gmina Domaradz	2002-11-06	OS-6223/23/02	2012-11-06	Sb+So
118.	Ryszard Misiewicz Siedliska	2002-12-09	OS-6223/24/02	2012-12-09	OW
119.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Brzozowie	2003-03-31	OS-6223/27/02	2013-02-31	So+St
120.	Szpital Specjalistyczny POO w Brzozowie	2003-03-04	OS-6223/2/03	2013-03-04	Ws
121.	Gmina Haczów – oczyszczalnia gminna w Haczowie	2003-03-20	OS-6223/4/03	2013-03-20	Komunal.
122.	Gmina Haczów – oczyszczalnia w Trześniowie	2003-03-20	OS-6223/5/03	2013-03-20	Komunal.

OBJAŚNIENIA:

- Wp - pobór wody powierzchniowej,
- Ws - pobór wody podziemnej ze studni,
- OW - odprowadzenie wody powierzchniowej lub wód wykorzystanych
- WS - wykonanie stawu
- Komunal.- odprowadzenie ścieków komunalnych,
- Sb - odprowadzenie ścieków socjalno-bytowych, sanitarnych, bytowo-gospodarczych, itp.,
- St - odprowadzenie ścieków technologicznych, przemysłowych, popłuczne, itp.,
- So - odprowadzenie ścieków opadowych oraz wód opadowych i infiltracyjnych, itp.,
- Sz - odprowadzenie wód złożowych oraz z separatorów ropy itp. - dot. kopalni ropy naftowej,
- Ew - eksploatacja urządzeń wodnych służących do ujmowania wody podziemnej,
- Es - eksploatacja urządzeń zabezpieczających wody przed zanieczyszczeniem,
- Bw - budownictwo wodne.
- Ryb - szczególne korzystanie z wód do celów rybackich

Skróty nazw użytkowników oznaczają:

- AWRSP - Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa Gospodarstwo Administracyjno-Hodowlane w Krośnie
- PGNiG - Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo Oddział Sanocki Zakład Górnictwa Nafty i Gazu w Sanoku
- GS”Sch” - Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska”
- PP-H - Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe
- SKR - Spółdzielnia Kółek Rolniczych
- OSM - Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska

Załącznik 2

Szczegółowe informacje o stanie i zamierzeniach dot. „Realizacji przez gminę przedsięwzięć w zakresie wyposażenia terenów zabudowanych i przeznaczonych pod zabudowę, w zbiorcze sieci kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków komunalnych wg stanu na koniec 2002 r.”, opracowane przez Gminy dla Ministerstwa Środowiska w ramach pracy nad „Krajowym programem oczyszczania ścieków komunalnych”.

1. GMINA BRZOSZÓW

Miejscowości wchodzące w skład gminy: Brzozów, Grabownica Starzeńska, Górki, Humniska, Przysietnica, Stara Wieś, Turze Pole, Zmiennica

1.1. Istniejące i projektowane docelowe systemy kanalizacyjne

1. System kanalizacyjny m. Brzozowa: Oczyszczalni Ścieków Miniblok 2 M 9

Wyszczególnienie informacji	Jed.	Nazwa miejscowości	Razem
1	2	3	4
Miejscowości obsługiwane przez system kanalizacyjny		Miasto Brzozów Gmina Miejska	1
Liczba mieszkańców korzystających z usług kanalizacyjnych		835	835
Udział mieszkańców korzystających z usług kanalizacyjnych w ogólnej liczbie mieszkańców miejscowości (w %),		12	12
Długość sieci kanalizacyjnej, sprowadzającej ścieki do oczyszczalni ścieków, w tym:			
sieci sanitarnej	km	2,27	2,27
sieci ogólnospławnej	km	1,69	1,69
	km	0,58	0,58
Ilość odprowadzanych ścieków:			
w okresach bezopadowych średnia/ maksymalna	m ³ /d	88 /98	88 /98
w okresach opadów średnia/ maksymalna	m ³ /d	97/ 108	97/ 108
Nazwa oczyszczalni ścieków obsługujących system kanalizacyjny		Miniblok 2xM9	
Odbiornik ścieków – nazwa		rz.Stobnica	
Zlewnia rzeki		rz. Wisłok	
Długość sieci kanalizacyjnej do odprowadzenia ścieków komunalnych wybudowanej w latach 1993- 2002.	km	1,69	1,69
Koszty budowy sieci kanalizacyjnej do odprowadzenia ścieków komunalnych poniesione w latach 1993-2002.	tys. zł	320	320
Źródła finansowania budowy i ich udział w całkowitym koszcie.	tys. zł	320 – 100% środki własne	320 – 100% środki własne

Stan docelowy

Liczba mieszkańców, którzy powinni korzystać docelowo z systemów kanalizacji zbiorczej		835	835
Liczba mieszkańców, którzy docelowo korzystać będą z indywidualnych systemów		143	143
Podstawa określenia ww. danych docelowych		Projekt budowlany	

- Schemat systemu kanalizacyjnego: ścieki z miasta Brzozowa dopływają do oczyszczalni ścieków komunalnych Miniblok 2 M9 przy ul. Kościuszki i po oczyszczeniu do rzeki Stobnicy

2. System kanalizacyjny m. Brzozowa: Oczyszczalni Ścieków KOS 2 przy ul. Witosa

Wyszczególnienie informacji	Jed.	Nazwa miejscowości	Razem
1	2	3	4

Miejscowości obsługiwane przez system kanalizacyjny		Miasto Brzozów Gmina Miejska	1
Liczba mieszkańców korzystających z usług kanalizacyjnych		595	595
Udział mieszkańców korzystających z usług kanalizacyjnych w ogólnej liczbie mieszkańców miejscowości (w %),		6	6
Długość sieci kanalizacyjnej , sprowadzającej ścieki do oczyszczalni ścieków,	km	2,8	2,8
w tym: sieci sanitarnej	km	1,5	1,5
sieci ogólnospławnej	km	1,3	1,3
Ilość odprowadzanych ścieków:			
w okresach bezopadowych średnia/ maksymalna	m ³ /d	55/ 70	55/70
w okresach opadów średnia/ maksymalna	m ³ /d	66/ 84	66/ 84
Nazwa oczyszczalni ścieków obsługujących system kanalizacyjny		KOS-2	KOS-2
Odbiornik ścieków – nazwa		rz. Stobnica	
Zlewnia rzeki		rz. Wisłok	
Długość sieci kanalizacyjnej do odprowadzenia ścieków komunalnych wybudowanej w latach 1993- 2002.	km	1,5	1,5
Koszty budowy sieci kanalizacyjnej do odprowadzenia ścieków komunalnych poniesione w latach 1993-2002.	tys. zł	127	127
Źródła finansowania budowy i ich udział w całkowitym koszcie.	tys. zł	127 -100 % własne	127 –100 % własne

Stan docelowy

Liczba mieszkańców, którzy powinni korzystać docelowo z systemów kanalizacji zbiorczej		595	595
Liczba mieszkańców, którzy docelowo korzystać będą z indywidualnych systemów		103	103
Potrzebne nakłady na modernizację sieci istniejących w latach 2003-2015	tys. zł	26	26
Przewidywane przez gminę źródła finansowania budowy i modernizacji sieci kanalizacyjnych w latach 2003-2005	tys. zł	26	26
	tys. zł	13 własne/13 budżet p.	13 własne/13 budżet p.
Podstawa określenia ww. danych docelowych :		MPOZP	MPOZP

- Schemat systemu kanalizacyjnego: ścieki z Brzozowa dopływają do oczyszczalni ścieków komunalnych KOS 2 przy ul. Witosza; oczyszczone ścieki odprowadzane są do rzeki Stobnicy

3. System kanalizacyjny m. Brzozowa: Oczyszczalni Ścieków Borkówka I etap przy ul. Traugutta

Wyszczególnienie informacji	Jed.	Nazwa miejscowości	Razem
1	2	3	4
Miejscowości obsługiwane przez system kanalizacyjny		Miasto Brzozów Gmina Miejska	
Długość sieci kanalizacyjnej sanitarnej, sprowadzającej ścieki do oczyszczalni ścieków	km	15.1	15.1
Ilość odprowadzanych ścieków:			
w okresach bezopadowych średnia/ maksymalna	m ³ /d	176/ 206	176/ 206
w okresach opadów średnia/ maksymalna	m ³ /d	194/ 226	194/ 226
Nazwa oczyszczalni ścieków obsługujących system kanalizacyjny		Borkówka (w budowie)	
Odbiornik ścieków – nazwa		rz. Stobnica	
Zlewnia rzeki		rz. Wisłok	
Długość sieci kanalizacyjnej do odprowadzenia ścieków komunalnych wybudowanej w latach 1993- 2002.	km	15,1	15,1

Koszty budowy sieci kanalizacyjnej do odprowadzenia ścieków komunalnych poniesione w latach 1993-2002.	tys. zł	2002	2002
Źródła finansowania budowy i ich udział w całkowitym koszcie.	tys. zł	2002 - 100 % własne	2002 – 100 % własne
Stan docelowy			
Liczba mieszkańców , którzy powinni korzystać docelowo z systemów kanalizacji zbiorowej		5381	5381
Liczba mieszkańców , którzy docelowo korzystać będą z indywidualnych systemów		956	956
Długość sieci kanalizacyjnej potrzebnej do budowy w latach: 2003-2015	km km km	27 2 25	27 2 25
w tym: 2003-2005 • 2006-2010			
Potrzebne nakłady na budowę sieci w latach: • 2003-2015, w tym: • 2003-2005 • 2006-2010	tys. zł tys. zł tys. zł	7469 500 6969	7469 500 6969
Przewidywane przez gminę źródła finansowania budowy i modernizacji sieci kanalizacyjnych w latach 2003-2005	tys. zł	250 własne 250 dotacja państwa	250 własne 250 dotacja państwa
Podstawa określenia ww. danych docelowych		Koncepcja programowo przestrzenne	

- Schemat systemu kanalizacyjnego: ścieki z miasta Brzozowa dopływają do oczyszczalni ścieków Borkówka I etap przy ul. Traugutta

3A. System kanalizacyjny m. Brzozowa: Oczyszczalni Ścieków Borkówka I etap i II etap przy ul. Traugutta

Wyszczególnienie informacji	Jed.	Nazwa miejscowości			Razem
1	2	3			4
Miejscowości obsługiwane przez system kanalizacyjny		Miasto Brzozów System c	Miasto Brzozów System a	Miasto Brzozów System b	3
Liczba mieszkańców korzystających z usług kanalizacyjnych		brak oczyszczalni	833	595	1428
Udział mieszkańców korzystających z usług kanalizacyjnych w ogólnej liczbie mieszkańców miejscowości (w %)		-	12	6	18
Długość sieci kanalizacyjnej ogółem:	km	15,10	2,27	2,80	17,90
w tym: sieci sanitarnej	km	15,1	1,69	1,50	18,29
sieci ogólnospławnej	km	-	0,58	1,30	1,88
Ilość odprowadzanych ścieków:					
w okresach bezopadowych					
średnia / maksymalna	m ³ /d	176 /206	88/ 98	55/ 70	319/ 374
w okresach opadów					
średnia/ maksymalna	m ³ /d	194/ 226	97/ 108	66/ 84	357/ 418
Nazwa oczyszczalni ścieków obsługujących system kanalizacyjny		Borkówka (w budowie)	Miniblok 2xM9	KOS-2	
Odbiornik ścieków – nazwa		rz. Stobnica	rz.Stobnica	rz. Stobnica	
Zlewnia rzeki		rz. Wisłok	rz.Wisłok	rz. Wisłok	
Długość sieci kanalizacyjnej do odprowadzenia ścieków komunalnych wybu-	km	15,1	1,69	1,5	18,29

dowanej w latach 1993- 2002.					
Koszty budowy sieci kanalizacyjnej do odprowadzenia ścieków komunalnych poniesione w latach 1993-2002.	tys. zł	2002	320	127	2449
Źródła finansowania budowy i ich udział w całkowitym koszcie.	tys. zł	2002 - 100 % własne	320 – 100% środki wła- sne	127 -100 % własne	2449 wła- sne

Stan docelowy

Liczba mieszkańców, którzy powinni korzystać docelowo z systemów kanalizacji zbiorczej		5381	835	595	6811
Liczba mieszkańców, którzy docelowo korzystać będą z indywidualnych (na działkach) systemów oczyszczania ścieków		956	143	103	1202
Długość sieci kanalizacyjnej potrzebnej do budowy w latach:					
• 2003-2015, w tym:	km	27	-	-	27
• 2003-2005,	km	2	-	-	2
• 2006-2010	km	25	-	-	25
Potrzebne nakłady na budowę sieci w latach:					
• 2003-2015, w tym:	tys. zł	7469	-	-	7469
• 2003-2005	tys. zł	500	-	-	500
• 2006-2010	tys. zł	6969	-	-	6969
Potrzebne nakłady na modernizację sieci istniejących w latach 2003-2015	tys. zł	-	-	26	26
Źródła finansowania budowy i modernizacji sieci kanalizacyjnych w latach 2003-2005	tys. zł	250 własne 250 dotacja państwa UE	-	13 własne 13 budżet p. UE	263własne 263 dotacja państwa UE
Podstawa określenia ww. danych docelowych		MPOZP	Projekt budowlany	MPOZP	

- Schemat systemu kanalizacyjnego: ścieki z m. Brzozowa dopływają do oczyszczalni ścieków komunalnych „Borkówka” I i II; oczyszczone do rzeki Stobnicy

4. System kanalizacyjny m. Grabownica Starzeńska: Oczyszczalni Ścieków w Grabownicy

Wyszczególnienie informacji	Jed.	Nazwa miejscowości	Razem
1	2	3	4
Miejscowości obsługiwane przez system kanalizacyjny		Grabownica	
Liczba mieszkańców korzystających z usług kanalizacyjnych		1230	1230
Udział mieszkańców korzystających z usług kanalizacyjnych w ogólnej liczbie mieszkańców miejscowości (w %)		37	37
Długość sieci kanalizacyjnej sanitarnej, prowadzącej ścieki do oczyszczalni ścieków	km	26	26
Ilość odprowadzanych ścieków:			
kresach bezopadowych średnia/ maksymalna	m ³ /d	157 /188	157 /188
w okresach opadów: średnia / maksymalna	m ³ /d	172 /206	172 /206
Nazwa oczyszczalni ścieków obsługujących system kanalizacyjny		Hydrowit	
Odbiornik ścieków – nazwa		rz. Stobnica	
Zlewnia rzeki		rz. Wisłok	

Długość sieci kanalizacyjnej do odprowadzenia ścieków komunalnych wybudowanej w latach 1993- 2002.	km	26	26
Koszty budowy sieci kanalizacyjnej do odprowadzenia ścieków komunalnych poniesione w latach 1993-2002.	tys. zł	3637	3637
Źródła finansowania budowy i ich udział w całkowitym koszcie.	tys. zł	2670 własne 977 ARiMR	2670 własne 977 ARiMR

Stan docelowy

Liczba mieszkańców, którzy powinni korzystać docelowo z systemów kanalizacji zbiorczej		2646	2646
Liczba mieszkańców, którzy docelowo korzystać będą z indywidualnych systemów		467	467
Długość sieci kanalizacyjnej potrzebnej do budowy w latach:	km	14	14
2003-2015, w tym: 2003-2005	km	14	14
Potrzebne nakłady w latach:	tys. zł	2593	2593
2003-2015, w tym: 2003-2005	tys. zł	2593	2593
Przewidywane przez gminę źródła finansowania budowy i modernizacji sieci kanalizacyjnych w latach 2003-2005	tys. zł	1420 własne 1173 dotacja budżetu państwa	1420 własne 1173 dotacja budżetu państwa
Podstawa określenia ww. danych docelowych		Projekt budowlany	

- Schemat systemu kanalizacyjnego: ścieki z Grabownicy dopływają do oczyszczalni ścieków komunalnych Hydrowit” w Grabownicy Starzeńskiej, a oczyszczone do rzeki Stobnicy

5. System kanalizacyjny m. Przysietnica-Brzozów: Oczyszczalni Ścieków oczyszczalni ścieków komunalnych w Brzozowie przy ul. Bohaterów II Wojny Światowej

Wyszczególnienie informacji	Jed.	Nazwa miejscowości	Razem
1	2	3	4
Stan istniejący – brak		Przysietnica	
Stan docelowy			
Liczba mieszkańców, którzy powinni korzystać docelowo z systemów kanalizacji zbiorczej		3319	3319
Liczba mieszkańców, którzy docelowo korzystać będą z indywidualnych systemów		592	592
Długość sieci kanalizacyjnej potrzebnej do budowy w latach:	km	41	41
2003-2015, w tym: 2003-2005, 2006-2010 2011-2015	km	10	10
	km	15	15
	km	16	16
Potrzebne nakłady na budowę sieci w latach:	tys. zł	5371	5371
2003-2015, w tym: 2003-2005 2006-2010 2011-2015	tys. zł	1310	1310
	tys. zł	1960	1960
	tys. zł	2101	2101
Potrzebne nakłady na modernizację sieci istniejących w latach 2003-2015	tys. zł	-	-

Przewidywane przez gminę źródła finansowania budowy i modernizacji sieci kanalizacyjnych w latach 2003-2005	tys. zł	655 własne 655 dotacja budżetu p.	655 własne 655 dotacja budżetu p.
Podstawa określenia ww. danych docelowych		Projekt Budowlany	

- Schemat systemu kanalizacyjnego: ścieki z m. Przysietnica Gmina Brzozów dopływają do projektowanej oczyszczalni ścieków komunalnych w Brzozowie przy ul. Bohaterów II Wojny Światowej, o oczyszczone do Stobnicy

6. System kanalizacyjny m. Stara Wieś: projektowanej Oczyszczalni Ścieków w Starej Wsi

Wyszczególnienie informacji	Jed.	Nazwa miejscowości	Razem
1	2	3	4
Stan istniejący – brak		Stara Wieś	
Stan docelowy			
Liczba mieszkańców, którzy powinni korzystać docelowo z systemów kanalizacji zbiorczej		2758	2758
Liczba mieszkańców, którzy docelowo korzystać będą z indywidualnych systemów		487	487
Długość sieci kanalizacyjnej potrzebnej do budowy w latach:	km	43	43
	km	14	14
	km	15	15
• 2003-2015, w tym: • 2003-2005, • 2006-2010 • 2011-2015	km	15	15
Potrzebne nakłady na budowę sieci w latach:	tys. zł	6021	6021
• 2003-2015, w tym: • 2003-2005 • 2006-2010 • 2011-2015	tys. zł	2007	2007
	tys. zł	2007	2007
	tys. zł	2007	2007
Przewidywane przez gminę źródła finansowania budowy i modernizacji sieci kanalizacyjnych w latach 2003-2005 Fundusze własne, WFOŚiGW, fundusze zagraniczne	tys. zł	2007	2007
Podstawa określenia ww. danych docelowych		Projekt budowlany	

- Schemat systemu kanalizacyjnego: ścieki z miejscowości Stara Wieś dopływają do projektowanej oczyszczalni ścieków komunalnych w Starej Wsi, a oczyszczone do Stobnicy

7. System kanalizacyjny m. Humniska: projektowanej Oczyszczalni Ścieków w Humniskach

Wyszczególnienie informacji	Jed.	Nazwa miejscowości	Razem
1	2	3	4
Miejscowości obsługiwane przez system kanalizacyjny		Humniska Gmina Wiejska	
Długość sieci kanalizacyjnej do odprowadzenia ścieków komunalnych wybudowanej w latach 1993- 2002.	km	6,2	6,2
Koszty budowy sieci kanalizacyjnej do odprowadzenia ścieków komunalnych poniesione w latach 1993-2002.	tys. zł	554	554
Źródła finansowania budowy i ich udział w całkowitym koszcie.	tys. zł	554 - 100% własne	554 – 100% własne
Stan docelowy			
Liczba mieszkańców, którzy powinni korzystać docelowo z systemów kanalizacji zbiorczej		3885	3885
Liczba mieszkańców, którzy docelowo korzystać będą z indywidualnych systemów		686	686

Długość sieci kanalizacyjnej potrzebnej do budowy w latach:	km	43	43
	km	18	18
• 2003-2015, w tym:	km	18	18
• 2003-2005,	km	7	7
• 2006-2010			
• 2011-2015			
Potrzebne nakłady na budowę sieci w latach:	tys. zł	2632	2632
• 2003-2015, w tym:	tys. zł	1101	1101
• 2003-2005	tys. zł	1101	1101
• 2006-2010	tys. zł	430	430
• 2011-2015			
Przewidywane przez gminę źródła finansowania budowy i modernizacji sieci kanalizacyjnych w latach 2003-2005	tys. zł	505 własne 505 budżet państwa	505 własne 505 budżet państwa
Podstawa określenia ww. danych docelowych		Projekt budowlany	

- Schemat systemu kanalizacyjnego: ścieki z miejscowości Humniska Gmina Brzozów dopływają do oczyszczalni ścieków komunalnych w Humniskach, a oczyszczone do rzeki Stobnicy.

8. System kanalizacyjny m. Turze Pole: do nowej Oczyszczalni Ścieków w m. Turze Pole

Wyszczególnienie informacji	Jed.	Nazwa miejscowości	Razem
1	2	3	4
Miejscowości obsługiwane przez system kanalizacyjny		Turze Pole Gmina Wiejska	1
Długość sieci kanalizacyjnej sprowadzającej ścieki do oczyszczalni ścieków:	km	6,9	6,9
w tym: sieci sanitarnej	km	6,9	6,9
Długość sieci kanalizacyjnej do odprowadzenia ścieków komunalnych wybudowanej w latach 1993- 2002.	km	6,9	6,9
Koszty budowy sieci kanalizacyjnej do odprowadzenia ścieków komunalnych poniesione w latach 1993-2002.	tys. zł	736	736
Źródła finansowania budowy i ich udział w całkowitym koszcie.	tys. zł	736 - 100% własne	736 – 100% własne

Stan docelowy

Liczba mieszkańców, którzy powinni korzystać docelowo z systemów kanalizacji zbiorczej		857	857
Liczba mieszkańców, którzy docelowo korzystać będą z indywidualnych systemów		152	152
Długość sieci kanalizacyjnej potrzebnej do budowy w latach: 2003-2015	km	6,3	6,3
	km	6,3	6,3
	km	-	-
w tym: 2003-2005	km	-	-
2006-2010			
2011-2015			
Potrzebne nakłady na budowę sieci w latach: 2003-2015	tys. zł	1530	1530
w tym: 2003-2005	tys. zł	1530	1530
2006-2010	tys. zł	-	-
2011-2015	tys. zł	-	-

Przewidywane przez gminę źródła finansowania budowy i modernizacji sieci kanalizacyjnych w latach 2003-2005	tys. zł	765 własne 765 budżet p.	765 własne 765 budżet p.
Podstawa określenia ww. danych docelowych		Projekt budowlany	

9. System kanalizacyjny m. Górki: tymczasowej Oczyszczalni Ścieków w m. Górki Hydrowit

Wyszczególnienie informacji	Jed.	Nazwa miejscowości	Razem
1	2	3	4
Miejscowości obsługiwane przez system kanalizacyjny		Górki Gmina Wiejska	1
Liczba mieszkańców korzystających z usług kanalizacyjnych		290	290
Udział mieszkańców korzystających z usług kanalizacyjnych w ogólnej liczbie mieszkańców miejscowości (w %), bez ścieków dowożonych)		18	18
Długość sieci kanalizacyjnej sprowadzającej ścieki do oczyszczalni ścieków:	km	6,3	6,3
w tym sieci sanitarnej	km	6,3	6,3
Ilość odprowadzanych ścieków:			
kresach bezopadowych średnia/ maksymalna	m ³ /d	17/ 20	17/ 20
w okresach opadów średnia/ maksymalna	m ³ /d	20/ 24	20/ 24
Nazwa oczyszczalni ścieków obsługujących system kanalizacyjny		Techmont	
Odbiornik ścieków – nazwa		p. Górecki	
Zlewnia rzeki		rz. Wisłok	
Długość sieci kanalizacyjnej do odprowadzenia ścieków komunalnych wybudowanej w latach 1993- 2002.	km	6,3	6,3
		6,3	6,3
Koszty budowy sieci kanalizacyjnej do odprowadzenia ścieków komunalnych poniesione w latach 1993-2002.	tys. zł	768	768
Źródła finansowania budowy i ich udział w całkowitym koszcie.	tys. zł	112 własne 224 UE INRED 112 budżet p.	112 własne 224 UE INRED 112 budżet p.

Stan docelowy

Liczba mieszkańców, którzy powinni korzystać docelowo z systemów kanalizacji zbiorczej		1365	1365
Liczba mieszkańców, którzy docelowo korzystać będą z indywidualnych (na działkach) systemów oczyszczania ścieków		242	242
Długość sieci kanalizacyjnej potrzebnej do budowy w latach:	km	7,6	7,6
	km	7,6	7,6
2003-2015, w tym: 2003-2005			
Potrzebne nakłady na budowę sieci w latach:			
2003-2015, w tym: 2003-2005 2006-2010	tys. zł	1977	1977
	tys. zł	989	989
	tys. zł	988	988
Przewidywane przez gminę źródła finansowania budowy i modernizacji sieci kanalizacyjnych w latach 2003-2005	tys. zł	494 własne 988 budżet p.	494 własne 988 budżet p.
Podstawa określenia ww. danych docelowych		Projekt budowlany	

-Schemat systemu kanalizacyjnego: ścieki z m. Górki Gmina Brzozów dopływają do tymczasowej oczyszczalni ścieków komunalnych Hydrowit w Górkach, a oczyszczone do p. Góreckiego

10. System kanalizacyjny m. Zmiennica

Wyszczególnienie informacji	Jed.	Nazwa miejscowości	Razem
1	2	3	4
Miejscowości obsługiwane przez system kanalizacyjny		Zmiennica Gmina Wiejska	
Długość sieci kanalizacyjnej sprowadzającej ścieki do oczyszczalni ścieków	km	6,5	6,5
w tym: sieci sanitarnej	km	6,5	6,5
Długość sieci kanalizacyjnej do odprowadzenia ścieków komunalnych wybudowanej w latach 1993- 2002.	km	6,5	6,5
Koszty budowy sieci kanalizacyjnej do odprowadzenia ścieków komunalnych poniesione w latach 1993-2002.	tys. zł	551	551
Źródła finansowania budowy i ich udział w całkowitym koszcie.	tys. zł	551 - 100% własne	551 – 100% własne

Stan docelowy

Liczba mieszkańców, którzy powinni korzystać docelowo z systemów kanalizacji zbiorczej		1018	1018
Liczba mieszkańców, którzy docelowo korzystać będą z indywidualnych systemów		180	180
Długość sieci kanalizacyjnej potrzebnej do budowy w latach:	km	16	16
	km	8	8
	km	8	8
• 2003-2015, w tym: • 2003-2005, • 2006-2010			
Potrzebne nakłady na budowę sieci w latach:	tys. zł	2610	2610
• 2003-2015, w tym: • 2003-2005 • 2006-2010	tys. zł	1305	1305
	tys. zł	1305	1305
Przewidywane przez gminę źródła finansowania budowy i modernizacji sieci kanalizacyjnych w latach 2003-2005	tys. zł	652 własne 653 budżet p.	652 własne 653 budżet p.
Podstawa określenia ww. danych docelowych		Projekt budowlany	Projekt bud.

11. System kanalizacyjny m. Turze Pole, Górki, Zmiennica

Wyszczególnienie informacji	Jed.	Nazwa miejscowości			Razem
1	2	3			4
Miejscowości obsługiwane przez system kanalizacyjny		Turze Pole	Górki	Zmiennica	3
Liczba mieszkańców korzystających z usług kanalizacyjnych		0 brak oczyszczal.	290	0 brak oczyszczal.	290
Udział mieszkańców korzystających z usług kanalizacyjnych w ogólnej liczbie mieszkańców miejscowości (w %), bez ścieków dowożonych)		0 brak oczyszczal.	18	0 brak oczyszczal.	18
Długość sieci kanalizacyjnej sprowadzającej ścieki do oczyszczalni ścieków, w tym:	km	6,9	6,3	6,5	19,7
sieci sanitarnej	km	6,9	6,3	6,5	19,7
sieci ogólnospławnej	km	-	-	-	-
Ilość odprowadzanych ścieków:					
kresach bezopadowych średnia/ maksymalna		-	17/ 20	-	17/ 20
w okresach opadów średnia/ maksymalna		-	20/ 24	-	20/ 24
Nazwa oczyszczalni ścieków obsługujących system kanalizacyjny		-	Techmont	-	

Odbiornik ścieków – nazwa		-	p. Górecki	-	
Zlewnia rzeki		-	rz. Wisłok		
Długość sieci kanalizacyjnej do odprowadzenia ścieków komunalnych wybudowanej w latach 1993- 2002.	km	6,9	6,3	6,5	19,7
Koszty budowy sieci kanalizacyjnej do odprowadzenia ścieków komunalnych poniesione w latach 1993-2002.	tys. zł	736	768	551	2055
Źródła finansowania budowy i ich udział w całkowitym koszcie.	tys. zł	736 - 100% własne	112 własne 224 UE INRED 112 budżet p.	551 - 100% własne	1399 wł. 224 UE INRED 112 budżet p.

Stan docelowy

Liczba mieszkańców, którzy powinni korzystać docelowo z systemów kanalizacji zbiorczej		857	1365	1018	3240
Liczba mieszkańców, którzy docelowo korzystać będą z indywidualnych systemów		152	242	180	574
Długość sieci kanalizacyjnej potrzebnej do budowy w latach:	km	6,3	7,6	16	29,9
	km	6,3	7,6	8	21,9
	km	-	-	8	8
• 2003-2015, w tym: • 2003-2005, • 2006-2010					
Potrzebne nakłady na budowę sieci w latach:	tys. zł	1530	1977	2610	6117
• 2003-2015, w tym: • 2003-2005 • 2006-2010	tys. zł	1530	989	1305	3824
	tys. zł	-	988	1305	2293
Przewidywane przez gminę źródła finansowania budowy i modernizacji sieci kanalizacyjnych w latach 2003-2005	tys. zł	612 własne 918 budżet p.	396 własne 593 budżet p., UE	522 własne 783 budżet p., UE	1530 własne 2294 budżet p. Unia E
Podstawa określenia ww. danych docelowych		Projekt budowlany	Projekt budowlany	Projekt budowlany	

- Schemat systemu kanalizacyjnego: ścieki z miejscowości Górki, Zmiennica i Turze
Pole do projektowanej oczyszczalni ścieków komunalnych w Turzym Polu, a oczyszczone do p. Góreckiego

1.2. Istniejące oczyszczalnie ścieków

1. Oczyszczalnia Ścieków Brzozów – Miniblok 2x M9

- Nazwa oczyszczalni: **Miniblok 2 x M9**
- - Lokalizacja: **Brzozów, ul. Kościuszki**
- Odbiornik: **rz. Stobnica**
- Zlewnia rzeki: **rz. Wisłok**
- Rodzaj oczyszczalni: **mechaniczno - biologiczna**
- Rok przekazania do eksploatacji: **1993**
- Rok ostatniej modernizacji: **1996**
- Liczba mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnię: **980**
- Przepustowość oczyszczalni: **92,8 m³/d**
- Ilość dopływających ścieków do oczyszczalni średnia/ maksymalna
 - w czasie pogody bezopadowej: **88 m³/d** średnio, **98 m³/d** maksymalnie
 - w czasie opadów: **98 m³/d** średnio, **108 m³/d** maksymalnie
- Liczba równoważnych mieszkańców RLM ogółem: **464**
- Ilość osadów powstających na oczyszczalni w t s.m./dobę i % ich uwodnienia: **2,25** kwartał, **88 %**
- Sposób zagospodarowania osadów ściekowych: składowane na wysypisku Brzozów

- Syntetyczne informacje na temat technologii oczyszczania ścieków i przeróbki osadu : Oczyszczania mechaniczno – biologiczna . Osad po chlorowaniu wapnem jest wywożony na wysypisko komunalne w Brzozowie.

2. Oczyszczalnia Ścieków Brzozów – KOS-2

- Nazwa oczyszczalni: **KOS - 2**
- Lokalizacja: **Brzozów, ul. Witosza**
- Odbiornik: **rz. Stobnica**
- Zlewnia rzeki: **rz. Wisłok**
- Rodzaj oczyszczalni: **mechaniczno - biologiczna**
- Rok przekazania do eksploatacji: **1993**
- Liczba mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnię: **550**
- Przepustowość oczyszczalni: **98,7 m³/d**
- Ilość dopływających ścieków do oczyszczalni średnia/ maksymalna
 - w czasie pogody bezopadowej: **55 m³/d** średnio , **70 m³/d** maksymalnie
 - w czasie opadów: **66 m³/d** średnio, **84 m³/d** maksymalnie

3.13. Liczba równoważnych mieszkańców RLM ogółem: **493**

3.14. Ilość osadów powstających na oczyszczalni w t s.m./ dobę i % ich uwodnienia: **3,5 t** kwartał, **75 %**

3.15. Sposób zagospodarowania osadów ściekowych: składowane na wysypisku Brzozów

- Syntetyczne informacje na temat technologii oczyszczania ścieków i przeróbki osadu (ewentualnie schemat): Oczyszczalnia mechaniczno – biologiczna. Osad po chlorowaniu wapnem jest wywożony na wysypisko komunalne w Brzozowie.

3. Oczyszczalnia Ścieków w Grabownicy - Hydrowit

- Nazwa oczyszczalni: **Hydrowit**
- Lokalizacja: **Grabownica**
- Odbiornik: **rz. Stobnica**
- Zlewnia rzeki: **rz. Wisłok**
- Rodzaj oczyszczalni: **mechaniczno - biologiczna**
- Rok przekazania do eksploatacji: **2001**
- Liczba mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnię: **1230**
- Przepustowość oczyszczalni: **300 m³/d**
- Ilość dopływających ścieków do oczyszczalni średnia / maksymalna
 - w czasie pogody bezopadowej: **157 m³/d** średnia, **188 m³/d** maksymalna
 - w czasie opadów: **172 m³/d** średnia, **206 m³/d** maksymalna
- Liczba równoważnych mieszkańców RLM: **1500**
- Ilość osadów powstających na oczyszczalni w t s.m./ dobę % ich uwodnienia: **1/kwartał, 65 %**
- Sposób zagospodarowania osadów ściekowych: składowanie na wysypisku odpadów komunalnych
- Syntetyczne informacje na temat technologii oczyszczania ścieków i przeróbki osadu (ewentualnie schemat): Oczyszczalnia mechaniczno – biologiczna . Osad poddawany jest odsączaniu i workowany w systemie „Draimad”, następnie wywożony na wysypisko odpadów komunalnych w Brzozowie, gdzie jest składowany .

4. Oczyszczalnia w Górkach – Techmont 50

- Nazwa oczyszczalni: **Techmont 50**
- Lokalizacja: **Górki**
- Odbiornik: **potok Górecki**
- Zlewnia rzeki: **rz. Wisłok**
- Rodzaj oczyszczalni: **mechaniczno - biologiczna**
- Rok przekazania do eksploatacji: **2002**
- Liczba mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnię: **290**
- Przepustowość oczyszczalni: **50 m³/d**
- Ilość dopływających ścieków do oczyszczalni średnia / maksymalna
 - w czasie pogody bezopadowej: **40 m³/d** średnia, **44 m³/d** maksymalna
 - w czasie opadów: **46 m³/d** średnia, **50 m³/d** maksymalna
- Liczba równoważnych mieszkańców RLM ogółem: **205**
- Ilość osadów powstających na oczyszczalni w t s.m./ dobę % ich uwodnienia: **4,2 / kwartał, 89 %**
- Sposób zagospodarowania osadów ściekowych: składowanie na wysypisku odpadów komunalnych

- Syntetyczne informacje na temat technologii oczyszczania ścieków i przeróbki osadu: Oczyszczalnia mechaniczno – biologiczna . Osad poddawany jest odsączaniu i workowany w systemie „Draimad”, następnie wywożony na wysypisko odpadów komunalnych w Brzozowie gdzie jest składowany.

1.3. Oczyszczalnie ścieków będące w budowie

1. Oczyszczalnia Ścieków Brzozów –Borkówka I etap

- Nazwa oczyszczalni: **Brzozów – Borkówka, I etap**
- Lokalizacja: **Brzozów**
- Odbiornik: **Stobnica**
- Zlewnia rzeki: **Wisłok**
- Rodzaj oczyszczalni: **mechaniczno - biologiczna**
- Rok przekazania do eksploatacji: **2003**
- Liczba mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnię: **800**
- Przepustowość oczyszczalni: **800 m³/d**
- Ilość dopływających ścieków do oczyszczalni: w czasie pogody bezopadowej **640 m³/d** średnio, **704 m³/d** - maksymalnie, w tym udział ścieków przemysłowych (w stosunku do średniej ilości ścieków dopływających w czasie pogody bezopadowej) **128 m³/d**, w czasie opadów: **704 m³/d** średnio, **800 m³/d** maksymalnie,
- Rodzaj przemysłu: przemysł lekki , handel, usługi i produkcja budowlana
- Liczba równoważnych mieszkańców RLM ogółem: **5300**
- Ilość osadów powstających na oczyszczalni w t s.m./ dobę i % ich uwodnienia:
- Sposób zagospodarowania osadów ściekowych: składowanie
 - Syntetyczne informacje na temat technologii oczyszczania ścieków i przeróbki osadu:
Mechaniczno – biologiczna oczyszczalnia ścieków składa się z następujących obiektów: przepompownia ścieków z aeratorem, zblokowany stopień mechaniczny: sito – piaskownik, reaktor biologiczny: komora beztlenowa z mieszałem, cyrkulacyjna komora ze strefami nitryfikacji i denitryfikacji, osadnik wtórny, prasa do odwadniania ustabilizowanego osadu.
- Źródło podanych poniżej informacji:
 - dokumentacja przetargowa na projektowanie i budowę
 - projekt budowlany
 - dokumentacja przetargu na budowę
 - umowa z wykonawcą
 - wniosek gminy o dofinansowanie przez NFOŚiGW,
- Termin rozpoczęcia realizacji rok: **1997**
- Planowany termin przekazania do eksploatacji rok: **2003**
- Przewidywane koszty realizacji: **2930 tys. zł.**
 - źródła finansowania ze wskazaniem wielkości nakładów pochodzących z różnych źródeł
 - środki własne: - **1 510 tys. zł.**
 - pożyczka NFOŚiGW – **1 420 tys. zł.**

1.4. Oczyszczalnie przewidywane do likwidacji

1. Brzozów – Kościuszki „Miniblok 2 x M9

2. Brzozów – Witosa KOS - 2

1.5. Oczyszczalnie ścieków, które będą obsługiwać gminę w przyszłości

Nazwa oczyszczalni	Rodzaj
1. Brzozów – Borkówka I etap	w budowie
2. Brzozów – Borkówka II etap	projektowana

3. Brzozów - Boch. II Wojny Światowej (dla potrzeb Przysietnicy)	projektowana
4. Grabownica I etap	istniejąca
5. Grabownica II etap	projektowana
6. Turze Pole dla potrzeb Turzego Pola, Górek i i Zmiennicy	projektowana
7. Stara Wieś	projektowana
8. Humniska	projektowana

1. Oczyszczalnia Ścieków Brzozów – Borkówka II etap

- Nazwa oczyszczalni: **Brzozów - Borkówka, II etap**
- Lokalizacja: **Brzozów**
- Odbiornik: **rz. Stobnica**
- Zlewnia rzeki: **Wisłok**
- Rodzaj oczyszczalni: **mechaniczno - biologiczna**
- Przepustowość oczyszczalni w m³/d: **800**
- Przewidywana liczba mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnię: **3000**
- Przewidywana liczba równoważnych mieszkańców RLM: **5300**
- Źródło podanych powyżej informacji: zamierzenie, MPO Zagospodarowania Przestrzennego Miasta.
- Termin rozpoczęcia realizacji: **2005 rok**
- Termin przekazania do eksploatacji: **2006 rok**
- Orientacyjne koszty realizacji: **2 900** tys. zł (wg poziomu cen z 2002r.)
- Określić źródła finansowania ze wskazaniem wielkości nakładów pochodzących z różnych źródeł
 - środki własne - **1 160** tys. zł.
 - NFOSiGW – dotacja: - **580** tys. zł.
 - Dotacja Unii Europejskiej - **580** tys. zł.

2. Oczyszczalnia Ścieków Grabownica (II etap)

- Nazwa oczyszczalni: **Grabownica II etap**
- Lokalizacja: **Grabownica**
- Odbiornik: rz. Stobnica
- Zlewnia rzeki: **Wisłok**
- Rodzaj oczyszczalni: **mechaniczno - biologiczna**
- Przepustowość oczyszczalni w m³/d: **300**
- Przewidywana liczba mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnię: **2000**
- Przewidywana liczba równoważnych mieszkańców RLM: **2000**
- Źródło podanych powyżej informacji :zamierzenie, MPO Zagospodarowania Przestrzennego Miasta.
- Termin rozpoczęcia realizacji: **2004 rok**
- Termin przekazania do eksploatacji: **2006 rok**
- Orientacyjne koszty realizacji **1350** tys. zł (wg poziomu cen z 2002r.)
- Określić źródła finansowania ze wskazaniem wielkości nakładów pochodzących z różnych źródeł :
 - środki własne **540** tys. zł.
 - dotacja Unii Europejskiej , Państwa, NFOSiGW **810** tys. zł.

3. Oczyszczalnia Ścieków Turze Pole

- Nazwa oczyszczalni: **Turze Pole** (dla potrzeb m. Turze Pole, Górki i Zmiennicy)
- Lokalizacja: **Turze Pole**
- Odbiornik: **rz. Zmienniczka**
- Zlewnia rzeki: **Wisłok**
- Rodzaj oczyszczalni: **mechaniczno - biologiczna**
- Przepustowość oczyszczalni w m³/d: **600**
- Przewidywana liczba mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnię: **3240**
- Przewidywana liczba równoważnych mieszkańców RLM: **4000**

Nazwa miejscowości	liczba obsługiwanych mieszkańców tej miejscowości	Procentowy udział ogólnej liczby mieszkańców tej miejscowości	Odległość od oczyszczalni ścieków (km)
Górki	1365	85 %	1,7
Zmiennica	1018	85 %	2,6

- Źródło podanych powyżej informacji: zamierzenie, MPO Zagospodarowania Przestrzennego Miasta
- Termin rozpoczęcia realizacji: **2004** rok
- Termin przekazania do eksploatacji: **2007** rok
- Orientacyjne koszty realizacji: **2700** tys. zł (wg poziomu cen z 2002r.)
- Określić źródła finansowania ze wskazaniem wielkości nakładów pochodzących z różnych źródeł
 - środki własne - **1 080** tys. zł.
 - dotacja NFOSiGW, PAŃSTWA - **538** tys. zł.
 - dotacja Unii Europejskiej - **1 082** tys. zł.

4. Oczyszczalnia Ścieków Brzozów - Bohaterów II Wojny Światowej

- Nazwa oczyszczalni: **Brzozów - Bohaterów II Wojny Światowej**
- Lokalizacja: **Brzozów**
- Odbiornik: **rz. Stobnica**
- Zlewnia rzeki: **Wisłok**
- Rodzaj oczyszczalni: **mechaniczno - biologiczna**
- Przepustowość oczyszczalni w m³/d: **600**
- Przewidywana liczba mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnię: **3319**
- Przewidywana liczba równoważnych mieszkańców RLM: **4000**

Nazwa miejscowości	liczba obsługiwanych mieszkańców tej miejscowości	Procentowy udział ogólnej liczby mieszkańców tej miejscowości	Odległość od oczyszczalni ścieków (km)
Przysietnica	3319	85 %	1,5

- Źródło podanych powyżej informacji: zamierzenie, MPO Zagospodarowania Przestrzennego Miasta
- Termin rozpoczęcia realizacji: **2005** rok
- Termin przekazania do eksploatacji: **2007** rok
- Orientacyjne koszty realizacji: **2700** tys. zł (wg poziomu cen z 2002r.)
- Określić źródła finansowania ze wskazaniem wielkości nakładów pochodzących z różnych źródeł
 - środki własne - **1 080** tys. zł.
 - dotacja NFOSiGW – AriMR - **538** tys. zł.
 - dotacja Unii Europejskiej - **1 082** tys. zł.

5. Oczyszczalnia Ścieków Stara Wieś

- Nazwa oczyszczalni: **Stara Wieś**
- Lokalizacja: **Stara Wieś**
- Odbiornik: **rz. Stobnica**
- Zlewnia rzeki: **Wisłok**
- Rodzaj oczyszczalni: **mechaniczno - biologiczna**
- Przepustowość oczyszczalni w m³/d: **600**
- Przewidywana liczba mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnię : **2 758**
- Przewidywana liczba równoważnych mieszkańców RLM: **4 000**
- Źródło podanych powyżej informacji: zamierzenie, MPO Zagospodarowania Przestrzennego Miasta.
- Termin rozpoczęcia realizacji: **2004** rok
- Termin przekazania do eksploatacji: **2006** rok
- Orientacyjne koszty realizacji: **2700** tys. zł. (wg poziomu cen z 2002r.)
- Określić źródła finansowania ze wskazaniem wielkości nakładów pochodzących z różnych źródeł:
 - **1 080** tys. zł. środki własne
 - **1 620** tys. zł. dotacja budżetu Państwa, NFOSiGW, Unii Europejskiej

2. GMINA DOMARADZ

Miejscowości wchodzące w skład gminy: Barycz, Domaradz, Golcowa

2.1. Istniejące i docelowe systemy kanalizacyjne

Stan istniejący

1. System kanalizacyjny Domaradz

Wyszczególnienie informacji	Jed.	Nazwa miejscowości		Razem
1	2	3		4
Miejscowości obsługiwane przez system kanalizacyjny		Gm.Domaradz	Domaradz	
Liczba mieszkańców korzystających z usług kanalizacyjnych		405	405	405
Udział mieszkańców korzystających z usług kanalizacyjnych w ogólnej liczbie mieszkańców miejscowości (w %)		12.5	6.2	
Długość sieci kanalizacyjnej	km	4.9	4.9	4.9
Ilość odprowadzanych ścieków: średnia / maksymalna	m ³ /d	64/70	64/70	64/ 70
Nazwa oczyszczalni ścieków		Ocz. Domaradz		
Odbiornik ścieków – nazwa		rz. Stobnica		
Zlewnia rzeki		Wisłok		

Stan docelowy

1.System kanalizacyjny Domaradz-Golcowa do Oczyszczalni ścieków w Domaradzu

Liczba mieszkańców, którzy docelowo korzystać będą z indywidualnych systemów oczyszczania ścieków		Domaradz 3300	Golcowa 1900	Razem 5200
Długość sieci kanalizacyjnej potrzebnej do budowy w latach:				
• 2003-2015, w tym:	km	50	42	92
• 2003-2005	km	10	10	20
• 2006-2010	km	20	20	40
• 2011-2015	km	20	12	32
Potrzebne nakłady na budowę sieci w latach:				
• 2003-2015, w tym:	tys. zł	9 683	7 068	16751
• 2003-2005	tys. zł	1 936	1 696	3872
• 2006-2010	tys. zł	3 873	3 393	7266
• 2011-2015	tys. zł	3 874	1 979	5853
Potrzebne nakłady na modernizację sieci kanalizacyjnych istniejących w latach 2003-2015	tys. zł	200	-	200
Źródła finansowania sieci kanalizacyjnych w latach 2003-2005	tys. zł	Własne 726	UE 2 179	Budżetu Państwa 727

Uwaga: W kosztach uwzględniono planowany system m. Barycz z przerzutem do projektowanej oczyszczalni ścieków w Nozdcu, w latach 2006-2010 ca 17 km sieci o koszcie ca 3000 tys. zł.

2.2.Istniejące oczyszczalnie ścieków

1. Oczyszczalnia ścieków w Domaradzu

- Nazwa oczyszczalni: **Oczyszczalnia Ścieków w Domaradzu**
- Lokalizacja: **Domaradz**
- Odbiornik: **Rzeka Stobnica**
- Zlewnia rzeki: **Wisłok**
- Rodzaj oczyszczalni: **mechaniczno – biologiczna**
- Rok przekazania do eksploatacji: **1994**
- Liczba mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnię: **405**
- Przepustowość oczyszczalni: **150 m³/d**
- Ilość dopływających ścieków do oczyszczalni średnia/maksymalna **50 / 64 m³/d**
- Liczba równoważnych mieszkańców RLM ogółem: **11 083**
- Ilość osadów powstających na oczyszczalni w t s.m./ dobę i % ich uwodnienia: **2, -**
- Sposób zagospodarowania osadów ściekowych: **składowanie**

2.3. Oczyszczalnie ścieków, które będą obsługiwać gminę w przyszłości

Nazwa oczyszczalni	Rodzaj
Oczyszczalnia Ścieków w Domaradzu – Zakościół	Modernizowana

1. Gminna oczyszczalnia Ścieków w Domaradzu

- Nazwa oczyszczalni: **Gminna Oczyszczalnia Ścieków w Domaradzu**
- Lokalizacja: **Domaradz**
- Odbiornik: **Rzeka Stobnica**
- Zlewnia rzeki: **Wisłok**
- Rodzaj oczyszczalni : **mechaniczno - biologiczna**
- Przepustowość oczyszczalni w m³/d : **600**
- Przewidywana liczba mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnię: **5 200**
- Przewidywana liczba równoważnych mieszkańców RLM **4432**
- *Miejscowości obsługiwane przez oczyszczalnię:*

Nazwa miejscowości	Liczba mieszkańców tej miejscowości	Procentowy udział ogólnej liczby mieszkańców	Odległość od oczyszczalni ścieków (km)
Golcowa	1900	86,4	8

- Termin rozpoczęcia realizacji **2005 rok**
- Termin przekazania do eksploatacji **2006 rok**
- Orientacyjne koszty realizacji **2 800** tys. zł (wg poziomu cen z 2002r.)
- Określić źródła finansowania ze wskazaniem wielkości nakładów pochodzących z różnych źródeł:

źródło:	Środki własne, wielkość nakładów	560 tys. zł
	Środki Unijne	1 400 tys. zł
	NFOŚiGW	840 tys. zł
	* * *	

3. GMINA DYDNIA

Miejscowości wchodzące w skład gminy: Dydnia, Jabłonka, Krzywe, Krzemienna, Końskie, Obarzym, Temeszów, Witryłów, Wydźna, Niewistka, Grabówka, Niebocko, Ulucz, Jabłonica Rуска

3.1. Istniejące systemy kanalizacyjne – nie występują

3.2. Docelowe systemy kanalizacyjne

1. System Obarzym, 2. Jabłonka, 3. Witryłów, 4. Ulucz, 5. Grabownica

Wyszczególnienie informacji	Jed.	Nazwa miejscowości					Razem
Liczba mieszkańców, korzystających z kanalizacji	szt.	Obarzym 4218	Jabłonka 1200	Witryłów 1032	Ulucz 120	Grabownica 2199	8769
Długość kanalizacji do budowy w latach:	km	83,4	16,5	17,4	2,2	36,5	156.0
	km	0	16,5	2,0	0,8	2,1	21.4
• 2003-201	km	40,0	-	7,5	1,4	21,0	69.9
• 2003-2005	km	43,4	-	7,9	-	13,4	21.3
• 2006-2010							
• 2011-2015							
Potrzebne nakłady w latach: 2003-2015	tys. zł	13576	2220	3736	808	6650	26990
• 2003-2005	tys. zł	200	2220	1706	500	334	4960
• 2006-2010	tys. zł	6085	-	1015	308	3316	10724
• 2011-2015	tys. zł	7291	-	1015	-	3000	11306
Źródła finansowania sieci kanalizacyjnych w latach 2003-2005:							
• środki własne:	tys. zł	60	660	506	150	104	1480
• środki pomocowe (SA-PARD; WFOŚiGW; NFO-SiGW)	tys. zł	140	1560	1200	350	230	3480

3.3. Istniejące oczyszczalnie ścieków nie występują

3.4. Oczyszczalnie ścieków będące w budowie:

1. Oczyszczalnia ścieków komunalnych - Jabłonka

- Nazwa oczyszczalni - **Oczyszczalnia ścieków komunalnych - Jabłonka**
- Lokalizacja - **Jabłonka, 36 – 204 Dydnia**
- Odbiornik Potok - **Jabłonka**

- Zlewnia rzeki - **San**
- Rodzaj oczyszczalni - **mechaniczno - biologiczna**
- Przepustowość oczyszczalni w m³/d - **190**
- Przewidywana liczba mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnię - **1115**
- Przewidywana liczba równoważnych mieszkańców RLM - **1115**

Nazwa miejscowości	Liczba mieszkań- ców	Procentowy udział ogólnej liczby mieszkańców tej miejscowości	Odległość od oczyszczalni ścieków (km)
1. Jabłonka	1115	100	2

- Termin rozpoczęcia realizacji - **2003 rok**
- Termin przekazania do eksploatacji - **2003 rok**
- Orientacyjne koszty realizacji - **2.220** tys. zł (wg poz. cen z 2002r.)
- Określić źródła finansowania ze wskazaniem wielkości nakładów pochodzących z różnych źródeł:
 - środki własne: - **660** tys. zł
 - środki pomocowe (SAPARD; WFOŚiGW; NFOSiGW) - **1.560** tys. zł

3.5. Oczyszczalnie ścieków, które będą obsługiwać gminę w przyszłości

Nazwa oczyszczalni	Planowane
Obarzym	Planowana
Jabłonka	Projektowana - kanalizacja w budowie
Witryłów	Planowana
Ulucz	Planowana
Gabownica	Planowana

1. Oczyszczalnia ścieków komunalnych - Obarzym

- Nazwa oczyszczalni - **Oczyszczalnia ścieków komunalnych - Obarzym**
- Lokalizacja - **Baza Krusz – Bet - Obarzym, 36 – 204 Dydnia**
- Odbiornik Potok - **Obarzymka**
- Zlewnia rzeki - **San**
- Rodzaj oczyszczalni - **mechaniczno - biologiczna**
- Przepustowość oczyszczalni w m³/d - **550**
- Przewidywana liczba mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnię - **4218**
- Przewidywana liczba równoważnych mieszkańców RLM - **4218**

Nazwa miejscowości	Liczba mieszkań- ców	Procentowy udział ogólnej liczby mieszkańców tej miejscowości	Odległość od oczyszczalni ścieków (km)
1. Krzemienina	478	100	1
2. Dydnia	1565	100	4
3. Krzywe	447	100	4
4. Wydrna	637	100	10
5. Temeszów	383	100	3
6. Obarzym	365	100	2
7. Niewistka	331	100	5

- Termin rozpoczęcia realizacji - **2005 rok**
- Termin przekazania do eksploatacji - **2010 rok**
- Orientacyjne koszty realizacji - **4 000** tys. zł (wg poz. cen z 2002r.)
- Określić źródła finansowania ze wskazaniem wielkości nakładów pochodzących z różnych źródeł:
 - środki własne: - **2 000** tys. zł
 - środki pomocowe (SAPARD; WFOŚiGW; NFOSiGW) - **2 000** tys. zł

2. Oczyszczalnia ścieków komunalnych - Witryłów

- Nazwa oczyszczalni - **Oczyszczalnia ścieków komunalnych - Witryłów**

- Lokalizacja - **Witryłów, 36 – 204 Dydnia**
- Odbiornik Potok - **Witryłówka**
- Zlewnia rzeki - **San**
- Rodzaj oczyszczalni - **mechaniczno - biologiczna**
- Przepustowość oczyszczalni w m³/d - **134**
- Przewidywana liczba mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnię - **1032**
- Przewidywana liczba równoważnych mieszkańców RLM - **1032**

Nazwa miejscowości	Liczba mieszkań- ców	Procentowy udział ogólnej liczby mieszkańców tej miejscowości	Odległość od oczyszczalni ścieków (km)
1. Witryłów	525	100	1
2. Końskie	471	100	3

- Termin rozpoczęcia realizacji - **2003 rok**
- Termin przekazania do eksploatacji - **2004 rok – dot. PGR – reszta do 2015 r.6.13. ---**
- Orientacyjne koszty realizacji - **1.500 tys. zł (wg poz. cen z 2002r.)**
- Określić źródła finansowania ze wskazaniem wielkości nakładów pochodzących z różnych źródeł :
 - środki własne: - **500 tys. zł**
 - środki pomocowe (SAPARD; WFOŚiGW; NFOŚiGW;AWRSP) - **1 000 tys. zł**

3. Oczyszczalnia ścieków komunalnych - Ulucz

- Nazwa oczyszczalni - **Oczyszczalnia ścieków komunalnych - Ulucz**
- Lokalizacja - **Ulucz, 36 – 204 Dydnia**
- Odbiornik Potok - **Borownica**
- Zlewnia rzeki - **San**
- Rodzaj oczyszczalni - **mechaniczno - biologiczna**
- Przepustowość oczyszczalni w m³/d - **150**
- Przewidywana liczba mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnię - **136**
- Przewidywana liczba równoważnych mieszkańców RLM - **100**
- *Miejscowości obsługiwane przez oczyszczalnię:*

Nazwa miejscowości	Liczba mieszkań- ców	Procentowy udział ogólnej liczby mieszkańców tej miejscowości	Odległość od oczyszczalni ścieków (km)
1. Ulucz	136	100	2

- Termin rozpoczęcia realizacji - **2003 rok**
- Termin przekazania do eksploatacji - **2004 rok – dot. PGR – reszta do 2010 6.13. -**
- Orientacyjne koszty realizacji - **3 000 tys. zł (wg poz.cen z 2002r.)**
- Określić źródła finansowania ze wskazaniem wielkości nakładów pochodzących z różnych źródeł :
 - środki własne: - **1 500tys. zł**
 - środki pomocowe (SAPARD; WFOŚiGW; NFOŚiGW;AWRSP) - **1 500 tys. zł**

4. Oczyszczalnia ścieków komunalnych – Grabownica

- Nazwa oczyszczalni - **Oczyszczalnia ścieków komunalnych – Grabownica,**
- Lokalizacja - **Baza Krusz – Bet - Obarzym, 36 – 200 Dydnia**
- Odbiornik Potok - **Stobnica**
- Zlewnia rzeki - **Wisłok**
- Rodzaj oczyszczalni - **mechaniczno - biologiczna**
- Przepustowość oczyszczalni w m³/d - **285**
- Przewidywana liczba mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnię - **2199**
- Przewidywana liczba równoważnych mieszkańców RLM - **2199**

Nazwa miejscowo- ści	Liczba obsługiwanych mieszkań- ców tej miejscowości	Procentowy udział ogólnej liczby mieszkańców tej miejscowości	Odległość od oczysz- czalni ścieków (km)
1. Grabówka	590	100	7
2. Niebocko	1609	100	2

- Termin rozpoczęcia realizacji - **2004 rok**
- Termin przekazania do eksploatacji - **2006 rok**
- Orientacyjne koszty realizacji - **2 500 tys. zł (poz. cen z 2002r.)**
- Określić źródła finansowania ze wskazaniem wielkości nakładów pochodzących z różnych źródeł:
 - środki własne: - **1.000 tys. zł**
 - środki pomocowe (SAPARD; WFOŚiGW; NFOŚiGW i inne) - **1.500 tys. zł**

* * *

4. GMINA HACZÓW

Miejscowości wchodzące w skład gminy: Haczów, Jasionów, Trześniów, Jabłonica Polska, Wzdów, Malinówka, Buków

4.1. Istniejące i projektowane docelowe systemy kanalizacyjne do oczyszczalni w Haczowie

1. System Haczów, Jabłonica Polska, Malinówka

Stan istniejący

Wyszczególnienie informacji	Jedn.	Nazwa miejscowości			Razem
1	2	3			4
Miejscowości obsługiwane przez system kanalizacyjny		Haczów	Jabłonica Polska	Malinówka	3
Liczba mieszkańców korzystających z usług kanalizacyjnych		2100	350	230	2690
Udział korzystających z usług kanalizacyjnych w ogólnej liczbie mieszkańców miejscowości (w %),		63	32	23	
Długość sieci kanalizacyjnej sanitarnej	km	41	10	9	60
Ilość odprowadzanych ścieków: W okresach bezopadowych Średnia / Maksymalna	m ³ /d	180 /265	90 /130	60 / 85	330/480
W okresach opadów Średnia / Maksymalna	m ³ /d	275 /305	135 /150	90 /110	500 /565
Nazwa oczyszczalni ścieków obsługujących system kanalizacyjny		Oczyszczalnia w Haczowie	Oczyszczalnia w Haczowie	Oczyszczalnia w Haczowie	
Odbiornik ścieków – nazwa		Rzeka Morwawa	Rzeka Morwawa	Rzeka Morwawa	
Zlewnia rzeki		Wisłok	Wisłok	Wisłok	
Długość sieci kanalizacyjnej do odprowadzenia ścieków komunalnych wybudowanej w latach 1993-2002.	km	41	10	9	60
Koszty budowy sieci kanalizacyjnej do odprowadzenia ścieków komunalnych poniesione w latach 1993-2002.	tys. zł	3 450	890	857	5 197
Źródła finansowania budowy i ich udział w całkowitym koszcie.	tys. zł	1) NFOŚiGW – 70% 2) Społeczny Komitet Budowy Kanalizacji-10% 3) Budżet Gminy – 20%	1) NFOŚiGW – 70% 2) Społeczny Komitet Budowy Kanalizacji-10% 3) Budżet Gminy – 20%	1) NFOŚiGW – 70% 2) Społeczny Komitet Bud. Kanalizacji 10% 3) Budżet Gminy – 20%	

Stan docelowy

Liczba mieszkańców, którzy powinni korzystać docelowo z systemów kanalizacji zbiorczej		3 100	980	850	4 930
Liczba mieszkańców, którzy docelowo korzystać będą z indywidualnych systemów		216	104	136	456
Długość sieci kanalizacyjnej potrzebnej do budowy w latach:	km	9	2	5	16
	km	7	2	3	12
• 2003-2015, w tym:	km	1	0	2	3
• 2003-2005,	km	1	0	0	1

• 2006-2010 • 2011-2015					
Potrzebne nakłady na budowę sieci w latach: 2003-2015, w tym	tys. zł	900	200	500	1 600
• 2003-2005 • 2006-2010 • 2011-2015	tys. zł	700	200	300	1 200
	tys. zł	100	0	200	300
	tys. zł	100	0	0	100
Potrzebne nakłady na modernizację sieci istniejących w latach 2003-2015	tys. zł	70	40	30	140
Przewidywane przez gminę źródła finansowania budowy i modernizacji sieci kanalizacyjnych w latach 2003-2005	tys. zł	SAPARD-350 NFOŚiGW – 250 Budżet Gminy-50	SAPARD-200 NFOŚiGW – 100 Budżet Gminy-10	SAPARD-180 NFOŚiGW – 50 Budżet Gminy-10	1 200
Podstawa określenia ww.		Strategia rozwoju gminy Haczów	Strategia rozwoju gminy Haczów	Strategia rozwoju gminy	

Schemat systemu kanalizacyjnego: ścieki Malinówki, poprzez Jabłonnice Polską, i Haczów są doprowadzane do oczyszczalni ścieków komunalnych w Haczowie.

4.2. Istniejące i projektowane docelowe systemy kanalizacyjne do oczyszczalni w Trześniowie

1. System kanalizacyjny: Trześniów, Buków.

Stan istniejący

Wyszczególnienie informacji	Jedn.	Nazwa miejscowości			Razem
1	2	3			4
Miejscowości obsługiwane przez system kanalizacyjny		Trześniów	Buków		
Liczba mieszkańców korzystających z usług kanalizacyjnych		400	120		520
Udział korzystających z usług kanalizacyjnych w ogólnej liczbie mieszkańców miejscowości (w %),		30	34		
Długość sieci kanalizacyjnej sanitarnej	km	9	3		12
Ilość ścieków: w okresach bezopadowych średnia / maksymalna	m ³ /d	55 /65	25 /35		80 /100
w okresach opadów średnia / maksymalna	m ³ /d	80 /115	40 /45		120 /160
Nazwa oczyszczalni ścieków obsługujących system kanalizacyjny		Oczyszczalnia w Trześniowie	Oczyszczalnia w Trześniowie		
Odbiornik ścieków – nazwa		Rów melioracyjny	Rów melioracyjny		
Zlewnia rzeki		Wisłok	Wisłok		
Długość sieci kanalizacyjnej do odprowadzenia ścieków komunalnych wybudowanej w latach 1993-2002.	km	9	3		12
Koszty budowy sieci kanalizacyjnej do odprowadzenia ścieków komunalnych poniesione w latach 1993-2002.	tys. zł	1197	468		1 665
Źródła finansowania budowy i ich udział w całkowitym koszcie.	tys. zł	1) NFOŚiGW – 70%	1) NFOŚiGW –		

		2) Społeczny Komitet Budowy Kanalizacji- 10% 3) Budżet Gminy – 20%	70% 2) Społeczny Komitet Budowy Kanalizacji- 10% 3) Budżet Gminy – 20%		
--	--	--	---	--	--

Stan docelowy

Liczba mieszkańców, którzy powinni korzystać docelowo z systemów kanalizacji zbiorczej		1 200	320		1520
Liczba mieszkańców, którzy docelowo korzystać będą z indywidualnych systemów oczyszczania ścieków		103	32		135
Długość sieci kanalizacyjnej potrzebnej do budowy w latach:					
km	3	1			4
km	2	0			2
km	0	1			1
km	1	0			1
• 2003-2015, w tym: • 2003-2005, • 2006-2010 • 2011-2015					
Potrzebne nakłady na budowę sieci w latach: 2003-2015, w tym	tys. zł	300	100		400
• 2003-2005	tys. zł	200	0		200
• 2006-2010	tys. zł	0	100		100
• 2011-2015	tys. zł	100	0		100
Potrzebne nakłady na modernizację sieci istniejących w latach 2003-2015	tys. zł	50	20		70
Przewidywane przez gminę źródła finansowania budowy i modernizacji sieci kanalizacyjnych w latach 2003-2005	tys. zł	SAPARD-80 NFOŚiGW – 35 Budżet Gminy-10	SAPARD-35 NFOŚiGW – 30 Budżet Gminy-10		200
Podstawa określenia ww. danych docelowych		Strategia rozwoju gminy Haczów	Strategia rozwoju gminy Haczów		

- Schemat systemu kanalizacyjnego: ścieki z Bukowa, poprzez Trześniów są odprowadzane do oczyszczalni ścieków komunalnych w Trześniowie.

4.3.Istniejące i projektowane docelowe systemy kanalizacyjne do oczyszczalni w Wzdowie

2.System kanalizacyjny: Wzdów, Jasionów.

Stan istniejący

Wyszczególnienie informacji	Jedn.	Nazwa miejscowości		Razem
1	2	3		4
Miejscowości obsługiwane przez system kanalizacyjny		Wzdów	Jasionów	
Liczba mieszkańców korzystających z usług kanalizacyjnych		280	60	340

POWIATOWY PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
NA LATA 2004 - 2015

Udział korzystających z usług kana- lizacyjnych w ogólnej liczbie miesz- kańców miejscowości (w %),		27	4,5	
Długość sieci kanalizacyjnej	km	8	10	18
Ilość odprowadzanych ścieków: w okresach bezopadowych średnia / maksymalna	m ³ /d	50 /62	5 / 8	55 / 70
w okresach opadów średnia / maksymalna	m ³ /d	70 /95	15 /15	85 /110
Nazwa oczyszczalni ścieków obsłu- gujących system kanalizacyjny		Oczyszczalnia we Wzdowie	Oczyszczalnia we Wzdowie	
Odbiornik ścieków – nazwa		Potok Kurowy	Potok Kurowy	
Zlewnia rzeki		Pielnica - Wisłok	Pielnica – Wisłok	
Długość sieci kanalizacyjnej do odprowadzenia ścieków komunal- nych wybudowanej w latach 1993- 2002.	km	8	10	18
Koszty budowy sieci kanalizacyjnej do odprowadzenia ścieków komu- nalnych poniesione w latach 1993- 2002.	tys. zł	854	1124	1 978
Źródła finansowania budowy i ich udział w całkowitym koszcie.	tys. zł	1) NFOŚiGW – 70% 2) Społeczny Komitet Budowy Kanalizacji-10% 3) Budżet Gminy – 20%	1) NFOŚiGW – 70% 2) Społeczny Komitet Budowy Kanalizacji- 10% 3) Budżet Gminy – 20%	

Stan docelowy

Liczba mieszkańców, którzy powin- ni korzystać docelowo z systemów kanalizacji zbiorczej		950	1100	2 050
Liczba mieszkańców, którzy doce- lowo korzystać będą z indywidual- nych (na działkach) systemów oczyszczania ścieków		73	267	340
Długość sieci kanalizacyjnej po- trzebnej do budowy w latach:	km	6	5	11
	km	3	1	4
• 2003-2015, w tym:	km	1	3	4
• 2003-2005,	km	2	1	3
• 2006-2010				
• 2011-2015				
Potrzebne nakłady na budowę sieci w latach:	tys. zł	600	500	1 100
• 2003-2015, w tym:	tys. zł	300	100	400
• 2003-2005	tys. zł	100	300	400
• 2006-2010	tys. zł	200	100	300
• 2011-2015				
Potrzebne nakłady na modernizację sieci istniejących w latach 2003-2015	tys. zł	30	10	40
Przewidywane przez gminę źródła finansowania budowy i moderniza- cji sieci kanalizacyjnych w latach 2003-2005	tys. zł	FUNDUSZE POMO- COWE UE-100 Budżet Gminy-100	FUNDUSZE POMO- COWE UE-100 Budżet Gminy-100	400
• źródło finansowania				
Podstawa określenia ww. danych		Strategia rozwoju gm. Haczów	Strategia rozwoju gminy Haczów	

- Schemat systemu kanalizacyjnego: ścieki Jasionowa poprzez Wzdów są odprowadzane do oczyszczalni ścieków komunalnych we Wzdowie.

4.4. Istniejące oczyszczalnie ścieków

1. Oczyszczalnia ścieków Gminy Haczów

- Nazwa oczyszczalni: **Oczyszczalnia ścieków Gminy Haczów**

- Lokalizacja: **wieś Haczów, woj. podkarpackie**

- Odbiornik: **rzeka Morwawa**

- Zlewnia rzeki: **Wisłok**

- Rodzaj oczyszczalni: **mechaniczno - biologiczna**

- Rok przekazania do eksploatacji: **1996**

- Liczba mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnię: **2 680**

Nazwa miejscowości obsługiwanych przez oczyszczalnię	Liczba obsługiwanych mieszkańców	Procentowy udział ogólnej liczby mieszkańców	Odległość od oczyszczalni ścieków (km)
Haczów	2100	63	3
Jablonica Polska	350	32	8
Malinówka	230	23	11

- Przepustowość oczyszczalni: **930 m³/d**

- Ilość dopływających ścieków do oczyszczalni średnia/maksymalna

- w czasie pogody bezopadowej: **330 / 480 m³/d**

- w czasie opadów: **500 / 680 m³/d**

- Liczba równoważnych mieszkańców RLM ogółem: **1325**

- Ilość osadów powstających na oczyszczalni w t s.m./dobę i % ich uwodnienia: **0,1 t s.m./dobę, 88%**

- Sposób zagospodarowania osadów ściekowych: **składowanie na wysypisku**

- Syntetyczne informacje na temat technologii oczyszczania ścieków i przeróbki osadu

Oczyszczalnia ścieków w Haczowie jest oczyszczalnią mechaniczno – biologiczną. oczyszczalni mechanicznej. Osady, są poddawane procesowi fermentacji, a następnie odwodnieniu na module odwadniającym Draimad i transportowane są na wysypisko odpadów.

2. Oczyszczalnia ścieków Trześniów

- Nazwa oczyszczalni: **Oczyszczalnia ścieków Gminy Haczów**

- Lokalizacja: **wieś Trześniów, woj. podkarpackie**

- Odbiornik: **rów melioracyjny**

- Zlewnia rzeki: **Wisłok**

- Rodzaj oczyszczalni: **mechaniczno - biologiczna**

- Rok przekazania do eksploatacji: **1998**

- Liczba mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnię: **520**

Wykaz miejscowości obsługiwanych przez oczyszczalnię	Liczba obsługiwanych mieszkańców	Procentowy udział ogólnej liczby mieszkańców	Odległość od oczyszczalni ścieków (km)
Trześniów	400	30	3
Buków	120	34	7

- Przepustowość oczyszczalni: **310 m³/d**

- Ilość dopływających ścieków do oczyszczalni średnia/maksymalna

- w czasie pogody bezopadowej: **80 / 100 m³/d**

- w czasie opadów: **120 / 160 m³/d**

- Liczba równoważnych mieszkańców RLM ogółem: **266**

- Ilość osadów powstających na oczyszczalni w t s.m./dobę i % ich uwodnienia: **0,04 t s.m./dobę, 88 %**

- Sposób zagospodarowania osadów ściekowych: **składowanie na wysypisku**

Syntetyczne informacje na temat technologii oczyszczania ścieków i przeróbki osadu:

Oczyszczalnia ścieków w Trześniowie jest oczyszczalnią mechaniczno – biologiczną. Osady są poddawane procesowi fermentacji i transportowane do oczyszczalni ścieków w Haczowie, gdzie zostają odwodnione

na module odwadniającym Draimad. Po odpowiednim okresie składowania osady przetransportowane są na wysypisko odpadów komunalnych.

3. Oczyszczalnia ścieków Wzdów

- Nazwa oczyszczalni: **Oczyszczalnia ścieków Gminy Haczów**
- Lokalizacja: **wieś Wzdów, woj. podkarpackie**
- Odbiornik: **Potok Kurowy**
- Zlewnia rzeki: **Pielnica - Wisłok**
- Rodzaj oczyszczalni: mechaniczno - biologiczna
- Rok przekazania do eksploatacji: **1999**
- Rok ostatniej modernizacji: -
- Liczba mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnię: **340**

Nazwa miejscowości	Liczba obsługiwanych mieszkańców	Procentowy udział ogólnej liczby mieszkańców	Odległość od oczyszczalni ścieków (km)
Wzdów	280	27	3
Jasionów	60	4,5	8

- Przepustowość oczyszczalni: **310 m³/d**
- Ilość dopływających ścieków do oczyszczalni średnia/maksymalna
 - w czasie pogody bezopadowej: 55 /70 m³/d
 - w czasie opadów: 85 /110 m³/d
- Liczba równoważnych mieszkańców RLM ogółem: **115**
- Ilość osadów powstających na oczyszczalni w t s.m./dobę i % ich uwodnienia: 0,02 ts.m./dobę 88%
- Sposób zagospodarowania osadów ściekowych: składowane na wysypisko
- Syntetyczne informacje na temat technologii oczyszczania ścieków i przeróbki osadu :
Oczyszczalnia ścieków we Wzdowie jest oczyszczalnią mechaniczno – biologiczną. Osady są poddawane procesowi fermentacji i transportowane do oczyszczalni ścieków w Haczowie, gdzie zostają odwodnione na module odwadniającym Draimad. Po odpowiednim okresie składowania osady przetransportowane są na wysypisko odpadów komunalnych.

4.5. Oczyszczalnie ścieków, które będą obsługiwały gminę również w przyszłości

Nazwa oczyszczalni	Rodzaj oczyszczalni
Oczyszczalnia ścieków w Haczowie	Istniejąca
Oczyszczalnia ścieków w Trześniowie	Istniejąca
Oczyszczalnia ścieków we Wzdowie	Istniejąca

* * *

5. GMINA JASIELNA ROSIELNA

Miejscowości wchodzące w skład gminy: Jasienica Rosielna, Blizne, Orzechówka, Wola Jasienicka

5.1. Istniejące i docelowe systemy kanalizacyjne

1. System kanalizacyjny Jasienica Rosielna, Blizne, Orzechówka, Wola Jasienicka

Wyszczególnienie informacji	Jed.	Nazwa miejscowości				Razem
1	2	3				4
Miejscowości obsługiwane przez system kanalizacyjny		Jasienica Rosielna	Blizne	Orzechówka	Wola Jasienicka	
Liczba korzystających z kanalizacji		264	2 200			2 464
Udział korzystających z usług kanalizacyjnych w ogólnej liczbie mieszkańców miejscowości (w %)		12,3	69,9			82,2
Długość sieci kanalizacyjnej	km	9,4	22,3			31,7
Ilość odprowadzanych ścieków: średnia / maksymalna	m ³ /d	17,0/27,0	180/ 205			197/232
Nazwa oczyszczalni ścieków obsługujących system kanalizacyjny		Zakładowa oczyszczalnia ścieków Przy OSM Jasienica Rosielna	Gminna oczyszczalnia ścieków			
Odbiornik ścieków – nazwa		p. Rosielna	Stobnica			
Zlewnia rzeki		Wisłok	Wisłok			
Długość sieci kanalizacyjnej do wybudowanej w latach 1993- 2002.	km	9,4	22,3			35,2
Koszty budowy sieci kanalizacyjnej poniesione w latach 1993-2002.	tys. zł	778,9	2 105,7			2 884,6
Źródła finansowania	tys. zł					
-Phare 99		133,2	-			133,2
-ARiMR		65,1	100,0			165,1
- PSzKZ		-	185,0			185,0
- NFOŚiGW		60,0	-			60,0
- Budżet Państwa		80,7	428,7			509,4
- Środki ludności		35,3	388,7			424,0
- Budżet Gminy		404,6	1 003,3			1 407,9

Stan docelowy

Wyszczególnienie informacji	Jed.	Nazwa miejscowości				Razem
1	2	3				4
Miejscowości obsługiwane przez system kanalizacyjny		Jasienica Rosielna	Blizne	Orzechówka	Wola Jasienicka	
Liczba mieszkańców, którzy powinni korzystać docelowo z systemów kanalizacji zbiorczej		2 100	3 065	1 500	660	7325
Liczba mieszkańców, którzy docelowo korzystać będą z indywidualnych (na działkach) systemów oczyszczania ścieków		55	49	31	36	171
Długość sieci kanalizacyjnej potrzebnej do budowy w latach:	km	30,4	13,7	16,7	9,1	69,9
	km	2,9	11,5	3,7	-	18,1
• 2003-2015, w tym:	km	17,8	2,2	8,5	5,0	33,5
• 2003-2005,	km	9,7		4,5	4,1	18,3
• 2006-2010						
• 2011-2015						
Potrzebne nakłady na budowę sieci w latach:						

• 2003-2015, w tym:	tys. zł	6 080,0	2 740,0	3 340,0	1 820,0	13980
• 2003-2005	tys. zł	580,0	2 300,0	740,0	-	3620
• 2006-2010	tys. zł	3 560,0	440,0	1 700,0	1 000,0	6700
• 2011-2015	tys. zł	1 940,0		900,0	820,0	3660
Potrzebne nakłady na modernizację sieci istniejących w latach 2003-2015	tys. zł	300,0	600,0	100,0	50,0	1050
Źródła finansowania budowy i modernizacji sieci kanalizacyjnych w latach 2003-2005 • źródło finansowania	tys. zł	Budżet Gminy - 100,0	Budżet Gminy - 150,0			

5.2. Istniejące oczyszczalnie ścieków

1. Gminna oczyszczalnia ścieków w Blizne

- Nazwa oczyszczalni: **Gminna oczyszczalnia ścieków komunalnych**
- Lokalizacja: **36-221 Blizne woj. podkarpackie**
- Odbiornik: **rzeka Stobnica**
- Zlewnia rzeki: **Wisłok**
- Rodzaj oczyszczalni: **mechaniczno-biologiczna**
- Rok przekazania do eksploatacji: **2000**
- Liczba mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnię: **2200**
- Przepustowość oczyszczalni: **697 m³/d**
- Ilość dopływających ścieków do oczyszczalni średnia/maksymalna
 - w czasie pogody bezopadowej: **150 / 180 m³/d**
 - w czasie opadów: **180 / 205 m³/d**
- Liczba równoważnych mieszkańców RLM ogółem: **2 072 RLM**
- Ilość osadów powstających na oczyszczalni w t s.m./dobę - **0,20 t.s.m./d** i ich uwodnienia: **20,0 %**
- Sposób zagospodarowania osadów ściekowych: **rolnicze - przyrodnicze**
 - Syntetyczne informacje na temat technologii oczyszczania ścieków i przeróbki osadu
Gminna oczyszczalnia ścieków komunalnych w Bliznem jest oczyszczalnią mechaniczno-biologiczną. Osad kierowany jest na prasę celem odwodnienia i kierowany jest na poletko osadowe, gdzie poddawany jest procesowi wapnowania i dojrzewania. Po uzyskaniu pozytywnych wyników badań laboratoryjnych wykorzystywany jest do nawożenia szkółek leśnych.

2. Zakładowa Oczyszczalnia Ścieków przy Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Jasienicy Rosielnej

- Nazwa oczyszczalni: **Zakładowa Oczyszczalnia Ścieków przy Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej**
- Lokalizacja: **36-220 Jasienica Rosielna, podkarpackie**
- Odbiornik: **potok Rosielna**
- Zlewnia rzeki: **Wisłok**
- Rodzaj oczyszczalni: **mechaniczno-biologiczna**
- Rok przekazania do eksploatacji: **1993**
- Liczba mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnię: **120**
- Przepustowość oczyszczalni: **2 x 125 m³/d**
- Ilość dopływających ścieków do oczyszczalni średnia/ maksymalna **150 / 180 m³/d** w czasie opadów
- Rodzaj przemysłu: przetwórstwo mleka - **Spółdzielnia Mleczarska**
- Liczba równoważnych mieszkańców RLM ogółem: **2450**
- Sposób zagospodarowania osadów ściekowych: **rolnicze**
 - Syntetyczne informacje na temat technologii oczyszczania ścieków i przeróbki osadu:
Oczyszczalnia ścieków przy Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Jasienicy Rosielnej jest oczyszczalnią mechaniczno-biologiczną. Powstający nadmierny osad i skratki składowane są na poletku osadowym, gdzie poddawane są odwadnianiu, wapnowaniu i dojrzewaniu. Tak przygotowany osad i skratki przewożone są na poletko osadowe przy gminnej oczyszczalni ścieków w Bliznem.

5.3. Oczyszczalnie ścieków, które będą obsługiwać gminę w przyszłości:

1. Gminna oczyszczalnia ścieków w Blizne

2. Zakładowa Oczyszczalnia Ścieków przy Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Jasienicy Rosielnej

* * *

6. GMINA NOZDRZEC

Miejscowości wchodzące w skład gminy: Nozdrzec, Hłudno, Wara, Siedliska, Wołodź, Huta Poręby, Izdebki, Wesola.

6.1. Istniejące systemy kanalizacyjne

1. System Nozdrzec

Wyszczególnienie informacji	Jedn.	Miejscowość	Razem
1	2	3	4
Miejscowości obsługiwane przez system kanalizacyjny		Nozdrzec	
Liczba mieszkańców korzystających z systemu		25	25
Udział mieszkańców korzystających z usług kanalizacyjnych w ogólnej liczbie mieszkańców miejscowości (w %)		1.92	1.92
Długość sieci kanalizacyjnej sanitarnej	km	0.75	0.75
Ilość odprowadzanych ścieków średnia/ maksymalna	m ³ /d	3.8/4.5	3.8/4.5
Nazwa oczyszczalni ścieków		Oczyszczalnia Nozdrzec	
Odbiornik ścieków/ zlewnia rzeki		San/Wisła	
Źródła finansowania i ich udział w całkowitym koszcie	tys. zł	Huta Szkła „Krosno” 100 %	

2. System Huta Poręby

Wyszczególnienie informacji	Jedn.	Miejscowość	Razem
1	2	3	4
Miejscowości obsługiwane przez system kanalizacyjny		Huta Poręby	
Liczba mieszkańców korzystających z systemu		100	100
Udział mieszkańców korzystających z usług kanalizacyjnych w ogólnej liczbie mieszkańców miejscowości (w %)		49.01	49.01
Długość sieci kanalizacyjnej sanitarnej	km	1.5	1.5
Ilość odprowadzanych ścieków średnia/ maksymalna	m ³ /d	13.1/15	13.1/15
Nazwa oczyszczalni ścieków		Oczyszczalnia Huta Poręby	
Odbiornik ścieków/ zlewnia rzeki		p. Jaworka/ San	
Źródła finansowania i ich udział w całkowitym koszcie	tys. zł	Fundusze własne 100 %	

6.2. Projektowane docelowe systemy kanalizacyjne do oczyszczalni:

1. Projektowana oczyszczalnia ścieków Nozdrzec

1. System Nozdrzec, Hłudno, Wesola, Izdebki, Wara i Barycz gm. Domaradz

Wyszczególnienie informacji	Jedn.	Nazwa gminy oraz miejscowości wchodzące w skład gminy					Razem	Miejscowości sąsiednie korzystające z systemu kanalizacyjnego	Ogółem
1	2	3					4	5	6
Liczba mieszkańców, korzystających z systemów kanalizacji		Nozdrzec 1335	Hłudno 1038	Wesola 1509	Izdebki 2547	Wara 1156	7585	Barycz (gm. Domaradz) 1072	8657
Długość sieci kanalizacyjnej do budowy w latach: 2006-2010	km	27.43	24.08	30.74	43.40	17.91	104.50	17.17	121.67

Potrzebne nakłady na budowę sieci w latach • 2006-2010	tys. zł	9 828	3 675	8 480	8 740	2 959	33682	-	33682
Przewidywane źródła finansowania		- ARiMR - kredyt WFOŚiGW - własne	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Brak danych	-	Brak danych	33682

Schemat systemu kanalizacyjnego:

1. Ciąg: ścieki z Baryczy, Wesolej, Hudna i Nozdzca
2. Ciąg: ścieki z Idebek i Wary włączone będą w Nozdzcu.

2. Projektowana : Oczyszczalnia Ścieków Ryta Górka

1. System Ryta Górka I, II, III, Ujazdy I, II

Wyszczególnienie informacji	Jed.	Nazwa gminy oraz miejscowości wchodzące w skład gminy					Razem
1	2	3					4
Liczba mieszkańców, korzystających docelowo z systemów kanalizacji zbiorczej		Ryta Górka I 102	Ryta Górka II 42	Ryta Górka III 16	Ujazdy I 126	Ujazdy II 156	442
Długość sieci kanalizacyjnej potrzebnej do budowy w latach: 2006-2010	km	2,43	1,10	0,32	3,43	6,02	13,30
Potrzebne nakłady na budowę sieci w latach: 2006-2010	tys. zł	607	280	80	857	1505	3329

Schemat systemu kanalizacyjnego: 1. Z wsi Górka, 2. Ujazdy I, 3. Z Ujazdy II

3. Projektowana: Mała Oczyszczalnia Ścieków Magierów I

Wyszczególnienie informacji	Jedn.	Miejscowość	Razem
1	2	3	4
Liczba mieszkańców, którzy powinni korzystać docelowo z systemów kanalizacji zbiorczej		Magierów I 98	68
Długość sieci kanalizacyjnej potrzebnej do budowy w latach: 2006-2010	km	1,63	1,63
Potrzebne nakłady na budowę sieci w latach: 2006-2010	tys. zł	410	410
Przewidywane źródła finansowania w latach 2006-2010	tys. zł	410	410

4. Projektowana: Mała Oczyszczalnia Ścieków Magierów II

Wyszczególnienie informacji	Jedn.	Miejscowość	Razem
1	2	3	4
Liczba mieszkańców, którzy powinni korzystać docelowo z systemów kanalizacji zbiorczej		Magierów II 27	27
Długość sieci kanalizacyjnej potrzebnej do budowy w latach: 2006-2010	km	0.54	0.54
Potrzebne nakłady na budowę sieci w latach: 2006-2010	tys. zł	135	135
Przewidywane źródła finansowania w latach 2006-2010	tys. zł	135	135

5. Projektowana: Mała Oczyszczalnia Ścieków Magierów III

Wyszczególnienie informacji	Jedn.	Miejscowość	Razem
1	2	3	4
Liczba mieszkańców, którzy powinni korzystać docelowo z systemów kanalizacji zbiorczej		Magierów III 45	45
Długość sieci kanalizacyjnej potrzebnej do budowy w latach: 2006-2010	km	0.82	0.82
Potrzebne nakłady na budowę sieci w latach:2006-2010	tys. zł	200	200
Przewidywane źródła finansowania w latach 2006-2010 Źródło finansowania WFOŚiGW , zagraniczne i własne	tys. zł	200	200

6. Projektowana: Mała Oczyszczalnia Ścieków Rudawiec

Wyszczególnienie informacji	Jedn.	Miejscowość	Razem
1	2	3	4
Liczba mieszkańców, którzy powinni korzystać docelowo z systemów kanalizacji zbiorczej		Rudawiec 330	330
Długość sieci kanalizacyjnej potrzebnej do budowy w latach: 2006-2010	km	6.37	6.37
Potrzebne nakłady na budowę sieci w latach:2006-2010	tys. zł	1600	1 600
Przewidywane źródła finansowania w latach 2006-2010 źródło finansowania WFOŚiGW , zagraniczne i własne	tys. zł	1600	1600

7. Projektowana: Oczyszczalnia ścieków Siedliska

Wyszczególnienie informacji	Jedn.	Miejscowość	Razem
1	2	3	4
Liczba mieszkańców, którzy powinni korzystać docelowo z systemów kanalizacji zbiorczej		Siedliska 482	482
Długość sieci kanalizacyjnej potrzebnej do budowy w latach: 2006-2010	km	6.67	6.67
Potrzebne nakłady na budowę sieci w latach:2006-2010	tys. zł	1719	1719
Przewidywane źródła finansowania w latach 2006-2010 źródło finansowania WFOŚiGW , zagraniczne i własne	tys. zł	1719	1719

8. Projektowana: Oczyszczalnia Ścieków Huta Poręby II

Wyszczególnienie informacji	Jedn.	Miejscowość	Razem
1	2	3	4
Liczba mieszkańców, którzy powinni korzystać docelowo z systemów kanalizacji zbiorczej		Huta Poręby 203	203
Długość sieci kanalizacyjnej potrzebnej do budowy w latach: 2006-2010	km	4.94	4.96
Potrzebne nakłady na budowę sieci w latach:2006-2010	tys. zł	965	965
Przewidywane źródła finansowania w latach 2006-2010 źródło finansowania WFOŚiGW i fundusze własne	tys. zł	965	965

9. Projektowana: Oczyszczalnia Ścieków Huta Poręby I

Wyszczególnienie informacji	Jedn.	Miejscowość	Razem
1	2	3	4
Liczba mieszkańców, którzy powinni korzystać docelowo z systemów kanalizacji zbiorczej		Huta Poręby 200	200
Długość sieci kanalizacyjnej potrzebnej do budowy w latach: 2006-2010	km	0.98	0.98
Potrzebne nakłady na budowę sieci w latach:2006-2010	tys. zł	452.5	452.5

Przewidywane źródła finansowania w latach 2006-2010			
źródło finansowania	tys. zł	AWRSP 100%	452.5

2.6.3. Istniejące oczyszczalnie ścieków

1. Gminna Oczyszczalnia Ścieków w Nozdrzcu

- Nazwa oczyszczalni: **Gminna Oczyszczalnia Ścieków w Nozdrzcu**
- Lokalizacja: **Nozdrzec (centrum)**
- Odbiornik: **rzeka San**
- Zlewnia rzeki: **Wisła**
- Rodzaj oczyszczalni: **mechaniczno – biologiczna MU-50a**
- Rok przekazania do eksploatacji: **1989**
- Liczba mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnię: **25**
- Przepustowość oczyszczalni: **50 m³/d**
- Ilość dopływających ścieków do oczyszczalni średnia /maksymalna : **3,8 / 4,5 m³/d**
- Liczba równoważnych mieszkańców RLM ogółem: **21**

Syntetyczne informacje na temat technologii oczyszczania ścieków i przeróbki osadu: Ścieki surowe dopływają do osadnika wstępnego, gdzie następuje wstępne oczyszczanie mechaniczne. Następnie ścieki grawitacyjnie przepływają do zbiornika głównego, z którego pompą są podawane do zbiornika, gdzie następuje właściwe oczyszczanie. Osad kierowany jest na poletka, a nadmiar z powrotem do osadnika wstępnego. Ścieki po oczyszczeniu zrzucane są do odbiornika rzeki San.

2. Gminna Oczyszczalnia Ścieków w Hucie Poręby - Siedliska

- Nazwa oczyszczalni: **Gminna Oczyszczalnia Ścieków w Hucie Poręby**
- Lokalizacja: **Huta Poręby (okolice osiedla mieszkaniowego PGR)**
- Odbiornik: **potok Jaworka**
- Zlewnia rzeki: **Rzeka San**
- Rodzaj oczyszczalni: **mechaniczno – biologiczna**
- Rok przekazania do eksploatacji: **1990**
- Liczba mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnię: **100**
- Przepustowość oczyszczalni: **15 m³/d**
- Ilość dopływających ścieków do oczyszczalni średnia/maksymalna: **13,2 / 15,0 m³/d**
- Liczba równoważnych mieszkańców RLM ogółem: **75**

Syntetyczne informacje na temat technologii oczyszczania ścieków i przeróbki osadu: Ścieki surowe dopływają do osadnika wstępnego, gdzie następuje wstępne oczyszczanie mechaniczne. Następnie ścieki grawitacyjnie przepływają do zbiornika głównego, z którego pompą są podawane do zbiornika, gdzie następuje właściwe oczyszczanie. Osad kierowany jest na poletka, a nadmiar z powrotem do osadnika wstępnego. Ścieki po oczyszczeniu zrzucane są do odbiornika, czyli do potoku Jaworka.

6.4. Oczyszczalnie ścieków będące w budowie

1. Gminna Oczyszczalnia Ścieków w Hucie Poręby I

- Nazwa oczyszczalni: **Gminna Oczyszczalnia Ścieków w Hucie Poręby I**
- Lokalizacja: **Huta Poręby (osiedle mieszkaniowe PGR)**
- Odbiornik: **potok Jaworka**
- Zlewnia rzeki: **San**
- Rodzaj oczyszczalni: **Mechaniczno – biologiczna Eco-line**
- Liczba mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnię: **200**
- Przepustowość oczyszczalni: **37 m³/d**
- Ilość dopływających ścieków do oczyszczalni średnia/ maksymalna: **24 / 26,40 m³/d**
- Liczba równoważnych mieszkańców RLM ogółem: **160**

Syntetyczne informacje na temat technologii oczyszczania ścieków i przeróbki osadu : Ścieki surowe dopływają do osadnika wstępnego, gdzie następuje wstępne oczyszczanie mechaniczne. Następnie ścieki grawitacyjnie przepływają do układu biologicznego oczyszczalni, gdzie następuje właściwe oczyszczanie. Ścieki oczyszczane poprzez filtr bębnowy, w którym następuje oddzielenie osadu, odprowadzane są do osadnika. Osad wtórny i nadmierny kierowany jest do osadnika wstępnego. System eco-line jest systemem oczyszczania biologicznego opartego na procesach zachodzących na powłoce błony biologicznej zanurzonego złoża biologicznego, napowietrzanego w cyklu ciągłym. Całość procesu oczyszczania jest sterowana automatycznie.

- Termin rozpoczęcia realizacji: **08.11.2002 r.**
- Planowany termin przekazania do eksploatacji: **2003 r.**
- Przewidywane koszty realizacji **452,5 tys. zł.**

źródła finansowania **AWRSP**, wielkość nakładów **452,5(tys. zł)**

6.5. Oczyszczalnie przewidywane do likwidacji:

1. Istniejąca oczyszczalnia w Nozdrzcu
2. Istniejąca oczyszczalnia w Hucie Poręby

6.6. Oczyszczalnie ścieków, które będą obsługiwać gminę w przyszłości

Nazwa oczyszczalni	Projektowana
1. Nozdrzec	Ujęta w koncepcji kanalizacji Gminy Nozdrzec
2. Ryta Górka	Ujęta w koncepcji kanalizacji Gminy Nozdrzec
3. Trzy Małe Oczyszczalnie w Magierowie	Ujęta w koncepcji kanalizacji Gminy Nozdrzec
4. Rudawiec	Ujęta w koncepcji kanalizacji Gminy Nozdrzec
5. Siedliska	Ujęta w koncepcji kanalizacji Gminy Nozdrzec
6. Huta Poręby	Ujęta w koncepcji kanalizacji Gminy Nozdrzec

6.7. Oczyszczalnie ścieków komunalnych, które powinny być wybudowane

1. Gminna Oczyszczalnia Ścieków w Nozdrzcu

- Nazwa oczyszczalni: **Gminna Oczyszczalnia Ścieków w Nozdrzcu**
- Lokalizacja: **Nozdrzec** (pomiędzy drogą wojewódzką Przeworsk – Grabownica, a rzeką San)
- Odbiornik: **Rzeka San,**
- Zlewnia rzeki: **Wisła**
- Rodzaj oczyszczalni: **mechaniczno - biologiczna**
- Przepustowość oczyszczalni w m³/d: **1 100**
- Przewidywana liczba mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnię: **8 657**
- Przewidywana liczba równoważnych mieszkańców RLM: **7421**
- *Oczyszczalnia będzie obsługiwać miejscowości:*

Nazwa miejscowości	Liczba mieszkańców	Procentowy udział	Odległość (km)
Nozdrzec	1335	15,42	-
Hłudno	1038	11,99	7
Wesoła	1509	17,43	12
Wara	1156	13,36	5
Izdebki	2547	29,42	15
Barycz (gm. Domaradz)	1072	12,38	16

- Termin rozpoczęcia realizacji - rok: **2006**
- Termin przekazania do eksploatacji - rok: **2007**
- Orientacyjne koszty realizacji **4 400** tys. zł (wg poziomu cen z 2002r.)
- Źródła finansowania ze wskazaniem wielkości nakładów pochodzących z różnych źródeł:
źródło fundusze zagraniczne, wielkość nakładów 2 200 tys. zł, własne 1000 tys. zł, WFOŚiGW 1200 tys. zł

2. Gminna Oczyszczalnia Ścieków w Rytej Górcie

- Nazwa oczyszczalni **Gminna Oczyszczalnia Ścieków w Rytej Górcie**
- Lokalizacja **Ryta Górka (centrum)**
- Odbiornik **Rzeka Baryczka**
- Zlewnia rzeki **San**.
- Rodzaj oczyszczalni **Mechaniczno - biologiczna**
- Przepustowość oczyszczalni w m³/d: **55**
- Przewidywana liczba mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnię **442**
- Przewidywana liczba równoważnych mieszkańców RLM: **378**
- *Oczyszczalnia będzie obsługiwać miejscowości:*

Nazwa miejscowości	Liczba mieszkańców	Procentowy udział	Odległość (km)
Ryta Górka I	102	23,08	2
Ryta Górka II	42	9,50	2
Ryta Górka III	16	3,62	2
Ujazdy I	126	28,51	2
Ujazdy II	156	35,29	2

- Termin rozpoczęcia realizacji – rok: planowany **2007**
- Termin przekazania do eksploatacji – rok **2008**.
- Orientacyjne koszty realizacji **600** tys. zł (wg poziomu cen z 2002r.)
- Źródła finansowania ze wskazaniem wielkości nakładów pochodzących z różnych źródeł:
źródło fundusze zagraniczne 300 tys. zł, **WFOŚiGW**, wielkość nakładów 300 tys. zł

3. Mała Gminna Oczyszczalnia Ścieków Magierów I

- Nazwa oczyszczalni **Mała Gminna Oczyszczalnia Ścieków Magierów I**
- Lokalizacja **Magierów I (północno wschodnia część wsi)**
- Odbiornik **Rzeka Baryczka**
- Zlewnia rzeki **San**
- Rodzaj oczyszczalni **Mechaniczno - biologiczna**
- Przepustowość oczyszczalni w m³/d: **12,3**
- Przewidywana liczba mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnię **98**
- Przewidywana liczba równoważnych mieszkańców RLM: **84**
- Źródło podanych powyżej informacji: koncepcja
- Termin rozpoczęcia realizacji- rok: planowany **2006**.
- Termin przekazania do eksploatacji – rok: planowany **2007**.
- Orientacyjne koszty realizacji **100** tys. zł (wg poziomu cen z 2002r.)
- Źródła finansowania ze wskazaniem wielkości nakładów pochodzących z różnych źródeł:
źródło **własne gminy**, wielkość nakładów **100** tys. zł

4. Mała Gminna Oczyszczalnia Ścieków Magierów II

- Nazwa oczyszczalni **Mała Gminna Oczyszczalnia Ścieków Magierów II**
- Lokalizacja **Magierów II (południowa część wsi)**
- Odbiornik **Rzeka Magierka**
- Zlewnia rzeki **San**
- Rodzaj oczyszczalni **Mechaniczno - biologiczna**
- Przepustowość oczyszczalni w m³/d: **3,5**
- Przewidywana liczba mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnię **27**
- Przewidywana liczba równoważnych mieszkańców RLM: **23**
- Termin rozpoczęcia realizacji- rok: planowany: **2007**
- Termin przekazania do eksploatacji – rok: planowany: **2008**
- Orientacyjne koszty realizacji **50** tys. zł (wg poziomu cen z 2002r.)
- Źródła finansowania ze wskazaniem wielkości nakładów pochodzących z różnych źródeł:
źródło **własne gminy**, wielkość nakładów **50** tys. zł

5. Mała Gminna Oczyszczalnia Ścieków Magierów III

- Nazwa oczyszczalni **Mała Gminna Oczyszczalnia Ścieków Magierów III**
- Lokalizacja **Magierów III (północno zachodnia część wsi)**
- Odbiornik **Rzeka Baryczka**
- Zlewnia rzeki **San**
- Rodzaj oczyszczalni **Mechaniczno - biologiczna**

- Przepustowość oczyszczalni w m³/d: **5,7**
- Przewidywana liczba mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnię **45**
- Przewidywana liczba równoważnych mieszkańców RLM: **39**
- Źródło podanych powyżej informacji: koncepcja
- Termin rozpoczęcia realizacji- rok: **2008**
- Termin przekazania do eksploatacji – rok :**2009**
- Orientacyjne koszty realizacji **50** tys. zł (wg poziomu cen z 2002r.)
- Źródła finansowania ze wskazaniem wielkości nakładów pochodzących z różnych źródeł:
źródło własne gminy, wielkość nakładów **50** tys. zł

6. Gminna Oczyszczalnia Ścieków Rudawiec

- Nazwa oczyszczalni **Gminna Oczyszczalnia Ścieków Rudawiec**
- Lokalizacja **(centrum)**
- Odbiornik **potok o nieznanym nazwie**
- Zlewnia rzeki **Rzeka Sietnica**
- Rodzaj oczyszczalni **Mechaniczno - biologiczna**
- Przepustowość oczyszczalni w m³/d: **42**
- Przewidywana liczba mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnię **330**
- Przewidywana liczba równoważnych mieszkańców RLM: **283**
- Źródło podanych powyżej informacji: koncepcja
- Termin rozpoczęcia realizacji rok: - planowany : **2009**
- Termin przekazania do eksploatacji - planowany rok: **2010.**
- Orientacyjne koszty realizacji **500** tys. zł (wg poziomu cen z 2002r.)
- Źródła finansowania ze wskazaniem wielkości nakładów pochodzących z różnych źródeł:
źródło fundusze zagraniczne 250 tys. zł i WFOŚiGW, wielkość nakładów 250 tys. zł

7. Gminna Oczyszczalnia Ścieków w Siedliskach

- Nazwa oczyszczalni **Gminna Oczyszczalnia Ścieków w Siedliskach**
- Lokalizacja **Siedliska I (centrum)**
- Odbiornik **Rzeka San**
- Zlewnia rzeki **Wisła**
- Rodzaj oczyszczalni **Mechaniczno - biologiczna**
- Przepustowość oczyszczalni w m³/d: **61**
- Przewidywana liczba mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnię **482**
- 6.8g. Przewidywana liczba równoważnych mieszkańców RLM: **413**
- 6.9g. Źródło podanych powyżej informacji: koncepcja
- 6.10g. Termin rozpoczęcia realizacji – rok planowany: **2006.**
- 6.11g. Termin przekazania do eksploatacji **2007.**
- 6.12g. Orientacyjne koszty realizacji **600** tys. zł (wg poziomu cen z 2002r.)
- Źródła finansowania ze wskazaniem wielkości nakładów pochodzących z różnych źródeł:
źródło fundusze zagraniczne 300 tys zł i WFOŚiGW, wielkość nakładów 300 tys. zł

8. Gminna Oczyszczalnia Ścieków Huta Poręby II

- Nazwa oczyszczalni **Gminna Oczyszczalnia Ścieków Huta Poręby II**
- Lokalizacja **Huta Poręby (centrum)**
- Odbiornik **potok Jaworka, Zlewnia rzeki San**
- Rodzaj oczyszczalni **Mechaniczno - biologiczna**
- Przepustowość oczyszczalni w m³/d: **25**
- Przewidywana liczba mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnię **212**
- Przewidywana liczba równoważnych mieszkańców RLM: **182.**
- Źródło podanych powyżej informacji: koncepcja
- Termin rozpoczęcia realizacji rok planowany: **2006.**
- Termin przekazania do eksploatacji rok planowany: **2007.**
- Orientacyjne koszty realizacji **350** tys. zł (wg poziomu cen z 2002r.)
- Źródła finansowania ze wskazaniem wielkości nakładów pochodzących z różnych źródeł:
źródło fundusze własne, wielkość nakładów 350tys. zł

* * *